

ספר

פסקי אליהו

חלק ראשון.

חקירות עמוקות, חריפות ובקיאות והרבה
חדושי דינים נחוצים להלכה למעשה איך
יתנהגו אנשים תולים וחרושים.

מאת אדוני אבי מו"ר הגאון פאר דורנו
רשכבה"ג כקש"ת

הרב אליהו פינקל שליט"א

הראב"ד דק"ק זריווקע פלך אדעם.

בעהמ"ח שו"ת מור ומהלומ, כורת הברית, מרבה תורה, האולא גרש
ב"ח, דברי הכמים והידותם על הרמב"ם ובכתב יד נמצא ת"י ספרו
אדם עץ השדה על ש"ע או"ח.

הצוק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbook.org

"יחיים תשס"ז

הוצאת בנו

ב"ח הילל פינקל אבד"ק טפרשבורג, בסרביא

בעהמ"ח בית הילל ודברי הילל.

תרפ"ח.

פ"א (הוצאת)

נדפס בדפוס המשובה והמפואר של הרבני הנגיד

הקדמה מִבֵּן הַמַּחֲבֵר

לכבוד אבי הגאון נ"י אדבר.

חניא הלל הזקן אומר בשעת המכנסים פור, פרש"י שאין
חכמי הדור מרביצים תורה לתלמידים, פור אתה לשנות
לתלמידים. (ברכות ס"ג).

אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, גאון הגאונים, הנשר הגדול ארך הכנפים, הסוכך
באברתו עד קצה השמים, המפורסם בחבורים, שמאירים כספירים, זה יותר
מיובל שנה ששוחה בים התלמוד והפוסקים, ומכל ארבע פינות העולם מריצים
אליו תשובותיהם, ואליהו מתרץ קושיות והויות, מגלה סתומות ומבין תעלומות,
ובפרט עתה לעת זקנתו כשהגיע ל"סוד" ד' הכל באין ומסבבין אותו ושואלין בד"ת
(דב"ר ו' ג') אך בעוה"ר התורה מונחת בקרן חשכה ולא בקרן אורה, כמו
שנתנה מפי הגבורה, במקום חשך ענן וערפל, אמר רב יהודה תלת חשוכי הוו
(זהר יתרו), ואליהו יושב אפתחא דמערה, מטיח דברים כלפי עליון נורא
(ברכות ל"א) מתמה ושואל לר' נהורא (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב) מפני מה
הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו ברא? אהה! המקום הזה מה נורא, בין חיתי
טרף נפשו צרורה, בין עוכרי עולם ומחריבי דת יקרה, במדבר "סוד" (ר"ת
סאויעט־רוססי) המלא נחשים ועקרבים כקורות בית הבד (שמ"ר כ"ד ד'),
הדורכים ברגל גאווה על כל קודש, ד' באו גוים בנחלתך, ואליהו בסערה,
ועמ' שריה נהורה, יושב ולומד תורה, באימה ויראה, מתוך עוני* וצרה,
בצפרא עיניה שפירא, דגרסי באורייתא תדירא, ולכן שמעתתיה מחודדין כדרי
זירא, הואיל דיממא בינהו ולא דסיהרא, ובאורתא דמיין כדמיקלין בנורא, מרוב
דמעות ובכי, בכה יבכה בלילה, בוכה ומלאכי השרת מבכה, כהדא דכתיב הן
אראלים צעקו; ובשעה שאבי הגאון אליהו פוסק, יושב בתורה ועוסק, כל עוף
הפורח עליו מיד נשרף (עוף מלשון מועף) כי אין מועף לאשר מוצק, אין
העיף בתורה נמסר ביד המציק (סנהדרין צ"ד). וכד חמא אליהו שהצרה קרובה,
צוה עלי במפגיע לברוח מן הסכנה. אמרתי לו אבי אבי מה תהא עליך? —
הריני מוטל לפנים כאבן שאין לה הופכין, אקבל עלי את כל היסורים באהבה.
ברחתי, נדדתי ויסר יסרני ד' שקיר ברזל מפסיק ביני ובין אבי הגנ"י שלא אוכל
לקיים זה שנים רבות מצות כיבוד אב שכל העולם נודעוה בשעה שניתנה, ולא
עמדה לו גם לבחיר שבאבות, לכן, אין לכן אלא שבועה, אמרתי לנפשי, אם
אבי הגנ"י נאלץ להיות בין המכנסים, אנכי אשתדל פה בארץ נכוחות, בצל מלכות
של חסד, להיות בין המפורזים, ואהיה לו למסייע, [כהדין יתוש העומד על קרן
השור בשעה שעולה מן החרישה ואומר "חרשנו"] להפיץ מעיני חכמתו חוצה,
הוא יכנס ואנכי אדפיס ואפור, כדי לזכות הרבים הצמאים לתורתו.

והנה באתי בקול מבשר שתהלה לאל אבי הגאון נ"י חי ועדיין אליהו קיים
(ב"ב קכ"א) ומעולם לא עלה אליהו למרום (סוכה ה') ואליהו אינו
מטריח שום בריה (שה"ש רבה פ"ב) ומסתפק במועט ואליהו יושב וכותב (סדר
עולם

* אליהו לשיטתו (הגיגה ט') להבהר בכור עוני זו היא מדה טובה לישראל.

עולם פי"ו) חידושי תורתו ולראיה מהימנא מגיש אנכי לפניכם היום חלק אחד
מפסקי אליהו, עלים אחדים מספרו הגדול דא כשרא בתלכא, (גימטריא אליהו
בן משה צבי) עם קונטרס דברי שלום הערות מהרה"ג סוע"ה וכו' כש"ת
מו"ה שלום יוסף הלוי פייגענבוים שליט"א אבר"ק לאקאטש.

ובשעה שעלה גם בדעתי להעיר על דבריו זעיר שם, נרתעתי לאחורי ואמרתי
לנפשי מי כאן הלל, אשר לבו חלל, קטינא חריך שקי, בוקי טרוקי, לעמוד
במקום גדולים, ולהעיר בדברי אבי, ליש ולביא, חכם עדיף מנביא, אשר כל
דבריו ספורים ומזודים, שבעתים מזוקקים, על אדני פז בונים, בכבוד ועוז
הגוים, ומתירא אנכי מהבל פיו, כי איככה יעול בר נפחא באתר זקוקין דנורא
ובעורין דאשא, אך בעינא אבא, להתחמם באור תורתו, ושיאציל מהודו עלי.
פניתי אליו כבן המתחטא לפני אביו, ושאלתי הסכמתו, אם ירצה אדון זה
שבאתרא דמריה ביתיה זייניה תלי וכו' ומשתעי אליהו בהדי ונתן לי הורמנא
ורשותא לאחוז בשפולא דגלימתא דאבא, באדרת אליהו ולרשום איזה דברים
קטנים מהדיוט כמוני.

ועתה, אין ועתה אלא לשון בקשה, לפני בוחן כליות, עיני תלויות, לפניו אשפוך
שיחי כמים, בקידה והשתחוויה על אפים, שירחם על פליטתנו, ויטיר קיר
הברזל המפסיק בינינו, ומפיו בשורות טובות במהרה ישמיענו, ויוציאו מאפלה
לאורה, שאזכה עוד לראותו עין בעין, אנא ד', בזכות אור תורתו, זכותו וצדקתו,
שאינו מחזיק לנפשיה טיבוחא* (יתברכו נא כל בני ביתו [דברכתא דבנוי דבר
נש ברכתיה איהי (זהר ויחי)], בהני תלתא ברכתא, דלא תליא בזכותא, [עי
רעיא מהימנא פי' פנחס דעד קבלת התורה בני חיי ומזוני הוי תלין במזלא ובתר
דאתיהיבת אורייתא לישראל אפיק לון מחיובא דככביא ומזליא, נמצא שבכח
התורה אפשר להשיגם] אלא משמיא קא ברוכי, ולכל בר נש קא צריכי, ולאו
כל אדם זוכה, חיי אריכא, בני סמיכא ומזוני רויחא, ובזכות אורייתא יתובין
לארעא קדישא, ומתכנשין מן גלותא (זהר ואתחנן) אמן כן יהא רעותא.

הילל בהגאון אליהו פוסק

החופ"ק טטרבונאר

בעהמ"ח בית הילל ודברי הילל.

*) ראיתי בחלק יעקב בשם הפלא"ה שכל העולם ניוון בזכות הצדיק רק אז כשהצדיק אינו מחזיק
טיבותיה וזכותיה לנפשיה, אבל כשהצדיק משתמש בזכותיה לגרמיה או יחסר להעולם, וזהו פי' כל העולם כלו
זונין בשביל חגינא בני, מאי טעמא משום שחב"ד די לו בקב תרובין (חב"ד ר"ת חגינא בן דוסא די
בקב תרובין) וחב"ד לשיטתיה כל שרות הבריות נוחה הימנו פי' שצוב זכותו בשביל הבריות, מצדיק כזה גם
רוח המקוב נוחה, וזהו כונת הכתוב (משלי י"א) בטוב צדיקים תעלוץ קריה, כי הצדיק מטיב בטובו על כל
יושבי קריה ורוח הבריות והמקום ממש נוחה הימנו, ור"ש יעקב קטנתי וכו' כי עיי' שהשתמש בזכותו לעצמו
ירא שלא יוכל להשפיע לאחרים, ובסגנון זה הכי' צדיק אוכל לשובע נפשו וכו', טוב מעט לצדיק וכו'.
ועי"ש בשם כת"ס והאספסוף אשר בקרבנו התאור ויבכו בניי מי יאכילנו בשר ועי' במורש והאספסוף
אלו סנהדרין שנאמר אספה לי שבעים איש, ואם הם יתאורו תאוה לנפשם או לא יסאר להזור מאומה ולכן בכך
מי יאכילנו בשר, עור יש לומר שאינו מחזיק טיבוחא לנפשיה שכל הטוב והחסד שעושה הצדיק מאמין הוא
שרק בעזרת הקב"ה עשה זה ולא כחו ועוצם ידו פעל כל אלה, וכמו בשאת ונתת באמונה פי' שהאמנת שכל
הצלתך במעשה ידך רק מאתו יתברך שמו, ובסגנון כזה פי' די"ב הרה"ג אשר אנשל יודא מיללער גי' כהקדמתו
לס' חותנו גבעת פנחס, איזה חסיד כל שמתחסד עם קבנו ולא עם עצמו, פי' שכל החסד שעושה מאמין שעשה
בעזרת קבנו.

מפתח

מספר האותיות ל"ג וסימנך ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך וחדושיך קע"ט כמנין הילל בן אליהו שלי"א.

סימן

א

(א) צ"ע אם להתיר לחשאב"ס בסד"ר התלוי בזמן. (ב) בישול עכו"ם בשבת מותר לו. (ג) אוכלין ומשקין לרפואה קודם תפלתו מותר. (ד) מותר לאכול בת"צ.

ב

(ה) תשובה לחכם א' שמביא ראיה לאסור איסור התלוי בזמן וסתירה לראיתו.

ג

(ו) חלוקים במחלת הריאה בשיעול איזה מקרי סכנה. (ז) שיעול הפולט דם. (ח) שיעול הפולט ליחה.

(ט) המוציא קול בשיעולו. (י) אם סכ"נ דוחה אביזרייהו דגול. (יא) גונח שרי לשתות חלב הנחלב בשבת לרפואה. (יב) כן שרי בחלב שחלבו עכו"ם ואי"ר במקום שלא שכיח חלב טמא. (יג) בגבינת עכו"ם אסור.

(יד) בחמאה מותר. (טו) חמאה של מכונת סעפארטור קיל משאר חמאה. (טז) חלב קאנדעסירט הבא מאמעריקה בתיבות מיוחדות. (יז) חלב הנחלב בשבת קיל מחלב שחלבו עכו"ם ואי"ר. (יח) לחולה המורגל בחלב עכו"ם קיל חלב עכו"ם מחלב מוקצה. (יט) חלב טמא קיל מאיסור אחר שלוקין עליו. (כ) חלב טמא קיל מחלב אשה אשת איש לינוק ממנה משום אביזרייהו דג"ע.

(כא) לינוק מפנויה קל מחלב טמא. (כב) לינק ממצרית קל מא"א ישראלית. (כג) א"א שנתרבה חלב כדדיה ויש סכנה ורפואתה לינוק ממנה החלב קל שינק הנכרי ולא

סימן

ד

ה

ו

ז

ישראל. (כד) בספק סכנה שרי בחמץ האסור מדרבנן. (כה) ואסור בחלב טמא. (כו) בודאי סכנה מותר. (כז) דין כלים שנכבש או נתבשל בהם חלב עכו"ם.

(כח) גונח הפולט ליחה שרי בחלב אחר בשר בסילק ובירך וקנוח והדחה. (כט) באפשר לו ימתין שעה. (ל) מקור לשהית שעה. (לא) המחמיר לחולה להמתין ש"ש יחוש ליוהרא.

(לב) חולה המצטער ותאב לשתות חלב אחר בשר י"ל קולות שונות. (לג) בצער של רעב. (לד) בצער של תיאבון. (לה) אם לצרף דעת גדול א' להתיר גם בבריא. (לו) צידד מתוך הגמרא והסברא להקל נגד דעת אחרונים.

(לז) פירוש בש"ס וראשונים דמהני שעה וחומש. (לח) או באכל הרבה לחם ומרגיש שבטל טעם הבשר. (לט) ואם מרגיש בשר בין השינים יטלנו.

(מ) אם בסתם חיישינן לבשר ביה"ש. (מא) מי שקשה לו לנקר שיניו ימתין ש"ש. (מב) שינים מלאכותים ידיהם אחר בשר. (מג) אכל איסור כזית מצומצם. (מד) אכל מצה כזית מצומצם. (מה) שנים שיש להם כזית מצה מריוח מאן דאליים גבר. (מו) אכל שנים שיש להם כזית מצה מצומצם מהויב ליתן גם לחבירו משהו.

ח.

(מז) מרי"ף ורמב"ם אין ראייה שלא יועיל ניקור שינים בלא ש"ש. (מח) חולה יכול לסמוך על ניקור שינים לבד. (מט) באכל שומן די בקנו"ה. (נ) וכן כשאינו מרגיש שיש בשר ביה"ש.

ט.

(נא) בלועס לתינוק. (נב) ישוב לרמב"ם שמביא דין דמדיחה יד א' ביו"כ. (נג) ביצה שנולדה ביו"ט ונקלפה ונתערבה.

י.

(נד) אחר בשר עוף מותר לחולה לשתות חלב בהדחת פיו כשבשר בהמה מזיק לו. (נה) מימי חלב מותר לשתות אחר שעה מבשר בהמה. (נו) כשחלב מזיק לו מותר לשתות מימי חלב תיכף. (נז) כשנתבשל המימי חלב עם הנסיובי בלא ס' אסור.

יא.

(נח) בחולה קצת שקשה לו לעשות קנות הפה אחר שתית חלב שרי לאכול בשר עוף. (נח) יש דעות שאף בבריא א"צ קנות גם לבשר בהמה. (ס) ראייה מהמלאכים שאכלו אצל א"א דצריך קנות. (סא) יש להקל בין חלב לבשר גם בלי הפסק בה"מ.

יב.

(סב) אחר ד' שעות מבשר יש לצדד להתיר לחולה קצת. (סג) או בעבר הלילה. (סד) או לכבוד שבת.

יג.

(סה) ספק אם יש ש"ש צריך להמתין דהוי דשיל"מ. (סו) הערה שלא שייך בזה דשיל"מ. (סז) בירך על החלב ונסתפק אי עבר ש"ש שרי לאכול ולא הוי דשיל"מ. (סז) בירך על החלב ונודע שכבר עברו ד' שעות. (סח) דין זה בנודע שזה רק חצי שעה שאכל בשר. (סט) אכל בג' סעודות בשר ושכח והבדיל על חלב ונזכר ושתה

יד.

מיט (דברי שלום ג'). (ע) הבדיל בשוגג על י"נ (שס).

יז.

(עא) ברעב לאכול אף פחות חצי שעה מש"ש שרי לאכול חלב.

יח.

(עב) חצי שיעור אסור מה"ת גם בב"ח ומצטרף למלקות בכא"פ.

יט.

(עג) ח"ש אסור בבישול. (עד) צ"ע בקלט כלב הח"ש שבישל ובישל עוד ח"ש אי לוקה. (עה) אי שרי מה"ת לבשל ח"ש פחות משיעור בישול.

כ.

(עו) כמה שיעור בישול בב"ח. (עז) אם אסור בישול אחר בישול. (עח) י"ל כשנתבשלו כ"א לבדו ואח"כ נתבשלו יחד. (עט) או בשיעור שלם א"צ שיעור בישול. (פ) ישוב לכמה קושיות בפשט חדש בתוס' פסחים כ"ד.

כא.

(פא) חילוק בין בב"ח לבישול בשבת. (פב) בשבת יניחנה עד שתשרף ולא יתחייב משום מבשל.

כב.

(פג) בב"ח יסלקנה ויקברנה. (פד) צ"ע בשבת דהוי כמתקן. (פה) בהעמיד בב"ח בשבת על האש שנאסרה בהנאה אי מותר לסלקה משום מוקצה.

כג.

(פו) בב"ח שנתבשלו ושתה החלב שיעורו למלקות בכזית והשתיה בכדי שתיית רביעית מצטרף.

כד.

(פז) וכן בנשבע שלא ישתה איזה משקה ששיעורו ברביעית לרמב"ם שיעורה בשהיה כדי שתיית רביעית.

כה.

(פח) ישוב לרמב"ם דבשתיה ביו"כ מצטרף השהיה כדי רביעית. (פט) אשני משקין טמאין שמצטרפין כא"פ.

כו.

(צ) בשתיית ד' כוסות בפסח יש לצדד דמצטרף השהיה כא"פ.

כז.

(צא) אכל גבינה והקיא ונפל לקדרת בשר אחר שיעור א"פ קודם שיעור עיכול אסור מדרבנן ושרי בהנאה.

כח.

(צב)

(צב) חילוק בין אכל גבינה והקיא לאכל חלב והקיא. (צג) תחב לו למטה אי עושה עכול. (צד) אכל ביו"כ ככותבת והקיא. (צה) אכל עיו"כ ככותבת והקיא. (צו) בלע ח"ו מצה והקיא וחזר ואכלו. (צז) בלע כזית מצה והקיא אי יצא. (צח) ישוב לשבע קושיות עצומות. (צט) בדין חלב קיבה. (ק) הרמב"ם מודה שאסור לבשל בשר בחלב שבקיבה. (קא) כשרה שינקה מהטרפה אסור חלב הקיבה לאכלה בעינא. (קב) חלב קיבת נבלה וטמאה שרי. (קג) תינוק שהקיא חלב בהמה תוך שעה לקדרה בשר כשלא נשונה החלב אסור בהנאה. (קד) כשנשתנה שרי בהנאה. (קה) ולאחר שעה והחלב מעורב בפרורי גבינה אסור באכילה ובהנאה יש לצדד. (קו) חלב הקיבה ששחטה תיכף אחר ההנקה אסור עם בשר מה"ח לכ"ע. (קז) העיקר כרמב"ם ולא הל בב"ח על נבלה ותרבא לאסור בהנאה. (קח) נפלו בו זיתים או תרבא וא' בשר כשר לנ"ט זיתי חלב שרי בהנאה. (קט) ה"ה בשר כשר עם נבלת. (קי) חלב מטריפה ודאי אסור לבשל עם בשר. (קיא) בהנאה יש לצדד. (קיב) גם ה"ש נבלה או תרבא בחלב שבשלו אינו לוקה ושמו בהנאה. (קיג) אסור לישראל להניח משרתו עכו"ם לבשל נ"ט בחלב לצורך עמו"ם. (קיד) ביאר בש"ס להלכות הפסוקה דעוף בחלב לביע אסור רק מדרבנן. (קמו) גם תרבא

בא

בא

כג

כד

כה

כו

כז

מנבלה אסור לבשל בחלב מה"ח. (קמז) כמה תנאים ס"ל דבשר חיה בחלב אסור מה"ח. (קיו) ב"ד שהורו דחיה מה"ח לא עברו על לא תוסיף. (קיח) בהורו דעוף שרי מדרבנן לא עברו על לא תגרע רק אסור לשמוע להם. (קיט) תיש הבא על הצביה וילדה. (קכ) טמאה שילדה כמין טהורה בשר הולד בחלב אסור מה"ח. (קכא) ה"ה טהורה שילדה כמין טמאה ואפי' כמין עוף. (קכב) עגל שנברא ע"י ספר יצירה אי שרי בחלב מה"ח. (קכג) טהורה שילדה כמין כלב שהוא מין חיה. (קכד) בשר בהמה בחלב חיה אסור רק מדרבנן. (קכה) כבד של עוף בחלב צריך ס'. (קכו) עוף כבוש או מליח מעושן או מטוגן בחלב אסור אפי' לצורך שבת. (קכז) בשר בהמה שנכבש בחלב שחוטה מהו? (קכח) בשר עוף הנכבש בחלב שחוטה. (קכט) כחל שנכבש בחלבו מעל"ע. (קל) בנתבשל אח"כ ע"י קריעה ומליחה וט"ב עם בשר. (קלא) עוף שמונח מעל"ע עם מים בבטנה. (קלב) חקירה עפ"י חכמת החימיע שלא שייך כבוש בדבר שאינו מגולה וסגור. (קלג) ישוב לט"ו בהיתר בשר שנשרה בחלב שחוטה. (קלד) לזידיה שרי להעלותו על השלחן עם בשר. (קלה) ומותר לאכלו אחר בשר תיכף. (קלז) אי שרי לבשל בשר במימי חלב של חלב שחומה או לאכול. (קלח) או בשר הנכבש בחלב שחוטה אי

שרי לאכלו חי. (קלח) צ"ע בעור הרגל בחלב אי אסור בהנאה. (קלט) עור שתחת האליה אסור בהנאה.

(קמ) חידוש בחולין קי"ג. (קמא) ישוב קושיא עצומה בפ' בא.

(קמב) בסוגיא דיומא דמאכילין הקל הקל ביאור פשוט. (קמג) מאה איסורי דרבנן קל מאיסור אחד דאורייתא. (קמד) ב' לאוין קל נגד איסור חמור שבכרת או מיתה. (קמה) להפריש תרומה בכונה כדי לבטלה חזרה והחזירה מה"ת אינה הפרשה לכ"ע. (קמו) אם במקרה בשוגג חזרה למקומה. (קמז) או תרומה שנפרשה כראוי עירב בחולין אחרים יש לצדד.

(קמח) גם באיסור דרבנן הרבה זיתים חמור מזית אחד. (קמט) מאכילין זית מהקל ולא חצי זית מקל וח"ו מחמור אף מאותן שאין מצטרפין ללקוח. (קנ) שוחטין לחולה בשבת אף שא"צ רק לחצי זית ויש כח"ו נבילה.

(קנא) אם שוחטין כשיכול לאכול איסור דרבנן. (קנב) אין שוחטין בשביל קטן חולה כשיש לפניו נו"ט. (קנג) בן פקועה אין שוחטין לחולה בשבת וינחרה עכו"ם. (קנד) כזית ספק איסור קיל מח"ו איסור ודאי. (קנה) בחולה שרפואתו רק ח"ו ובזית שלם יסתכן או ח"ו איסור ודאי קיל לגביה. (קנו) שיעור שלם פאסד"ר נגד חצי שיעור ספק דאורייתא. (קנז) בשר עוף בחלב קל מבשר חיה. (קנח) וקל מספק טריפה דאורייתא.

כת

כט

ל

לא

לב

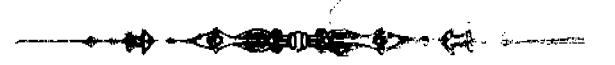
לג

(קנט) לאכול חלב אחר בשר בהמה תיכף קל מעוף שנתבשל בחלב. (קס) חלב מוקצה קל מחלב עכו"ם (עי' סי' ג').

(קסא) בשר טמאה שנתבשל בחלב קל מטהורה. (קסב) בשר בחלב ותרבא בחלב ספק איזה קל הבשר או התרבא. (קסג) ולענין החלב קל יותר החלב שנתבשל עם התרבא. (קסד) נבלה בחלב קיל מבשר שחוטה. (קסה) חלב טמאה קיל מחלב טהורה. (קסו) איסור תורה שלכדה"נ קיל מאסד"ר כדה"נ. (קסז) ח"ו בכ"ח שלכדה"נ קיל מכוית טמאה כדה"נ. (קסח) לעיסה ובליעה. (קסט) כריכה בסוב.

(קע) חמץ בפסח חמור מאכילת בב"ח או תרבא. (קעא) משניהם יחד קל חמץ יותר. (קעב) ככותבת נבלה ביו"כ קל מכזית בב"ח. (קעג) ביאור בשו"ת הלכות קטנות.

(קעד) לכהן שאחזו בולמס ביו"כ תרומה קל נגד חולין. (קעה) ובתרומה טמאה אם הכהן ג"כ טמא והתרומה נטמאה קודם לכהן ג"כ זה הקל. (קעו) ישוב על סתירה ברש"י עירובין ל"ז ונדה מ"ג. (קעז) חילוק בין הפרדה הנעשה ע"י אדם להפרדה טבעית (דברי שלום סי' א'). (קעח) חקירה בחכמת החימיע אודות יסודות הנמצאים בחלב ושומן (דברי שלום שם). (קעט) ביאור נכון בתרגום יב"ע הפליאה עפ"י הלכה קרוב לאמת (דברי שלום סי' י"א).

פסקי אליהו

אשר לקטתי מחבורי

דא בשרא בחלבא

[גימטריא אליהו בן משה צבין]

כולל שו"ת וחקירות עמוקות בהלכות בשר בחלב אם יש להחמיר לחולה שאין בו סכנה לאכול איסור דרבנן התלוי בזמן, ועל דבר השכיח בחולי מחלת הריאה עד שהם גונחין בשיעול שקוראין הוסטין יש שפולטין דם בשיעולם ויש שפולטין רק ליחה עבה כמו צואת האף, ולא כל העתים שוים להם בשיעולם, החזק הוא הרפה, ובפליטתן המעט הוא אם רב, ואי אפשר לברר תמיד ברופאים, וכי זה אומר סכנה, וזה אומר שאין סכנה, והפואת תקנתם כל יום לשמות חלב חם שנחלב ביומו, איך יתנהגו בחלב הנחלב בשבת ויו"ט מאיסור מוקצה, וחלב עכו"ם שאין ישראל רואה, וחמאה של עכו"ם, וחלב טמא ואיך יתנהגו כשצריכים לשמות חלב אחר שעה אחת לאכילת בשר, אף מי שיש בו ריח תורה ויראת שמים, ואיך הדין בחולה שאין בו סכנה המצטער באבריו הפנימים הרבה אף שהולך בחוץ ותאב לשמות או לאכול מאכלי חלב אחר בשר איך יעשה, ואחרי החקירות בהלכות בשר בחלב אפלפל ברין מי שאחזו בולמוס שמאכילין אותו הקל הקל.

סי' א'

ב"ורה דעה סי' קנ"ה ס"ג בהגהת רמ"א דאיסור דרבנן שרי לרפואה לחולה שאב"ס ובלבד שלא יאכל האיסור עצמו ועי' חק יעקב סי' תס"ו מדברי הרשב"א והר"ן דאף חמץ שעבר עה"פ אסור באכילה לרפואה לחשאב"ס ובשד"ח כללים א' אות רכ"ב מביא שו"ת הרבה המדברים בזה, וגם דברי שו"ת רעק"א סי' ה' לחשאב"ס שצריך לרפואה בשבת פירות ולא נמצא רק מאותן שנשרו בשבת [מובא בפת"ש יו"ד קנ"ה] ועיינתי שם קצת שהעיר ממ"ד בכתובות ס' גונח יונק חלב בשבת מ"ט מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן [מובא בש"ע או"ח שכ"ח סל"ג] וע"כ גונח חולה שאב"ס כמ"ש תוס' שם דאל"כ למה למימר דמפרק כלאחר יד הרי בחולה שיש בו סכנה מותר לחלל שבת אף באיסור דאורייתא וע"כ הוכיח דהא דאסור לחשאב"ס לאכול אסד"ר הוא דוקא מה שאסור מעצמו אבל דבר האסור רק מצד הזמן כגון מוקצה שרי לחשאב"ס

לאכול. ואבאר קצת הנלפע"ד דאף שהחילוק דאיסור התלוי בזמן קיל יותר משאר איסור יש לו מקום בש"ס ופוסקים (*) עי' ריב"ש סי' שע"ג מובא בשיטה מקובצת במ"ד ריש כתובות שכל הנבעלת ברביעי תבעל להגמון ופריך נעקריה עי"ש והקשה הא בג"ע יהרג ואל יעבור וכתב כיון דלא גזר על גוף הדבר רק על הזמן וכל שנוכל להעביר הזמן אינו מחויב למסור עצמו ובשו"מ ח"ג סי' קע"ט העיר ג"כ ממ"ד בריש מגילה בזמן שמסתכנים בה ופי' הרי"ף מקיום הדת אין קורין רק ב"ד וט"ו והרמב"ן כ' בשם ירושלמי דאל יקראו אותה כל עיקר ועי' רה"ש ל"ב השני מתקיע ופי' הש"ס בשעת הגזירה שנו ובחולין ק"א דיו"כ דהאי שתא שבתא הוי הרי דלא מסרו עצמן להריגה אף בשעת השמד היכא דתלוי רק בזמן וכן משיטת הרמב"ן מובא להלכה בש"ע תקנ"ד ס"ו בחשאב"ס מאכילין אותו בט"ב בלי אומד ועי' ט"ז והגהות יד אפרים שם ובביאור הגר"א שם ראיות

מדהתירו

(* הילל בן הגאון המחבר, כיהודה ועוד לקרא מזכר, ומוסיף שלפענ"ד עוד מקור אחד לזה החילוק בין איסור התלוי בזמן לשאר איסור בש"ס הולין קט"ו ע"א רש"י ד"ה הני לא כ"ש דמחלק רש"י דבאיסורא הוא אוכל התועבה גופא אבל בהרישה וחסימה ודישה אינו אוכל החרישה עצמה ורק מעשה הבא על ידה ובג"ד עוד קיל יותר שהדבר לגמרי היתר אך מחוכר זמן הוא כמ"ש שם בגמ' מדאסר רחמנא מחוסר זמן לגבוה מכלל דלהדיזט שרי ועי' תוס' שבת י"ב ד"ה רנ"א דמקמי מדוע בש"ס ר"ה כ"א ע"א דקא בסים תבשילא דבבלאי בצומא רבה דמערבא -- לא פריך שם ומה בהמתן של צדיקים וכו' ומתרחץ התם לא הוי מאכל איסור אלא שעה אסורה נמצא דאיסור התלוי בזמן קיל יותר ועי' ש"ע התניא ה' שבת שמי"ג סעי' י' שכ' דאין חילוק בין דבר איסור או שאיסורו תלוי בזמן לענין קטן אוכל אם להכרישו או לספותו ואפשר לומר דשם לענין טומטום הלב דקטן רק בדבר זה (ועי' בש"ס עירובין ל' א"ל ב"ה לב"ש אי אתם בדבר איסור אף שג"כ הוי לקטן אין מערבין) ובגמ' נבילות וטריפות ורק דברים המותרים לישראל (עי' דר"ת פ"א ס"ק פ"ה בשם בית דוד שהוכיח מלשון רש"י והג"א) אף שלגבי המינקת הוי כאיסור התלוי בזמן, כי אח"כ מותר לה נו"ט, או במינקת ישראלית האוכלת נו"ט בהיתר עפ"י ופא"מ כגון חולה עי' בבאה"ט שם סק"ה שישכיר האב מינקת אחרת ולענין להניקו ביוכ"פ לא חיישינן כי בזה לא שייך טומטום הלב, ואפשר דהחילוק הזה שייך רק בקטן שאינו מבחין אבל בקטן המבחין אין חילוק כדברי התניא ז"ל ועי' מג"א תרי"ב סק"ו שמתרחץ מדוע חמץ בפסח אסור ליגע וביוכ"פ מותר, שאני חמץ שמוותר או לאכול שאר מאכלים, ואפשר להעמיס בדבריו שהחמץ או איסור מצד עצמו ולא מצד הזמן אבל ביוכ"פ שאסור בכל המאכלים ואינו מחויב לבערם הוי האיסור מצד הזמן, ועי' הלק"ט סי' קנ"ב שמתרחץ שם דברי הב"י מדוע באוכל דבר איסור מפני הסכנה אינו מברך והאוכל ביוכ"פ מברך ולפי דברינו מה אפשר לתרץ שהאיסור מצד הזמן קיל, ועוד הברכה היא על המאכל והמאכל יבוא לשעת היתר אפי' לדיריה כשלא יסיה דעתו מהברכה עד הערב תחול ברכה על המאכל הזה אבל האיסור לא יבוא לידי היתר לעולם.

מדהתירו לחיה נעילת הסנדל וסיכה לחולה ביו"כ משום דאיסורייהו דרבנן ה"נ ט"ב שגוף איסורו רק דרבנן שלכאורה לא דמי לשם דהרי כאן אוכל האיסור דרבנן בעצמו וע"כ צריך לחלק כיון דגוף המאכל היתר ורק תלוי בזמן האיסור קיל יותר ועי' פסחים מ"ח יצא מוקצה ותוס' חולין ה' ע"ב ועי' מ"ש למטה (*). מכל מקום צע"ג מ"ש הרא"ה בב"ה שער ז' שאסור אכילת מוקצה לחשאב"ס וז"ל ואע"ג דשרי לגונח לינק בשבת שם לאו מוקצה הוא דהאי בהמה לא איתקצאי אלא מחמת איסור שחיטה ובכל מה דאפשר לאיתנווי בלא איסור שחיטה שרי תדע דהא קימ"ל דמותר לחלוב בשבת לתוך הקדרה ולא אסרינן משום מוקצה ול"ד לביצה שנולדה בשבת וזה כדעת הרמב"ן בעצמו שהביאו הר"ג שבת פכ"ב דמ"ד שם דף קמ"ד דחולב אדם עז לתוך הקדרה מיירי אף בשבת ואף למאן דאית ליה מוקצה שרי דזה אינו מוקצה ע"ש ואפי' לדעת החולקים עליהם י"ל כמ"ש בחיד' הרשב"א שבת קכ"ח בשם רמב"ן בעצמו דגונח היונק כיון דכלאחר יד הוא אע"פ שהוא שבות אינו דומה לשאר שבותין ע"ש — או כמ"ש הרשב"א בחי' לכתובות שם ס' לדעת ר"ח גונח חשיב"ס ולדעת י"א הא דקאמר הטעם דמפרק כלאחר יד הא לחשיב"ס שרי לחלל שבת אף במלאכה דאורייתא היינו טעמא דביום א' או ב' אם לא ישתה חלב לא יסתכן אם ישתה אח"כ רק דאם לא ישתה כלל אז יש בו סכנה ומש"ה שרי בשבת רק משום מפרק

כלאחר יד וכ"כ תוס' שם בשם ר"ת דגונח חולי קרוב לסכנה — או כמ"ש בתשו' מהר"ם מרוטנבורג האחרונים סי' ט"ו דהיכא דהתקנה משום שבת לא פלוג רבנן בתקנתם ואף שנצרך לחשאב"ס אסרו חוץ מגונח אבל היכא דתקנת חז"ל משום עינוי וצער כהך דט"ב ודאי לא תקנו במקום חשאב"ס ולפ"ז אין ראייה להתיר לחשאב"ס איסור דרבנן התלוי בזמן וצע"ג.

ב.

הרה"ג ר' משה טאקסיר מעיר טשארנא הקשה לי על רעק"א דהרי מפורש בפסחים נ"ו שמיחו חכמים לאנשי יריחו שפורצין להאכיל נשר בשבת ויו"ט לעניים בשנת בצורת ולמ"ש תוסיו"ט דמאי פ"ג מ"א דבעניים הקילו יותר מחולה שאב"ס וכ"פ הרמב"ם בה' מעשר פ"י ה"ג והוא מירושלמי רופא חבר שהיה מאכיל לחולה ע"ה מפירות ע"ה נותן לתוך ידו אבל לא לתוך פיו ואם היה הדמאי של הרופא אף לתוך ידו לא יתן ועתה אם מיחו ואסרו פירות הנושרין בשביל עניים כ"ש שאסרו לחשאב"ס.

הישבתנו דלק"מ דשם בדמאי אף שיש פירות מתוקנים מאכילים את העניים דמאי כדי להקל עלינו את הצדקה לא גזרו חז"ל כלל בעניים משא"כ בחולה עשיר דינו כבריא אבל רעק"א מיירי בחולה שלא נמצא לרפואתו רק פירות הנושרין י"ל דשרי לו כיון דאיסור דרבנן רק מחמת הזמן אף שאסרו לעניים

(*) כזה נוחא מ"ש בשו"ת בש"ר כ"ז מה"ב דבאבל בהתיר כגון איסור דרבנן לחולה שאב"ס מברך עליו שקשה קצת מי התיר אטו"ה לחשאב"ס וע"כ המיירי בהה"ג שגוף המאכל היתר ע"ז ש"ע או"ח שכת' סי' ט' דביטול עניים בשבת שרי לחשאב"ס ועי' ש"ע סי' פ"ט דאוכלין ומסקין לרפואה שרי קיום והרפלה ובמקום שם סק"ב אע"פ שאינו חולה (בפת"ש סי' רפ"ט בשם תשו' כרי הארץ סי' ה' דהרע"ב והצמא שמתחייב לאכול קיום תפלה צריך לקדש בתחילה וכו') כיון שמותר בלילה ג"כ דהוי כחולה וז"ל לקוט ובפת"ש העלה בצ"ע שקשה קצת דאף למ"ש בתוס' רומ"א כ"ז קכ"ד ה' הענווא להתיר סתם ז"נ"ס לשתות לחשאב"ס וז"ל דוקא בשכונכ על מנתו וכו' וסי' חלב וז"ל ג"כ לא בשרק יש לו אינה מיוחדת יע"כ החולק מטעם האיסור בגוף המאכל או אף במחנה קצת מחולה שרי לאכיל.

לעניים דלא הותר האיסור דרבנן לעניים
לעולם ופשוט.

ג.

על דבר החולים במחלת הריאה
לענין לסמוך על נאמנות הרופאים
עי' פת"ש יו"ד קפ"ז סק"ל שקבץ כל
התשובות המדברים בזה ואשר אני
אחזה בנ"ד. הנה הפולטים דם בשיעולם
ודאי הם חשובים חשיב"ס כמ"ד גיטין
ס"ט לדמא דאתא מפומא בדקינן ליה
כגילתא דחיתתא וכו' ע"ש ובב"ר פל"ג
ע"פ וישאר אך נח אך מיעוט גונח דם
מן הצנה וכן בתנחומא [ויש שם מ"ד
שהכישו ארי ושברו ויצא צולע וכן הוא
בויק"ר פ' אחרי ורק לס"ד בע"ז ג"א
לא היה טריפה מחמת המים כתיב ביה
ולמ"ד בב"ר פ' ל' כ"מ שכתוב היה
צדיק עד סופו וא"כ גם טריפה לא היה
עד סופו דבחד קרא כתיב צדיק תמים
היה] הרי דהוא חשיב"ס ועי' ש"ך
יו"ד סי' ל"ג סק"ג בטעם לחי העליון
שניטל טריפה לרמב"ם כי נברא בב"ח
לכסות פי הקנה שלא הכנס בו רוח
הקר פתאום לריאה ויקרר אותה וימות
פתאום החי ובערוך ערך גנח פי' מוציא
קול כעין שיעול [הוסטען] ומשליך דם
ואפי' אם אינו פולט דם רק מהגניחה
לא יכול להשיב רוחו עפ"י רוב הוא
ודאי חשיב"ס כמ"ש רש"י ב"ק פ' מעשה
בחסיד א' שהיה גונח מלבו ואמרו
הרופאים אין לו תקנה עד שינק חלב
רותח משחרית לשחרית ופרש"י גונח
צועק מכאב לב לא היה יכול להשיב
רוחו ובכתובות ס' תניא ר' מורינוס
אמר גונח יונק חלב בשבת פרש"י גונח
מילל מכאב לבו [צעק ממ"ד בר"ה
ל"ג מר סבר גנוחי גנח ומר סבר ילולי
ליל הרי דהם תרתי מילי ואיך פירש
על גונח יליל ונראה יותר דגונח אין
פרושו צעקות ואנחות רק כמ"ש הערוך
הנ"ל שמוציא קול בשיעול] יונק חלב

פרש"י משום רפואה ורפואתו חלב עז
הרי דמרמו להך דב"ק פ' שהביאו לו
עז ע"ש ומשמע דחשיב לו חשיב"ס
ומ"ש באגדות מהרש"א דאין בזה סכנה
דבסכנה מה זה עון וכ"כ בנשמת אדם
בכלל נ' ס"ט לא נהירא מלשון אין
תקנה וקושייתו דבסכנה מה זה עון י"ל
כמ"ש בשיטה מקובצת ב"ק שם דאף
שבמקום פ"נ הותר להתרפאות באיסור
אבל בדבר שנאסר מתקנה ומחשש
פסידת אחרים ראוי להחמיר ביותר ע"ש
ועי' רש"י ב"ק ס' ע"ב ד"ה ויצילה.
וכן י"ל דהחסיד וחבריו סברו כר"מ
דחשיב גזל בהדי עבירות דיהרג ואל
יעבור עי' חיי הרשב"א כתובות י"ט
ועי' ירושלמי ע"ז פ"ב דאפי' אומר
חמוס את פלוני ימסור נפשו וכיון
דאיסורו מחמת גזל שרועה בשדות אחרים
וגזל את הרבים לזאת אף שקשרה בכרעי
מטתו אסרו חבריו לו להתרפאות ע"ז
משום אביזרייהו דגזל אף שיש בו סכ"נ
העון נחשב לחסיד הזה שלא עשה
כר"ע ובעירובין כ"א שאמר שם מוטב
שאמות מיתת עצמי ולא אעבור על
דברי חברי — ובשטמ"ק כתובות שם
מביא ברש"י מהדורא קמא פי' גונח
מפליט מחולי הלב ופרושו אף שמפליט
ליחה דאל"כ הול"ל מפליט דם ואולי
במהד"ק סבר דהוא רק חולי הקרוב
לסכנה וביום א' או ב' אם לא ישתה
חלב לא יסתכן ע"כ פי' רק מפליט
מחולי הלב ע"ש והבן. ועתה בנ"ד
ממנ"פ אם נימא דגונח הוא ודאי
חשיב"ס כמ"ש בחי' הרשב"א הנ"ל בשם
ר"ח או כ"א דקרוב לסכנה ודאי מותר
לשתות החלב שנחלב בשבת ויו"ט ואם
נאמר דגונח אין בו סכנה שוב מהך
דכתובות ס' דגונח יונק ראייה לחילוק
רעק"א הנ"ל דמה שאסור רק מצד
הזמן שרי באכילה לחשאב"ס. זולת אם
נימא דיניקה מבתמה דהוי כלאחר יד
קיל משאר שבותין כנ"ל בשם רמב"ן

יש חשש אבל זה דחוק דא"כ לא היה ת"ק ביבמות קי"ד אוסר אף ביו"ט עי' ח"י הרשב"א כתובות ס' ואין להקשות על חילוק רעק"א ממ"ש הרשב"א והר"נ מובא בח"י סי' תס"ו דחמץ שעצה"פ אסור באכילה לחשאב"ס דשם י"ל דאף שמתחילה היה תלוי בזמן אבל אח"כ כשנאסר מדרבנן לעולם הוי כשאר אסד"ר בגופו. ובאמת י"ל דחמץ נוקשה או תערובות שיש בו משהו חמץ שאיסורו רק מדרבנן אף בתוה"פ עפ"ז יהיה מותר לחשאב"ס לאכלו לרפואה כיון שתלוי בזמן. ואם תמצא אוסרים בזה הוא רק מחמת חומרא דחמץ וגם מחמת שאיסורו גם בהנאה עי' שדה חמד מערכת חומ"צ סי' ג' אות י"ב אבל כשיש עוד חשש ספק סכנה לית דחש ליה וכ"ש במה שאסור רק מצד המנהג כמו קטניות שרי בפסח לחשאב"ס עי' תשו' מהר"מ שיק או"ה סי' רמ"א רפ"ט וכן בשר עוף קודם ט"ב עי' מג"א תקנ"א ס"ק כ"ח ועי' דגמ"ה יו"ד סי' רי"ד דאם מחשבתו כשיבריא יחזיר לאיסורו א"צ ואכמ"ל. — ואישובה לנ"ד להלכה שראיתי בס' ארחות חיים החדש סי' שכ"ח בשם שו"ת זרע אמת סי' מ"ה שהתיר לחשאב"ס לשתות חלב שנחלב בשבת לרפואתו (*). ועי' שו"ת פרי יצחק סי' י"ד דחלב מוקצה שנחלב בשבת הוא הקל נגד חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה מה"ט דמוקצה תלוי בזמן כנ"ל ולפענ"ד דאם מורגל החולה בכל יום לשתות החלב שחלבו עכו"ם

זהו הקל כיון שכבר הותר לו לאנתיר לו איסור אחר כגון מוקצה וכן יש לצרף סברת הפרי יצחק שם דלשתות חלב מוקצה יש בזה שני איסורים איסור אכילה ואיסור טלטול מוקצה משא"כ בחלב שחלבו עכו"ם בחול [ועי' מג"א שכ"ח סקט"ו דלקטן מותר להאכיל מוקצה בידיים אם א"א לו בע"א. וי"ל בכונתו דאף שיש שני שבותין מוקצה ובישול או שלשה בצירוף בישול עכו"ם כשא"א בע"א] ובהג' יד אפרים יו"ד קט"ו מביא דברי התשב"ץ ח"ג סי' קמ"ג דחלב עכו"ם אינו משום תקנה וגדר אלא מספק דאורייתא משום תערובות חלב טמא וציין לתשב"ץ בחוט המשולש ח"ד סי' ל"ב ועיינתי שם שהאריך דבמקום שלא שכיח חלב טמא יש להתיר אף לבריא והעיד בשם מורו ורבו החסיד מהר"י שהיה שותה חלב עכו"ם שאין ישראל רואה מה"ט במקומו (**). שאינו דומה לגבינת עכו"ם שנאסר במנין ואף שבפת"ש יו"ד קט"ו מביא בשם החת"ס דגם חלב נאסר במנין ואף אם הלכה כרדב"ז ופר"ח [שסוברים כתשב"ץ] כבר קבלו אבותינו עליהם כאותה דיעה שמחמיר וכו'. וקרוב בעיניו לגדר דאורייתא וקולו של רדב"ז הוא חומרו עי"ש. ואף שמצאתי ג"כ להנובי"ת יו"ד סי' ס"ה שכ"כ גם לענין חמאה של עכו"ם מ"מ נלפע"ד לומר דבחולה שאב"ס לא קבלו עליהם הנדר ועי' הגהות או"ה בכלל מ"ה שהעיר על או"ה שאסר הכלים

וז"ל

(* ועי' בס' זכור לאברהם אלקלעי א"ח סוף אות י' יו"ט וז"ל: בלצה שנולדה ביו"ט ב' של ר"ה או ביו"ט ב' שהל' להיות בא' בשבת שאין איסורא אלא מדרבנן נראה דמותר לחולה שאב"ס אבל נולדה ביום טוב או שאחר השבת דאסור מה"ט משום הכנה הרבה לא כנ"ל — וכן ג"ל שאם נולדה בשבת שאחר יו"ט ב' לדין דבקאינן בק"ד הוא ודאי הול' ולכן נראה דמותר לחולה לגימעה היה וצ"ע וכן בשבת ויו"ט הסמוכים נולדה בזה מותרת בזה דבמקום חולי לא גזרו רבנן (דבריו אלו צריכים ביאור) הרב ניר אריה חא"ת סי' תקצ"ג פי' דבריו האחרונים כשנולדה ביו"ט ב' שהל' ביום ו' מותרת לחולה בשבת יבני הנראה דס"ל דאיסור התלוי בזמן אף שהוא דשיל"מ שרי לחולה הצריך לה לאותו יום וה"ה ג"כ בחלב.

(**) ה"ל אומר עי' פרי"ת סק"ו ד"ה הכלל העולה שג"כ נהגו לשתות חלב שחלבו עכו"ם ואי"ר במקום שאין ח"ט בנטיצא וגם האור החיים הקרוש התיר בפירושו בספרו פרי תואר ריש סי' קט"ו בלא ראה התליכה ואפי' לא עמד בעי' עזר עי"ש.

ז"ל שמה שגזרו על החלב עצמו ולא גזרו על הכלים ואף שפסק הרמ"א לאסור הכלים מחלב עכו"ם היינו בבריא ולא בחולה שגוף החלב עכו"ם לא גזרו בו איסור במקום שלא שכיח חלב טמא ועי' מ"ש בסוף אות זה. ובחמאה של עכו"ם שכתוב בש"ע קט"ו ס"ג דאם רוב בני המקום נהגו בו איסור אין לשנות כל זה בבריא אבל בחשאב"ס פשוט לפענ"ד שלא נהגו איסור ושרי אף אם לא בשלוהו ואם רוצה החולה להחמיר די לו ברחיצה ג"פ ועי' פת"ש שם סק"ה ובנוב"י שם סי' ס"ו. מיהו בגבינות של עכו"ם אף שהש"ך סי' קט"ו ס"ק י"ז מביא בשם ב"ש שמדמי גבינות לבישול עכו"ם והרי בישול עכו"ם שרי לחשאב"ס מ"מ בגבינות פשוט להחמיר יותר כי כשגזרו על גבינות עכו"ם גזרו סתם ועי' ריב"ש שצ"ד בפרט שלחולה לא יוצלח לרפואה כמ"ש הרמב"ם ה' דיעות פ"ד ה"ט שחושב גבינה המלוחה הישנה רע ביותר. ויש מאכלים שהם רעים ואינם כמו הראשונים לרוע וחושב גבינה וחלב ששהה אחר שנהלב כ"ד שעות אף לבריאים ומלבד שהרמב"ם ז"ל היה אביר הרופאים י"ל עוד דמקורו משבת קל"ד כסלקא דעתא דש"ס מאמרי נהרדעי גבינה בת יומא מעליא דזוקא בת יומא ונהרדעי הוא שמואל כמ"ש תוס' ב"ב ז' ושמואל היה יופא גדול. ונשא"לתי אם הגבינות וחמאה שנעשים כעת ע"י מכונה סיפירטור באותו יום שנהלב קל יותר מאשר גבינות וחמאה של עכו"ם? (*). והשבתו דגבינה שנאסרה סתם אף כשמעמידן אותה בעשבים. א"כ אין לחלק כלל אבל לענין חמאה יש לחלק לומר דזהו הקל יותר משאר חמאה

לענין חשאב"ס במקום שנהגו לאסור והוא דהנה הטור יו"ד בסי' קט"ו כתב בשם אביו הרא"ש שהיה אומר שלא היה יודע בה טעם ברור לאסור אלא שנהגו בו איסור. ואמנם טעם האוסרין דנהי דחלב טמא אינו נקפא אבל עכ"פ החמאה נעשית מחלב שיש בו חשש חלב טמא שנתערב ועמד מעל"ע ויותר החלב טהור עמה א"כ קבלה טעם מטמא ע"י כבוש כמבושל ואולי עוד נתחמם החלב בבישול ממש כנהוג מקודם ולמ"ש לקמן אות י' דאף להרא"ש דס"ל דאחר שנתבשל הנסיובי הוי המי חלב דרבנן עם בשר היינו דוקא כשהיה ס' במימי חלב נגד הנסיובי אבל בפחות מס' אסור המימי חלב עם בשר מה"ת דטעם כעיקר מה"ת [רק בכבוש מעל"ע המצאתי לומר סברא דהוי רק דרבנן שם] וא"כ כש"כ שיש איסור שקבל הטהור טעם מחלב הטמא. — אבל דעת הרא"ש שלא היה יודע טעם ברור לאסור י"ל כמ"ש בנוב"ת או"ח סי' ס"ו ע"ד הקושיא על הש"ך יו"ד קי"ח סק"ח שכתב דלפיכך די בחלב חותם א' אף שהוא חשש דאורייתא כיון דחלב טמא ניכר שהוא עכור וירוק וא"כ אין לחוש שיחליף כל החלב או רובו אלא יש לחוש שמא החליף מעט דאינו אסור אלא מדרבנן דמדאורייתא מב"מ ברובא בטל עכ"ל דהרי הש"ך בעצמו בסי' צ"ח סק"ו מסיק דאזלינן בטר טעמא והרב השואל שם חידש היתר משום דמשונה רק מעט בטעם והקשה הנוב"י דמנ"ל לחלק בין רב למעט. ומי העיד לנו דיש שינוי בטעם מעט או רב. [זה י"ל קצת דהחולים השותים חלב טמא העידו כן] ותירץ הנוב"י דהא דטכ"ע מה"ת ילפינן ממשרת או מגעולי

(* ה"ל אומר. ובדבר החלב קאנדעכירט הבא מאמריקה והוא כוונת החלב דנכרה ע"י מכונות כל חלקי המים ע"י בסי' דגרי הלכה סי' ל' שמתיר. ועי' אלה החקים סי' י"ג שמתיר כיון שיש עתה כלי מדידה למדוד בקל החלב ולדודע אם יש חם מעורב איתו דבר טמא מרחת לזייף וכבר העיד דהרי"ג מנוארק בעתמ"ח שואל בענין שאין חם שוט חשש תערובות יתעלה שם באלה החקים שלקטנים ללא הגיעו להיבון או לחולה קצת לחלק.

מגעולי עכו"ם היינו באיסורים דכוותייהו שהן לאווין שיש בהם מלקות אבל חלב טמא אף שהוא אסור מה"ת כיון שאין לוקין עליה טכ"ע בה דרבנן ולפיכך די בחותם א' דהוי כמין במינו ולפע"ד לא הונח לי במה שקראו טעם דהרי גוף הח"ט ועיקרו נתערב עם הטהור וטעם שייך רק כהך שכתבו בבית הלל ויד אברהם יו"ד סי' ע"ט בתינוק שנפל ליורה ומת דטעם בשר אדם שהוא רק בעשה אין לומר בו טכ"ע מה"ת משא"כ בחלב, ויותר נראה לומר דמה שטעמו רק בשינוי מעט ממה שנתערב בו ועיקרו אין לוקין עליו לא דמי לחצי שיעור ואף שאסור מה"ת לא אמרו בו רבנן בס' ובקפילא ורק בטעמא וכיון שנתערב ברוב גדול עד שאינו ניכר מראהו הירוק וכולו הפך לבן אף אם גיחוש שנתערב בו מעט חלב טמא ברור הדבר שאין בו שום שינוי מטעם טמא וע"כ די בחותם א' וכל זה בחלב אבל בחמאה שאין חלב טמא נקפא ועומד לבד ורק החשש שקיבל טעם מטמא נכונים דברי הנוכ"י דלא שייך לומר באיסור כזה טכ"ע מה"ת וא"כ נכונים דברי הרא"ש בלשונו הזהב לענין החמאה יש"א היה יודע בה טעם ברור לאסור שברור שלא היה בה טעם טמא וגם לא שייך לומר בה טכ"ע מה"ת, ולהסביר טעם האוסרין י"ל כיון דלא ראו החלב מקודם בידי העכו"ם קודם שנעשה חמאה חוששין שמא עירב בו חלב טמא הרבה כדי לאכלה בעינא והיה בו טעם ברור מאיסור ואח"כ נמלך והעמידו כדי לעשות חמאה וקבל החלב הטהור טעם ברור מחלב הטמא — וכ"ז שייך רק בחמאה הנהוג מקודם שעמד החלב

מעל"ע ויותר או שהוחם בבישול עד שעלה למעלה שומנו הנקלט כמ"ש רש"י בפ' וירא ע"פ חמאה וחלב ובפ' האזינו ע"פ חמאת בקר משא"כ חמאה של המכונה שנעשית ביום שנחלב בלא כבוש ומבושל לא קבל כלל חלב הטהור טעם מחלב טמא וקל יותר משאר חמאה *) ובעיקר דין החמאה ע"י תשב"ץ הג"ג סי' י' שחולק על הרשב"א ומביא ראיה נכונה דחמאה לא היתה בכלל גזירת גבינה ע"י"ש, מיהו לשתות חלב טמא אין היתר עד שיעידו הרופאים שהוא חשיב"ס וראיתי בבאה"ט יו"ד סי' פ"א בשם הלק"ט סי' ר"צ שמתיר שתיית של חלב אתון לחולי האומה שמעורב בו ג"כ חולי של צרת חלב לפי שהוא חולה מסוכן וכן מצאתי בעקרי הד"ט יו"ד סי' ט"ו אות ג"ד שלקדחת הדקה בלשונם איטיקא כשהגיע למדרגה שלישית כל הרופאים אמרו שלא יוכל להרפא רק בהשקאת חלב אשה או אתון ע"י"ש ההיתר, וצע"ק מב"ב ע"ח ע"ב המוכר את החמור מכר את הסייח, מכר את הפרה לא מכר את בנה, בשלמא פרה איכא למימר לחלבה בעי לה אלא חמור מא"ל ש"מ היא והסייח פי' רשב"ם האי דא"ל מניקה פי' עם הסייח וא"כ אם החולה כנ"ל קנאה דלמא צריך לחלבה וע"כ דאינו רפואה, וי"ל דנשתנה הטבע כמ"ד בבכורות ז' במ"ר של חמור דשתו אינשי ומעלי לירוקנא דעתה לא שמענו רפואה זו שישתו ובחלב י"ל להיפוך דעתה שותים לרפואה, וע"י רמב"ם ה' שבת פי"ח ה"ב חלב טמא כדי לכחול עין אחת והוא מירושלמי ולמ"ש הרמב"ם בהל' מ"א פ"ג ה"ו דאף שאסור מה"ת אין

*) ואין לחוש למ"ש הפר"ת סס"ל קט"ו שסמוע ממגדלי אמת שבימיו נתחדש גויס ארמנים בהשפלה לערב חלב גמל עם חלב טהור באיזה תרכבה וע"ז עושים חמאה למסביר מחלב טמא ג"כ אשר בימי הש"ס לא ידעו מזה וא"כ אולי ע"ז הנזכרת כעת יוכל להיות חמאה מחלב טמא ג"כ מלבד מ"ש הפר"ת דאין לאסור אלא במקום שנמצאים גמלים ורק החמאה שנוטה לגוין ירוק (ג"עין או בלאו דמראה געל במראה אחרוג במקומנו ע"פ רוב החמאה טהורה כן) עור ידוע דהמטובה רק מפרת בקל מהרה ויצא חלב הטמאה עם הקום של גבינה כמ"ש הרמב"ם המ"א פ"ג ה"ד.

פ"ב תני יונק התינוק מן הנכרית ומן
 בהמה טמאה ואינו חושש לא משום
 שקץ ולא משום טומאה רק דקאי על
 גדול חולה כשאפשר בישראלית לא ינק
 מנכרית מ"מ נלפענ"ד לדינא דבגדול
 מצרית קל יותר נגד אשת איש ישראלית
 דבמצרית לא שייך פגם משפחה ושלא
 תהיה פרוצה בעריות ולא הוי אביזרייהו
 דג"ע ורק על ביאה ממש יהרג ואל
 יעבור כמ"ש הש"ך סי' קנ"ז ס"ק י"ב
 ועי' ברכי יוסף שם ואם הוטבע בטבע
 טוב צדיק מעיקרו לא נחיש שיוליד
 טבע רע עי' חגיגה י"ב הא בגדול הא
 בקטן ואולי תלוי בפלוגתא דאביי ורבא
 אי טבא הוי בישא בגדול עי' ברכות
 כ"ט ואכמ"ל, וכן אם א"א ישראלית
 נתרבה חלב בדדיה ואין תינוק ואשה
 לינק ממנה ויש סכנה כמ"ד בשבת קל"ה
 קל יותר שנכרי ינק ממנה ולא ישראל
 אף שיפלוט החלב כיון שהוא אינו
 חולה יש לחוש להרהורי עי' יו"ד סי'
 של"ה ס"י דאין האיש משמש האשה.
 ואשוב להנ"ל לענין הכלים מחלב
 עכו"ם, אשר תיכף אחר שנדפס
 שו"ת שארית יעקב ח"א ליד"נ הרה"ג
 ר"י מליבאווא בסי' י"א שהתיר בהפ"מ
 שמונים כ"ח שעמד בהם מעל"ע חלב
 עכו"ם נגד מ"ש הט"ז בשם או"ה בסי'
 קס"ו סק"ז דה"ה כבוש שוה לבישול
 ערער עליו הרה"ג הר"י יעקב אהרן
 מבארזנא וזה האחרון שלח לי כל
 החלופי תשו' שעברו ביניהם להכריע
 עד שהדפיס שארית יעקב ח"ב סי' מ"ה
 לחזק דבריו, ועיקר פלפולם אם הלכה
 כאו"ה דחלב עכו"ם בטל ברוב למ"ש
 ג"כ החכ"א כלל ס"ז ס"ה דחלב קיל
 מגבינה דהרי באו"ה גופיה בכלל מ"ז
 דין ז' מפורש לחלק מגבינה ובחלב שנפל
 לתבשיל בעינן ס' ואולי הש"ך ס"ק
 ט"ו

אין לוקין על חלב טמא כמו ח"ש
 י"ל דהוא הקל נגד שאר איסור שלוקין
 עליו עי' מ"ש לקמן אות כ"י ולענין
 אם האשה אשת איש שצריך החולה
 לינק ממנה אף דחלב אשה קל מחלב
 טמא דחלב אשה לינק ממנה אסור רק
 מדרבנן וחלב טמא אסור מה"ת מ"מ
 י"ל דאף שלא הרהר בה ולא העלה
 לבו טינא עליה הוי אביזרייהו דג"ע
 ערוה החמורה שבחנק וגם משום לתא
 דידה שהיא אינה חולנית וקרוב הדבר
 שיהרהרו בעבירה וא"כ חלב טמא קל
 יותר [אבל מינקת פנויה קל מלינק
 מבהמה טמאה] ואם תקוץ נפשו לינק
 מבהמה טמאה ודאי דיש להתיר בסכנה
 לינק מאשת איש עי' שומר *) וכמ"ש
 בפ"ת קנ"ה ג' וגליון רש"א קנ"ז בשם
 תשו' זרע אברהם סי' ה' להתיר בפריסת
 סדין שלא יראו זא"ז ועי' תוס' סוטה
 ח' ויש להעיר ג"כ לצדד היתר קצת
 כיון דהחולים כאלו עפ"י פקודת הרופאים
 אשה עצורה להם בסכנת מות י"ל כמ"ד
 בפסחים י"א הוא עצמו מחזיר עליו
 לשורפו מיכל קאכיל מיניה וה"נ לא
 יבוא להרהור רע וכמ"ד בנדה י"ג משום
 ביערותא לא אתי להרהורי — ואם
 המינקת מצרית אף שכתב בהג' רמ"א
 סי' פ"א ולא יניקו תינוק מן המצרית
 אם אפשר בישראלית משום דמוליד
 טבע רע ועי' פ"ח מגדל האיסור וכן
 יש לומר דמטעם הרא"ש שכתב דמ"ד
 כיונק שרץ דאתי לאחלופי בבהמה טמאה
 א"כ מצרית גרועה מישראלית עם הדומה
 לחמור ואולי דזהו כונת התוספתא שבת
 ס"פ עשירי אין יונקין מן הנכרית ולא
 מבהמה טמאה ואם היה דבר של סכנה
 מותר שקשה להעמיד זה דקאי על
 תינוק שמפורש במשנה דנכרית מגיקה
 בנה של בת ישראל ובירושלמי ע"ז

* הילל אומר שתומר בנדה שגם חלבה טמא ע"י בדה נ"ה כריחות י"ג ולא גזרו טומאה בקטן
 היונק כיון שלא יינק רביעית בב"א ושורה כז"א"פ אבל בגדול לא שייך טעם זה עי' רמב"ם ה' אה"ט פ"ח

ה"ב ולכן לרפואה יינק מן הנכרית כשאפשר

ט"ו לא קאי רק על מ"ש בש"ע וכן
 גבינותיהם — ועיינתי באו"ה גופיה ולא
 מצאתי שיזכיר לאסור גם בכבוש מעל"ע
 את הכלים [ואולי באו"ה של הט"ז היה
 כתוב כן] וגם במ"ש האו"ה שיש חשש
 דאורייתא בפל התלב אם נפל למאכל
 בזה אצ"ל שצריך ס' נגד כולה — נלפע"ד
 דמיירי שלא ראה הישראל כלל החלב
 קודם הנפילה והחשש שמא בול"ה חלב
 טמא לא בסתם חלב לבן שראה אותה
 שרק לא ראה החליבה והנני להעתיק
 מ"ש הסר"ת סק"ד על מ"ש הרמ"א
 דאוסר כלים שנתבשלה בהם, נראה
 דאם נתערב דלא בעינן ס' אלא כנגד
 חצי החלב של עכו"ם דהא למאי דקאמר
 הש"ס חלב טמא ירוק טהור חזור נראה
 דאי הוי חלב טהור [שמא כצ"ל] טפי
 מחציו מנכר ולזה לא בעינן ס' כנגד
 כל החלב אלא כנגד מה שיוכל להתערב
 ולא מנכר ושיעורו עד חצי החלב.
 ואחר שכתבתי זה מצאתי להרשב"א
 שכתב דתערובות טמא בטהור דלא
 מנכר היינו בהיכא דחלב טמא הוא
 דבר מועט בטהור ע"כ ואין דעתי נוחה
 בזה דא"כ לנהדר ליפרוך תלמודא אמאי
 אסור סד"ר הוא דמב"מ מדאורייתא
 ברובא וחלב טמא בטהור כהרשב"א
 דהוי מב"מ וכיון שכן אמאי אסרוהו
 ואפשר לישב לפי דברי הרב דאי הוי
 מחצה ומחצה לא מנכר אלא למדקדק
 היטב להכיר דוקא וכיון שכן גזור
 דלמא לא ידקדקו היטב והוי מחצה
 ומחצה וטובר הרב דמחצה ומחצה אסור
 מדאורייתא — עכ"ל אות באות ומזה
 תשכיל שאמת הדבר שפרשתי באו"ה
 דאם מראהו כשאר חלב ודאי א"צ ס'
 כנגד כולה ולא גרע משאר איסור
 ודאי לח בלח שנתערב שבהפ"מ לא
 נ"נ כמ"ש בס"י צ"ב ס"ד כ"ש בטעם

שיצא מן הכלי שנאסרה רק בכבוש
 מעל"ע צדקו דברי הרב שארית יעקב
 ואכמ"ל.

ד.

ומזה נבוא גם להשאלה איך יתנהג
 בשתיית חלב אחר בשר.
 אף שלפענ"ד דהשיעור ששוהין כמ"ש
 ביו"ד סי' פ"ט אינו כאיסור התלוי
 בזמן כי הן לטעם רש"י שהבשר מושך
 טעם והן לטעם הרמב"ם משום בשר
 שבין השינים תוך השיעור הוי כאוכלם
 יחד והוי איסור בגופו ומה"ט לאנשים
 בריאים אין לפרוץ גדר בשום קולא
 נגד הכרעת האחרונים בס"י פ"ט שם
 ע"ש אבל בחול"ה הרבה חלוקים —
 בחול"ה הגונת ופולט ליתחא שיש
 ספק סכנה לו על כרחינו ליתן תורת
 כ"א בידו בגניחת שיעולו החזק הוא
 הרפה. המעט הוא אם רב, — או
 שיסמוך על דעת תוס' שא"צ שיהוי
 כלל רק תיכף אחר שסילק ובירך
 ועשה קינוח והדחה לפיו*) ישתה וירוח
 לו דהוי כסעודה אחרת, ואם אפשר
 לו ימתין גם שיעור שעה כמ"ש בהגהת
 רמ"א שם שכן המנהג ועי' ש"ך סי'
 פ"ט ס"ק ט"ז ושרשו ע"פ הזהר פ'
 משפטים כמ"ש בביאור הגר"א שם
 ועי' מד"ר פ' אחרי יש עת לשעה וכן
 מקור מיומא ל' ע"א דבר עם חברו
 והפליג נוטל שתי ידיו פרש"י כיון
 שהפליג שעה א' הסיח דעתו מסעודתו
 וכן לכמה דברים מצינו שהוא שיעור
 ארוך למליחה יו"ד סי' ס"ט ס"ו,
 לחפיפה עי' ש"ך סי' קצ"ט סק"ו,
 לביעור בעריבת העבדנים שנתן בהם
 עורות עי' ש"ע א"ח תמ"ב ובפר"ח
 דשיעור שעה דוקא נפל למים שיעור
 שתצא נפשו עי' תשו' ב"ח סי' ע"ט

ופת"ש

(*) הל"ל בן הגאון המחבר שליט"א אומר שמלת קנוח והדחה דוסיף אבי מו"ר הגנ"י מדעתו והורו
 לו חכמים כי בדברי תוס' לא נזכר ועי' דו"ר חולין שמסתפק ושואל א"א כמו בשש שעות לרמב"ם א"צ
 קינוח והדחה כן לתוס' די בסילק ובירך לא בעי קינוח והדחה או רק לחומר אמו עד סעודה אחריתא אבל
 לא להקל בלא קנו"ה והראה מקום שם לרא"י ז"ל.

ופת"ש אה"ע י"ז ס"ק קל"ד דלא כמהר"א
 שהביאו הט"ז סי' פ"ט שכתב דלא
 אשכחן רמז לשיעור שעה—והמדקדק
 יותר להמתין שש שעות מחשש הש"ך
 סי' פ"ט בשם רש"ל דכן יעשה מי
 שיש בו ריח תורה מעיד בעצמו שאין
 בו ריח תורה להבין כי מכניס עצמו
 לספק סכנה ועושה שקר בנפשו לדמות
 עצמו לר"ע בערובין כ"א לענין נט"י
 שאמר מוטב שאמות וכו' או לר'
 יהודא בן קנוסא ב"ק פ"א שהיה מפסיע
 ואזיל ע"ש אבל שאני הם שהיה להם
 חסידות הרבה וכל מעשיהם לש"ש כמ"ד
 בש"ס שם משאין כן באחר חיישינן
 ליוהרא, ובזה י"ל מה שהקשו בישיבה
 מובא ביש"ש חולין ק"ה מה דעתיה
 דמר עוקבא שעשה עצמו כחלא לגבי
 חמרא לגבי אביו ע"ש כי ידע אינש
 בנפשו שאינו חסיד בכל מעשיו לשם
 שמים כאביו וחש ליוהרא, ונלפ"ד
 דזהו שסמך הש"ס בחולין שם גם מהך
 דאמר שמואל אנא חלא לגבי חמרא
 לענין סיור נכסיה חד זמנא ביומא כי
 אביו היה צדיק גדול שחביב עליו ממונו
 יותר מגופו כמ"ד בחולין צ"א מיעקב
 אביו ע"כ סיירם חרי זמנא ביומא
 משא"כ הוא חש ליוהרא ולזה סמכו
 בש"ס שם ג"כ הך דאביו ורב אסי
 דגם הם חשו ליוהרא ולא סיירו רק חד
 זמנא ביומא ומזה נבין דה"ה גם לענין
 אכילת חלב אחר בשר דהלכה כמר
 עוקבא שאין להתחסד יותר מהם מחשש
 יוהרא [ואולי זה כונת הגר"א בביאורו
 לסי' פ"ט שכתב ואמר שמואל מסעודתא
 לסעודתא שלכאורה ט"ס וצ"ל מר עוקבא
 ואולי כונתו מדסמך הך מסעודתא
 לסעודתא להך דאמר שמואל שסייר
 רק חדא זמנא וסברו אביו ורב אסי
 כוותיה ש"מ דכן הלכה.]

ה.

מזוג מצטער ברעב וקשה לו שאר
 מאכל ותאב לשתות חלב אחר בשר.
 הנה בתוס' כתובות ס' ד"ה גונח תירץ
 ר"ת דהתם ביבמות קי"ד מיירי בצער
 של רעב שאינו חולה ובשטמ"ק שם
 מבואר יותר דברי ר"ת דמ"ש ביבמות
 מצטער לאו דוקא אלא שתאב לאכול
 חלב כמ"ד בשבועות נשבע על הכר
 ומצטער עליה ומש"ה הקשו עליו
 דמשום תאבון לא שרו לו רבנן ביו"ט
 לבריא אי גזור כלל ע"ש משא"כ בנ"ד
 בחולה רק שאב"ס גם הם מודי לר"ת דשרו
 לו רבנן ביו"ט [ומ"ש הרמב"ם המ"א פי"ד
 הי"ג האוכל מאכל איסור לתיאבון או מפני
 הרעב חייב מיירי בבריא והאיסור בגוף
 המאכל] וא"כ ה"ה לענין שתיית חלב
 תוך שיעור השהיה שאינו אלא חומרא
 דרבנן ודאי לא החמירו בו, ובשו"ת
 חת"ס יו"ד סי' ע"ג משמע דרק לשתות
 מי חלב התיר לחולה כזה אחר שעה
 וכן בעקרי הד"ט סי' י' אות ד' ע"ש
 [ומ"ש לקמן באות י'] אבל לפע"ד
 דכל שיש עוד צירוף דעת פוסק גדול
 להתיר גם בבריא אף שלא קימ"ל
 כותיה ואף שלא הובא דעתו בש"ע
 נוכל לסמוך בשעה"ד כגון חולה המצטער
 להתיר במידי דרבנן דלא גרע ממה
 שמתירין בשעת הדחק והפ"מ כיחיד
 נגד רבים ואמרינן כדאי ר' פלוני לסמוך
 עליו כמ"ד בפ"ק דנדה ועי' מ"ש בספרי
 עץ השדה כ"י תרמ"ט אות ל' ל"א
 [ודאבידת ממונו ואבידת גופו מחד
 קרא נפקא לן והשבותו לו וצער ופסידא
 שווין בכתובות ס' הלכה כרבי מורינוס
 והלכה כנחום איש גליא ע"ש.]

ואף שבתשו"ד רד"ך בית ג' כתב אלמלא
 מסתפינא מחבריא אמינא דדוקא
 באמוראים שהיה כח בידם לפטוק כיחיד
 נגד רבים אם סברתו נוטה כדברי
 היחיד או מאן דגמיר וסביר וידע
 להכריע כדברי הפוסק היחיד מתוך
 הגמרא בראיות ברורות ונכוחות שהלכה
 כמותו

שאר חולה שאין בו סכנה ומחולשת

כמותו בשעה"ד אבל אנן יתמי דיתמי שאין כח בידינו לפסוק כיחיד פשיטא שאין לנו לומר כדאי הוא ר' פלוני לסמוך עליו בשעה"ד אפי' במילי דרבנן אלא א"כ גמור וסביר ויודע להכריע כדבריו בראיות ברורות או שכבר נהגו כדברי היחיד ע"ש — מכל מקום נלפענ"ד דשפיר כתב דמסתפי מחבריו דלא ס"ל כותיה וכמ"ש בגט פשוט בכללים שבסוף הספר סי' ו' דבאיסור דרבנן גם אנחנו יתמי דיתמי סומכין בשעה"ד כיחיד נגד רבים וכ"ש במיעוט נגד רבים וה"ה בקטן נגד גדול ואומרים כדאי הוא פוסק פלוני לסמוך עליו בשעה"ד כיון דפלוגתייהו במידי דרבנן ועי' כללים להפמ"ג יו"ד הוראת או"ה אות ה' והאריך בזה בשד"ח כללים מערכת כ' כלל ק"ט שמצינו בכמה שו"ת אחרונים אומרים כדאי הוא פוסק פלוני לסמוך עליו בשעה"ד — ובכן אנא יתמא דיתמא אבוא לנ"ד בכמה אנפא שאוכל לצדד בסברא ולהכריע מתוך הגמרא בראיות ברורות כדברי הפוסק המיקל וחלילה לי להקל בבריא במה שנהגו להחמיר רק למען תנוח דעת החולקים יראי ד' שיראו שיש להם על מה לסמוך אציג הנלפענ"ד [אף שהוא נגד אחרונים שקטנם עבה ממתני] בדעת הראשונים רש"י ותוס' ורי"ף ורמב"ם ז"ל דבר המתקבל בסברא. ואציג בקצרה, דברי הגמרא.

ו.

בחולין ק"ה אחר השקלי זטרי מדין קנינה והדחה איתא, אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה [פרש"י משום דבשר מוציא שומן והוא נדבק בפה ומאריך בטעמו] גבינה מותר לאכול בשר א"ל ראב"י לר"ה בשר שבין השינים מהו [פרש"י מי חשוב בשר שלא לאכול גבינה עמו עד שיטלנה] קרי עליה הבשר עודנו

בין שיניהם [והרא"ש פ' דשאלת ראב"י הוא לאחר ששהה מסעודתא לסעודתא שש שעות אם מצא בשר בין השינים אם אסור לאכול גבינה עד שיטלנה] אמר מר עוקבא אנא חלא לגבי חמרא לגבי אבא וכו' ע"ש לסעודתא אחריתא אכילנא ע"ש. והטור ואחריו נמשכו כל הפוסקים ומפרשי הש"ע סבדי מרנן דרש"י ורמב"ם פליגי להלכה בטעם השהיה ש"ש לרש"י משום מאריך בטעמו [ונפ"מ חומר דלא מהני ניקור שינים תוך ש"ש ולאחר ש"ש כשמצא בשר צריך להסירו, וקולא בלועס לתינוק א"צ להמתין ש"ש] ולרמב"ם משום בשר שבין השינים [חומר דלועס לתינוק צריך להמתין ש"ש ולא מהני ניקור והקולא אף שאכל בשר א"צ להסירו אחר ש"ש במצאו] ופסקו לדינא לאחזו חומרי ב' הטעמים ע"ש. [אף שבטור כתב רק טוב לאחזו חומרי ב' הטעמים ש"ל שאינו מן הדין עי' שד"ח כללי הפוסקים סי' ט"ו, ו'. וכה"ג בטור א"ח סי' א' פ' הקרבנות טוב לאמרם ביום מובן דגם בלילה יכול לאמור יה"ר ובש"ע כתב לא יאמר אלא ביום עי' בס' דרך פקודין בהקדמה ואכמ"ל]. ולפענ"ד נראה דרק בתחילת מאמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה ולא פירש כמה ישהה פרש"י הטעם משום שמוציא שומן ומאריך בטעמו ופרושו שיבין האדם בעצמו אם עדיין מרגיש הטעם והוא כשאינו רעב מאותה אכילה עדיין אע"פ שלא נתעכל לגמרי עי' א"ח סי' קפ"ד ס"ה שהוא עד ד' מיל שעה וחומש, או הפירוש שלא די בקינות והדחה שזכר הגמרא מקודם שפרושו שילעוס מעט פת רק שיאכל הרבה עד שירגיש שבטל הטעם הבשר מפיו [וכ"ש שיסור השומן שנדבק בפה כמ"ש רש"י] ואף שבס"פ ערבי פסחים קימ"ל דאסור לטעום אחר הפסח כלל שלא יבטל טעם בשר הפסח דשם חיישינן

חיישינן שמא גם מעט שיאכל יבטל טעם הפסח אבל כאן חיישינן שמא במעט לא יתבטל, וא"ל ראב"י בשר שבין השינים מהו פ"י שהוא בעין * ושמא אח"כ כשיאכל הגבינה יפול הבשר משיניו ויאכל עמו וכפ"י רש"י הנ"ל שלא יאכל גבינה עמו עד שיטלנה פ"י ע"י ניקור שינים ואינו מועיל שהיה ד' מיל או שיאכל פת הרבה לבטל טעם הבשר והשיבו מקרא הבשר עודנו בין שיניהם דחשיב בשר עד שיטלנה בניקור שינים, ויען כי טרחא רבה הוא בפרט [בשבת בנוטל קיסם של עץ וקוטמו

לחצוץ שיניו דחייב חטאת] למי שיש לו נקבים בשינים לנקר שיניו ע"כ מייתי הש"ס עצה אחרת שיתעכל לגמרי דהוי כמו שנטל הבשר והוא מה דאמר מר עוקבא אנא חלא לגבי חמרא וכו' עיי"ש לענין השהיה ומיירי כשלא ינקר שיניו דאביו חשבו כמעוכל רק אחר מעל"ע [ע"י אהלות פ"א מ"ז בעופות ודגים מעל"ע] והוא ס"ל דאף בסעודה אחרת שהוא ש"ש הוי עיכול א"כ י"ל דלהמסקנא גם רש"י מודה דעיקר טעם השהיה משום בשר שבין השינים שמפורש בש"ס במקומו ולא מפני שמאריך בטעמו

(* ז. כ"ל הפוסקים הכינו דאף בסתם חיישינן שמא יש בשר בין השינים ולולי דברי קדשם אמינא הפירוש דדוקא כשמרגיש בפיו שודאי יש בין שיניו בשר ומדויק בלשון הרמב"ם שכתב דהשהיה משום הבשר שבין השינים בה"א הידועה שפרושו כשיש בודאי בשר ולא בסתם לחוש שמא יש בשר שם וכן בתוס' שם ד"ה לסעודתא אחריתא שפרשו אפי' לאלתר אם סילק ובירך מותר לאכול גבינה שקשה טנבא מדוע לא חששו כלל מהבשר שבין השינים שמוזכר בש"ס וע"כ דפרשו דהש"ס מיירי כשמרגיש בפיו בודאי שיש בין שיניו בשר שבוה פשוט דודאי צריך להסיר בניקור שינים או להמתין עד שיתעכל כמ"ש לקמן בדעת הרמב"ם בפ"י הש"ס, ותוס' מיירי בסתם כשאינו מרגיש שום בשר בין השינים ונמצא שאין כאן מחלוקת בין תוס' לרמב"ם, ולפע"ד ראיה ממ"ד בחולין ק"ג דבבשר שבין השינים כ"ע ל"פ שאינו מצטרף לכזית וכ"פ הרמב"ם וע"כ מיירי בידוע שנתחב לבין השינים אבל בסתם לא חיישינן שמא נתחב מעט לשם ולוקה אם אכל כזית איסור מצומצם, [צ"ע מתוס' יומא דף פ' סע"ב] ויוצא יד"ח באכילת פסח ומצה בכזית מצומצם ולא חיישינן שמא נדבק מעט בין השינים, אגב אזכיר בשינים מ"אבותיים שבקל מוציאם ומכניסם לפיו ולפענ"ד דבהם לא שייך לומר דבשש שעות הוי כמעוכל כיון שאינם כגופו והייצוי בטבילה והמה ככלי עצם או מתכות וכיון שתשמישם באכילה שלא ברותח כלי ראשון שא"צ הגעלה רק הדחה היטב יש לצדד להוציאם ולהדיחם היטב אחר אכילת בשר וא"צ ש"ש לשיטת הרמב"ם, שו"ר בשד"ח חומ"צ סי' ד' אות כ"ד שיש מחלוקת בספרי אחרוני זמנינו איך יתנהגו בין בשר לחלב ובערב פסח מאכילת חמץ, ואין הספרים מצוים אצלי והארכתי בתשובתי לענין שן של זהב של מת אם מותר בהנאה כמ"ש בפת"ש י"ד סי' שמ"ט ואכמ"ל.

(* ה"ל אומר: אבי אבי רבב ישראל, אעיר בדברך, לר"ת בתוס' שבת י"ד וסוטה למ"ד משמע דלא ימלט שלא ישאר מעט בין השינים ונפ"מ לזינא ביש לו כזית מצה מצומצם או לא יברך ודינא דבית יהודא המובא בשע"ת תפ"ב בשנים שלא היה להם רק כזית מצה בצומצם דמאן דאליס גבר יצויר רק כשהיה להם כזית שלם ולא מצומצם אבל במצומצם דממילא אינו מקיים המצוה כוללתה אזי מחויב ליתן משחו גם לחבירו ומי תפס כיון דלמצוה לא הויא ליה הוי כפחות מש"פ ע"ש, ועי' אר"ה תע"ה ובהג"ה גאון מררש"ם ז"ל.

בטעמו שלא זכרו בש"ס ונסתר מס"פ
 ערבי פסחים הנ"ל וי"ל דגם רש"י
 מודה להרמב"ם דאחר ש"ש חשוב
 כמעוכל דא"צ לטלו והרא"ש בפרושו
 דשאלת ראב"י בשר שבין השינים קאי
 על אחר ששהה ש"ש, אחר אלפי מחילות
 דחוק מכמה טעמים. א) דהרי עדיין לא
 ידענו השיעור שהיה מסעודה לסעודה
 שש שעות עד אח"כ בעובדא דמר
 עוקבא. ב) דהרי מהך קרא הבשר עודנו
 בין שיניהם מוכח דמיירי אף תוך שיעור
 מיצוט כמ"ש בתהלים ע"ח לא זרו
 מתאותם עוד אכלם בפיהם, וכן מפורש
 בספרי פ' בהעלותך כיון שהיה נותנו
 לתוך פיו לא היה מספיק לפוסקו בשיניו
 עד שנשמתו יוצא כענין שנאמר עוד
 אכלם בפיהם וכ"כ רש"י בפיה"ת ע"פ
 טרם יכרת ועי' ס' כרו"פ, ואף אם
 נכוף ראשינו תחת רגלי הרא"ש ז"ל
 לקבל פירושו בהאיבעיא בשר שבין
 השינים דקאי לאחר ש"ש הלא י"ל ג"כ
 כמ"ש בהגהת כסא דהרסנא על בשמ"ר
 ס' רפ"ו שפי' דברי הרא"ש להלכה
 דבקנוח והפסיק בסעודה אחרת א"צ ש"ש
 ורק לאפוקי מסברת ר"ת דבקנוח א"צ
 הפסק סעודה אחרת כתב הרא"ש דלא
 נהגו כן ומר עוקבא שהמתין ש"ש בלא
 קנוח הוי אכיל ע"ש.

ת.

והנה הרי"ף ורמב"ם לא הזכירו כלל
 מדין ניקור שינים אי מהני ובב"ח
 נדחק לומר דהרמב"ם מפרש האיבעיא
 בשר שבין השינים מהו אי סמכינן
 אניקור דאל"כ מה קמבעי הלא עיקר
 טעם השהיה ש"ש משום בשר שבין
 השינים ובמחכ"ת פרושו דחוק וקושיתו
 מה קמבעי אף שכן הקשו גם הפר"ח
 ומהר"ם מלובלין לא קשה מידי כפרושי
 הנ"ל גם הטעם של ש"ש נודע אח"כ
 מעובדא דמר עוקבא ומוזה שלא זכר
 מניקור אין ראיה דלא מהני די"ל דאף

ט.

ובלועים לתינוק בשר אם נחמיר דלא
 מהני ניקור שינים רק ישהה
 ש"ש בפרט לחומרת הפמ"ג דה"ה
 בלועס תבשיל של שומן ישהה ש"ש
 ימנע מללעוס ויבוא הדבר לכלל
 סכנה גלפע"ד ברור דא"צ להמתין ש"ש
 ודי

ודי בניקור ומעמידן על עיקר הדין וכמ"ש בחי' רעק"א בהגהת רמ"א דאחר לעיסה אין מדקדקין, וי"ל בזה דהתירו סופן משום תחילתן כמ"ד ביצה י"א, יומא ע"ז, ומו"ק ז', ועי' ש"ע תקמ"ח ס"א ומג"א תקנ"א ס"ק כ"ח, תצ"ז ס"ק י"ט ולפענ"ד עוד ראה ממ"ד ביומא ע"ז רשבג"א מדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק ואינה חוששת אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו להאכיל בשתי ידים מ"ט אמר אביי משום שיכתא ועי' רש"י ותוס' שם ובלח"מ ה' שביתות עשור פ"ג ה"ב הקשה על הרמב"ם שהביא הך דינא דמדיחה אשה להלכה דהרי אף לפרש"י שהוא הר"ר של שחרית הלא הרמב"ם לא חש לה אף לתפלה ועי' רמב"ם ה' תפלה פ"ד ובפ"ז [כתב דביו"כ וט"ב שאין שם רחיצה אינו מברך ענט"י] ועי' בארצות החיים להמלבי"ם סי' ד' שנדחק ג"כ בזה [עי' מ"ש בספרי עין השדה כ"י תרמ"ח ס"ק י"ח ולפענ"ד נראה דלק"מ דגם הרמב"ם מודה דמאן דקפיד וחייש למיעוטא דמיעוטא של הר"ר אין מוחיחין אותו ומותר גם כיו"כ להדיח ידו אחת וליתן פת לתינוק כמו בזמן הש"ס שהיה שכיח הר"ר דאל"כ ימנע ליתן פת לתינוק ויבא לידי סכנה ודאי מרעב אבל ס"ל כרמב"ם דגם בזמן הש"ס לית הלכתא כר"נ בשבת ק"ט דבת חורין היא ומקפדה עד שירחץ ידיו ג"פ ורק הלכה כרשב"ג דגם בהדחה אחת ליד אחת אין חשש עוד לר"ר וע"כ ביו"כ מעמידין על עיקר הדין וההלכה ומדיחה רק ידה אחת וקמ"ל דאין להתיר לרחוץ שתי ידי' ג"פ ביו"כ וס"ל בפירוש הש"ס דשמאי הזקן קפיד וס"ל דאינו סר הר"ר עד שירחוץ ב' ידיו ע"כ לא

רצה ליטול ידו אחת כדי להאכילו ע"כ גזרו עליו להאכילו בשתי ידיו פי' לרחוץ שתי ידיו לפי שטתו, אנב אציג די"ל במה שחדשו אחרונים בביצה שנולדה בליל יו"ט מתרנגולת דספנה מארעא או משאר תרנגולת ביום א' דר"ה ונתערבה באחרות ונקלפו שתבטל דאינו דשיל"מ לאכלו אחר יו"ט דאסור מסכ"נ מר"ר כמ"ד בנדה י"ז ולפענ"ד אחר שרש"י שם כתב אכולהו קאי אשום ובצל ומשקין והשמיט ביצה וכן הרמב"ם וטוש"ע השמיטו כל הני דנדה שם עכ"פ בביצה י"ל כמו שמצאתי בהגהות מרדכי שבת פ' המוציא תשו' מהר"מ הקצרה וז"ל ומביצה קלופה ששאלת אמאי לא חיישינן לר"ר יפה כתבת דדלמא לא שכיח בינינו א"נ כתבי הקודש שעליהן מצילין ושלום העני מאיר, וא"כ לענין איסור נימא דדלמא לא שכיח בינינו הר"ר ויו"ט הוי ככתבי הקודש שעליהן שניצולין מר"ר ומעמידין על עיקר הדין והוי דשיל"מ ולא בטל דיכול לאכלו במוצאי יו"ט, וכן השבתו לעני המניח מביצה קלופה שבליל שמורים על ליל ב' של פסח דאין חשש ר"ר באכלו בליל ב' ועי' שו"ת וישב משה סי' ס"ג ש"ל שהיה להם איזה לחש לאיזה חולי לאכול ביצה קלופה שעבר עליה הלילה שכתוב עליה איזה כתבי קודש עי' הגהת בגדי ישע על המרדכי שם ויש להעיר קצת ממ"ד בעירובין ל' מערבין בכיצים חיות וכמה סיגי אמר שתיים והרי צריך לסעודה הראויה מבעוד יום וביה"ש קונה עירוב ובפסחים ק"י אמרו שתי ביצים הלל"מ דיש בו משום זוגות ואולי דסיגי רב יוסף לשיטתיה בעירובין ל"א דאין מערבין אלא לדבר מצוה ויש בזה משום שומר מצוה וכו' ואכמ"ל. *

(1)

י

אחר אכילת בשר עוף דעת הרמב"ן מובא בר"ן וב"י דמותר לאכול אחריו גבינה מיד אף בלא קנוח והדחה ואחריו נמשכו הרא"ה וריטב"א וכן מצאתי באור זרוע הגדול שמדייק ממ"ש רש"י בהך דתנא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן שפ"י שאם אכל זה ובקש לאכול זה דמשמע דאף עוף תחלה ולדבריהם ע"כ נאמר דהזהר לא החמיר בעוף להשותו עם בהמה רק לענין אכילה יחד עם גבינה ואף לענין ניקור שינים שיש חשש מבשר בעין והלימוד מקרא הבשר עודנו בין שיניהם דמיירי בעוף י"ל דס"ל דון מינה רק דאקרי בשר ואוקי באתרא דרק בבשר בהמה חיישינן שמא יפול משיניו הבשר ויאכל עם הגבינה משא"כ בעוף לא חששו שמא יפול משיניו דסד"ר להקל [ומה גם דאינו רק ח"ש בדבר שאין לו עיקר מה"ת ע"י מ"ש באות י"ג]. ואף לדעת הט"ז ס"י צ"ח סק"ה המחמיר בספק בבשר עוף בחלב מטעם שמצינו שגזרו בו גזלג"ז בהעלאה אטו בשר בהמה מ"מ בזולה שהרופאים אסרו לו לאכול בשר בהמה שלא יזיק לו יש להקל לשתות חלב מיד אחר הדחת פיו שאין בו טורח [והמחמיר גם לנקר שיניו תע"ב] דלא שייך לגזור בו שמא ישתה חלב אחר בשר בהמה מיד. ובוזה ניהא מ"ד בש"ס בלא נט"י ובלא קנוח ולא הזכיר הדחה דאולי זה צריך באמת. ובחולה שבשר בהמה אין מזיק לו פשוט שעכ"פ אחר שעה מותר לו לשתות חלב אחר עוף. וחילתה שהרופאים צוהו לשתות מימי חלב אחר בשר ע"י חת"ס ס"י ע"ג שמתיר לשתות אחר שעה אחת וע"י עקרי הד"ט דיני בב"ח ס"י י"א אות ד' בעובדא כזה מתשוו שמן המור ס"י

ו' ומביא ממכתם לדוד ס"י ט"ו במי שצוהו הרופאים שלא ישתה בסעודה ולא אח"כ שום משקה רק המים שנעשו ע"י כלי הלאמביק"ו מזיעת המימי חלב שיוצאים ע"י סימפונות שאין בהם טעם וריח חלב שמתיר לשתותם תיכף אחר אכילת בשר וע"י מ"ש לעיל אות ה'. ואבאר קצת הנלפע"ד. — בחולין קי"ד תוס' ד"ה המבשל במי חלב פטור איסורא מיהא איכא דהא כותח מנסיובא דחלבא עבדי ליה משמע שמי חלב פרושו קודם שבשלו הנסיובי וע"י ס' מקור מים חיים ס"י פ"ז ס"ח ומתוס' משמע קצת דאחר שנתבשל הנסיובי אין בהמים שנסתנוו אף איסור דרבנן ע"י יש"ש ס"י ק"א אבל דעת הר"נ דגם לתוס' אסורי מדרבנן וע"י פר"ת פ"ז ס"ק י"ד ט"ז וחי' רעק"א בסעי' ו' ומ"ש לקמן אות י"ט ציון י"א ש"ל דדוקא לענין איסור אכילה אסור מדרבנן ולא בבישול והנאה ואולי גם דעת הרמ"א בסעי' ו' כן ואכמ"ל ומינה לתוס' מותר לשתות המימי חלב תיכף אחר בשר אף קודם סילק ובירך לשיטתם. וי"ל עוד כיון דהגזרה אטו חלב ממש בכה"ג שאסור לו לשתות שום משקה וחלב רק הזיעה מן מימי חלב שרי גם לדידן שישתה תיכף בלי חשש רק שנלפע"ד חדתא דלחרא"ש דאחר שנתבשל הנסיובי הוי דרבנן דוקא כשהיה ס' במימי חלב נגד הנסיובי ובפחות מס' אסור המימי חלב מה"ת דטכ"ע מה"ת וע"י מ"ש לעיל אות ג' ורק בנשרה הנסיובי עם המימי חלב מעל"ע אין איסור מה"ת דלא עדיף מנשרה עם החלב מתחלה ונכלל במ"ד דאי תרו לה כולי יומא בחלבא שרי מה"ת הבשר וה"ה המימי חלב לא נעשו כחלב מה"ת משא"כ אחר שנתבשל פחות מס' שהוי מה"ת אסור לשתותם תיכף אחר הבשר לדידן רק שישהה שעה וע"י פת"ש ס"י פ"ט סק"ז ואכמ"ל.

יא.

לאכול בשר אחר שתיית חלב.
 הנה בש"ס חולין ק"ד ובש"ע
 סי' פ"ט ס"ב זכרו אחר גבינה צריך
 קנוח והדחה וי"ל דאולי בחלב שהוא
 משקה ואינו נדבק בפה ובידים דא"צ
 קנוח אבל במקור הדבר ברמב"ם ה'
 מ"א פ"ט הכ"ו מפורש מי שאכל גבינה
 או חלב תחילה וכו' ואף שמסיים ויקנח
 פיו בין הגבינה ובין הבשר תפש לשון
 קצרה ולא חש להזכיר או החלב ודהרי
 בהלכה כ"ז מסיים דבבשר עוף אחר
 שאכל הגבינה או החלב א"צ קנוח מובן
 דאין חילוק בין גבינה לחלב ואולי יש
 לדקדק בו דדוקא מי שאכל כגון מאכל
 שנתבשל עם חלב ולא בשותה ולפענ"ד
 ראייה לזה דודאי לפרושו בש"ס במה
 שאמרו מדיח הכונה על נט"י מיירי
 דוקא באכילה דבשתייה א"צ נט"י אף
 במים ראשונים שצריך לטבילה במשקה
 משא"כ בשתייה כמפורש בש"ע או"ה
 קנ"ח ואין לומר דבב"ח חמור דא"כ מה
 צריך הש"ס לדחוקי דב"ש אומרים מדיח
 וה"ה למקנח ול"פ לימא דמר אמר מדיח
 בשותה ומר אמר מקנח באוכל וע"כ
 דגם נט"י א"צ בשותה וא"כ ה"ה דא"צ
 קנוח (*). ואף לדידן דמפרשים כרש"י
 דמדיח הכונה על הדחת פיו ובהגהת
 רמ"א סי' פ"ט ס"ב רק שיעשו קנוח
 והדחה פשוט דקאי גם על עוף שהזכיר
 מקודם וגם על גבינה רכה. [וכמ"ש
 בס' יד יהודה שמביא ראייה מלשון
 הת"ח דין ב' שהעתיק ובאמת בת"ח
 שלפנינו לא כתב כלל כזה רק הדין
 אמת כמ"ש בד"מ ע"ש] אבל על שתיית
 חלב הלא לא מוזכר בש"ע ואם יאכל

בשר עוף ממג"פ אם נלך אחר לשון
 הרמב"ם שהזכיר חלב הלא מיקל בעוף
 ואם אחר הש"ע הלא מזכיר רק גבינה
 וא"כ לכ"ע שרי ע"י כה"ג בש"ך סי'
 נ"ד סק"ט, ואף אם נתפוש חומרות
 הרמב"ם והש"ע עכ"פ בחולה קצת
 שקשה לו לעשות קנוח הפה אחר שתיית
 חלב ותאב לאכול בשר עוף אין להחמיר
 כלל ודי בהדחת פיו קצת ואכמ"ל, שוב
 ראיתי בדלתי תשובה בשם רש"ש ריש
 פכ"ה דבשותה חלב א"צ קנוח ונט"י
 אף לבריא כשיאכל אף בשר בהמה
 ואינו מוכרח ובדרך הדרוש י"ל ע"פ
 מה שכתבתי באות כ' ציון ט' דהמלאכים
 לא זכו לקבלת התורה מחמת שאכלו
 אצל אברהם בב"ח אף שכתוב מקודם
 חמאה וחלב והוי דרך שתייה מ"מ צריך
 קנוח בפת לאכול הבן בקר ולחם לא
 הביא מפני שפירסה נדה ואפ"ה כתיב
 ויאכלו נראה דלאכול בשר בהמה
 בבריא צריך קנוח.

יב.

חלוק בין הזמנים הפר"ח סי' פ"ט
 סק"ז כתב דלאו דוקא ש"ש ובימי
 החורף שקובע סעודה בארבע שעות
 יכול לאכול גבינה אחר ד' שעות [ועי'
 פסחים ק"ז ע"ב מ"ד ט' שעות לאגריפס
 כ"ד שעות לדידן] ובברכי יוסף ועקרי
 הד"ט סי' עשו קצת סמוכין לדעתו
 ויותר יש להסמיק בכל ימות השנה
 מדעת ר' חידקא שבת קי"ז דחייב בג'
 סעודות ביום השבת לבד מאורתא והמה
 ע"כ סעודה בכל ד' שעות, וכן נאמר
 בקיץ שהלילה קצרה משש שעות נפגם
 הבשר שבין השינים בלינת לילה והוי
 כמעוכל ע"י יו"ד סוסיי ק"ג וע"כ בחולה

קצת

(* הילל אומר: הנה אבי מורי הגאון נ"י לא זכר מאומה אודות הפסק בה"מ בין חלב לבשר
 ע"י מג"א הצ"ד וקצ"ו דמשמע דיותר לאכול בלי הפסק בה"מ ומכמ"ג פ"ט שפ"ד סק"ו ובאמ"ח עה"ת פ'
 וירא משמע דאסור וע"י שו"ת משנה שכיר לדיד"ג הגאון ישכר שלמה טייכטהאל שליט"א בסי' כ"ט דהרגיש
 בזה אבל בג"ד לענין חולה יש להקל בלי הפסק בה"מ, וה"ה בין בשר לזבל אף שעברו הש"ש בשלימות
 לדידן בעינן סילק ובירך ע"י שערי צדק או"ח סי' כ"ד שם דשייך בזה גם לעון "אסור" לאכול בלי סילוק
 וכו' אבל לחולה אין לחוש כלל.)

קצת יש לסמוך לשמות חלב אחר ד' שעות מאכילת בשר או כשעבר הלילה ואולי לכבוד שבת אף בצער מעט שנפשו קצה בלחם הקלוקל לבדו יש להתיר לאכול גבינה אחר ד' שעות ע"י תשו' מהר"ח או"ז סי' קצ"ט שפי' בהך דיבמות קי"ד שלא היה רוצה להמתין שעה עד שמוציא דברים אחרים לאכול ולשחות, והרי מצינו בכמה דוכתי דחשבו כבוד שבת כהפ"מ ועדיף מ"ש האחרונים בסי' חצ"ד כדי לקיים המנהג מאכלי חלב בשבועות להקל בהשש שעות וע"י הגהות יד אפרים יו"ד סי' פ"ט.

יג.

שבת ובירך אחר ה' שעות מבשר על חלב ע"י שד"ח אס"ד ב' בב"ח אות י"ב בשם ס' זכור לאברהם דיאכל מעט שלא תהיה ברכתו לבטלה -- ובמה שכתבתי במור ואהלות ברכות והודאות י"ב לענין ספק אם יש שיש

שעות ובירך *) דיאכל תיכף כל סעודתו ומובן דבלא בירך ודאי ראוי להמתין עד שיצא הספק מלבו כמ"ש אחרוני ומננו דהוי דשיל"מ להמתין זמן מה דלא מהני ס"ס שמא כהדעה דדי בשעה א' ושמא יש ש"ש וגם אתחזק איסורא שאכל בשר [שמעתי מאיזה מפקפק להמתין ח' שעות עפ"י מ"ש ביש"ש פכ"ה סי' ט' דרך הממוצע לרוב בנ"א דהיינו ח' שחרית וח' ערבית ועפ"י מ"ד בפסחים י"ב דלר"י אדם טועה ג' שעות ולר"מ ב' שעות ופשוט דט"ס ביש"ש וצ"ל דהיינו ס' [ר"ת סעודה] שחרית ומפסחים י"ל כמ"ש הפת"ש יו"ד סי' ס"ט סק"ל דבדרבנן ל"ח לזה ועוד לדברי היש"ש הוא הרש"ל בעצמו שם בפסחים ד"ה לר"מ דבהמשך הזמן לא חיישינן שיטעו והנני להוסיף דהרי אנו מתירין מה"ט בנתבשל היתר בכלי איסור אחר מעל"ע ול"ח לטעות בשעות]**.) (יד

(* אמר הילל בן המכבר, לכבוד אבי הגאון נ"י אדבר בירחון בית ועד לחכמים (יו"ל ע"י ידו"ה הרה"ג המפורסם מו"ה יוסף שמעון פאללאק בסאטמאר) שנת חרפ"ב בסי' ט' נשאלה השאלה בבירך על הגבינה ונזכר שאכל בשר לפני חצי שעה ולהפוסקים דס"ל דאיסור בר"ל דאורייתא מותר לאכול כמו שהתירו ברובית הפת. ובסי' כ"ה שם מוטב שלא יאכל אעפ"י שיעבור על בר"ל (ויאמר בשכמ"ו) ורק אחר ד' שעות וכימות החורף כדבא דהמשמרת שלום בסי' פ"ט מ"ז סק"א וגם דבר מועט. ובסי' ל"ב מוטב שלא יאכל משום דיש כח לחז"ל לעקר דבר מהי"ת בשוא"ת ויותר טוב שיעבור על בר"ל בשוא"ת משיעבור על אסד"ר בק"ע. ובסי' נ"ח עשה פרהה שיאכל מעט ועל הנשאר יסאל על גדרו ההמתנת ש"ש רק משום סייג וגור ומחני לזה התרה מפני חלישתו ע"י ה"א ח"פ כלל קכ"ז סי' י"ג ואבי הגאון נ"י שם בספרו מוא"ה נתן עצה להמתין ולכלי לחם דעתו עד בא ש"ש וראיתו מס' חסידים חתנ"ד בירך על המים ואל"ה שהתקופה נוספת שימתין ואין לחלק בין זמן קצר לזמן מרובה ע"י בפמ"ג שם בבירך והזכיר ששרוי בתענית והמתין עד הלילה ג"כ מחני עכ"ל ואנא אמינא ראוי ברורה לדין זה (מובא דברי אלה בבול"ה סי' חכ"ה) דלא יאכל אפי' להסגרים דבר"ל הוי דאורייתא. הנה הקקיון דיונה הקשה לשאול מדוע מותר לו לרדות ולא העמידו דבריהם במקום כרת כמו בערל, הוא ואנאל מובא זה במג"א רנ"ד ס"ק כ"ב ומתוך הג' רעק"א ראפיה ורדיה שישם אי הם אבל אלו הג' חז"ל שנות נפרדות ע"י במח"ש, גומאת ערלה ופסת, טומאת מת ופסת, טלול בשבת וימלה באלו העמידו דבריהם במקום כרת נגד פסת וימלה בזמנה וא"כ אפי' אם נאמר דבר"ל הוי דאורייתא כיון דשני שנות הם העמידו דבריהם יבעין זה יש לחלק מדוע מותר לומר לא"י להוליך נר לסעודת שבת במקום שיתבטל טעודת שבת ע"י מג"א רנ"ו ס"ק ז' ובשכיל ת"ת דרביס אסור ע"י בנין עולם סי"ג שדחה כל התרתים דלענין סעודת שבת הוי משם אי ולענין ת"ת העמידו דבריהם. והברי הריטב"א המובאים בבול"ה שם סי' ג"ה שמשמע מהם שאפי' לכתחילה יוכל להמתין מלאכול ולא הוי בר"ל מחלק אדוני אבי מורי שליש"א כי בנש"י יוכל להתנות עליהם כל היום ע"י או"ה סס"ד אבל לא בברכת הנהנין. כ"ז אמרנו דאחר חצי ימיה אבל בספק אי יש ש"ש או אחר ד' שעות כבר הורה זקן בפסקיו לעיל. ומה שהזכיר אמ"ר בשם אחרונים דהרי דשיל"מ לפלא הן הספק הוא רק על הזמן הזה והזמן הזה לא יבוא לידו היתר לעולם. ועוד הן יוכל לאכול גם עתה גם אח"כ.

(** הילל אומר: ע"י קצית מנחנו שנתו לר"ג הרה"ג מו"ה ישכר טייכטהאל נ"י בסי' ל"א

או בעילת אשה שיכול לעשות תיכף וגם לאח"ז לא שייך יל"מ וה"נ יכול לאכול מאכלי חלב תיכף וגם אח"כ לא שייך דשיל"מ ועי' שם ישראל ריש ברכות שדקדק על מ"ד לאכול בתרומתן ולא סתם בתרומה לאשמעינן בתרומה ודאית דאורייתא ששייך להן או בין השמשות אסור דספק דאורייתא לחומרא אבל תרומה דרבנן או ספק דהכהן צריך לשלם עבורה י"ל דשרי לאכול ביה"ש משום סד"ר להקל או ס"ס והקשה דהרי הוי דשיל"מ להמתין עד ודאי צאת הכוכבים וציין לדו"ח רעק"א ולדעתו גם תרומה דרבנן או ספק תרומה צאת הכוכבים דוקא ולמ"ש נוב"י הנ"ל לק"מ דאין זה דשיל"מ. ומש"ש דכן מוכח בשבת ל"ה דקאמר שם ר' יוחנן הלכה כר' יוסי לענין תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים ביה"ש דר"י ור' יוחנן גופי' אית ליה ביבמות פ"ב דתרומה בזה"ז דרבנן ואפ"ה פסק דביה"ש אסור וע"כ משום דהוי דשיל"מ לפענ"ד דשם ע"כ איירי רק לדברי ר' יוסי דס"ל שם ביבמות פ"א דתרומה בזה"ז דאורייתא א"כ הלכה ג"כ כדבריו דאסור ביה"ש דאם בדרבנן הלא ר' יוחנן ס"ל דספק דרבנן לקולא גם בדשיל"מ כמ"ש בספרי עץ השדה כ"י תרנ"ב אות ב' ובדקדוק תרומתן י"ל דאם כתב תרומה סלקא דעתך אף

תרומת

ל"א שהניח בצ"ע מדוע לא חישינן בשיעור כבישה מעלי"ע שמא יטעה בג' שעות והביא ס' ברכת חיים על ברכות בשם לוי' חן אביו עה"ת מדוע בבשר ששהה ג"י לא חששו דאדם בהול ע"מ שלא יטרף הבשר ור"י הוא שלא יטעה ותו דתומרת הגאונים הוא ולא מחמירינן.

(* ה"ל בן המחרת הגאון ג"י אומר: לשון הרמב"ם ה' סנהדרין פ"ג עד סוף שש שעות ביום וכבר תמהו הב"י והלח"מ ע"ז מאין לו עד סוף ש"ש והניחו בצ"ע ולי גראה לתרין דברי הרמב"ם עפ"י הגמרא פ"ק דע"ז ג' שניות יושב הקב"ה ודן וכו' נמצא שהקב"ה יושב ודן עד סוף שש ועי' שכת ק"י כל דיון שרן דין אמת לאמיתו אפי' שעה אחת מעה"כ כאלו נעשה שותף להקב"ה פי' כאלו שניהם בשותפות יושבים ודנים כמ"ש ד' נצב בעדת אל והדין הזה אף שלדינא צריך לישוב רק עד סוף שעה ה' עי' חו"מ סי' ה' ויושב ודן גם שעה זו מפני כבוד ד' כמו שמצינו באברהם ששב למקומו אחר שנסתלקה השכינה היפוך מן ויצא קין מלפני ד' והו' אפי' שעה אחת. ועפ"י הת"י מובא במהרש"א שם על הפסוק ושריף בעת יאכלו — ורבנן בחר דמקריבין תמידא אכלין לחמא בזמן ד' שיעין וכו' נמצא שדיין זה יושב ודן שתי שעות מיותרות יש לומר בשנעשה שותף להקב"ה או רק שעה אחת בחשבת על חלקו והו' אפי' שעה אחת. עי' חו"מ סי' ע"ג מה שכת' כשיש דין למטה אין דין למעלה והדין שאינו עווב את מקומו שעה זו ויש דין למטה עד עש הרי הוא שותף על שעה זו והו' שרן דין אמת לאמיתו של שותפו אפי' שעה אחת ור"ל.

אמנם ברעב לאכול ומצטער אף שאינו הולה כלל יש לצרוד בספק חומרא דרבנן כזה להתיר לאכול כי מלבד שמדויק לפני בלשון הרמב"ם כמו שש שעות הך כמו פרושו אף שאינו בצמצום ואף פחות חצי שעה אינו מעכב [וכמ"ש במור ואהלות אוהל ים המלח אות ט"ו בהגהת רמ"א סי' ס"ט ס"א בשריה נגד חצי שעה שאינו בצמצום ואף פחות מעט משא"כ בסעיף ו' שהיה במלחו שעה פרושו בצמצום [לכתחילה] דהנה הלח"מ כתב שורש דברי הרמב"ם של ש"ש דסעודת ת"ח בשעה ששית וכ"כ הגר"א סי' פ"ט סק"ב ועד הערב הוי ש"ש והרי הסמ"ע ח"מ סי' ה' סק"י כתב דנכונים דברי הרמב"ם שכתב עד חצי היום או עד סוף שעה ששית דהיינו שישבו עד סוף שעה ששית (*) והרי דעיקר סעודתם בשעה השביעית בפרט במאריך על שלחנו [ואף שהדגמ"ר רצה להשות דברי הסמ"ע דעיקר הסעודה בשעה ששית אבל דבריו דחוקים] והרי מאז עד סעודת הערב הוי פחות משש שעות ואף אם נאמר דצריך ש"ש בצמצום י"ל כמ"ש הנובי"ת אה"ע סי' ל"ח דדשיל"מ דוקא כמו ביצה דמה שיאכל היום לא יאכל למחר משא"כ לענין טלטול

תרומת חו"ל וזה א"צ הערב שמש עי' תוס' בכורות כ"ז ואכמ"ל ונשוב לנ"ד די"ל דגם לא נקרא איתחזק איסורא כמ"ש האחרונים בטעם ספק כבוש בב"ח להקל דצריך להוציא מחזקת היתר לעשותם יחד כנבילה וה"נ כל החומרא על שהיה ש"ש שבתוך השיעור מצטרף הכשר שאכל כבר וכאלו אוכלם יחד וצריך להוציא הכשר שאכל מחזקת היתר וזה לא אמרינן ולא מקרי אתחזק איסורא והבן [בפרט דגם באתחזק איסורא בספק דרבנן יש מתירין עי' פר"ח סי' ק"י וגם בס"ס כשאחד מהם ס' פלוגתא קיל יותר דבשביל החזקה לא ישתנה הדין ועי' אות כ"ב ת"ב].

טו.

חצי שיעור אסור מה"ת גם בב"ח דלא כמו שצדד הפמ"ג בפתיחה הכוללת כיון דחידוש הוא לא ילפינן מחלב ועי' ג"ו כלל ל"ח ופמ"ג סי' ס"ב סק"ג וראיה לפענ"ד ממה שחששו לבשר שבין השניים שהוא משהו כנ"ל אות ו' ז'. וטעם הדבר לא מצד חומרתו דאסור בהנאה וכמ"ד בירושלמי תרומות פ"ו ה"א דמודה ר"ל באיסורי הנאה דח"ש אסור מה"ת רק מצד חומרתו שאסור גם שלכדה"נ כמ"ש לקמן אות ט"ז א"כ כ"ש ח"ש וא"צ למילף מחלב עי' מל"מ ה' יסוה"ת פ"ה. בן מצטרף למלקות באכל הכזית בב"ח מעט מעט בכדי שיעור אכילת פרס כשאר איסורין אף דחידוש הוא ועי' חולין ק"ג לר"א גם בחלקו לאבמה"ח מבחוץ חייב דמחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה ע"ש בפרש"י אף דחידוש הוא [העין משפט בציון ב' למיימוני שגה דהרמב"ם פושר כשאין בו כזית בשר עי' לח"מ

שם] ועי' ש"ק נויר פ"ו ה"א דמקשה מנדרים ד' וחולין צ"ח דלחומרא ילפינן מחידוש ובהשגתו על מג"א דגם כזית מצה מצטרף בכדי אכ"פ ואכמ"ל ובן לבשל חצי זית בב"ח אסור מה"ת* דלא כמו שנסתפקו בזה הפמ"ג בפתיחה ושאר אחרונים דגם בזה שייך חזי לאצטרופי אם יבשל תוך שיעור אכ"פ עוד חצי זית בב"ח אף בקדרה אחרת ילקה ככל איסורי אכילה ולא אמרינן דחידוש הוא ואדרבה אמרינן לחומרא כיון דאפקיה רחמנא לאכילה בלשון בישול ה"נ הלאו דבישול שוה לאכילה עי' חולין קי"ד בדין המבשל חלב בחלב ואולי אף ביותר משיעור אכ"פ מצטרפי כיון דבבישול כזית שלם בב"ח אף ששהה עד שנתבשל כל צרכו יותר מכדי א"פ לוקה ה"ה בלצרף שני חצאי זתים עי' זבחים ל"א ע"ב בחישוב לאכול כזית יותר מכא"פ לאכילת גבוה מדמינן לה ובפרש"י שכשאינו היסק גדול משתהה וברמב"ם שם. והרי לענין שבת במנחות נ"ז ללשנא בתרא שפסקו הרמב"ם ה"ש פ"ט ה"ה דאף אם נצלה בו כגרוגרת בב' וג' מקומות חייב ואף ללשנא קמא דבעי רבינא מר"א עי' תוס' שם דלא דמי להוצאה משום דאין דרך בישול בכך ומחוסר נמי חתיכה וקריבה וע"כ אין הפירוש דאין דרך בישול פחות מכגרוגרות דהרי בב"ח קימ"ל דגם כזית שהוא פחות בכגרוגרת [עי' מג"א סי' תפ"ו] הוי דרך בישול רק הפי' דאין דרך בישול שיהיה מפוזר בב' וג' מקומות ומחוסר נמי חתיכה וקריבה אבל בנ"ד בב"ח דרק מחוסר קריבה השני חצאי זתים שבשני קדירות אף בשני מקומות הוי דרך בישול כל שהיה תוך שיעור

(* ה"ל א"ר מ"ר: אבי אבי רכב ישראל צ"ע מירושלמי שבת פ"א ה"א אר"י בלע ח"ו והקיא וחזר ובלעו חייב. הכניס חצי כגרוגרת וחזר והוציא. פטור נה בינה לקדמיתה. תמן נהנה חכו בכזית ב"מ הכא לא "נתעסק" בכגרוגרת שלימה. מטעם מלשון הירושלמי דבדבר דש"ך ביה דנאה חשבינן האירוף. להנאה ובדבר דש"ך ביה שיעור צריך שיהיה השיעור שלם בפעם א' אף שבחצאה גזרינן גולג"ו דמלאכה גרועה היא עי' בכרכין פה בס"י ב"ה רצ"ע.

שיעור כדי אכ"פ *) [ואולי אם נתבשל רק מצד א' כמאכל ב"ד פטור כמ"ש הרמב"ם בה' שבת], אולם בקלט כלב חצי זית הראשון של כב"ח קודם שבשל חצי זית השני צ"ע דאולי פטור כמ"ד בשבת פ' בהוצאה כה"ג, ואולי כמו שנסתפק הפמ"ג בפתיחה לה"ש דאולי דוקא בהוצאה דמלאכה גרועה הוא כן ולא בשאר מלאכות וא"כ בבשל בשבת כחצי גרוגרת וקלט כלב ובשל עוד כחצי גרוגרת חייב כמ"ד שבת ק"ב בניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב כמוציא זית דמצטרף עם הראשון לכמוציא רימון, ע"י ש. ועי' חולין ע"ח הוציא ידו וחתכו וי"ל כמ"ד בגיטין י"ט מפני שאנו מדמין לא נעשה מעשה וי"ל בהיפוך דאף אם בשבת כה"ג פטור דמלאכת מחשבת אסרה תורה, ולא נתקיים מחשבתו בקלט כלב החצי גרוגרת שבשל משא"כ בב"ח עכ"פ עבר הלאו של לא תבשל, וכ"ש כשישנו עדיין החצי זית הראשון שבשל בקדירה אחרת דחייב וגם לענין בישול י"ל משבת לבב"ח בכמה אנפי שיתבאר לקמן ועי' שו"ת בכורי שלמה יו"ד כ' כ"א ושד"ח כללים ח' כלל ט' בשם אחרונים מזה וגם בכישול בב"ח פחות משיעור בשול שיתבאר לקמן אות . . . אסור מה"ת דחזי לאצטרופי שיוגמר בישולו*) אבל לאכלו מותר מה"ת דלא חזי

לאצטרופי אף אם יאכל הרבה בב"ח כזה אינו חייב מה"ת, ומסתפקנא בתרתי לטיבותא חצי זית בב"ח אם מותר מה"ת לבשלו פחות משיעור בישול דלמ"ש באות . . . ד"ה וכן לכ"ע גם בחצי זית בשר עם ח"ו חלב שהם ביחד כזית אינו חייב בפחות משיעור בישולו ע"י ש וא"כ כשהם ביחד פחות מכזית אולי אין איסור מה"ת לבשלים בפחות משיעור בישול, ובזה י"ל קצת בשבת ע"ד דמקשה וכי מותר לאפות לבו ביום וכי מותר לבשל לבו ביום ואח"כ מקשה וכי מותר לאפות פחות מכשיעור ושביק בישול, וי"ל מחמת דמצינו היתר לפחות מכשיעור בשר בחלב וה"ה לשבת פחות מכשיעור ופחות משיעור בישול מה"ת ונפ"מ גם באיסור אכילה כמו חלב בהמה טמאה וביצי עוף טמא שכ' הרמב"ם ה' מ"א פ"ג ה"ו ז'אסור מה"ת ואינו לוקה דהוי כמו ח"ש או בקרומין שאסורין משום חלב כמש"ש בפ"ו הט"ז דאף אם אסורים מה"ת אינם לכרת רק כמו ח"ש אם מותר לאכול מהם מה"ת ח"ש, ובזה י"ל ממנ"פ אף למ"ש בתוס' ישנים יומא ע"ד דלר"ל כל חלב לדרשה אחרת ונימא דקאי אקרומין הלא לדידיה ח"ש מחלב גמור אסור רק מדרבנן לשיטת תלמודן דאף באיסור כרת ס"ל כן, וכן צ"ע עפ"י"ז אי שרי להנות מבכ"ח שנתבשלו בח"ש

*) ומצטרפי שילקה ע"ז ואולי גם לקולא כשבשל שני תמחויין בבי קדירות בב"ח שבכל א' יש כזית בב"א ואפי' בזא"ז תוך שיעור א"פ לוקה רק אחת דל"ד למ"ד במכות כ' בסך חמש אצבעותיו נשא בחד התראה דחייב חמש דחתם גלי קרא קרחה ועי' חוס' שם ואולי גם בשבת כגרוגרת בכל קדירה כה"ג חייב רק אחת ועי' רמב"ם ה' שגגות פ"ו ה"א ופ"ט ה"ט ואכמ"ל.

**) אף שלמ"ש בשו"ת שאגת ארי' סס"י פ"א בטעם שבבל יראה ל"ש חזי לאצטרופי בח"ש משום דל"ד לאכילה שהאיסור מתחיל למפרע משא"כ ב"י האיסור רק בסוף כשיש שיעור שלם, וא"כ ה"ב בכישול אם גמר אחר שיעור בישול רק האהרון חייב והראשון לאו מיזוי עביד ול"ש חזי לאצטרופי ממ"מ י"ל דל"ד דחתם ע"כ דהאיסור מתחיל אח"כ דאם אכל כלב דהח"ש הראשון ותיכף הביא חמץ ח"ש אחר פטור לגמרי משא"כ בכישול בב"ח אף אם השני לקחו מהאור וצננו והגיתו מחדש על האור לגמור בשולו עכ"פ הראשון קירב מתחילה בשולו שעי"ז ימחר בשולו נהי זלא לקי אבל עשה מעשה רשע ונהי דקימ"ל בע"ז ל"ה לענין בישול עכו"ם דקרובא בישולא לאו מלתא הוא הנה הריטב"א בשבועות י"ז לענין זר שהיפך בצנורא דחייב מתמח קירוב בישול תירץ לחלק בין איסור דאורייתא לבישול עכו"ם דרבנן וא"כ בנ"ד בכישול בב"ח דאורייתא אף זלא לקי אבל איסור מדאורייתא יש כאן במכשל פחות משיעור בישול כדון ח"ש ועי' שו"ת דהר"ב בשמים מה"ת סי' רנ"ג.

בח"ש מה"ת דלדעת הרה"מ שם פ"ח
הט"ז דגוף איסור הנאה בכ"ח דינו
כח"ש שאין לוקין עליו א"כ בח"ש ממנו
אין בו איסור תורה בהנאה והפמ"ג
בפתיחה לכב"ח נסתפק בזה ועי' מ"ש
בפתיחה הכוללת ח"א אות י"ז, ואין
זה ענין לדמותו למ"ש הריב"ש סי'
רפ"ז דגם באיסור דרבנן ח"ש אסור
דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תיקון
עי' פר"ח סי' ס"ח סק"ז ועי' שד"ח
כללים ח' אות ט"ז מדברי אחרונים
לחלק מאסד"ר שיש לו עיקר מה"ת
כמ"ד בגיטין ס"ה לאיסור שאין לו
עיקר מה"ת דאנן בדאורייתא קיימינן
אי אסור בזה מה"ת וצ"ע.

טז.

ישעור בישולו כמה, זאם חייב
בבישול אחר בישול, שכתבו
האחרונים שלא נתבאר יפה בש"ס
ופוסקים ואבאר בעה"ש. בחולין ק"ח
ב' חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלו
זע"ז אמר רב לוקה על אכילתו ואינו
לוקה על בשולו, מה נפשך אי מצטרפין
אבישול נמי ללקי אי לא מצטרפין
אאכילה נמי לא ללקי לעולם מצטרפין
ובבא מיורה גדולה, ולוי אמר אף לוקה
על בשולו וכן תני לוי במתניתיה כשם
שלוקה על אכילתו כך לוקה על בשולו
ובאיזה בישול אמרו בבשול שאחרים
אוכלים אותו מחמת בשולו פרש"י
מיורה גדולה ולצדדין אמר רב למילתיה
אכל ח"ז בשר וח"ז חלב הבא מיורה
גדולה שנתבשל בה ישעור מזה ומזה
ונאסרו לוקה על אכילתו, ואינו לוקה
על בשולו שאם בשל כח"ז בשר וכח"ז
חלב זה עם זה לפי שאין מצטרפין
מכלל היתרן, — שאחרים אוכלים
עכ"ם כלומר שנתבשל כל צרכו עכ"ל,
וכן פרש"י בשבת י"ח ע"ב ד"ה ובשול
שפיר דמי שנתבשלה כל צרכה —
והריטב"א בחולין כתב ומסתברא בשליש

בשולו ואחריו נמשכו האחרונים פר"ח
סי' פ"ז, פלתי צ"ב ובפמ"ג בפתיחה
לבב"ח ולרמב"ם וראב"ד ה' שבת פ"ט
ה"ה כמאב"ד הוא כחצי בשולו, וי"ל
דה"ה לבב"ח ונפ"מ עוד לכמה דברים.
אמנם קשה טובא א) במנחות נ"ז לענין
שבת כמאב"ד פרש"י שלישי בשולו
ומאי שנא כאן שפי' כל צרכו. ב)
מ"ש כשם שלוקה על אכילתו מ"ש
דבאכילה פשוט לו יותר מבישול אחר
שפרושו ע"כ כחצי זית בשר וח"ז
חלב שנתבשל יחד ביורה קטנה ומהר"מ
שיף נדחק בזה. ג) מה הוסיף הש"ס
מהך דתני לוי דודאי כן הוא לשיטתו
ובנדה ס"ח דתני כה"ג הוסיף בין
בדקה ומצאה טהורה ע"ש ובכתובות
נ"ג דתני כה"ג י"ל דהוסיף דאף
במטי זמניהון להנשא הוי כנשואה ע"ש
[אמנם כן מצינו ביומא כ"ד]. ד) מה דסיים
ובאיזו בישול אמרו [לחייב על בשולו]
כאלו תלוי זב"ז ובאמת בתוספתא דחולין
ומכות פ"ג איתא כשם שחייב על בשולו
כך חייב על אכילתו [פי' אף שלא
נכתב בתורה לא תאכל בכ"ח] כמה
יאכל [ובמכות כמה יתבשל] ויהיה
חייב [אף על אכילתו] כדי שיהיה
נאכל מחמת בשולו — ומשונה ממתניתיה
דלוי. לזאת נלפענ"ד דגם רש"י מודה
דשיעור בישול ללקות בשליש בשולו
וכמ"ש במנחות שם רק פרושו בחולין
ובשבת שפי' כל צרכו הכונה דאז
אח"כ אין בישול אחר בישול לפרושו
בחולין בהך דתני לוי דאשמעינן דאף
ביורה קטנה משכחת דלוקה על בשולו
כמה פעמים כשם שלוקה על אכילתו
כמ"ד שם ק"ג באכל חצי זית והקיא
וחזר ואכלו דחייב ובזית שלם שחזר
ואכלו חייב שתים ע"ש ה"נ בבישל
חצי זית בשר עם ח"ז חלב שלשה
פעמים בכל פעם רק כשליש בשולו
דלוקה ג' [ואולי מרומז זה ג"כ בהני
לא תבשל ג"פ להני תנאי דלא ילפי

איסור אכילה והנאה מג"פ לא תבשל] וזה שמסיים ובאיזה בישול אמרו שלא יתחייב יותר בבישול שאחרים וכו' כלומר שנתבשל כ"צ וכמו בשבת כשמבשל על האור דבר שהוא מבושל כבר כ"צ פטור כמ"ש הרמב"ם ה"ש פ"ט ה"ג וכמ"ש הרה"מ שם דכשרק נתבשל כמאכל ב"ד אם בשלו אח"כ חייב (*). עתה זכינו בדפוס ווילנא פי' רבינו גרשום מאוה"ג שפי' בש"ס דחולין לעולם לא מצטרפי ובבא מיורה גדולה של בב"ח מבושל ולקח חצי זית מאותו בשר וח"ז מאותו חלב וחזר ובישולן פעם א' אבישול לא מחייב דכבר הוא מבושל אאכילה לקי דאכל כזית איסור, — באיזה בישול אמרו כל שאחרים אוכלים פי' כלומר שמתחילה לא נתבשל כל צרכו ובא הוא ונטל ח"ז מהבשר וח"ז מהחלב ובשלו כל צרכו דחייב עכ"ל. — נמצא דלפרושו אין מחלוקת בין רב ללוי וגם לוי מודה בלקח ח"ז בשר חי עם ח"ז חלב ובשלו דלא מצטרפי ללקוח לא על אכילה ולא על בישול עיי' מ"ש לקמן בד"ה וכן. [וקצת ראיה לפרושו מדלא סידר הש"ס הך ולוי אמר תיכף קודם הקושיא מה נפשך וק"ל] רק דלרב אף אם נתבשל מתחילה רק כמאב"ד אין חייב על בשולו עוד [ובאמת הרשב"א ס"ל דגם בשבת הוא הדין עיי' מ"ש הרב המגיד שם] וללוי חייב בגמר בשולו והך ובאיזה בישול אמרו אינו ממתניתיה דלוי רק הש"ס מסיק ובאיזה בישול אמרו רב ולוי במחלקותן — אמנם הרמב"ם המ"א פ"ט ה"א דפסק דבבשל ח"ז בשר עם ח"ז חלב דלוקה הן על בישול הן על אכילה עיי' מ"מ

שם ולפענ"ד דלא משום דפסק כלוי נגד רב [עיי' שו"ת הלק"ט סי' ק"ב ק"ג ק"ד] דהרי לפי רגמ"ה י"ל דגם לוי מודה דאינו לוקה רק פסקו מחמת שני התוספתות דחולין ומכות של ר"ח ור' הושעיא שמפורש בהן דלוקה אף בכה"ג וכן יורה לשונו שכתב מתחילה ומי שיבשל משניהם וכו' ואח"כ וכן האוכל כלשון התוספתות כשם שחייב על בשולו וכו' ועיי' רש"י שבת קכ"א ע"ב בהך מאן לימא לן דמתרצתא הוא וביבין שמועה על ס' הליכות עולם פ"א ודו"ק ואכמ"ל. ועדיון צ"ע לפי רגמ"ה דנהי דאשמעינן רב דמיורה גדולה גם באכל ח"ז בשר וח"ז חלב לוקה אבל מה אשמעינן דאינו לוקה על בשולן עוד בח"ז מכל אחד דהרי אף בזית שלם מכל אחד הוא הדין מחמת שכבר הוא מבושל אם לא שנדחוק שעוד יש פלוגתא מרב ולוי בח"ז מצומצם מבשר וח"ז מצומצם מחלב שלקח מהיורה לבשל שניה שעד שיתבשל כל צרכו יצטמק מעט וישאר פחות מכזית לרב אינו חייב על בשולן וללוי כשם שחייב על אכילתו כעת שיש בו כזית כך חייב על בשולו אף שיתמעט כיון שבעת שהעמידו על האור לבשל הוי כזית [נמצא לפי זה דבאם גם אחר שבשלם שנית ישאר כזית שלם גם רב מודה דחייב בגמר בשולם, או שנאמר דכמו בב' זתים א"צ שיעור בישול כמ"ש לקמן ד"ה וכן ה"נ בב' זתים יש בישול אחר בישול ועיי' מ"ש לקמן ד"ה ובכ"ן] וכה"ג יש להסתפק במבשל בשבת כגרוגרת מצומצם ועד שיוגמר בשולו ישרף באש המים ויתמעט מגרוגרת אם חייב ועיי' חת"ס חיו"ד

סי'

(* והן י"ל דברייך דלוי אשמעינן למ"ד שם קו"ד המבשל חלב וה"ה גבלרה בחלב דמחלקים מבישול לאכילה לענין מלקוח ולוי ס"ל דשויבם ואף בחצי זית דתרבא או נכילה עם ח"ז חלב כשם שלוקה על אכילתו וכו' ולויקא, כשאינו לוקה על אכילתו אינו לוקה על בשולו ונכון מה שפרש"י שאחרים אוכלים איתרו עכו"ם דלישראל ממילא אסור משום תרבא או נכילה ועיי' מ"ש בסוף אורח כ"א.

סי' צ"ב אולם כשאח"כ נתפח המאכל ועמד כגרוגרת כהך דמנחות נ"ד ודאי חייב. —

ואמנם בדעת הרמב"ם לפי מ"ש בספר מקור מים חיים סי' פ"ז ס"ל דאין בישול אחר בישול בב"ח לפי מ"ש בה' מ"א פ"ט ה"ו דהמבשל בשר מתה או תרבא בחלב לוקה על בשולו ואינו לוקה על אכילתו משום בב"ח ולפי מ"ש בפיה"מ בכריתות פ"ג דנקודה נפלאה הוא דהא דנאסר בהנאה משום בב"ח היינו אם חל עליו איסור בישול וכיון דלא חל איסור אכילה משום בב"ח דאין אחע"א ממילא אינו אסור בהנאה ויש לדקדק דאמאי לא נימא דהוי איסור מוסיף כיון דחל על בישול כמ"ש דחייב על בשולו ויחול ג"כ על איסור אכילה והנאה אלא ודאי דאין בישול אחר בישול בב"ח א"כ ממילא אינו איסור מוסיף דעד שלא נתבשל כמאב"ד אינו אסור משום בב"ח לא משום בישול ולא משום אכילה והנאה ואחר שנתבשל כמב"ד כבר סר מעליו איסור בישול בב"ח משא"כ אם נימא יש בישול אחר בישול תקשה דאחר שנתבשל כמאב"ד חל עליו איסור בישול ואיסור אכילה והנאה ומיגו דנוסף עליו איסור בישול נוסף עליו איסור אכילה והנאה אלא ודאי דבבב"ח אין בישול אחר בישול ול"ד לשבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכיון דאחשבה לגמור בשולו הוי בישול מלאכה עכ"ל ע"ש — ולפענ"ה אולי בהיפוך דל"ד לשבת וכאן אינו חייב מתחילה משום בישול בב"ח עד שיתבשל כ"צ ואחר שנתבשל כ"צ שוב דמי לשבת דאין בישול אחר בישול. ול"ה לכה קשה להכריע דאף שבשפ"ד פ"ז סק"ב וס"ק י"ח ס"ל דיש בב"ח בישול אחר בישול

ונראה שנמשך אחר הפלתי ס"ק י"ג ושבו"י ח"א סי' ל"ח שראיתם ממ"ד חולין ק"ד שמא יעלה באלפס רותח דהוי מה"ת וזה ודאי דעל השלחן עולה מה שכבר נתבשל הרי דיש בא"ב ובאמת אינו ראייה דנהי דבשר מסתמא מבושל כבר אבל הגבינה עולה על השלחן לפעמים גם כשאינו מבושלת והוי בישול ראשון ולכן במשבצות ק"ה ססק"ב נראה ממנו דס"ל דאין בישול אחד בישול — והנה עוד יש לפרש הך דחולין ק"ח כל שאחרים אוכלים אותו ותוספתא דחולין ומכות הנ"ל דכל שהבשר כבר נתבשל כ"צ וראוי לאכול ונתנו ליורה רותחת של חלב או חייב תיכף משום מבשל ואסור באכילה והנאה מה"ת אף שלא נשתהה שיעור בישול של מאכב"ד והא דמוקי הש"ס שם כשקדם וסילקו והקשה הפלתי בסי' צ"ב סק"ג דאמאי לא מוקי שלא נשתהה שיעור בישול של מאב"ד דלא נ"נ מה"ת י"ל כיון דבש"ס אמרו סתם כזית בשר שנפל ליורה חלב דמשמע אף במבושל הבשר כ"צ ובוזה באמת א"צ שישהה כשיעור בישול של מאב"ד כמו שמשמע מחולין ק"ד שמא יעלה באלפס ראשון רותח וחייב משום מבשל כיון שעל השלחן מסתמא כבר נתבשל מקודם כל אחד לבדו. ובחנם העלה הפלתי פ"ז ס"ק י"ג זה בצ"ע ד"ל דבכה"ג ודאי חייב רק בבשר חי שבשלו עם חלב בזה צריך שיעור בישול. וכן י"ל עוד דהש"ס דחולין ק"ח והתוספתא מיירי דוקא בח"ו בשר עם ח"ו חלב שבשלם יחד דהחויב רק משום הצטרפותם לכזית וכל שלא נתבשל כשיעור אכילה לרש"י כ"צ ולפי רגמ"ה אף כשליש בישולו אין מצטרפין (* כנ"ל אבל כשיש כזית מכל אחד ובאו יחד בבישול אף שלא נתבשל כשיעור אכילה חייב

וכמ"ש

(*) כמו ברביעית דם הכא משני נפלים שאין בכל אחד רביעית מתחילה ע"י תוס' וימא פ"א בשם תוספ"א וע"י מ"ס ספרי עין הורה כ"י תרמ"ח אורח ז' שמכרשים התוספ"א דאחריו שגפרין וחברו בקיכס

וכמ"ש לעיל ד"ה ועדיין שי"ל דבשני זיתים יש בישול אחר בישול וא"כ לא קשה ממ"ד כשקדם וסלקו ולא מוקי שלא נשתחה שיעור בישול דהרי שם מפורש כזית בשר שנפל ליורה חלב ובזה א"צ שיעור בישול וכן מ"ד שמא יעלה באלפס ראשון פי' כזית שאז א"צ שיעור בישול. — ובכך מ"ש הפלתי סי' צ"ב סק"ג מחמת התוספתא דחולין שכתוב שם כמה יאכל ויהיה חייב שיהיה נאכל מחמת בשולו ולא אמר כמה יתבשל דלענין בישול חייב תיכף משום לא תבשל רק לענין אכילה אינו חייב עד שיתבשל שלישי בשולו וקודם לזה הוי שלכדה"נ וס"ל להאי תנא כהני תנאי דילפי איסור אכילה בב"ח מקראי דלא תאכל אבל לפי מה דקי"ל דנפקא לן מג"פ ל"ת דחייב אף שלכדה"נ ה"ה דחייב אף קודם שהגיע לשלישי בשולו כשאכלו, ובחי' יד אברהם סי' פ"ז השיגו דאשתמיט לו התוספתא דמכות שכתוב בה כמה יתבשל ולכ"ז הסכים למה שהעלה בפלפולו דלמאי דקימ"ל דבב"ח לוקה אף שלכדה"נ לוקה על אכילה ובישול אף שלא הגיע לשלישי בשולו ע"ש ולפע"ד דשגו הרבה. א) דרך כשנתבשל שיעור בישול הראוי לאכילה ואח"כ עירב בו לענה ואכלו חייב על אכילתו כמו שכתב הרמב"ם הלכות א"מ פרק י"ד ה"א אבל בתחילת בשולו שלא נתבשל כשיעורו אינו חייב על בשולו ואכילתו וכמ"ש הפלתי בעצמו בסי' פ"ז ס"ק ט"ו אף כשלא עירב בו לענה ובעירב בו לענה מתחילתו אף אחר שנתבשל כ"צ אינו עובר ודמי לסרוחה מעיקרא עי' עי"ז ס"ח ודו"ק.

ב) דאף בשר חי לגמרי אכילתו הוי כדרך הגאתו כדמוכח מפסחים כ"ד דרך

חלב חי הוי שלכדה"נ וכ"ש כשנתבשל הבשר פחות משיעורו דהוי כדה"נ [וי"ל בדוחק דמ"ד בישול שאחרים אוכלים אותו מיירי בחלב אליה כשר שנתבשל בחלב דבחי הוי שלכדה"נ כמו חלב כליות שהוא מינו]. ג) שגו דבפסחים כ"ה דקא מותיב לה סבר להכי גמר מנבילה דבב"ח ג"כ כדה"נ ואביי להכי לא כתיב אכילה בגופיה לומר שלוקין אף שלכדה"נ פירוש דאף אי גמר מנבילה דכתיב בה אכילה לכ"ז בב"ח לוקין אף שלכדה"נ וי"ל דגם הך דקמותיב לה אח"כ הודה לאביי דבב"ח לוקה אף שלכדה"נ ודוקא כשנתבשל תחילה כשיעור בישול. ד) ויותר נראה למ"ש תוס' חולין ק"ח ד"ה מבושר דאביי קבל מרבא דדרך בישול טעם כעיקר אסרה תורה א"כ י"ל אדרבה דהתוספתא דוקא לענין בישול להתחייב צריך שיתבשל שיעור בישול אבל באכילה כל שנתבשל רק בהרגשת טעם אסור מה"ת אף שלא הגיע לשלישי בישול ואולי לוקה עי"ז ג"כ — וצ"ע"ג בתוס' פסחים כ"ד ד"ה הכל מודים שכתבו והא דלא קאמר ה"מ בב"ח שמא משום דאין מזהירין מן הדין דהרי אביי מיירי ללקות על אכילה שלכדה"נ ואכילה מג"ש קודש קודש יליף ורק על הנאה יליף מק"ו מערלה ומה אין מזהירין מה"ד איכא וע"כ נאמר דתוס' ס"ל דאביי מיירי ללקות על הנאה שלכדה"נ וכן נראה מתוס' שם כ"ו ד"ה שאני שהקשה הא לא כתיב אכילה ואפי' שלכדה"נ יהא אסור ושם מיירי רק בהנאה וקושית המרש"א שם חזקה כברזל דהרי עכ"פ לא כתיב אכילה במעילה בגופו ותרוצו דלרבא גם בכה"כ אינו לוקה רק כדה"נ רכה כקש במחכ"ת דהוא נגד הלכה דקימ"ל דבכה"כ לוקה

בקיסם דאינו היבדוק וקא כשאין בכל חלק שיעור אחרוג אז אין מצטרפין ועי' ירושלמי נזיר פ"ו ה"א דאף למ"ד היתר מצטרף לאיסור רק כשהיה באיסור מעיקרא כז"ל ששרה פתו בכזית יין וע"ש פ"ז ה"ב גבי תרוד קב משני מתים דוקא כשהיה בכל מת תרוד ונטל חצי מזה וחצי מזה ועי' נזיר נ"א ואכמ"ל.

לדוכתא נפרוך מה לכה"כ שכן לוקין עליהן אף על הנאה שלכדה"ג.

י"ז.

חילוק מבישול שבת לבב"ח נלפע"ד דבשבת אם הביא אש תחת קדירה לבשל בשוגג יניח עד שתשרף לגמרי ע"י תשו' חת"ס יו"ד סי' צ"ב ולא יתחייב משום מבשל שלא נגמרה מחשבתו וכ"ש משום מבעיר דהרי אינו חייב במבעיר כל שא"צ לעפרו כמ"ש הרמב"ם ה"ש ריש פי"ב אבל דרך השחתה פטור מפני שהוא מקלקל משא"כ בב"ח אחר שגתבשל שלישי או חצי הוא מהנקברים שאסור לשרפו וגם יש חשש נוסף כשמניח על האש כבישול אחר בישול אם חייב ע"י אות ט"ז ע"כ בנזכר יסלקה מהאש ויקברנה. וצ"ע גם לענין שבת דאם מניחה על האש עד שתשרף כדי להפטר מדין מבעיר שוב אינו בדרך השחתה דהרי מתקן הוא ולא גרע ממ"ש הרמב"ם שם המבעיר גדישו של חברו דחייב, ואם נימא דחייב במניחה עד שתשרף שוב אינו מתקן ושוב פטור מדין מבעיר וחוזר חלילה. וכן בהעמיד קדירה של בב"ח על האש בשבת שנאסרה בהנאה אולי אסור לסלקה כדי שלא יעבור על איסור בישול בב"ח כל שעה דהרי יעבור על איסור מוקצה ע"י שבת ד' הדביק פת בתנור אי מותר לרדותה קודם שיבוא לידי איסור סקילה, וביבמות קי"ט מה לי איסור כרת מה לי איסור לאו ואולי יש לחלק להחמיר כמ"ד במנחות מ"ח עמוד וחטא בשבת בשביל שתזכה בחול לא אמרינן וה"נ לא הותר לעבור על איסור מוקצה בשבת בשביל שלא יעבור על איסור בב"ח בבישול שהוא דרך חול, וצ"ע. [היר"ל אומר ע"י לעיל אות י"ג בהערה שלי בב"ח ושבת לאו משם א' ולכן העמידו דבריהם].

לוקה אף שלכדה"ג והרי הלכתא כרבא נגד אב"י — ויותר ק"ל דאיך יאמר ה"מ בב"ח שלוקה על הנאה שלכדה"ג דהרי ר"ש בחולין קט"ו מתיר בב"ח בהנאה, ולפענ"ד דהפשט בתוס' דאב"י מיירי אחר הראיה של ר"ז דמיירי דוקא באכילה שלכדה"ג ותרוצו שאין מזהירין מה"ד פי' שיש מ"ד דיליף איסור אכילת בב"ח מק"ו מבישול כמ"ש הרמב"ם המ"א פ"ט ה"ב וה' טומאת מת פ"א ה"ב ששתק הכתוב מאיסור הבת לפי שאסר אפי' בת הבת ושתק מאיסור אכילת בב"ח לפי שאסר אפי' בשולו ומקורו ממד"ר ויקרא ולפי שאין עונשין מה"ד גם לאב"י בסנהדרין ע"ו רק היכא דהוי כגילוי מלתא ה"נ בב"ח אין מזהירין מה"ד לאסור אכילתו רק מחמת דכתיב לא תאכל כל תועבה והוי כגילוי מלתא אז נוכל לדון הק"ו מבישול וכמ"ש הכ"מ בה' ט"מ שם כיון שאיסור בישול הוי בכלל ל"ת כל תועבה [דוגמא למ"ש הלח"מ המ"א שם דהקרא לא תבשל הוי כגילוי מלתא לדון הק"ו מבישול ע"ש] וכיון דעיקר המלקות מקרא ל"ת כל תועבה א"כ להך תנא דמד"ר ויק"ר הרי כתיב אכילה בגופו ואיסורו רק כדה"ג ע"כ לא יכול אב"י לומר הכל מודים בב"ח אבל למה דקימ"ל דילפינן איסור אכילתו מג"פ ל"ת או מנבילה שפיר אמר אב"י כיון דלא כתיב אכילה בגופו לוקין אף שלכדה"ג באכילתו אבל רבא אף דמודה לאב"י בב"ח וכה"כ באכילה שלכדה"ג אבל ס"ל דגם בהנאה לוקין שלכדה"ג כל שלא כתיב בו אכילה כלל, אבל היכא דיליף מקרא אחרינא כמו מעילה מתרומה דכתיב בו אכילה אין לוקין בהנאה רק כדה"ג ולק"מ, ומוכרח כן דגם על תירוץ מהרש"א ד"ה ה"מ דבב"ח לקמן מיירי באכילה שלכדה"ג אבל הכא קאמר בכה"כ דלוקין אף על הנאה שלכדה"ג קשה דא"כ הדרה קושיא

ית.

וכן השותה סתם יינם רביעית דוקא סתם יינם [דאסמכוהו אקרא ישתו יין נסיכם הוא דומה לנזיר דכתיב בו לא ישתה ולשתוי הנכנס למקדש דכתיב בו יין ושכר אל תשת הוא דשיעורו ברביעית אף דכתיב בתורה ובצאן וביין ובשכר ואכלת אך למ"ד ביומא ע"ו דגמר שכר שכר מנזיר דפרושו יין ולא דבילה קעילית ושתיה בכלל אכילה אבל עכ"פ אין גז"ש למחצה ע"י לקמן ד"ה והנה ילפינן ג"כ דשיעורו ברביעית כמו נזיר] אבל מה דמסיים הרמב"ם שם או שהמחה את החמץ או חלב ודם פרושו כזית חמץ או חלב ודם כמפורש בחולין ק"כ וע"י רמב"ם ה' חומ"צ פ"א ה"א כל האוכל כזית אחד האוכל ואחד הממחה [ודלא כמו שנראה לנובי"ק או"ח סי' ל"ו דמשקה טבל ותרומה לא יחול על איסור יו"כ כיון דשיעורם ברביעית שהוא יותר ממלא לוגמיו דגם הם בכזית וכן דלא כמו שנראה מלח"מ פ"ב משביתת עשור ה"ד] כיון דכתיב באיסורייהו לשון אכילה שיעורן כזית [דע"כ לצדדין כתבו הרמב"ם דבסתם יינם חייב רק מ"מ משא"כ חמץ ודם שבכרת נכללים יחד] רק דשוין לענין הצירוף מתחילת שתיה עד סופה כדי שתיית רביעית כמ"ש בתוספתא הנ"ל, וכן ברמב"ם המ"א פ"י הכ"ב דמשקה יין ושמן של ערלה ויין של כה"כ לוקין עליהם וסיים בהלכה כ"ד ושיעור כל אכילה מהם כזית שפרושו גם על המשקה שהזכיר מקודם בכזית ורק בשיעור הצירוף אמרו בכדי שתיית רביעית ויותר מפורש בה' תרומות פ"י ה"ב, ג', כך שתיית רביעית כזית ובהלכה ג' כדי שתיית רביעית הרי מצטרפין לכזית ונראה דגם בשתה יין של עולה שיעורו בכזית כמ"ש בה' מע"ק פ"ב ה"ב [ובאמת תוס' נזיר ל"ח ע"א וזבחים ק"ט ס"ל דשיעורו ברביעית והא דמצטרפין החלב והיין כגון שהיה דרך אכילה

נסתפקתי בב"ח שנתבשלו יחד ושתה החלב אם לוקה בכזית או ברביעית ע"י כ"מ ה' ברכות פ"ג הי"ב שכתב מדאשכחן בעלמא במשקין דאסורים דשיעורייהו ברביעית, ובאמת ברמב"ם ה' מ"א פ"ד ה"ט כתב וכן השותה סתם יינם רביעית מעט מעט או שהמחה את החמץ או חלב ודם וגמרו מעט מעט אם שהה מתחילה ועד סוף כדי שתיית רביעית מצטרפים, נראה לכאורה דחמץ וחלב ודם צלול דינו כיון ששיעורו ברביעית אף דכתיב באיסורייהו לשון אכילה ושתיה בכלל אכילה מ"מ חלוקים בשיעור איסורם וא"כ כ"ש בב"ח שלא כתיב בו אכילה רק לא תבשל השתיה ברביעית, ועיין רמב"ם ה' שבועות פ"ד ה"ג מי שנשבע שלא יאכל היום ושתה חייב שהשתיה בכלל אכילה ושם ה"ד נשבע שלא ישתה מותר לאכול שאין אכילה בכלל שתיה וכמה ישתה ויהיה חייב נ"ל שאינו חייב עד שישתה רביעית כשאר איסורין הרי כמפורש דבשאר איסורין ברביעית שיעורן, וראיתי ביד שאול סי' רל"ח אות ג' שפ"י ברמב"ם שם ה"ג דכשהוציא השבועה בלשון שלא יאכל שיעור השתיה ג"כ בכזית והביא בשם שו"ת פמ"א סי' קל"ו שתמה על הרמב"ם שמשמע מכמה מקומות דשיעור שתיה בכל האיסורין בכזית והנה באמת בתוספתא פסחים פ"א ויומא פ"ד מפורש דכשם שאכילה בכזית כך שתיה בכזית רק ההילוק בשיעור הצירוף דבאכילה מצטרף בכא"פ ובשתיה הך כזית שיעורו מתחילת השתיה עד סופה כדי שתיית רביעית ע"ש — [ויש לדהוק דהתוספתא ס"ל דגם בנזיר ששתה יין שיעורו בכזית ע"י תוספתא מכות פ"ד ה"א].

ועל כן נלפע"ד דהפישט האמת ברמב"ם המ"א פ"ד הנ"ל במ"ש

ואכל עי מג"א סי' קנ"ח סק"ז דמקרי
 אוכל אבל בשחה הרביעית בשיעור
 הצירוף לא הזכיר ונראה יותר שלדעתו
 הוא בכדי שיעור שתיית רביעית. ולא
 זכיתי להבין מה שלר"ע בש"ס אמרו
 בהיתר מצטרף לאיסור בנזיר ששרה
 פתו. בין שמצטרף הפת לכזית מקרא
 וכל משרת דהרי המקרא מסיים לא
 ישתה המורה כשיעור שתיה דאל"כ
 הול"ל לא יאכל ובשלמא לר"א בנזיר
 ל"ח י"ל דקמ"ל דבאוכלין אינו מצטרף
 משא"כ לר"י שם ע"ש אם לא שנדחוק
 ה"ל דקמ"ל דכזית שבצירוף ההיתר
 יש בו קולא ג"כ שיאכלו בכדי שיעור
 שתיית רביעית דוקא ובוה יתיישב
 קושית תוס' שם דהא לקמן אמרינן
 בפלוגתא לא קמיירי ור"ע הא פליג
 בין לנזיר דשיעורו בכזית ונחסר מהעשר
 רביעית ולמ"ש נחא דגם לר"ע יש
 ע"פ בנזיר שיעור בכדי שתיית רביעית
 ופ"ז כתבתי לשי' הרמב"ם וידעתי שיש
 בראשונים החולקים עליו ועי' תשו'
 רד"ד סי' ח' והגדה ברמב"ם ה' שבימות
 עשור פ"ב ה"ד שחה מעט וחזר ושתה
 מעט בכדי שתיית רביעית מצטרף וכן
 הוא דיעה א' לעיקר בש"ע תרי"ב סי'
 ונושאי כליו נדחקו במה שפסק כתוספתא
 הנ"ל נגד משנה מפורשת בכריתות י"ג
 דשיעור הצירוף בבא"פ כדיעה ב' עד
 שבביאור הגר"א כ' על הרמב"ם דשגה
 שגיאה גדולה ולפענ"ד שדעתו אחר
 שנפסק בש"ס כריתות שם הלכה כר"א
 אם פסק בו או אם נתן בו מים כ"ש
 פטור דחד טעמא לשניהם משום דלא
 שחה הרביעית בכדי רביעית ועי' כ"מ
 ריש ה' ביאת המקדש מתשו' הרשב"א
 מ"ש בדעת הרמב"ם בפ"י הש"ס אבל
 יש לפרש ג"כ שדעתו דר"א ס"ל כת"ק
 דגמר שכר שכר מנזיר ולמה דקמ"ל
 אין ג"ש והיקש למחצה ולפירוש המדת
 אהרן דצריך שילמוד זמ"ז וזה מזה
 עי' נוב"ת אה"ע קכ"ט ויד מלאכי אות

אכילה ששרה פתו עי"ש] וא"כ גם
 בנ"ד בחלב שנתבשל עם בשר ושתה
 החלב לבד שיעורו בכזית והק מצטרף
 השתיה בשהיה בכדי רביעית וראיה
 מפסחים כ"ה להכי לא כתיב אכילה
 בגופו שלוקין שלכדה"נ ולא אמרו הלהכי
 לא כתיב אכילה בגופו שיהיה שיעור שתיית
 החלב ברביעית ש"מ דשיעורה בכזית ואף
 בחלב טריפה וכדומה שאינה אסורה
 בהנאה שיעורה כזית וראיה מבכורות
 ו' חלב מנ"ל דשרי אילימא מדאסר בב"ח
 ע"ש והרי י"ל דאם האיסור משום דם
 שהוא משקה שיעורה ברביעית משא"כ
 משום בב"ח בכזית ש"מ דגם משום דם
 שיעורו כזית בפרט דבאיסוריהו כתיב
 לשון אכילה ועי' נוב"ת יו"ד סי' ל"ו
 ועי"ל דלא מבעי בב"ח דפשיטות המקרא
 ל"ת גדי תלה האיסור בהגדי שהוא אוכל
 וגם החלב כאוכל אך אף בכל חלב
 טריפה עיקרו כמאכל כמ"ש ודי חלב
 עזים ללחמך וא"כ שיעורו בכזית ועי'
 תשו' רעק"א סי' קנ"ד.

י"ט

אבל בנשבע שלא ישתה איזה משקה
 ש"כ בהל' שבועות ס"ד ה"ד הנ"ל
 דנ"ל שאינו חייב עד שישחה רביעית
 כשאר איסורין פרושו כשאר איסורין
 הדומה לו שנאמר בהן לשון שתיה
 כגון נזיר ושתוי הנכנס למקדש או הורה
 או סתם יינם שהן ברביעית כנ"ל —
 ובשרה פתו באותה משקה שנשבע עליה
 כל שיש רביעית בכדי פרס ואכל מן
 הפת פרס חייב כמ"ש בה' נזירות פ"ה
 ה"ד וסיים שם ועי' וכיוצא בו נאמר
 בתורה וכל משרת ענבים וכו' והוא
 שיהי' טעמו וממשו עכ"ל והוא הדין בזה
 אבל בשחה אותה המשקה רביעית בשיעור
 הצירוף אם בכא"פ או בכדי שתיית רביעית
 כהך דהל' מ"א פי"ד ה"ט הנ"ל לא גילה לנו
 הרמב"ם דעתו מפורש כי גם בנזירות שם לא
 הזכיר רק לענין שרה פתו בין כנ"ל
 או בנחערב יין רביעית כדבש בכא"פ

לי וא"כ בנוזר שא"צ לשכרות ואף יין
 מגתו וחומץ יין חייב עכ"פ צריך שילמוד
 נושתי הנכנס למקדש להשתחו בשיעור
 הצירוף בשתיה בכדי רביעית וע"י יומא
 ע"ו דילפינן ביו"כ דשתיה בכלל אכילה
 ממעשר דשתיה בכלל אכילה דגמר שכר
 שכר מנוזר והרי ביו"כ לאו דוקא יין
 דה"ה כל המשקים וגם מים בכלל
 וגם אינו ברביעית דהלל"מ במלא
 לוגמיו שהוא פחות מרביעית ומנ"ל
 דשתיה כזה בכלל אכילה שלא דמי
 לנוזר כלל וע"כ כיון דדמי עכ"פ בשיעור
 הצירוף בכדי רביעית הוי בכלל אכילה
 ונכונים דברי הרמב"ם ושאני משקין
 טמאין לפסול הגויה דלא קאי ר"א
 עליהו ופסקו הרמב"ם גופא בה' אה"ט
 פ"ח דמצטרפין בכדי א"פ מתרי טעמא
 שמצאתים בס' רבינו מנוח עם הגהות
 בית מנוחה (א) כיון דגם באוכלין
 טמאין שיעורו בחצי פרס שהוא ביצה
 ומחצה כמו במשקין טמאין רביעית שהוא
 ביצה ומחצה ע"כ השו"י רבנן מדותיהם
 בצרופן בכא"פ. (ב) כיון דמשקין טמאין
 אם שתה ח"ש לא עשה איסור כלל
 ומותר בתרומה ולכנס למקדש וכדי שלא
 יבואו לזלול בשתייתן החמירו לצרף
 אפי' בכא"פ משא"כ במשקה ביוכ"פ
 ושתוי יין למקדש או בנשבע דח"ש
 אסור מה"ת ולא יזללו בשתייתן נשאר
 בעיקר ד"ת דיותר מכדי רביעית אינו
 מצטרף ולק"מ. ולכ"ל זה לענין ד' כוסות
 שבסי' תע"ב במג"א ס"ק י"א שלא
 ישהה יותר מכדי שתיית רביעית שתלי
 לה בדין דסי' תרי"ב נלפענ"ד כיון
 דבש"ס דילן ורמב"ם לא זכרו שלא
 יפסיק בהן ומפורש בפסחים פ"ו וש"ע

ק"ע ס"ח דהשתיה כוסו בפ"א ה"ז
 גרגרן ובירושלמי פסחים פ"י ע"ב ושבת
 פ"ח ושקלים פ"ג איתא מהו לשתותן
 מפוסקים אמרו שישתה ולא שישתכר
 אם שותה הוא מפוסקים אינו משתכר
 וע"ש במפרשיו בפשיט שגם לכתחילה
 יפסיק וע"י ח"י חע"כ ס"ק כ"א בשם
 הפוסקים דס"ל דהכונה בהפסק גדול או
 שלא ידבר בהפסקו דברים בטלים ואולי
 ע"ז יש חשש כמוסיף על הכוסות [אף
 שבשבויי ח"א סי' כ"ב הודה לר"ל
 שכוון אל האמת בפרושו בירושלמי
 ולפענ"ד דנטה מדרך האמת הפשוט]
 וגם למ"ד בפסחים ק"ט דתקינו רבנן
 ד' כסי דרך חירות נראה דשתייתן
 גם לכתחילה כרצון איש ואיש אף
 בשהיה כא"פ. ואמינא פרפרת אחת
 במגלה י"ב והשתיה כדת כדת של תורה
 אכילה מרובה משתיה ע"י פרש"י מענין
 קרבנות. ויש לפרש כדת של תורה
 בשיעור אכילה המרובה בשהיה בצירוף
 כא"פ יותר משתיה של איסור ששיעורו
 בכדי רביעית בלי הפסק כן בסעודתו
 יסד לעשות כרצון איש ואיש כאשר
 ירצה לשתות בהפסק שלא ישתכר אף
 בשהיה המרובה כאכילה *).

כ.

להרב הגאון המפורסם שלשלת
 היוחסין וכו' ר' אליהו ראזען
 שליט"א בק"ק אושפיצין.

ע"ד דבדיק לן מר בשאלת חכם חצי
 תשובה בילד קטן קרוב לחצי שנה
 שאינו יונק רק שותה חלב בהמה ובאיזה
 רגעים אחדים הקיא החלב ששתה לתוך
 קדירת

(* היל"ל אומר: אפשר ג"כ לפרש ככה אף שהשתיה היתה כדת ש"ת שאכילתה מרובה משתיה
 לכ"ז אין אונס כי בעניני אכילה לא כל האנשים שוים כמאמר הגמ' שבת קנ"ב א"ל שמואל לרב יהודה
 שיננא שרי שקך ועייל לחמא (רש"י פת הרבה) עד מ' מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי ושמואל היה
 רופא מומחה (שבת ק"ח ע"א בתוס') והא דברכות מ' המקפה אכילתו במים קיתון לפת זהו מסתמא אחר
 ארבעים, והא דפסחים פ"ט מאה פפי ולא חזא רבינא זה קודם ארבעים והא דא"ל אליהו לנתן אכול שלישי
 ושתה שלישי (גיטין ע') זה היה בהיותו בן ארבעים. וזהו כונת הכתיב לעשות כרצון איש ואיש הן למי
 שקודם מ' והן למי שאחר פ'.

קדירת בשר חמה שעמדה על הכירה ומראה החלב היה לבן וזך ככל חלב ופעם אחרת אירע כזאת אחר שעה מהשתיה והיה החלב מקיפא בפרורי גבינה מה הדין ובגדול אם יארע כזאת שאכל גבינה והקיא לתוך קדירת בשר קודם שיעור עיכול חזינן לר"י בחולין ק"ג בהקיא ח"ו איסור וחזר ואכלו הייב וכ"פ הרמב"ם ושיעור עיכול לר"י בברכות נ"ג דהלכתא כוותיה עד שיהיה רעב מאכילתו ועי' יו"ד סי' פ"ט עד ש"ש ע"כ תורף שאלתו ובגדול אתחיל ובקטן אכלה דבחולין ק"ג ע"כ מיירי חוץ שיעור אכ"פ דאל"כ אינו מצטרף לכזית ואז דוקא לא הוי עיכול וגם ימו"ד סי' פ"ט לטעם הרמב"ם משום בשר שבין השינים שמוכח מקרא הכשר עודנו בין שיניהם דהוי בשר צריך ש"ש להתעכל משא"כ תוך המעיים אולי מתעכל מהר באדם ועי' אהלות פ"א כמה תשהה בשר המת במעיו בעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף ובברכות נ"ג (*) י"ל דדוקא בגדול שאכל עכ"פ כזית דגן בחיוב ברהמ"ז משא"כ בקטן או באכילה כחצי זית או כשרק שתה י"ל דגם לר"י שיעורו להתעכל בפחות מזה ועי' פלתי סי' פ"ג סק"ז שכ' דמשקה מתעכל בקל יותר ממאכל וכ"כ בשו"ת תפ"צ סי' כ"ב ובדעת סי' ס' לענין בהמה ששתה סם המות מביא שנעלם מהם תוס' סוטה ל' ע"א בשם ס' הישר דאין דרך משקה להתעכל בתוך מעיו ולפענ"ד דס' הישר הוא לר"ת והולך לשיטתו דחלב צלול שבקיבה אוסר משא"כ לדעת הר"ף ורמב"ם וכמ"ש לקמן ועי"ש מ"ש בדברי הירושלמי דתרומוה פ"א ה"ב פרט

למשקה סרוח במחלוקת הרמב"ם וראב"ד ומקואות ספ"י דשתה מים טמאים טבל והקיאם טהורים שכבר נטהרו בגוף והא בלא"ה כבר נתעכלו וחילק דבהקיאם סי' שלא נתעכלו ולא נסרחו עי"ש ובפיה"מ תמורה ספ"ו לרחב"א דכשרה שינקה מן הטריפה דפטולה למזבח מעל"ע משום שלא נתעכל עדיין י"ל דמשום חומרות קדשים הוא כמו פרה ששתת מי הטאה שבשרה טמא מעל"ע לת"ק שפסק כן בפיה"מ פרה פ"ט מ"ה ובאמת כחבורו ה' פרה פט"ו ה"ז פסק דטהור ואכמ"ל.

גם בהך דחולין ק"ג צ"ע טובא דהרי אף קודם שיעור עיכול עכ"פ נמאס המאכל בהקאה מאכילת גר כמ"ד בכתובות ל' רש"י ד"ה ע"י הדחק דאי מהדרה מפאסה ולא חזיא לבעלים ועי' תוס' ישנים יומא פ"א והש"י חולין ע"א שלא בפניו חזי אם בלע חתיכה קטנה ולא לעכה חזי למי שלא ידע שבלעה משמע דע"י לעיסה ממאסה וראויה ר"ק לכלב כמ"ש (משלי כ"ו) ככלב שב על קיאו ומוכרח לתרץ דהך דחולין ק"ג מיירי שהחצי זית בלע בלא לעיסה ולדידיה בעצמו אינו מאוס כשחזר ואכלו [עי' ברכות ג' סוף עמוד ב' ונדרים מ"ט עד מתי אתה מאכילני רוקך] והא דפריך דתפשוט מרב אסי והרי החילוק מבואר דשם חצי זית אחר דהוי דרך אכילה וקמ"ל דג"ז הוי דרך אכילה לדידיה בעצמו י"ל דא"כ הדרה קושיא הראשונה דחבצי לו כזית [דגם כזית חתיכה קטנה שאפשר לבולעה] ונמצא לפ"ז דבאדם אחר שבלע הכזית שהקיא הראשון אולי פטור דאינו דרך אכילה והנאה כמ"ש הרמב"ם בה' מ"א פ"ד

הי"א

(*) ה"ל אור מר"י עי' טו"ת פני לוי סי' כ"ז ומחלה בין עיכול הברכות לעיכול זה שם בעינן שיתעכל ומאכל לגמרי ויאכר מן העולם ושיעשה ממנו פירות גמרי וכיון שלא הגיע המאכל למקרה זה צריך לברך ועי' צריך שיעור רב משא"כ בזה פירוש עיכול כגופו נהנה ומאכל ואינו ראוי עוד לאכילה אף שהוא בעין ועי' חולין צ"י עיכול בשר אתה מחזיר והרמב"ם הו' מנסה הקרבתו פ"י ה"ז עיכול הוי בתהרך הבשר אבל הוא עודנו בעין ועי' רש"י תענית כ"ב ע"ב רש"י ד"ה וטהרו את הבשר משמע שיעכול הוי שיתבטל לגמרי.

הי"א באכל נבילה אחר שהסריחה דבטל מאוכל אדם דפטור ואין לדחוק דדוקא בהסריחה והך דחולין ק"ג מיירי שלא הסריח דמסברא נראה דמאוס גרע מפגום בסרחון כמ"ש במד"ד סוף איכה ע"פ כי אם מאס מאסתנו ועי' צ"צ להרה"ק מלובוביץ אה"ע קל"ב בהך כי שנא שלח ואשת נעורים כי תמאס [ומה שבדברים המאוסים צריך היתר מרובה כמ"ש בסוסי ק"ד משא"כ בפגום בסי' ק"ג דאף שהאיסור מרובה י"ל דבדברים המאוסים יש סברת ר"ש דחידוש הוא והתורה אסרתו] אי"כ במאוס מרוק אמאי חייב וע"כ כנ"ל דלדידיה בעצמו אינו מאוס. והנה לענין טומאה בה' אה"ט פ"א הי"ג י"ד, מחלק הרמב"ם בין נבילה שנפסד ונבאש מא"כ דטהור ובין סרוחה מעיקרא כל שאינה ראויה לאדם טהור ובאיסור לא חילק ועי' נובי"ק יו"ד סי' כ"ו שהקשה דברי תוס' בכורות כ"ג ד"ה אידך דאכילה קיל מטומאה ובדף ז' משמע דאכילה חמור ומסיק דשוין ע"ש. ונשובה לנ"ד דנהי דבב"ח חייב אף שלכדה"נ כמ"ש הרמב"ם המ"א שם מ"מ י"ל כמ"ש הפמ"ג וכנ"ל באות י"ד דדוקא כשמתחלה נתבשל כדרך בישול ואכילה ואח"כ הבאיש חייב משא"כ כשמתחלה היה נמאס הבשר או החלב מאכילת אדם אינו דרך בישולו שיחול עליו שם בב"ח אף להסוברים דבאיסור אכילה לא פקע איסורו עד שיתבטל מא"כ דהרי כאן

הוי כסרוחה מעיקרא דגם לענין טומאה טהור, וע"כ בנ"ד לא מבעי בנפל הקיאה לקדרת חברו דלא אחשבה שלא יוכל לחול עליו שם בב"ח אך אפי' נפל לקדירתו לא אחשבה כי אף שיאכל הבשר לבד ברצונו היה יותר טוב שלא היה נופל לקדירתו וע"כ אף תוך שיעור עיכול אינו דרך בישול שיחול עליו שם בב"ח מה"ת כשנמאס מתחילה ע"י הקאה ואסור רק מדרבנן וע"כ יש לצדה היתר הנאה *) [ולפענ"ד דגם בתחבו לו בשר או גבינה למטה בבית הרעי ויצא כהך דחולין ע"א לענין טומאה בלועה שאינה מטמאה לאדם הנושאה מק"ו דלמטה עושה עיכול דהפי' אף שלא נתעכלה עדיין וכשיצאה מטמאה אח"כ להנושאה אפ"ה לענין בב"ח כשנפל לתבשיל כיון שנמאס אינו דרך בישול לאסור בהנאה וגרע מהקאה אך בתחבו תוך שפופרת כמ"ש רש"י שם ודאי דאוסר בהנאה ג"כ והנלפע"ד כתבתי ואולי ה"ה גם בתחבו לה לאשה כהך דנדה מ"ב דקימ"ל דטומאה בלועה הוי]. וכל זה בהקיא מאכל גבינה או בשר אבל בהקיא משקה חלב כנ"ד שהאריך כת"ר מהך דפרה פ"ט מ"ה הנ"ל דהרע"ב פסק כת"ק וא"כ חויגן דלא הוי עיכול פחות מעל"ע ובתו"י פליג דהלכה כר"י ויש שם פי' אחר כמ"ד בפסחים י"ח דכולה ר"י הוא ומודה דגם במשקה שיעור עיכול מעל"ע דוקא רק קודם מעל"ע בטלו במעיה מדין טומאה חמורה ועי' בפ"י

מלאכת

(*) במקום אחר חקרתי שי"ל דבאכל ח"ו מצה אף שבלעו בלא לעיסה והקיא. וזו ואכלו דלא יצא אף שלא הסריח דמלבד הפסול משום הקריבהו נא לפחתך דלא גרע מדין מגולה עי' סוכה מ"ח עוד י"ל דדמי לעיסת הכלבים שאינה ראויה לרועים דלא יצא עי' מג"א תנ"ד סק"ג אף דחשב לאכלה בטלה דעתו וה"נ י"ל דנמאס מאכילת אדם לאו מצה הוא ול"ד לחולין ק"ג באכילת איסור ששם איסור עליו מקודם ובעצמו אחשבה באכילתו משא"כ בקיום המצוה החורה לא אחשבה בשם מצה ועי' מל"מ ה' יסוה"ת פ"ה ה"א ובהמ"א פי"ד הי"ב אם כרך איסור בסיב ואכל אם דמי לית למ"ע של מצה ועי' שד"ח כללים א' סי' רנ"ח. וחלק עשירי א' סי' ע"ב ואף בבלע כזית מצה והקיא צ"ע אם יצא עי' כתב סופר סי' ע"א לענין אכילת שבת ויו"ט ולא יצא בהנאת גרונו לבד כמו בברהמ"ז ובנרכי יוסף סי' ר"ח שמסתפק אם מברך ברכה אחרונה כשהקיא ולהפמ"א ח"ב סי' כ"ז לא יברך ועי' שד"ח אס"ד אכילה סי' י' י"א, וצ"ע ביו"ט דחייב רק ככותבת כמ"ד ביומא ע"ד מקרא אשר לא תעונה עיניו שיש בו אבירת נפש א"כ באכל אף ככותבת ותיכף הקיא יפטור וכן בעיו"כ שמצוה לאכול שיש דעת המנ"ח דשיעורו ככותבת באכל והקיא תיכף לא יצא ועי' שד"ח מערכת יו"ב סי' א' אות ג', וסי' ג' אות י' ויחזיק משה יו"ד סי' מ"ו ואכמ"ל.

מלאכת שלמה אבל בפסחים שם כתוב
 סתם בטלו במעיה ורב אשי לא חילק
 מטומאה חמורה לקלה רק דהוי משקה
 סרוח ואם כן אם נימא דאין לחלק
 מטומאה לאיסור כהנוב"י לא הוי בניד
 כשהקיא חלב דרך בישול כנ"ל כמשקה
 סרוח אבל הרמב"ם ה' ט"א פ"ב הכ"א
 פסק דמשקין חלוק מאוכלין ומשקה
 שנטמא ונסרח בטומאתה עומדת וא"כ
 אם נימא דטומאה ואיסורין שוה יכול
 החלב שהקיא לאסור. גם מביא בשם
 תשו' בית יצחק יו"ד ח"ב סי' ל"ו דגם
 לר' יהושע בירושלמי תרומות פ"א
 ה"ב דהלכה כוותיה דבמשקה שם משקה
 עליו גם לאחר שיסרח מ"מ לענין איסור
 פקע שם איסור מיניה כמבואר בא"ח
 סי' תמ"ב סי' גבי דיו של חמץ דהנוב"י
 לא כתב דשוה איסור לטומאה רק
 באוכלין ולא במשקין דאל"כ קשה מהך
 דסי' תמ"ב הנ"ל וא"כ בנ"ד שפיר
 נימא דהוי כנסרח שלא יחול איסור
 בב"ח והעיר ג"כ לשים עין ביו"ד סי'
 פ"א סעי' ו' וסי' פ"ז ס"ט ע"כ תורף
 פלפולו. — ואין כחי לפלפל משו"ת
 אחרונים אי איסור וטומאה שוין רק
 אחר אחרון אני בא לשום עין ביו"ד
 סי' פ"א ופ"ז ואח"כ אבוא לנ"ד בקטן
 שהקיא חלב. בחולין קט"ז כשרה
 שינקה מן הטריפה ע"ש ובשיע סי'
 פ"ז ס"ט חלב הנמצא בקיבה אינו
 חלב ומותר לבשל בו בשר אפי'
 בצלול יטבה וכו' יש בזה שבע
 קושיות עצומות. א) קושית תוס' שם
 ד"ה חדא מאי קמ"ל קיבת עכו"ם נכילה
 הול"ל אסורה. ב) קושית תוס' ד"ה
 ומי בלא"ה הוי מצי למפרך ממתניתין
 על שמואל. ג) קושית תוס' ד"ה הכי
 גרסינן [שהוא גי' רי"ף ורמב"ם וש"ע]
 דקשיא מתניתין דתנא כשרה שינקה
 מן הטריפה קיבתה אסורה דהרי נשנית
 אחר חורה עי' ר"נ וב"ב ד) מדוע
 השמיט הרמב"ם בה' ט"ה פ"ד הי"ט

קיבת כשרה שינקה מה"ט המפורש ב"ט
 להלכה דמעמידין בה. ה) מדוע השמיט
 הרמב"ם שם בהיתר קיבת נבלה וטמאה
 הטעם שכי' בפ"ט בקיבה שנתבשלה
 בחלבה דמותרת שהרי נשתנה במעיה.
 ו) קושית המעדיו"ט וס' חגורת שמואל
 על הלבוש סי' פ"ז שחידש דלדעת
 הרי"ף ורמב"ם חלב הקיבה אסור מדרבנן
 לבשל בה בשר מנ"ל הא. ז) קושית
 החגורת שמואל וערוך השלחן סי' פ"א
 על הלבוש שחידש דלדין אסור חלב
 קרוש של קיבה כשרה שינקה מן
 הטריפה מנ"ל הא. ו) פ"ע ד"נ לישוב הכל
 בס"ד עפ"י מ"ש הרמב"ם בה' ט"א
 פ"א הכ"ג חשב על החלב שבקיבה
 ה"ז מטמא ט"א ועי' כ"מ שזה כמ"ד
 בחולין ע"ז לענין שליא דבחישוב עליה
 מטמאה ט"א ולא טומאת נבלה ופרש"י
 חישוב עליה לאכלה מטמאה ט"א אם
 נגעה בטומאה דמחשבה משוי לה אוכל
 ולא טומאת נכילה אם מתה הבהמה
 וה"נ בהחלב שבקיבה דמחשבה משוי
 לה אוכל וא"כ עכ"פ אסורה מדרבנן
 לבשל בה בשר ולאכלה וה"ה בכשרה
 שינקה מן הטריפה אסור מדרבנן לאכלה
 בעינא וכמ"ש הט"ז סי' תמ"ב סק"ח
 בשם הרא"ש בחמץ שנתעפש עד שאינו
 ראוי לאכילה דמ"מ אסור באכילה
 מדרבנן משום דאחשבה באכילתו וסברא
 דאחשבה מלא בש"ס ופוסקים הן לענין
 טומאה והן לענין איסור עי' חולין ק"כ
 הקפה את הדם ואכלו כיון דאקפי
 אשובי אחשבה. בשבועות כ"ד כיון
 דמעיקרא אכיל והדר אשתבע חשובי
 אחשבה. ובחולין קכ"א האלל המכונס
 והוא שכינסו פירש"י דאחשביה וגלי
 דעתיה דלא בטליה אבל מתכנס מאליו
 או ע"י תנוקת שלא במתכוון לא פליג
 ר"י ולא הוי נכילה. וע"ש בתוס'
 שהקשו דבאכלו הא אחשבי' באכילה
 גופי' ואין לך כינוס גדול מזה ועי'
 תרומית פ"א מ"ה גרעיני תרומה בזמן
 שהוא

שהוא מכנסן אסורות נראה כפרש"י דצריך עוד הוכחה דאחשבי' ובתוס' מנחות ס"ט לשיטתו כ' דאין לך מחשבה גדולה מזו שמשים החלב בפיו ואכלו וברש"י נדה נ' ע"ב גבי גוזל שנפל לגת ע"ש ברש"י אם מטמאה טומאה חמורה כגון האוכלה ואפי' לא חישוב עלי' כגון שלא ידע שזה הוא מבואר דיצויר אכילה בלא אחשבה כגון מתעסק וכן בריטב"א מכות י"ז ע"א בשם הרמ"ה דאפי' שוגג בלא מתעסק לא שייך אחשבה וכמש"ש טעמא דר"ש דכ"ש למכות ולא אמרו כזית אלא לקרבן דהוא מטעם אחשבה וקרבן דהוא על שוגג לא שייך אחשבה וא"כ בחלב שבקיבה בעושה מעשה לבשלה עם בשר אחר ולאכלה לכ"ע מקרי אחשבה ואסור מדרבנן. — ובוה ניחא כל הקושיות הנ"ל קושית התוס' דע"כ לא פריך על שמואל מהמשנה עצמה דתנן דקיבת נבילה אסורה דהוי אמינא דאסור לאכלה מדרבנן דאחשבה אבל מדפריש שמואל דקיבת שחיטת עכו"ם נבילה ולא אמר אסורה ליכא למימר משום דאחשבה דזה אינו מועיל רק למשווי אוכל ולא להיות נבלה כמו בשליא וע"כ לומר דאסורה מה"ת כנבילה ממש וא"כ גם אם העמיד בה אף דלא שייך לומר אחשבה דרוצה רק בהגבינה ולא בהקיבה לכל זה אסור הגבינה ולפיכך פריך רק דשמואל אדשמואל ומסיק להלכה דמה"ת אין איסור כלל בחלב הקיבה רק חומרא דרבנן ודמעמידן בקיבת נבילה וכשרה שינקה מן הטריפה דלא שייך אחשבה לענין העמדה דרוצה רק בהגבינה והמשנה תני רק דאם ינקה מן הטריפה קיבתה אסורה בעינא לאכלה. ואחר חזרה גם קיבת נבילה מותרת דאינה כגופה מה"ת אף בצלול לשי' הרי"ף ורמב"ם ולפי מה דמפרש שמואל למשנה דקיבת שחיטת עכו"ם נבילה דלא הוי כפירשא הוא קודם חזרה נבילה ממש אף לטומאה מה"ת

ומינה דגם הברייתא שבדף ק"ט קיבה שבשלה בחלבה אסורה באכילה קודם חזרה נשנית לאיסור מה"ת כמש"ש בתוספתא לשון חייב משא"כ לאחר חזרה כך הלכתא דאיסור מה"ת ליכא בשום חלב הקיבה וגם אחר תרוצו של רב יצחק נשאר סברת רבא שם לחלק דבקיבת נבילה וטמאה דמאוסה כמ"ד בחולין שם דאי שרית ליה קיבתה לא אתי למיכל מינה מותרת לאכלה בעינא כמו טינופת שבגוף וכמ"ש הרמב"ם הכ"א פ"ד הי"ט וא"צ לטעם שהרי נשתנה במעים אבל כשרה שינקה מה"ט דאי שרית ליה אתי למיכל טריפה אסור מדרבנן כשרוצה לאכלה בעינא דאחשבה ולפיכך השמיטה הרמב"ם שם דמיירי לעיקר מהיתרא בעינא וה"ה בכונס החלב מהקיבה ורוצה לבשל בה כשר לאכול ודאי אסור דאחשבה [ורק בנתרשל מלהוריק חלבה ובשלה דלא אחשבה להחלב רק רצה באכילת בשר הקיבה פסק הרמב"ם שם פ"ט ה"טו דמותרת דיעבד ושלא תקשה דהרי בב"ח אף שלכדה"נ אסור לזה אמר שהרי נשתנה במעים מקודם שבא לידי איסור בב"ח ולכתחילה גם זה אסורה לבשלה כך משא"כ להעמיד בה גבינה שרי גם לכתחילה ואף בינקה מן הטריפה שרי להעמיד בה גבינה רק בעינא אסורה מדרבנן ולדידן דמחמירין גם בקרוש של טריפה שינקה מן הכשרה כמ"ש הרמ"א סי' פ"א ס"ו אף להעמיד בה א"כ כ"ש בכשרה שינקה מן הטריפה לאכלה בעינא יש לאסור כמ"ש הלבוש ובחנם השיגו עליו בחג"ש ועה"ש סי' פ"א] וזה מקורו של הלבוש דגם לדעת הרי"ף ורמב"ם אסור לבשל בשר בחלב שבקיבה ולאכול מדרבנן עי"ש ולא קשה מלשון הש"ע סי' פ"ז הנ"ל דמותר לבשל בו בשר דמשמע אף בשר אחר לכתחילה דיש לדחוק דהכונה רק לבשל ולא לאכול

לאכול דכיון דאסור רק מורבנן שרי לבשל כמ"ש בסעי' ג' לענין עוף בחלב ואם דחוק לך זה התירוץ קבל האמת ממי שאמרו שלא כיון יפה רבינו הבי"ד כאן בשנותו את לשון הרמב"ם ועי' מ"ש לקמן בסמוך. —

ויוצא לנו עפ"י לשיטת הרי"ף והרמב"ם בנפל חלב צלול שבקיבה לקדירה של בשר שרי דלא אחשבה לאכלה בעינא וכאן אין מי שחוכך להתמיר ולומר שאם הגדיל מדתו של הקדירה עי"ז לאסור כמו ביו"ד ק"ג ס"ב דכ"ע סברי שהוא מאוס כטינופת שאינו משביח בגדלו אבל צריך לידע שהרמב"ם המ"א פ"ט הט"ו מסיים בהיתר קיבה שבשלה בחלבה שהרי נשתנה במעים משמע דאם לא נשתנה כלל כגון ששחטה מיד דינו כחלב גמור המונח בקערה וראיה מחולין ק"ט שלא אמר ר"ג זוויקו לה קיבה ש"מ שאסור מה"ת ובתוספתא דחולין שלפנינו כתוב דקיבה שבשלה בחלבה חייב ואולי מיירי בשחטה מיד ועי' תו"ט זביס פ"ב מ"ג ועי' רמב"ם ה"י רוצח פ"ב ה"א שגם ס"כ הותר כשנשתנה במעיה ועי' ירושלמי ע"ז פ"ב דמחלק בין פרש דע"ז שאסור לבין טבעת שלא נשתנה דשרי אף לקולא כ"ש בנ"ד לחומרא ולא קשה מדוע לא כ' הרמב"ם שם בפ"ד ה"ט לענין קיבת נבלה וטמאה שהרי נשתנה י"ל דבכשרה חיישינן שמא ירצה להשקותה חלב ולשוחטה מיד כרי לאכיל קיבה בחלבה בב"ח ע"כ פרט ההיתר דוקא שהרי נשתנה במעיה משא"כ בנבלה וטמאה ובאמת מהתימה על רבינו הבי"ד בש"ע סי' פ"ז ס"ט שסתם חלב הנמצא בקיבה להיתר כנ"ל ולא כתב כלשון הרמב"ם שהרי נשתנה כדי להבין דבשחטה מיד לאסור וי"ל בדוחק כמ"ד בסנהדרין

פ"ו ונמצא פרט למצוי וע"כ מדייק בחיבת הנמצא פ"ו מכבר ועד שעה א' י"ל דודאי לא נשתנה עי' מ"ש באות ד' ועתה אכלה דברי בנ"ד לענין ילד הקטן שהקיא החלב דהנה בבהמה מפורש ביו"ד רס"י מ"ח דהמאכל נכנס לכרס ובסוף הכרס נכנס לבה"כ ומבה"כ להמסס ומהמסס לקיבה ולכ"ז בלא נשתנה החלב אסור מה"ת אף שי"ל ג"כ סברת החינוך מצוה ק"יג דגם חלב הקיבה הוי חלב שחוטה* עי' שד"ח חלק י"א מע' ב' סי' ד' מ"ש בזה א"כ כש"כ בילד קטן ששתה החלב והקיא תוך שעה א' שיכול להיות שהחלב לא עבר עדיין מכרס העליון שלו ולא נשתנה מראהו ודאי אסור מה"ת בהנאה ג"כ כי י"ל עוד שקיאו לא נמאס כלל שכמו שאין מרחיקין מצואתו ומימי רגליו כמפורש בש"ע או"ח סי' פ"א ה"ג מאכל שתיתו לא נמאס ולא דמי לכל הנ"ל לצדד היתר בגדול מצד שלכדה"ג בנמאס או בפרה ששתת מי חטאת דמשקה סרוח בבא לבטנה המלא טינופת משא"כ בקטן כזה שאין בבטנו שאר טינופת ודאי דמי לחלב גמור מה"ת אבל כשעבר שעה והחלב מעורב בקפאון ופרורי גבינה שנראה שנתעכל קצת כיון שלא אחשבה לאכילה כי פתאום הקיא נהי דבאכילה ודאי אסור כשאין ס' בפרט דאנן תופסין לחומרא מדעת ר"ת לאסור בצלול גם בחלב קיבה שבבהמה והרי יש כאן גם חלב צלול אבל לענין הנאה בהפ"מ יש לצדד להתיר למכור לעכו"ם כ"ד דוש"ת

אליהו פוסקי

כ"א

המבישל נבילה או חלב בחלב אי אסור בהנאה לא הזכירו

הרמב"ם

(* הי"ל אומר עי' גבול יורה סי' נ"ה)

הא הרמב"ן כתב שם הת"ה תירוץ
 אחרים דשמואל אתיא כר"ע וגם בעיקר
 דברי הרשב"א שהקשה משמואל הא
 איכא שאר אמוראי רב אמר ורב אסי
 דס"ל מפורש דחלב בחלב אאחע"א וע"כ
 דשמואל לאו הלכתא הוא וע"כ נראה
 דהרשב"א לא נחית אלא לישב לשמואל
 דגם הוא ס"ל כר"ע דעוף אינו מה"ת
 כמ"ש בשם הרמב"ן אבל בדינא דשמואל
 אין הלכה כמותו וע"ז סמך הרמב"ם
 הנ"ל שאינו איסור מוסיף ובפלתי שם
 מביא דבריו בפיה"מ כריתות פ"ג
 דהנאה לא הוי מוסיף וקראו נקודה
 נפלאה לזכרו תמיד ומחמת שהלשון
 מגומגם היותו מועתק מלשון ללשון לכן
 ביאר פרושו ע"ש ובשו"ת בן יהודה
 סי' כ"ה ביאר מתחלה פרושו של
 הפלתי כיון דבהד לשון כתוב לא תבשל
 הן על אכילה הן על הנאה א"פ כמו
 שלא כיונה התורה בנבלה וחלב באכילה
 ה"נ בהנאה משא"כ בקדשים שאיסור
 אכילה בלשון אחד ואיסור הנאה בלשון
 אחר וכיון שחל איסור הנאה בקדשים
 אחלב חל ג"כ על אכילה והבן יהודה
 פי' בעצמו באופן אחר דהרמב"ם לא
 ס"ל הדרשה של ג"פ ל"ח א' לאיסור
 אכילה וכו' ואכילה מק"ו דבישול יליף
 אבל כולם אכילה בישול והנאה אחד
 קרא הוא וכיון שלא חל על אכילה
 ה"נ על הנאה משא"כ בקדשים שיש
 מקרא אחר על איסור הנאה קדשים
 א"כ הוי איסור מוסיף על החלב דמעיקרא
 אסור באכילה לבד והשתא דהוי קדשים
 אסור גם בהנאה א"כ כמו שחל לענין
 הנאה חל ג"כ על אכילה ע"ש ולישב
 הקושיא דלמה לא מקרי איסור מוסיף
 מבישול ונאמר כיון דנוסף בחתיכה זו
 איסור בישול ילקה ג"כ על אכילתו
 כתוב בס' ערוך השלחן טעמים משום
 דקודם הבישול אינו חייב משום בב"ח
 דרק דרך בישול אסור ואחר שנתבשל
 כבר עבר הבישול ואין בו עוד איסור
 בישול

הרמב"ם וטור ושו"ע רק הרמב"ם בה'
 מ"א פ"ט ה"ו פסק דלוקה על בשולו
 ואינו לוקה על אכילתו משום בב"ח
 שאין איסור בב"ח חל על איסור נבילה
 או איסור חלב שאין כאן לא איסור כולל
 ולא איסור מוסיף ולא איסור בת אחת
 [והש"ע שהשמיט איסור בישול נלמד
 ממה שלא התיר בישול רק בטמאה]
 ובפרי תואר כתב שאסור בהנאה דלא
 כפר"ח שעשה פשרה להתיר [ולא
 מצאתי בפר"ח דבר] והפמ"ג בפתיחה
 לבב"ח נמשך אחר אחרונים לאסור מחמת
 [שנראה לו משמעות מרמב"ם דלא
 שייך אאחע"א בהנאה ואינו מוכרח למ"ש
 בפיה"מ שיובא לקמן] שבס' בית הלל
 מפורש ראייה לאיסור ועיינתי דראיתו
 מחולין קט"ו דבי ר' אליעזר חני לא
 תאכלו כל נבילה וכו' כשתמכנה לא
 תבשלנה ע"י רש"י בחלבו דאסורה
 בהנאה וא"כ ה"ה לחלב בחלב ובס'
 ערוה"ב בפתיחה לבב"ח דחה ראיתו
 ע"ש גם לפענ"ד דמתירוף בתרא בחולין
 ק"ג הא דיריה הא דרביה ר' אליעזר
 בעצמו ס"ל דאאחע"א וי"ל דהך דבי ר'
 אליעזר הוא שמואל בעצמו דס"ל איסור
 חע"א ונדחו דבריו וא"כ אין ראיה.
 ומ"ש הפמ"ג מדברי הת"ה דאיסור הנאה
 הוי מוסיף אף שדבריו צ"ע — הוא
 כמ"ש הפלתי בס"ק י"ג על הרשב"א
 דלאו דוקא רק איסור חמור דאלת"ה
 לא מקשי הש"ס לשמואל מהך דתרומה
 טמאה דשם ליכא מוסיף וכ"כ תוס'
 חולין ק"א ד"ה איסור עכ"ל ועדיין
 קשה הא הת"ה כתב שכן מוכח בשבועות
 וזה אינו דשם לא חל אלא במוסיף ולא
 בחמור והרשב"א רוצה לישב שמואל
 אליבא דהלכתא אלא ודאי דרשב"א
 ס"ל דהנאה הוי מוסיף ולתוס' דס"ל
 דהנאה לא מוסיף ואצטריך שמואל גדי
 לרבות חלב ומתה בחלב לא קשיא
 קושית הרשב"א דאל"כ לא אייתר גדי
 להוציא עוף מה"ת ואנן קימ"ל כר"ע

בישול ואיך נאמר שילקה עתה על אכילתו מפני שיש בה איסור מוסיף והלא כבר עבר איסור זה [זה אם נאמר כנ"ל אות ט"ז דבב"ח אין בישול אחר בישול] או י"ל כיון דעל הבשר בעצמו בלי צירוף החלב אין בו איסור בישול אי אפשר להוסיף על הבשר נבילה איסור אכילה מבשר בחלב דהרי בהבשר לבדו אין בו איסור מוסיף ול"ד לכל איסור מוסיף שמוסיף על החתיכה בעצמה בלי צירוף וממילא גם על הנאה וי"ל טעם זה עכ"ל — והנה על דברי הבן יהודה קשה דאיך נימא דהרמב"ם לית ליה הך דרשה דג"פ לית דהרי כתבו במנין המצות סי' קפ"ו קפ"ז באריכות ע"ש וראיתי בשד"ח כללים ב' אות כ' שמחמת שבפיה"מ עירב ליתן טעם אחד על מה שלא חל על טמאה ועל חלב ונבילה ע"כ סברי מרנן מספרי אחרונים דס"ל דבחלב ונבילה ג"כ אינו עובר על" בשולו בחלב היפוך ממ"ש בחבורו וע"כ דחו ממ"ש בפיה"מ לגמרי וס"ל לאסור בחלב ונבילה בחלב בהנאה ע"ש גם בראש יוסף לדף קי"ג תמה על מה דמסיים בפיה"מ ראה מבשר טמאה ע"ש ולפענ"ד דכונת פיה"מ כך דאף דלא ס"ל כשמואל ואין אחע"א וא"צ קרא למעט טמאה בחלב אף מאיסור בישול מ"מ בזה סבירא לן הדרש של תני דבי ר' אליעזר הנ"ל דלא תאכלו כל נבילה וכו' כשתמכרנה לא תבשלנה בחלבו אבל רק לענין איסור בישול שמפורש במקרא הוזה*) ולא לענין אכילה והנאה דנפקא לן מהשני קראי שבפ' משפטים ותשא דכתיב בהו לא תבשל ואין הכרע איזה על אכילה ואיזה על הנאה ושניהם

כאחת מורים על אכילה והנאה [דאם היה כתוב רק אחד אמינא דקאי רק על אכילה כיון דלא כתיב לא תאכל דמשמע הן אכילה הן הנאה] נמצא דבנבילה קרא מפורש לאיסור הבישול בחלב וה"ה תרבא בחלב כמ"ד חלב ומתה מחד קרא נפקא וכמ"ד בפסחים כשהותרה נבילה היא וחלבה הותרה וכונת הפיה"מ כמו בטמאה שאין שום מ"ד לאסור הבישול בחלב דאין איסור בישול חל ה"נ בחלב ונבילה אף שאסור הבישול אין שום מ"ד לאסור דאין איסור הנאה חל כיון דאיסור הנאה נכלל באכילה ואין מקרא מיוחד על הנאה ע"כ לא דמי לקדשים וכמ"ש מקודם. ומה שתמהו האחרונים דהא הוי איסור כולל מגו שחל על החלב דנאסר משום בב"ח ונבילה שבאים¹ בבת אחת חל גם על הכשר תירץ בישועת יעקב סי' פ"ז דגם על החלב אינו חל משום דמתחלת בשולו כבר בלע טעם איסור נבילה או תרבא וטכ"ע דאורייתא ובב"ח אינו נעשה איסור מה"ת עד שנתבשל כמב"ד ולכך אינו חל איסור בב"ח. וידי"ן הגאון ר' אליהו קלאצקין בספרו אבן הראשה סי' ו' תירץ כיון דכתיב ל"ת גדי פשטות המקרא משמע שתלה התורה האיסור בגדי ולא בהחלב וכיון דעל הנבילה או על התרבא אי אפשר לחול מחמת שכבר אסור תו אינו חל גם על החלב הגם שעל החלב באים האיסורים בב"א. ועפ"ז בדיוק אמרו בשר נכלה או חלב בחלב משא"כ חלב של טריפה או מנבילה מחיים שבשלו² עם בשר כשר דהוי כולל מגו דחל על הבשר מחמת שהאיסורים באים בב"א חל ג"כ על החלב מחמת כולל ועי' מ"ש לקמן ואכמ"ל. יוצא לנו מהנ"ל

בנפל

(*) אולי מה"ט בדיוק אמרו בחולין קט"ו ורש"י בפיה"ת אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול (ולא כש"ע שהקדים וכתב אי לאיסור בישול וא' לאיסור אכילה וא' לאיסור הנאה) פי' המקרא האחרון שבפ' ראה הסמוך ללא תאכלו כל נבילה מורה רק על איסור בישול — ומה"ט לא פירש"י שם הג"פ ל"ת כמ"ש בפ' משפטים ופי' תשא דבפרשה ראה הוא כפשוטו בישול דוקא.

בנפל לנ"ט זתי חלב ב' זתי בשר משור ועז עי' פמ"ג בשעה"ת ח"ג פ"ד דהוי א"מ בטעם ואחד מהן נבילה או זית חלב וזית בשר כחוש דהוי א"מ [למ"ש הש"ך רס"י צ"ח ועי' שו"ת אלף המגן סי' ל"ז] איסורים מבטלין זא"ז כמ"ש הפלתי סי' פ"ז לענין ב' זתים מטהורה וטמאה לנ"ט זתי חלב וה"ה בנבילה או תרבא ואף שהפמ"ג גמגם לאסור באכילה כיון שנרגש טעם בשר אבל בהנאה שרי כל שאין בהבשר טהור כדי ליתן טעם דאינו דרך בישול ע"ש ובס' יד יהודה העלה בצ"ע גם לענין הנאה לאסור זולת כשאין בהטהור בעצמו ליתן טעם בלא הטמא או דוקא מותר בהנאה ע"ש ולפענ"ד אין בדבריו טעם לאסור בהנאה כשאחד מהן טמא בנפלו לנ"ט זתי חלב ואפי' כשזית א' מהן נבילה או תרבא כנ"ד שמעיקר הדין יש מקום להתיר אף באכילה ועכ"פ בהנאה שרי להנ"ל שלא חל איסור בב"ח על נבילה ותרבא לענין אכילה והנאה. ואפי' אם הזית בשר כשר נאסר מתחילה שנתבשל בחלב שנאסר בהנאה ונפל אח"כ עם כזית בשר טמא או נבילה או תרבא לנ"ט זתי חלב י"ל דאיסורין מבטלין זא"ז אף שנהנה בניטולו מאיסור הנאה עי' ס' עצי לבנה סוס"י ס"ה שחקר בכה"ג וי"ל דכשם שאיסור הנאה שנפל לתבשיל בטל בס' כך מבטל עי' מס' ערלה פ"ב משנה ב' ג' ואכמ"ל.

במשבצות פ"ז סק"ב כתב הא בשר נבילה וטריפה בחלב וכדומה חנ"נ כמ"ש הרמב"ם המ"א פ"ט וכ"כ הרשב"א בת"ה פ"א ע"ש ועפ"ז כתב החת"ס סי' פ"ב דיפה נתעורר במ"ש הפמ"ג בשם הרשב"א דתרבא בחלב נ"נ מה"ת וכן הוא ברשב"א ורא"ה בהדיא והשתא אי לית ביה איסור אכילה והנאה לענין מה אמרינן חנ"נ אע"כ דאסור בהנאה עכ"ל —

ולפענ"ד לא נתעורר יפה דמלבד מה שבדג"מ ופלתי כתבו דאינו מפורש בהדיא בתוס' ורשב"א לאסור בהנאה כנ"ל — הך חנ"נ שבפמ"ג פרושו מדרבנן כשאר איסורין וראיה ממה שציין לרמב"ם ורשב"א שכי"כ לענין כחל דצריך בפעם ב' ס' משום ג"נ מדרבנן [אולי ט"ס במשבצות וצ"ל הא בשר נבילה וטריפה וחלב וכדומה דהיינו דם שנבלע בחתיכה נ"נ וצריך ס' כנגדה] וא"כ מה זה ראיה דנבילה בחלב אסור בהנאה רק מה דסיים הפמ"ג וכ"כ הבה"י כונתו על נ"נ מה"ת ולאסור בהנאה ועי' שפ"ד שם ס"ק ט"ז וזה לשיטתו בפתיחה ולהנ"ל אינו מוכרח כי גם ראיתו מאו"ה כלל ל"א אות י"ג שכתב אינו ראיה דהפירוש בחלב של ודאי טריפה שנפל לתבשיל של בשר הרי הוא ככל שאר חלב דאורייתא גם מצד בב"ח דאעפ"י שהיתה טריפה היתה ראויה להיות אם פי' לא דמי לחלב שחוטה שאינה רק דרבנן ושרי הבישול רק הוי דאורייתא לענין בישול ודינו כמו בשר מתה אבל לענין הנאה לא מיירי עי"ש ועי' תשו' משובת נפש סי' נ"ח מ"ש בדברי או"ה אלו. ואף אם נימא דגם בהנאה אסור י"ל דשאני חלב של טריפה דלא לקי עלה כמ"ש הרמב"ם המ"א פ"ג ה"ו י' וה"נ כתיב רק ובשר בשדה טריפה לפיכך חל איסור בב"ח ללקות וממילא אסור בהנאה דהוי מוסיף משא"כ בחלב נבילה מחיים כגון נקובת הושט דלקי עלה כמ"ש הלח"מ פ"ט ה"ו י"ל דדמי לבשר מתה דלא חל ומותר בהנאה וי"ל דמה"ט נקטו בש"ס ורמב"ם מתה ותרבא דבחלב נבילה וטריפה לא יצויר הדין שילקה על בשולו דוקא ומותר בהנאה רק בדרך רחוק בנבילה מחיים שדמי לבשר מתה ודו"ק כמ"ש לעיל סו' ד"ה ומה. יצויר בטוט"ו טהד"ג סי' קפ"ג שכדי לישב

גדולה שוב לא חל איסור בב"ח על תרבא ואף ללוי כתבתי שם די"ל דמה דחני במתניתיה כשם שחייב על אכילתו כך חייב על בישולו אשמעינן דיוקא דבנכילה ותרבא שאינו חייב על אכילתו משום בב"ח אינו חייב על בישולו ג"כ בחצי זית ומה דחני דבי ר"א לא תאכלו כל נבילה וכו' כשתמכרנה לא תבשלנה בחלב מיירי דוקא בכזית נבילה שלם וא"כ מנ"ל דלר"ל חל איסור בב"ח בח"ז תרבא שנתבשל בחלב, ועם האמור יש לי לישב ג"כ קושית הרא"י על רש"י שפי' דאם לא התרו בו משום חלב אלא בב"ח אינו לוקה דאמאי לא פי' אם אכל ח"ז תרבא עם חלב דאינו לוקה כלל די"ל דאולי ר' אמי ור' אסי ס"ל כרב דגם בבשר כשר ח"ז בשר עם ח"ז חלב אינו לוקה זולת בבא מיורה גדולה שיעורין שלמין וכנ"ל ואכמ"ל, ולכ"ל זה אסרתי לישראל המחזיק אכסניא של ערלים עם פועל ערל להניחו לבשל בשר טריפה עם חלב בשביל ערלים דאפי' ודאי נבילה יש איסור בישול אף ע"י עכו"ם כמ"ד בחולין קי"ד קט"ו ברש"י ותוס' בכלל מה שתעבתי לך וגרע מאמירה לעכו"ם בשאר איסורין ע"ש ועיבר על איסור בישול ושמא הבשר אינו טריפה מה"ת וחל איסור בב"ח עליו על הנאה ג"כ מה"ת, ובאמת יש לעיין דאיך נימא דיש איסור בישול נבילה בחלב מקרא דלא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לך דא"כ אסור גם ההנאה כדר' אבוב דהרי תעבתי לך הבישול ע"ש בש"ס, וי"ל בג' פנים או דלר' אשי דדריש מלא תאכל כל תועבה באמת בבישול נבילה בחלב אסור גם בהנאה, רק אנן לא קיימ"ל כוותיה או י"ל דלר"א בנבילה בחלב ליכא תועבה ומותר גם הבישול, או י"ל דע"כ הך קרא לא קאי על נבילה דהרי אסורה בלאו הכי באכילה ואכמ"ל, מיהו לבשל נו"ט בכלי

חלב

לישב דברי הרמב"ם מפיה"מ לה' מ"א פ"ט ה"ו שלא יסתרו כ' דבפיה"מ מיירי בכזית שלם מתרבא שאינו לוקה עליו משום בב"ח משא"כ בח"ז תרבא עם חלב דמשום תרבא אינו לוקה חל עליו איסור בב"ח ללקות כיון דמתחילה לא היה רק איסור קל כמ"ש תוס' דעל ח"ש חל השבועה וממילא דאסור בהנאה ואל תתמה דח"ש יהיה חמור מכשיעור דמה נעשה לר"ל דס"ל ח"ש מותר מה"ת לדיריה ודאי חל איסור בב"ח בח"ש תרבא שנתבשל בח"ש חלב כיון דהוי היתר גמור משא"כ בשיעור שלם של תרבא ואף שמשלשן הרמב"ם בה' מ"א משמע דמיירי בכזית שלם נדחק בזה עי"ש ובמחכ"ת אזיל בתר איפכא דמלבד שאין כאן שום סתירה ברמב"ם וכנ"ל שאין הכרח במשמעות הרמב"ם לאסור בהנאה וחלוקו מח"ש לשיעור שלם כבר קדמוהו אחרונים עי' פלתי וראש יוסף וסיימו דבש"ס חולין קי"ג סתמו דאין לחלק ועי' חת"ס יו"ד סי' צ"ג וכן בענין ח"ש שיחול שבועה כבר האריכו אחרונים בדברי הרשב"א שחולק עי' אבני מלואים בשו"ת סי' י"ד ט"ו עוד ראיתו מר"ל לאו מלתא היא הדא דבירושלמי תרומות פ"ו ה"א איתא דמודה ר"ל באיסה"נ דח"ש אסור מה"ת לאכול א"כ י"ל לדידיה כמו שחל איסור חדש על אכילת התרבא שנתבשל בחלב אף שבסך הכל התרבא עם החלב הוי רק חצי זית מחמת שבב"ח מאיסה"נ רק שאינו לוקה ה"נ חל על כזית שילקה באכילתו מחמת בב"ח וממילא אסור בהנאה, משא"כ לדידן שח"ש תרבא אסור מה"ת לאכול ולא ניתוסף איסור חדש עליו כשנשבשל בחלב ה"נ בכזית שלם, שנית אולי ר"ל ס"ל כרב בחולין ק"ח דגם בשר כשר ח"ז שנתבשל עם ח"ז חלב אין לוקין עליו זולת בבא מיורה גדולה כנ"ל באות ט"ז ובמורה

חלב אכ"י שרי אף אם ישראל המבשל
 עי' פת"ש פ"ז סק"ח בשם ח"ד ומה
 שמסיים דמתחילה היה חלב גמור צ"ל
 בב"ח גמור ועי' שפ"ד סקי"ח ועי' ח"י
 רעק"א מ"ש על הגה דס"ו דאסור לחתות
 ולפענ"ד דשמא מבשל בהקדירה דבר
 חריף דמשוי לה לשבת ואכמ"ל.

כב.

בשר חיה ועוף בחלב אסור באכילתו
 מדרבנן כמפורש בש"ע סי' פ"ז
 ס"ג ובש"ך סק"ד שכן פסקו כל הפוסקים
 [חוץ הרש"ל וב"ח. והפר"ח ופר"ת הקשו
 עליהם ע"ש]. ואבאר זה ממקור הראשי
 ומראש צורים אראנו בישיע אלקים.
 [ואחלקם לאותיות]. א) הנה הרא"ש
 חולין קי"ג כתב דמה שהביא הרי"ף
 רק דברי ר"ע דחיה ועוף מדרבנן ולא
 דברי ריה"ג משום דפוסק כר"ע ואי
 ס"ל דרבנן פליגי עליו הא קימ"ל הלכה
 כר"ע מחברו ולא מחבריו שהם רבים
 אלא ודאי ס"ל דלא פליגי אלא ת"ק
 אמר שנוהג בבהמט"ה דוקא ולא בטמאה
 ור"ע מפרש מהיכן נתמעטו חו"ע ובהמה
 טמאה עכ"ל, וסיים התוס' יו"ט והא
 דתנן רע"א בלשון פלוגתא כבר הראיתי
 כיוצ"ב בפ"ג דבכורים מ"ו [וחסר שם
 לציין מכות פ"א מ"ז] ויען כי אין
 בהמ"ד בלא חידוש אוסיף גופך ואולי
 גם דעת הרא"ש כן לפרש הסוגיא
 דחולין ק"ד — אמר רב יוסף רבי הוא
 ונסיב לה אליבא דתנאי וכו' בב"ח סבר
 לה כרבנן, רב אשי אמר כוליה ר"ע
 היא וכו' דרב יוסף סבר מתחילה
 מהמשנה השניה דעוף אינו עולה עם
 הגבינה שהוא דברי ב"ה דס"ל דעוף
 מדאורייתא אסור והמה הרבנן דפליגי

על ר"ע ע"כ, מוקי משנה הראשונה
 רישא רבנן וסיפא ר"ע אבל רב אשי
 אמר כוליה ר"ע דעוף רק מדרבנן אסור
 ואין כאן רבנן דפליגי [וכספרי פ' ראה
 דעת ר"ע נאמרה בסתם ובמכילתא משפטים
 ר' יונתן אמר ג"פ גדי א' לבהמה וא'
 לחיה וא' לעוף פשוט לדעתי דהכונה
 א' ממעט לבהמה טמאה, ואחד לחיה
 וא' לעוף כר"ע רק מחולק קצת דס"ל
 דמקרא הראשון ממעט יותר הפשוט
 בהמה טמאה ולר"ע שם מקרא ראשון
 ממעט חיה] וב"ה שאמרו דעוף אינו
 עולה הוא מדברי סופרים, ושוב הקשה
 רב יוסף שם דע"כ עוף מה"ת דאל"כ
 הוי גזירה לגזירה שלא גזרינן כמו
 בחלה והשיב לו אביי בשלמא וכו'
 ופשטות הש"ס מובן כי אח"כ קבל דברי
 אביי וממילא מובן כי הודה אח"כ לרב אשי
 דכוליה ר"ע הוא *] ומה דמתקיף רב ששת
 על רב יוסף ומתרץ אביי שמא יעלה
 בא"ר הוא רק שלא ישאר רב יוסף
 כטועה לגמרי בדבר משנה בסברתו שרצה
 לומר דעוף מן התורה דאל"כ הוי גול"ג
 והיה לו פחיתות הכבוד [ואביי היה
 נוהר מאד בכבודו כמ"ד בקדושין ל"ג
 וע"פ רוב ישב דבריו שלא ישחקו עליו
 עי' זבחים ס"ב] ע"כ ישב דבריו שהיה
 סבור דעוף מה"ת דאינו רק חדא גזרה
 שמא יעלה בא"ר ויעבור על איסור בישול
 מה"ת אבל אביי לשיטתו דאף שעוף
 דרבנן גזרו שמא יעלה בשר בהמה בא"ר
 כמו שמדייק רש"י ד"ה גזירה להחשש
 דלמא יבוא לאוכלם דאם חוזר מדבריו
 הראשונים הול"ל אלא וא"צ לדחוק של
 המהרש"א דחדא מתרתי נקט ודו"ק ורב
 יוסף קבל דבריו כנ"ל ואף אם לא קבל
 דבריו הלכה כרב אשי ואביי דבתראי

נינהו

* אין נפ"מ אם נפרש כט"ז רס"י פ"ח דכותב אביי דבכה"ג גזרינן גול"ג או דהעלאה ודאי כמו
 שאוכל והוי חד גזרה עי' משבצות שם בשם לח"מ והעיקר כמ"ש תוס' שם ד"ה ומנא דאין לדמות גזירות
 חול"ל זו לזו דבאמת בכיצה ג' אביי ורב יוסף ס"ל דלא גזרינן גול"ג ובשד"ח כללים ג' בשם אחרוניט לחלק
 בדובר השכיח וחשש קרוב או באיסור כרת גזרינן ע"ש וצ"ע מתוס' חולין ב' סע"ב דרוב פעמים לא יכול
 לזרז מליגע ולכל זה בחולין שנעשו עשה"ק שרי לכתחילה ולא גזרינן ועי' שבת י"ג ע"א רש"י ד"ה גילו
 עריות ואכמ"ל.

נינהו] שו"ר באו"ז הגדול ח"א סי' תנ"ט
 מפורש דהלכה כר"ע דר"א ואביי בתראי
 [נינהו] והלכה כאביי נגד רב יוסף כמ"ש
 הרא"ש ב"מ פ"ב סי' י"ז [ועי' מלא
 הרועים אות ש' ערך רבה ורב יוסף
 ומלבד דאביי בתרא הוא ומאביי ורבא
 הלכה כבתראי אפי' כתלמוד במקום
 הרב עוד היה מפולפל ובעל סברא
 יותר מרב יוסף עי' סוף הוריות דרב
 יוסף סיני עי' סנהדרין מ"ב דקרי
 אנפשיה ורב תבואות בכח שור ופרש"י
 לא כאדם המחודד ומפולפל ובעל סברא
 אבל אביי אמר בסוטה מ"ה הריני
 כבן עזאי שפי' רש"י לענין עומק הפלפול
 וכמו דהלכה כרבה נגד ר"י לכר משדה
 ענין ומחצה עי' תוס' קדושין ט' ב"ב
 קי"ד משום דרבה עוקר הרים ועי' ס'
 חד וחלק מאמר סיני וע"ה] ושוב אין
 כאן רבנן כלל דס"ל עוף מה"ת ומ"ש
 רש"י בשבת י"ג ע"א ד"ה על שלחן
 דסברי ב"ש דעוף לאו דאורייתא ומשמע
 דב"ה ס"ל דהוא דאורייתא שם רב יוסף
 אומר כן לסברתו מקודם שהשיבו אביי.
 (ב) ונראה לפענ"ד דגם התוס' שכתבו
 בדף קי"ג דלרבנן עוף
 מה"ת הוא רק לסברת רב יוסף מקודם
 ולא להלכה וראיה מתוס' קי"ד ד"ה
 פרה שכתבו וא"ת חיה ועוף יוכיחו
 לר"ע וכו' וי"ל דעדיפא פריך ואמאי
 לא תירץ תוס' דהך ברייתא סוברת
 דהלכה כרבנן וע"כ משום דבאמת אין
 כאן רבנן, וכו' ויתשב ג"כ מ"ש תוס'
 שם ד"ה מה בתימא לרבנן חיה הוכיח
 דהרי זה מאמר רב אשי שם והוא סובר
 שאין כאן רבנן [ולתירץ סברת רב יוסף
 מתחילה בברייתא שקשה למה לי קרא
 הא אתיא לה בקי"ו י"ל כמ"ד מלתא
 דאתיא בקו"ח טרח וכתב לה קרא או
 דאין עונשין מה"ד.] וכן יתישב מה
 שלא כתבו תוס' ג"כ בתימה חיה לריה"ג
 הוכיח משום שלא רצו להעמיד הברייתא
 שלא כהלכה. ויתשב ג"כ קושיית תוס'

חולין נ"ח על תירץ בה"ג דלפיכך הקילו
 גם בית הלל בביצה בחלב משום דעוף
 דרבנן והקשה דא"כ מאי אפי' ביעותא
 בכותחא לא לשרי אינש במקום רבו
 כמ"ד בעירובין ס"ב אטו מי פשוט היתר
 זה משאר מילי הא פלוגתא הוא למ"ד
 עוף מדאורייתא אסור די"ל דשם רב
 יוסף בעצמו אמר כן דלא לשרי וזה
 היה אחר שקבל דברי אביי והודה שאין
 כאן רבנן של בית הלל שישברו דעוף
 מדאורייתא [ואולי גם בתוס' חולין ק"ד
 ד"ה עוף שכתבו לישוב מנהג העולם
 שכתבו ולא קיימ"ל צ"ל ולא קיימא להו].
 ובאמת גם מהמשנה שבדף קי"ג בשר
 בהמה טהורה וכו' אין רמו
 להת"ק מעוף דאל"כ למה לו להזכיר
 בהמה והול"ל בשר טהורים בחלב
 טהורים, ולא זכיתי להבין דברי
 תוס' שם שכתבו דנפקא לן דעוף
 מדאורייתא מדדריש לקמן את שאסור
 משום נבילה דהרי תברא בצדה שאין
 לו חלב אם [ואולי נדחוק דאינו היקש
 רק סמוך וסמוכים רק לתיבת בחלב
 ולא לתיבת אמו וכמ"ד מקרא נדרש
 לאחריו ולא לאחר אחריו עי' ספרי
 עץ השדה תרנ"א אות ב'] וכן ראיה
 ממסקנת הש"ס דלריה"ג עוף גם מדרבנן
 שרי הו"ל להקשות מי איכא מידי
 דלת"ק לוקה מה"ת ולריה"ג שרי
 לכתחילה גם מדרבנן כדפריך בשבת
 קל"ח ע"ש וכן ראיה מדלא חיבר רבי
 המשנה של המעלה את העוף שיש
 שם רמו עכ"פ לעוף לפי הס"ד עם
 המשנה של בהמה טהורה וכו' ש"מ
 שבמשנה זו אין רמו פלוגתא לעוף
 מה"ת ור"ע רק מפרש דברי הת"ק
 כמ"ש הרא"ש הנ"ל.

(ג) אמנם ראיתי בס' ראש יוסף שפי'
 דרש"י במשנה דהמעלה את
 העוף ס"ל דעוף מה"ת לאפוקי מר"ע
 ועל תירץ הש"ס דדחי אימא אינו בא
 לידי ל"ת לא סמך דרק דחוי הוא

וגם כתב דאין הוכחה מרי"ף דר"ע רק מפרש דהרי"ף רק הביא כדרכו דברי הת"ק ור"ע וממילא נדע כי הלכה כה"ק ומה שלא הביא דברי ריה"ג הוא משום דמדר"ע עכ"פ נשמע דין להלכה לענין טמאה שאינו נוהג אף מדרבנן משא"כ מריה"ג לא נשמע דין חדש שיסכים להלכה ע"ש ולפענ"ד דמלבד שיסתבר כהרא"ש מהראיות הנ"ל עוד דאם איתא כהרא"ש יוסף אמאי לא הביאו הרש"ל וב"ה וש"ך מדעת רש"י שסיבר כתוס' דת"ק הוא רבנן דס"ל דעוף מה"ת ורש"י בפיה"ת פ' תשא ופ' ראה אומר בפירוש שהוא מד"ס וגם הרמב"ם לא נסתפק כלל בדעת רבו הרי"ף וברור לו שפוסק כר"ע וגם רש"י רק מפרש המשנה לפי הס"ד כדרכו כדי להבין הקושיא בתמיה ש"מ עוף דאורייתא כרב יוסף שסבר כן מתחילה [וגם מ"ש רש"י במשנה דכ"ה ומפלבג פליגי בה לקמן פ"י בדף ק"ד דלא כמו שציינו בדף קי"ג] ומסיק הש"ס אימא אינו בא לידי ל"ת כר"ע — וגם אנן נימא דאף אם הך אימא אינו בא לידי ל"ת אינו רק דחוי והוי סתם כמו ת"ק ובמשנה שלאחריה ר"ע החולק כמו שיוצדק הלשון רע"א אפ"ה הוי כסתם ואח"כ מחלוקת דאין הלכה כסתם ואף למ"ש בתוי"ט בריש כ"ה בשם הרשב"א דאזלינן בהאי מחלוקת כמאן דמסתבר טעמיה ה"נ מסתבר כיון דהמשנה ראשונה דכל הבשר מוקי רב אשי כר"ע ומשנה השלישית של בשר בהמה טהורה אין מפורש בהדיא ת"ק שיחלוק ומשנה האמצעית מדחה הש"ס אימא אינו בא לידי ל"ת ומסתבר טעמיה דר"ע כנ"ל שוב יפה עשה הרא"ש שדחה משנה האמצעית ולא הביאה כלל (ד) ואמינא חדתא דאף אם לא נאמר כהרא"ש דר"ע רק מפרש דברי הת"ק אלא חולק לא נחשב הת"ק כרבים לענין עוף כיון

שלא אמר בהדיא דעוף אסור מה"ת ויש מקום מרוח לפרש דלת"ק היה בכלל בהמה שהוא מה"ת ובעוף סובר כר"ע שהוא מדרבנן דלא כתוס' שם וש"ל מחלוקת במשנה לת"ק היה מה"ת ועוף מדרבנן. לר"ע היה מה"ת ועוף מדרבנן. לריה"ג היה מה"ת ועוף מותר לגמרי ועפ"ז יתפרש משנה הקודמת המעלה את העוף דמקשה הש"ס הא אוכלו דע"כ לדיוקא אתי כפרש"י והדיוק מתיבת המעלה הא אוכלו ומתוך אימא המעלה את העוף אינו בא לידי ל"ת והדיוק מתיבת העוף הא היה בא לידי ל"ת ומקושית הס' נופת צופים לאבי הפמ"ג פ' תולדות מ"ש תוס' כתובות כ' דבפלוגתא דתנאי מקדים הפשוט יותר וא"כ הול"ל רע"א עוף וחיה אינן מה"ת פ"י לא זו עוף אף היה מלבד ש"ל כנ"ל דס"ל דמקרא הראשון ממעט היה עוד י"ל דבשתי תיבות לא שייך לא זו אף זו כמ"ש תוס' קדושין ר"פ האיש מקדש או דתפס לשון התורה ביצירה נפש היה ועוף, חית השדה ואת כל עוף וכ"כ ציד היה או עוף וכן מורגל בש"ס ע"י ב"ק ג"ד, וברש"י פ' בהר ע"פ ולבהמתך ולחיה אשר בארצך אם היה אוכלת בהמה לא כ"ש שמזונותיה עליך מלבד שבמקרא ממילא לא שייך לזא"ז הדיוק דתיבת ולבהמתך למותר רק בא להקיש בהמה לחיה וכאן לר"ע לאו למותר דהרי יליף בג"פ גדי ודו"ק. ואפ"ל אם הת"ק יאמר בפירוש דעוף אסור מה"ת לא נחשב ר"ע יחיד כנגדו [דלהנ"ל גם ר' יונתן במכילתא סובר כר"ע] וגם ריה"ג בעל מחלקותו בהמשנה מיקל יותר בעוף דגם מדרבנן שרי א"כ אדרבה ר"ע נחשב לרבים ויש לעיין בזה דבהגהות רמ"א ח"מ סי' כ"ה כתב דאף שהוא מתרי טעמי נחשב כרבים והוא ממהרי"ק ושורשו מחולק ל"ו ע"ש ומ"ש בספרי עץ השדה כ"י

[והוי כספק א' מתיר יותר דהוי ס"ס עי' ש"ך ק"י כללי ס"ס י"א י"ב] ונהי דלא קימ"ל כוותיה עכ"פ נחשבו לרבים הסוברים דעוף מותר מה"ת ומהי"ט לא ציירו טעם א' משני מקראות מפלוגתא דר"ע וריה"ג גופיה כדתנן בשר בהמה טהורה וכו' לענין עוף די"ל כמ"ש ודוק. *) ועוד אוסיף דאף אם ר"ע יחיד ברבר זה יש דעות ראשונים דס"ל דהלכה כר"ע גם מחכיריו הרבים עי' שד"ח כללים ה' אות י"ד וע"כ אין לפקפק עוד בזה להחמיר.

סימן כג.

(ה) ועל פי זה אבאר דברי הרמב"ם ספ"ב מהל' ממרים בפשט לא תוסיף ולא תגרע דקאי על הב"ד שרבים קמו עליו בקושיות ידיעות עי' מל"מ שם ותשו' רלב"ח סי' פ"ז ועוד באחרונים א' שסותר א"ע ממה שפסק בה' מ"א דחיה ג"כ מדרבנן ב' מקור המשל מבב"ח דוקא מהיכן מוצאו ג' מדוע לא צייר במתיר בשר פרה ורחל דעובר על לא תגרע ובאוסר בשר דגים בחלב דעובר על לא תוסיף ד' עכ"פ לדבריו כאן הול"ל דאם יאמרו דחיה בחלב רק מדרבנן עובר על לא תגרע ועוד דקדוקים שונים. ולפענ"ד לא קשה מידי ואבאר דבריו וז"ל כשקובע הב"ד בדבר שהוא מן התורה בין בתורה שבכתב בין בתורה שבעל פה מיותר לשונו מדיוק פרושו שעכ"פ יהיה הדבר שיש לו עיקר מה"ת דוקא כיצד מפי השמועה ללמדו פ"י דפרה ורחל מפורש בפשוט בתורה בסתם גדי ולא כתיב העזים דה"ה פרה ורחל וא"צ למפ'.

סי' תרמ"ו סק"ו והנה הש"ך שם ס"ק י"ט אות א' כתב דבאיסור דאורייתא לא נחשבו לרבים להקל בתרי טעמי ובאות ב' בהביאו דברי הרמב"ם בה' סנהדרין פ"י שנים שאמרו טעם א' אפי' משני מקראות לא חשיבי אלא כחד שפי' הר"מ לא מבעי אם הם מקרא א' חמה הש"ך וכי אם יחייבו אותו רוב סנהדרין מקרא אחד לא תרצח הם אחד ע"כ מחק תיבת אפי' ובאמת אין למחקו להמעין במקור הדבר בסנהדרין ל"ד שכתוב שם היכי דמי טעם אחד משני מקראות אר"ו כדתנן מזבח מקדש את הראוי לו רי"א כל הראוי לאשים שנאמר העולה על מוקדה מר אייתי ממוקדה ומר ממזבח ופריך הגמ' וכו' אלא אמר ר"פ כדתניא ריה"ג"א מתוך שנאמר כל הנוגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי ובין אינו ראוי ת"ל כבשים וכו' רע"א עולה מה עולה ראויה ותרווייהו ממעטי פסולים מר מייתי לה מכבשים ומר מייתי לה מעולה והרי יש לפנינו שני אופנים אופן אחד מזבח ומוקדה שהם ב' תיבות סמוכות במקרא א' אופן ב' כבשים ועולה משני מקראות רחוקות זמ"ז וע"כ פי' הכ"מ לא מבעי משתי תיבות ממקרא א' דלא חשיב אלא כחד אלא אפי' השתי תיבות משני מקראות כמו כבשים ועולה לא חשיב אלא כחד וא"כ בנ"ד שר"ע וריה"ג תרווייהו ממעטי עוף מה"ת מר יליף לה מגדי ומר מחלב אמו שהם כמו מוקדה ומזבח לא נחשבו אלא כחד י"ל דאולי דעת ריה"ג היה לחלוק על ר"ע שלא היו רשאים לאסרו מדרבנן כיון שמפורש טעם ההיתר בתורה מתיבת בחלב אמו יצא עוף עי' ט"ז יו"ד סי' קי"ז

*) צ"ע במ"ש הרמב"ם ה' שגגות ריש פי"א תוס' חדשים שבועות ס"פ ב' דהרי הלכה כר"ע ועוד כמו מזבח ומוקדה וה"ג ר"א יליף השרץ ונעלם ור"ע דר' ישמעאל ורבי ור"ק.

למפי השמועה רק יש תנאים שלמדו
מפי השמועה ממקראות שזה הכתוב
אסור לבשר ולאכול בבית בין בשר
בהמה בין בשר תיה והוא ריה"ג
ובמכילתא משפטים גם דעת אבא חנן
כן באמרו ג"פ א' לבהמה גסה וא' לדקה
וא' לחיה [ולהנ"ל למ"ש גם הת"ק
סובר כן] ולפענ"ד דגם ר"ש בזה
משפטים דף קכ"ה סובר כן דאמר לר'
יוסי דאסור בשר עוף בחלב מצד הרחקה
כמו שאומרים לגזיר סחור סחור ומוסיף
דחומרא אית ביה כבעירא לשחיטה ע"ש
ובחולין כ"ז דרש ב"ק הטיל הכתוב
לעוף בין בהמה לדגים הא כיצד הכשרו
בסימן א' וא"כ בחיה ששוחה לגמרי
לבהמה בשחיטה בשני סימנים אסור
מה"ת בחלב ובת"ז תיקון י"ד אמר
אליהו לר"ש דסוד בב"ח מקרא תוציא
הארץ נפש חיה [ונהי דהרמב"ם פסק
כר"ע דחיה מדרבנן מראיות הנ"ל מ"מ
אם יבא ב"ד ויאסור חיה מה"ת מחמת
שיסבור דרבים חולקים על ר"ע לא
נוכל לומר שעבר על לא תוסיף] ובוזה
יתישב קושית תוס' שם ד"ה דרש ב"ק
לדידיה אצטריך זאת לשום דרשה —
ואנחנו לא נדע מהו — וממעט עוף אף
דשוחה לבהמה בשחיטה לא שוחה לבב"ח
מה"ת [לכ"ע] אם יבא ב"ד ויתיר
בשר חיה בחלב פי' אף מדרבנן
הרי זה גורע מתורה שבע"פ שאין שום
מ"ד להתיר גם מדרבנן והוא ספק
פלוגתא דתנאי אם הוא מה"ת ולחומרא
ולרמב"ם כל ספק דאורייתא כזה אסור
רק מדרבנן משא"כ אם יאמר הב"ד
שהוא מדרבנן אינו גורע כי כיון להלכה
לפסק שלנו כר"ע ולפעד"נ דגם רבי
במכילתא ס"פ משפטים דיליף תיבת

אמו בג"ש מקרא שור או כשב או עז
וכו' תחת אמו ס"ל דחיה רק דרבנן
כר"ע וממילא נדחו דברי רב יוסף
בחולין ק"ד דבב"ח סבר ליה כרבנן
כנ"ל ואם יאסור בשר העוף ויאמר
שהוא מה"ת הרי זה מוסיף עכ"ל.
דבאמת לפי מה שהסברנו לעיל נדחו
דברי רב יוסף שהיה סבר דיש רבנן
דס"ל דעוף מה"ת משא"כ בחיה כנ"ל
דיש כמה תנאים דס"ל שהוא מה"ת
ומעתה מובן דאם הב"ד יתירו בשר
פרה ורחל בחלב המה כופרים בתורה
שבכתב הפשוט לגמרי ול"ש עובר על
לא תגרע ואם יאסרו דגים בחלב אינם
עוברים על לא תוסיף כמו ירקות עם
חלב שאין שום מ"ד לאסור ואם יתירו
עוף בחלב אף מדרבנן נהי שלא נשמע
להם כיון שנעשה לסייג וגדר לתורה
שלא יפשעו לאכול בשר בהמה בחלב
כמ"ש ובהלכה ג' דאף ב"ד הגדול
אינו יכול לבטל דהרי משמתין למי
שאוכל עוף בחלב כמפורש בש"ס
ומופסל לעדות כמ"ש הרמב"ם ה' עדות
פ"י ה"ג *) ולכ"ז כיון שאין לעוף
עיקר מה"ת כמ"ש הרמב"ם המ"א פט"ו
הכ"ז חלב שנפל לקדרה של בשר עוף
מרבה עליו ולא כתב חיה או עוף ע"י
כ"מ שם דעוף משום שאין לו עיקר
מה"ת [ועי' שד"ח חלק עשירי סי' קכ"ד
אות א' שיש חולקים בזה] ועי' סנהדרין
דף פ"ח וגיטין ס"ה ע"כ הב"ד שהתירו
העוף בחלב לא עכרו על לא תגרע
ולק"מ ולפעד"נ דמה"ט פוסק הרמב"ם
באוכל גבינה ואח"כ בשר חיה דצריך
קנוח וחמור מעוף ע"י ש"ך סי' פ"ט
ס"ק י"ד משום דבשרה דומה לשל
בהמה מחליף ובחי' הרשב"א בד"ה תני

אגרא

*) ולפע"ד מרומי יפה בתורה ב"פ ראה כי עם קדוש אתה לד"א לא תבשל גזי ולא נסמך אחר תיבת
גבילה ופרש"י בשם ספרי קדש עצמך במותר לך דברים המותרים ואזהרים נוהגים בו איסור אל תתירם וזה
מכוון על עוף בחלב. ואגב אזכיר שראיתי בכסא הרסנא סי' שכ"ד להוכיח דעבר כנעני שמל וטבל מותר
בגבילה למ"ד בגיטין ל"ח המקדיש עבדו וכו' ולהוי עם קדוש קאמר ע"י פרש"י ולפענ"ד דהו"ש לומר כן
ודייגו לומר שעליו לא נאמר קדש עצמך במותר לך כגון בשר עוף בחלב להיות לו המז בתורה שבכתב וגם
בעיקר הדין הרמב"ם וש"ע פסקו דרוקא במפקיר עבדו יצא להירות ודו"ק ואכמ"ל.

אמר א"ב טמאה משמע דגם לריה"ג
 בטמאה מותר הבישול [וכן מפורש
 במכילתא לדעת ריה"ג] ומהר"ם שי"ף
 כתב דאתמעט מגדי כשמואל ועפ"ז
 קשה מה יעשה מותר השתי פעמים גדי
 ואין לומר כמ"ש רש"י שם בסוף העמוד
 דלא ס"ל שליא פירשא בעלמא דהרי
 עכ"פ אין בו איסור נבילה כמפורש
 בש"ס ונראה לומר כמ"ש בס' ת"ח
 דגם לרש"י שם קשה דבקרא דלגופיה
 לכתוב בשר ולא גדי והעיקר כיון דבחד
 מקום מוכרח לכתוב גדי לרבות שליל
 שאין בו משום נבילה כתיב בכלהו גדי
 וכמ"ש תוס' בדף קי"ד לריה"ג דיליף
 מוי"ו של אמו למעוטי עוף דע"כ יתר
 השתי פעמים שכתוב אמו אגב פעם הא'
 וה"ג בתיבת גדי ומה דבטמאה אין
 איסור בישול לריה"ג הוא כמ"ש בראש
 יוסף כיון דאית ליה בחולין ק"א דאין
 אחע"א לא חל על טמאה איסור נבילה
 [וכפסק הרמב"ם המ"א פ"ד ה"ב ועי'
 כ"מ שם סוף פ"ב ולדעתי מ"ש הרמב"ם
 בפיה"מ מעילה פ"ד שאין מצטרפין
 נבילת טהורה עם טמאה עד שיאכל
 מאחד משתיהן כזית ואז ילקה משום
 נבילה — חסר תיבות או משום טמאה]
 ושוב אין בו איסור משום בב"ח בבישולו
 וצ"ע גם לדידן דמרבין מגדי חלב
 ומתה תיפוק לן מהקישא דריה"ג דכל
 שיש בו משום נבילה דהרי נבילה חל
 על חלב מה"ת כמפורש בש"ס ואולי
 דהוי אמינא דוקא בחלב או מתה חל
 בב"ח דיש בכל א' רק חומר א' נבילת
 בהמה לא הותר מכללו במקדש וחלב
 חומר כרת אבל חלב של מתה שיש בו
 שני איסורין לא אמרינן דיחול איסור
 בב"ח על בשולו כמ"ד תרי מיגו לא
 אמרינן ויהיה דינו כמו בטמאה קמ"ל
 קרא דאפ"ה חל דגדי הוא עוד י"ל
 דהוי אמינא כמ"ד ביבמות ז' הכא תרי
 איסורי סד"א הואיל ואשתרי אשתרי
 וה"ג בחלב של שליל דאשתרי נבילה
 וחלב

אגרא כתב דלא מחוור דכולי בשר
 מחליף אף עוף עי"ש ועי' חולין ל"ד
 וש"ע א"ח סי' תע"ו דגם עוף צלי אסור
 במקום שנהגו משום דמחליף בטלה
 ורציתי לומר לענין בב"ח ע"פ מ"ש
 רש"י בפ' תולדות ע"פ שני גדיי עזים
 כאשר אהב שטעם הגדי כטעם הצבי
 ומש"ה החמירו בחיה עתה י"ל בפשוט
 כיון דיש תנאי דס"ל דחיה כבהמה ע"כ
 החמירו בו יותר.

(ו) כל זה כחבתי לדעת כל הפוסקים
 דס"ל בדעת הרמב"ם שפוסק
 דחיה ג"כ מדרבנן ולא אמנע מלכתוב
 מ"ש הלח"מ בהמ"א פ"ט ששמע בשם
 רב גדול שפ"י מ"ש הרמב"ם בפ"ט ה"ד
 וכן בשר חיה ועוף בין בחלב חי' בין בחלב
 בה' שחסר רק נקודה אחר תיבת בשר חיה'
 ופרושו דבשר חיה דינו כבשר בהמה
 הכתוב למעלה אם מין א' טמא מותר
 בבישול והנאה. — ורב גדול זה הוא
 ר' מאיר אנשיכון דודו של ר' דוד
 עראמה בפרושו על הרמב"ם ובאמת כ"כ
 הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ זרעים דחיה
 מה"ת ולא עוף ואינו סותר כלל למ"ש
 בה' ממרים וגם בפיה"מ חולין צ"ל
 והלכה כר"ע בעוף דהרי יש שם ג"כ
 ט"ס בדברי ריה"ג וצ"ל עוף מותר
 לאכלו וכיון דאיתרע איתרע עי' יבין
 שמועה כלל רצ"א ועפ"ז מיושב כל
 קושיות הנ"ל ופוסק כרבים החולקים
 על ר"ע כנ"ל והם ת"ק וריה"ג ואבא
 חנן ור"ש והפ"י בחולין ק"ד כוליה
 ר"ע הוא רק לענין עוף דמקשה בתמיה
 הא עוף אסור מה"ת ומיושב קושית
 תוס' שם דלא הוי מצי למנקט חיה
 דעל חיה לא קשה זה שמדיוק מדקתני
 כל הבשר דמשמע אף חיה דהרי סיפא
 ככ"ע דהנורר מבשר אסור בכל מיני
 בשר אף של חיה ולקי עלה ואכמ"ל.

כד.

(ז) ובהיתוי בזה אציג מ"ש בהידושי
 לחולין קי"ז א"ב חיה ולא

וחלב אשתרי גם בב"ח קמ"ל גדי לרבות וכמ"ד בחולין ס"ט או דלמא תרי איסורי אמרינן דאשתרי תלתא לא אמרינן, או דגדי מרבה כוי שהוא בריה בפ"ע עי' שפ"ד סי' ס"ד סק"א.

(ח) ואין לחדש דגדי מרבה בתיש הבא על הצביה דהולד ספק גדי כהך דיו"ד סי' ס"א סי"ח [עי' לקמן] או בטמאה שילדה כמין טהורה עי' סי' ע"ט ס"ב בפת"ש שם בשם יד אליהו דלשאר דברים הוי ספק דאורייתא וא"כ לענין בב"ח אסור בבישול והנאה מה"ת די"ל כמ"ש בשפ"ד שם אצטריך קרא לרבוויי ספיקא ומי איכא ספיקא קמיה שמיא.

וגם בעיקר הדין צע"ג בטמאה שילדה כמין טהורה אף שנחמיר מספק שיש בה משום נבילה כטהורה אבל איך נימא שבשר שלה יהיה אסור בחלב מה"ת דהא כתיב בחלב אמו וכמו שמעטינן עוף ה"נ גמעט אותו כיון שאין לאמו דין חלב לענין בב"ח כלל במינו ולא דמי לטריפה מבטן שאינה ראויה להיות אם דעכ"פ בהמין נקראת חלב לענין בב"ח וכמ"ש בשו"ת משיבת נפש סי' נ"ח וגם לענין החלב של פרה שנולדה מגמל אף אם נימא שאין לוקין עליה עי' משבצות פ"א סק"א אבל שם חלב טמאה עליה ואין עליה איסור בב"ח מה"ת רק מדרבנן נחמיר לאסור לבשל בהחלב בשר וגרע משאר חלב טמאה.

ובטהורה שילדה כמין טמאה דמותר באכילה כמ"ש בש"ע ע"ט ס"ב [עי' מהרי"ט אלגזי ה' בכורות פ"א שערער ע"ז מסתם דחולין ס"ט דפסק כר"ש] ודאי דאסור מה"ת בשר שלה בחלב כגדי ממש ואף שילדה כמין עוף דאסור באכילה כמ"ש בש"ך סק"ה מ"מ לענין בב"ח נכלל בכלל גדי דלא דמי לשאר עוף דהרי יש לו חלב אם וגם י"ל דחל ע"ז איסור בב"ח דאין עליו לאו מפורש עי' תוס' חולין ס"ח ע"ב ד"ה ואלויבא ומשבצות פ"א שם ואין לטעות ממ"ש הרמב"ם המ"א פ"א ה"ז וכן בהמה שנמצא בה דמות עוף דשוה לדין השסועה מקרא את זה לא חאכלו דודאי אין לוקין עליו דרק נתמעט מהיתר הקרא וכל בהמה ואכמ"ל, וכ"ש כשילדה כמין כלב שהולך על אצבעותיו וצפרניו שהאריך בס' יד יהודה סי' י"ג לאסרו *) והש"ס דנקט יונה אף שהמין טהור ואף דקימ"ל בפ"ח דכלאים כת"ק דכלב מין חיה אפ"ה פשוט דבנולד מכבש אסור בשרו בחלב מה"ת בהנאה, ולולא דמסתפינא אמינא דגדי מרבה כלאים מתיש הבא עלהכבשה דרק כל מקום שנאמר שה מוציא את הכלאים עי' חולין ע"ה ועי' מ"ש בציון י"ג דסד"א כיון דסמך בפ' משפטים ופ' תשא בקרא תביא בית ד' אלקיך יצא כלאים שאינו בא לבית כמו שנתמעט פרה אדומה מאתנן לר"א בפרה פ"ב מ"ג ורבנן דפליגי שם רק מחמת דהתורה

קראה

(*) וצ"ע במעשה המוכא בס' מדרש אליהו ררוש ח' שאליהו דהנביא זכור לטוב בא בדמות רועה ושאל לחכמים שבלילה ראה בעורו כבשה מעוברת ובבוקר ראה כרוך אחריה כבש קטן כדמות כלב מה דינו? והשיבו: מאחר שלא ראה הלידה אולי נולד מטמא ונתחבר עמה ותלמיד אחד נתן בחינות אם מלקק בלשונו מים או כשמשתין מקים רגלו א' מן הארץ או במשליכו מן הגג לארץ אחת בצפרניו בשפת הגג הוא כלב, ובאם לאו הוא כבש, וכשאמרו לו שפעמים כך ופעמים כך השיב לשחטו ולצלוח בשרו בגחלים אם מתפשט בשרו ואיגו מתמעט הוא כלב ואם מתמעט הוא כבש והסכימו עמו אליהו והחכמים - דהרי עפ"י שיטת הפוסקים שביד יהודה שם גראה דהכל תלוי בפרסה וסימנים לאו דאורייתא עי' חולין ס"ד ואף כשודאי נולד מטהורה אסור ועי' בכורות כ"ד ראה חזיר שכרוך אחר רחל עד שיבא ויורה צדק ואולי דהמעשה היה שהיה לו כרסות סרוקות (עי' רבינו בחיי פ' שמיני שדומה לחזיר אף שמחולין ג"ט לא משמע כן) וגם צפרנים ועי' שפ"ד סי' י"ג ס"ק י"ז ובס"ק י"ח מביא הירושלמי דדהה כולו אדם ופגיו בהמה עומד וקורא בתורה ואומרים לו בא לשחטך וכו' ע"ש ואכמ"ל.

כה.

(י) ולמען תהיה תורת החיה והעוף שלמה אזכיר עוד איזה ענינים חלב חיה אסור עם בשר רק מדרבנן ^ד כמו בשר חיה עם חלב בהמה ובתוספתא דחולין פכ"ה שכתוב בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה. בשר חיה ועוף טהורין בחלב בהמה טמאה ר"ע פיטר הני ב' פעמים טמאה ט"ס וצריך למחקם עי' תשו' או"ז הגדול סי' תשנ"ד דהתוספתות משובשות [נגד ש"ס שלנו] וכ"כ בתפ"מ מובא בפת"ש ובערוך השלחן ובאמת כן נראה מרש"י חולין קי"ג ומרמב"ם שכתב בהלכה ד' וכן בשר חיה ועוף בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה מה"ת אין לדייק דבשר בהמה בחלב חיה אסור מה"ת ד"ל דבא לאשמעינן הסוף דאסור באכילה מדברי סופרים אף דהוי כתרי דרבנן ואולי זהו כוונת הס' אוון אהרן בשד"ח חלק י"א ב' סי' ד' לחלוק על מגילת ספר שדקדוקו מרמב"ם הוא דקדוק קל ואינו כדי להוציא דין חדש, וביו"ד ד' ווילנא בחי' רעק"א שכתוב אבל בחלב חיה חייב הוא ט"ס דמוכח וצ"ל אבל בשר נבילה. וראיתי בשערי תורה ח"ד סי' פ"ד וז"ל ראיתי בחי' רעק"א סי' פ"ז [לפנינו חסד] דפשוט דחלב חיה דרבנן ובתשו' נפש חיה סי' פ"ג השיגו כיון דקימ"ל דחוששין לזרע האג מספק וא"כ יכול להיות אמו של גדי בתיש הבא על הצביה ושוב יהיה אסור מה"ת כיון דאמו לא דוקא רק שיהיה ראוי להיות אמו וכמו באותו ואת בנו דנוהג בתיש הבא על הצביה אם חל ז"א ולפע"ד לא דמי לאו"ב דבחולין ק"מ מספקא לר"ז יונה על בצי חסיל אי חייב בשלוח משום דאין דרכה בכך לא נקראת אם ולכאורה למה אסור באו"ב והתירוץ דבאו"ב התורה מקפדת על אמו ממש ואין לנו נ"מ אם דרכו להתעבר

קראה חטאת או מקרא משחתם במ עי' מ"ש בספרי דחו"ח דף ג"ד קמ"ל קרא לחייב מה"ת דגדי הוא ובוה יתישב קושית תוס' ר"פ כל הכשר דאמאי לא תני דנוהג במוקדשים דזה פשיטא כיון דסמ"ך בקרא תביא בית ה' אלקיך.
 (ט) ובדרך הדרוש - י"ל עפי' מ"ש בס' חנוכת התורה פ' משפטים בהשמטות אות רכ"ה מדרש בשעת מתן תורה שטענו המלאכים אשר תנה הודך על השמים השיב להם הקב"ה שעברו ואכלו בב"ח אצל אברהם אבינו ע"ש ובס' דברי שלמה משפטים הקשה ממנ"פ אם לא היה דרך בישול יחד אין איסור מה"ת ואי בבישול איך עכר א"א על לא תבשל ויתורץ עם עוד מדרש שמביא שם אות רכ"ו שאמר מרע"ה להקב"ה שיתן לו רשות לכתוב בשר ולא גדי שלא יטעו המינים והשיב לו הקב"ה כחוב כמו שאמרתי כי על פי הדברים האלה כרתי ברית וכו' ד"ל כמ"ד סנהדרין ס"ז דעסקי בס' יצירה ימוברי להו עגלא תלתא ואכלי וכמ"ש בילקוט הראובני פ' וירא דבן הבקר אשר עשה היה ע"י ס' יצירה ע"ש וא"כ לריה"ג דממעט עוף שאין לו חלב אם ומותר אף מדרבנן ה"ג מותר הבן בקר בחלב אף מדרבנן שהרי אין לו חלב אם [ועי' סנהדרין כ"ט נחיתי ליה מן השמים תרתי אטמתא] אבל לר"ע דעוף אסור מדרבנן א"כ כ"ש זה דאסור וכוונת משרע"ה לכתוב בשר ועברו המלאכים איסור תורה שלא יוכלו לקבל התורה עפ"ז והשיב לו הקב"ה כי על פי הדברים האלה [עיי' גיטין ס' ומנחות כ"ט ומד"ר במדבר פי"ט והבן ובילקוט הראובני פ' וישב דר"ע סוד תורה שבע"פ] כי גם בתיבת גדי שממעט ר"ע עוף עכ"פ עברו באכילתם איסור דרבנן משא"כ הבישול מותר לגמרי בב"ח דרבנן ועי' מ"ש במור ואהלות דף ס"ז.

להתעבר ממין זה או לא כיון דהיא באמת אמו אבל בשלוח הקן דאף אם הבצים אינן שלה כל שהן מינה וכיון שאינה אמו ממש רק היא אם מצד המין צריך עכ"פ שיהיה דרכה לרבוץ על אלו המינים דאל"כ לא קרינן בה אם, א"כ גם בב"ה דא"צ אמו ממש רק מין אמו בזה שפיר כיון שאין דרכן להתעכר זמ"ז לא קרינן ביה אמו ע"ש. — ולפע"ד סברתו דחוויה דהרי בב"ה אף שאין מין אמו כמו פרה ורחל ואין מתעברין זמ"ז ונקרא חלב אמו רק האמת דלא דמי לאוי"ב ולשלוח הקן שיש חנאים דס"ל דגם בזכר חייב משא"כ בב"ה שאין שום חנא שיסבור לאסור חלב זכר ודאי דחלב היה אין בו איסור יותר מבשר היה ובפרט דבאוי"ב רבו החולקים על הש"ע סי' ט"ז ס"ח וגם בתיש הבא על הצביה נראה יותר דאין בבשר הולד איסור בב"ה מה"ת ע"כ נראה דחלב היה מדרבנן.

(יא) **כבד של עוף בחלב*** בסידור ריעב"ץ דיני בב"ה אות י"ז כתב לצרף להקל כשיש לבטל וכ"מ בח"ה של רי"ש עכ"ל ואמת שכ"כ כמהר"מ שיף סוף בכנד עוף שטגנו בחמאה מדברי הג"א דבשר עוף בחלב בטל ברוב אבל חלילה לסמוך ע"ז ואף בדבר שאין לו עיקר מה"ת צריך ס' עי' מחה"ש תצ"ח ס"ק כ"ח שפי' כונת המג"א דסמכינן דקמח בקמח הוי יבש ביבש ועי' שד"ח כללים א' אות ת"א וחלק עשירי כללים א' אות ל"א ואכמ"ל ולהסכמת גדולי האחרונים לא ברירא לן עדיין לומר דעוף אין לו עיקר מה"ת ע"ש בשד"ח סי' קכ"ד אות א'. גם מ"ש בסדורו שם אות י"ט דחיה ועוף שנתבשל

בכל אלה שאינן אסורין מה"ת כגון מעושן כבוש ומליח דהו"ל תרי דרבנן מותר באכילה וא"צ אף ביטול ברוב אף שכ"כ בס' זכרון בשם תשו' גא"י סי' ע"ד להתיר לצורך שבת לפענ"ד דחלילה לסמוך ע"ז דמלבד שאחר הכבישה ומליחה כשיתבשל לא הוי תרי דרבנן ואסור בודאי אך גם בלא ביטול אסור כמפורש בחולין קי"ג בבר יונה דנפל לכותח וכדיוק הנ"ל באות י' ברמב"ם דאף עוף בחלב חיה אסור באכילה וכן ברמב"ם שם ה' כ"ח דאף באכל עוף לא יאכל גבינה עד שישהה שיעור הכל מקורו ממ"ד דאין להעלותו עם הגבינה על השלחן דבכה"ג גזרינן גזל"ג א"כ ה"ה עוף בחלב חיה או לאכול גבינה אחר עוף אסרינן בתרי דרבנן [שו"ר בעמודי אש סי' י"ג אות י"ט שהשיג על התשו' גא"י ע"ש]. והנה בט"ז סי' צ' ס"ק י"ב דעתו להתיר בשר בהמה הכבוש בחלב שחיטה מטעם תרי דרבנן פ"י דלא גזרינן גזל"ג והשיגו הגה"ך מדברי תוס' ר"פ כ"ה דיש מקומות שגזרו גזל"ג ואין לדמות גזירות חכמים זו לזו, וכן הדגמ"ר מש"ס הנ"ל דמפורש בבר יונה דנפל לכותח דאסור באינו נאכל מחמת מלחו אף דהוי תרי דרבנן עוף ומליחה. לפע"ד אין בזה שום השגה ואדרבה מה"ט גופא של החוס' שאין לדמות גזרות חכמים זל"ז וכן הוכיח דינו דרק בעוף מצינו שגזרו גזל"ג בהעלאה ג"כ ובבר יונה במליחה וכ"כ בחת"ס יו"ד סי' ע"ג שכן משמע מט"ז סי' צ"ח סק"ה עי"ש, ויש להמתיק זה בסברת אביי גופיה בתוס' שבת י"א דדוקא בהוצאה גזרו גזל"ג ואולי משום דהוצא

מלאכה

(* הילל אומר: עי' חו"ד כו"ס ע"ג פירושו ע"ד הרומלמי ואי דם כבד מותר אסור לענין כב"ה ועי' יד יצחק סי' פ"ד ס"ק י"ז דמבאר לשונו מר נ"מא כיון דהתירה התורה דם כבד מוכח מזה דלאו דם הוא ויש עליו שם כב"ה. וזו דלמא דג"ז דם יחשב רק דנה"כ להתיר דם כזה של הכבד ומחלשון הוה אסר לן זמא שרא לן כבדא מוכח אף דלדם דזשט לכו"ן שרא לן, וממילא לעונן כב"ה הוי ביה בהלכ. וממילא דהא יש שמנונית ככבד מתרץ שם כיון דכולה דם ויש מעט שמנונית מצטרף הוה שבכבד עם החלב שבלע לבטל מעט השמנונית שבו.

פירש מהכחל שרי*) לגמרי מדרבנן לאכלו עם בשר הכחל ולא גזרו אטו פירש א"כ ה"ה בשר אחר הכבוש בחלב שחוטה מעל"ע שרי לאכלו חי ולא גזרו גזירה לגזירה.

מלאכה גרועה שלא יבואו להקל וה"ג סובר אביי דדוקא בעוף גזרו גזלג"ז שלא יטעו כריה"ג דשרי לגמרי גם מדרבנן משא"כ לענין שאר מילי דבב"ח כגון בשר בהמה הכבוש בחלב שחוטה דחזינן דכשלא

(* כו. שאלה בדין כחל.

שוכט"ס לדינ"נ הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה הילל בהגאון אליהו פוסק אבד"ק טטרבונור שליט"א. בעהמ"ח בית הילל ודברי הילל. אחדשה"ט. שאלה. כחל שנכבש בחלבו מעל"ע בלי מליחה מה דינו? הנה הגאון בעל יד אברהם פשט ליה לאיסור ויש להעיר על דבריו. א) מה שהקשה על האו"ה שכן דלכתחלה מותר להניח כחל בלי מליחה והא נאסר מחמת כבוש בדם ויש לאסור אפילו בדיעבד ע"ש לק"מ דמבואר בש"ך סי' ס"ט בשם האו"ה דאין כבוש נאסר אלא א"כ מלוכלך בדם בעין והכא בכחל ליכא דם בעין והאו"ה לשיטתו אמנם להלכה נלענ"ד להעיר דלא שייך בזה כבוש. כי מצאתי בדרכי תשובה סי' מ"ח בשם שערי דעה חנינא סי' קפ"ח בעוף שהיה מונח מעל"ע ואח"כ פתחוה ויצא ממנה קלוח מים רבים אם יש לאסור העוף מטעם כבוש כיון דהמים היו לה בחייה שוב אינם עושים פעולת כבישה אח"כ עי"ש כ"ש חלב שבגומת הכחל. וצ"ל דכונת האו"ה דלא אמרינן כבוש כמבושל לפי שהלב שחוטה דרבנן לג' ביה רבנן עי' ט"ז שם ס"ק י"ב כונתו היינו שאינו בעינו בולע מחלב שבגומות מ"מ נראה ככבוש וכמו שאסרו כבוש בב"ח משום גזירת בישול כמו"כ יש לגזור כאן ג"כ אך מפני שחלב שחוטה דרבנן לג' כמ"ש הט"ז מאחר שעדיין כנוס בתוכו הוי הכירא ממילא אינו נאסר משום דם שלא יועיל אח"כ דבזה ל"ש כבוש כנ"ל ונ"ל ראה ברורה לזה מחולין ק"ט כחל לא סגי ליה בקריעה משום דעי' בישול בלע ע"ש וא"כ איך מתיר האו"ה להניחו בלי קריעה מעל"ע הא כבוש כמבושל ולא יועיל לו קריעה אח"כ ולשיטת האו"ה צלי בעי קריעה שו"ע וכאן לא יועיל הקריעה דכבר בלע ע"י כבוש אלא ודאי דבאופן כזה ל"ש כבוש ויצא לנו מזה דין חדש דאם הניחו שלם מעל"ע ואח"כ קרעו שו"ע וט"ב ובשלו עם בשר מותר בהפ"מ כשאר כחל ולא אמרינן דהכחל בלע ויצא אח"כ בבשלו עם בשר. ואפי' לשיטת החולקים על הש"ד הנ"ל וסוברים דשייך בזה כבוש בעוף עם מים בבטנה נ"ל דבכחל משום חלב שבגומות לא מקרי כבוש דהחוש מעיד ע"ז שאפי' יהי מונח מעל"ע הגומות שבכחל מלאות חלב כמקודם בלי שינוי ורק יתיבש הכחל. ואפילו אי אמרינן דשייך ביה כבוש מ"מ לא נבלע בעין רק טעם של חלב כעין סברת הרשב"א עי' ש"ך ק"ג ט"ק ה' ועי' חו"ד שם. ובוה מיושב קושיית הט"ז הנ"ל שהקשה על האו"ה שהרי סיבר מה שכנוס בתוכו מקרי פרוש ע"ש. ולפ"ז א"ש כיון שאינו נבלע רק טעם ומבואר בחו"ד דטעם של חלב שחוטה לג' רבנן זהו כונת האו"ה לפי שחלב שחוטה דרבנן לג' אבל כחל שהונה בח"ש שפירש ממנה יאסר שבלע ממש. ועי' ל שאפי' אם נאמר דלא כשערי דעה הנ"ל מ"מ אינו נאסר משום דם שלא יועיל מליחה דהחלב שבגומות אינו מפליט הדם מחוץ לכחל ומבליעו אח"כ ורק פורש ממל"מ כמובן ועי' ברעק"א סי' ס"ט ס"ק ס' דלכבישה כזו מועיל מליחה שנית אפי' לש"ך שחולק ואוסר ע"ש מ"מ כאן יש לצדד להקל דיש לצרף גם

דעת הש"ד של"ש כבוש בזה כלל ע"כ נלע"ד להתיר בזה ויען שמחוסר ספרים אנכי אבקשו לעיין בזה ולהודיעני חות דעתו. ידידו דוש"ת באהבה
צבי ברי"א רינקעוויטש, בעהמ"ח חלקת צבי
אבד"ק מינסק-חדש, פולין.

וזאת תשובתי :

שוכט"ס לידו"נ הרה"ג סוע"ה חו"ב כש"ת מו"ה צבי רינקוביץ שליט"א בעהמ"ח חלקת צבי. אחדשה"ט באה"ר ואה"ע כיאות ליראי ד' ולחושבי שמו. בדבר שאלתו בכחל שנכבש מעל"ע בחלבו (פי' שעבר מעל"ע עד שמלחו אותו) והביא כת"ר סברת השערי דעה דדבר שהיה בחייה עפ"י הטבע אינו פועל פעולת הכבישה והורה להיתר יפה הורה. דוגמא לזה מצינו בלב שלא נקרע ושהה עם הדם מעל"ע אף שיש שם דם שנכנס בשעת שחיטה לכ"ז לא נאסר מטעם כבוש ועי' שו"ת חסד לאברהם קמא יו"ד ל"ד דאפי' להפוסקים דס"ל דלא אמרינן סברא שהלב שיע לכ"ז מתירין בזה. וטעמים שונים נאמרו בזה. א) עי' הרא"ש בתשו' כלל כ' סי' א' דלא חשוב כבוש רק כשהנכבש מתנענע ממקום למקום ועי' פמ"ג ק"ה כללי כבישה דרק גוש בדבר צלול שייך כבישה ועי' דר"ת ע"ב סק"י טו"ט תליתאי קמ"ז, קמ"ח, שו"ת בשמ"ר סי' כ"ז ואין זה דומה לדינא דטו"ט סי' קנ"ד בדג שנמצא בחוכו צפרדע שמחמיר כי שם הצפרדע לא היה מתולדה וגם בזה יש מקילין עי' משמרת שלום סי' פ"ג בהערת הרה"ג מבערוזאן זצ"ל ועי' שו"ת הרי בשמים מהד"ת סי' רי"ב דדבר שאינו מגולה וסגור לא שייך בזה כבוש*) ולכן קליפת ביצי איסור מצטרף עם ההיתר ומדוע לא נאסרה מקודם מטעם כבוש? ועי' דר"ת סי' ק"ה סק"י"ב בשם רב טובך ח"א סי' מ"ט שהעתיק תשו' מהרש"ק מדוע לא חוששין בלב כמו בחלב קיבה וכחל ומחלק שם שלא שייך כבוש רק בדבר שלא נולדו שניהם ביחד בטבעם, וזה ממש בכחל ג"כ ועי' חמודי דניאל ס"ק ל"ז בכחל ששהה ג"י בל"מ אי לאו דממילא צריך לצלותו אפשר היה לצרד דכמו בנמצא מים זכים בכרס חשבינן הג"י משעה שנשפכו המים כי הוי כהודחו מצ"א כמו"כ בזה דכיון שיש בכחל לחלוחית לא נתיבש שלא תועיל לו מליחה. ולחשוש שמא החלב מטרשי לה כי אין לחלב דין מי פירות ועי' תוס' חולין ל"ג שגם מי פירות אין מטרשין ומשום חלב שחוטא כיון שהוא מתולדה ודרבנן ל"ח. ומה שהעיר כת"ר בראש דבריו שהאו"ה לשיטתו דכבוש נאסר משום דם בעין שעל פניו ובכחל ליכא דם בעין כוונ' כת"ר לדברי הרה"ג בן הימין בלקוטיו על יו"ד דף מ"ד ע"ג ממש אות באות כדבריו. ידידו דוש"ת באה"ר

הי"ל בהגאון אליהו פוסק אבד"ק מטרבונר.

(* ריה"ק הופיע בבית מדרשו של הש"ד והורי בשמים כי בהכמת החימיקע יש חק מוחלט שע"י שלחופית או קרומי הבומה או העוף לא יעברו שום נוזלים רק ע"י כח הנקרא "Presiunea Osmotica", שפירושו: אם נוזלים נמצאים משני צדדי הקרום או הטלופית אזי יש כח המושך ביניהם ונוזלים גמשיים יעברו מצד זה לזה. באם הנוזלים הם מים צלולים הם עוברים ע"י כח זה "P. O.", במהירות, ואם יש בנוזלים תערובות מאיזה יסוד חומצי אזי גם היסוד בעצמו עובר מצד זה לצד אחר רק לאט לאט ולא במהירות, אבל אם הנוזלים נמצאים רק מצד אחד של הקרום אל הטלופית אזי לא יעברו בעום אופן וגופן מצד זל"ז כי אין הכח הזה של "P. O." נמצא ביניהם. ומעתה יובן היטב דינו של השערי דעה הנ"ל והה"ב וכלל הבמ"ג הנ"ל בדיני כבוש.

כז.

ואולי לדעת הט"ז בחלב שחוטה שרי
 לכתחילה בהנאה כשנתבשל כדעת
 הפר"ח ופר"ת ומה שמדייק הט"ז סי'
 פ"ז סק"ה מלשון לכתחילה שזכר הרמ"א
 להתיר הבישול במקום חשאב"ס יש לומר
 דקמ"ל דמותר לכתחילה הבישול אבל
 ה"ה דמותר לכתחילה הנאה בלא שום
 חולי אחר שנתבשל דיעבד ועי' שו"ת
 עולת יצחק סי' קנ"ד.

כן י"ל לדעת הט"ז שמותר להעלות על
 השלחן בשר בהמה עם חלב שחוטה
 וכן מי שאכל בשר מותר לאכול אחריו
 חלב שחוטה תיכף ולא דמי לעוף שגורו
 בו גזירה לגזירה. ומה"ט אסר הט"ז
 בסי' צ"ז סק"א דיעבד התבלין שנדוכו
 בשומן אוז במדוכה שאינה של בשר
 וחלב אף דהוי גזלג"ז שמא יאכלם עם
 חלב דבעוף גורו גזלג"ז ולא קשה
 נמי על הט"ז מתוס' חולין קי"ד ד"ה
 המבשל במי חלב זכותה מנסיובא דחלבא
 עבדי והוא מי מי חלב וא"כ כבר יונה
 דנפל לכותה דאסור אם אינו נאכל מחמת
 מלחו דהרי הוי תלתא דרבנן ואף אם
 דל מהם חומר עוף הוי גזלג"ז מי חלב
 ומליחה דהוא תרי דרבנן די"ל בכמה
 אנפי (א) דהט"ז מפרש כמו דקימ"ל
 בסי' פ"ז ס"ח כדעת הרא"ש דנסיובא
 דחלבא אסור מה"ת ומי חלב פרושו
 אחר שיבשלו הנסיובי שנקרא מי מי חלב
 ועי' משבצות סי' פ"א סק"ז וא"כ
 בכותה שיש חלב דאורייתא וליכא ב'
 דרבנן וע"כ גזרו בעוף ומליחה גזלג"ז.
 (ב) דהט"ז מפרש הך דבר יונה דהאיסור
 לבשל אח"כ הבר יונה שיש דאורייתא
 בבישול. (ג) י"ל כיון דמצינו דבשר
 בחלב שני הפכים בעוף גזרו גזלג"ז
 ולענין חלב שחוטה לא גזרו גזלג"ז
 א"כ בשאר מילי דבב"ח כגון מליחה
 ומי חלב כמו כבר יונה ספק לנו אם
 לדמותו לעוף לחומרא או לחלב שחוטה
 לקולא ע"כ החמירו.

ובזה ניחא לשון רבא בחולין קי"ב כבר
 יונה דאמר מאן חכים למשרי כה"ג
 אי לאו ר"ח שקשה מה זה חכמה יתירה.
 בכחה דהתירא. לא שרי לן עורבא, או
 תרבא רק פרושו דחכמתו שלא שרי
 מטעם תרי דרבנן עוף ומליחה, או תלתא
 דרבנן עם מי חלב מטעמים הנ"ל דבעוף
 גזרו גזלג"ז וכותה שמא הנסיובי חלב
 דאורייתא ומליח שמא יבשלו אח"כ רק
 ההיתר פשוט משום דנאכל מחמת מלחו
 ושרי גם בבשר בהמה, ולק"מ על הט"ז
 ומה שהכריע המשבצות לאסור עוף
 הכבוש בחלב שחוטה אינו מוכרח עדיין
 ובפרי תואר אוסר רק עוף שנתבשל
 במי חלב או מעושן ומבושל בחמי טכרי'
 או מבושל בחלב שחוטה והוא מדברי
 הרשב"א לאסור עוף המבושל בחלב
 שחוטה אבל אין מוכרח מזה לאסור אף
 בשר בהמה הכבוש בחלב שחוטה גם
 מ"ש בפר"ת ס"ק ט"ו דגם המבשל עור
 בחלב זכר דאסור באכילה הוא טעות
 דאף עם בשר בהמה שרי. — וצ"ע אי
 שרי לכתחילה לבשל לאכול בשר בהמה
 במימי חלב של חלב שחוטה דהרמ"א
 בסעיף ו' כ' דחלב מתה או מי חלב
 אוסרין משא"כ מימי חלב של חלב שחוטה
 דאף בבישול יש תרי דרבנן ולא שייך
 מ"ע דניכר יותר מחלב טמאה ע' ש"ך
 פ"ז סק"ז ואף שלכתחילה ודאי נאסר
 אבל בדיעבד י"ל דלא דמי לאיסור
 העלאה על שלחן א' עוף וגבינה או
 לאכול חלב אחר עוף דהוי איסור לכתחילה
 אגברא וכן באיסור התבלין שבמדוכה
 בסי' צ"ז שיש עצה ליחדו לבשר עי'
 משבצות שם ויחזרו להיתר משא"כ לאסור
 הבשר שנכבש בחלב שחוטה לאכול חי
 או בשר שנתבשל במימי חלב של חלב
 שחוטה לעשותו כנבילה מנ"ל לגזור
 מדעתינו וצ"ע. †

כן מ"ש ריעב"ץ בסדורו שם אות כ"ט
 לענין חלב הקיבה שנמלח בקיבתה
 [שהוא בש"ע סעי' י'] שסותר למ"ש

בס"ט דאס איתא דפירשא בעלמא הוי
 הא ודאי דגרע מנ"ט בר נ"ט דהתירא
 בעלמא וכ"ש ע"י מליחה דלא הו"ל
 לאסור כלל בב"ח כה"ג כ"ש דלא לבעי
 ס' וכו' ע"ש ולפום חורפיה שבשתא
 ולא ראה דברי הש"ך ס"ק כ"ט דהמחבר
 מיירי לכתחילה דוקא ואף אם הוא פירשא
 מ"מ קיבלה טעם במליחה מעור הקיבה
 שהוא בשר כ"ש שהמחבר נשמר מלכתוב
 שהוא פירשא רק שאינו חלב והרי
 בחישוב עליה מטמאה טומאת אוכלין עי'
 מ"ש לקמן באות כ"ט גם מ"ש מנ"ט
 בר נ"ט כבר דחה רש"י זה, וגם למ"ש
 האחרונים רס"י צ"ה שייך רק כשטעם
 הראשון בכלי ובדיעבד דוקא ולא לכתחילה
 ובנ"ד הרי בדיעבד ודאי שרי להמחבר
 כמ"ש בב"י להרמ"א לשיטתו לפיכך
 הצריך ס' ולא ק' מירי.

(יב) בשפ"ד סי' פ"ז ס"ק כ"ב ויש
 להסתפק באותן שעורותיהן
 כבשרן כמו שחשבם ארמב"ם בהמ"א
 פ"ד הכ"א עור השליל ועור תחת האלי'
 ועור בית הבושת דהוי מה"ת כבשר
 ה"ה לענין בב"ח אפשר דאסור באכילה
 והנאה ע"ש. — הספק הוא ממ"ד בחולין
 נ"ה ודף קכ"ב דהמשנה דאלו שעורותיהן
 כבשרן בלשון יחיד נשנית ואינה הלכה,
 וא"כ מ"ש הפמ"ג עור תחת האליה בזה
 אין ספק דגם הת"ק אמר דהוי כבשר
 ולמ"ש הלח"מ שם דרק בעור הפרסות
 ועור ראש עגל הרך דר"י דחי לה
 ומפורש דלא הוי כבשר משא"כ בעור
 בית הבושת הוי כבשר י"ל דה"ה בעור
 השליל וכדומה דהוי כבשר ועפ"ז נפ"מ
 בעור הפרסות ששכיח שאוכלין אותו
 בש"ק כבשר ולכל זה דחי לה ר' יוחנן
 דהוי כעור א"כ לענין בב"ח הוי רק
 דרבנן ושרי בהנאה וצ"ע ממה דשקלי
 וטרי בחולין קכ"ב דפליגי רב ור"ח
 מאי בית הפרסות מזה נראה קצת סתמא
 דש"ס ס"ל דהוי כבשר ולפעננ"ד דתלוי
 בפלוגתת רש"י ותוס' בחולין שם דלתוס'

דכולהו אית להו דרשה דהטמאים י"ל
 דדוקא לענין טומאה ואיסור אכילה גלי
 קרא דהוי כבשר משא"כ לענין בב"ח
 אבל לרש"י דרק מסברא אזלינן בתר
 גישתא א"כ כל שהסברא נותנת שהוא
 רך ואין לו ממש עור חשוב כבשר
 ה"נ לענין בב"ח ואכמ"ל.

כת.

(ג) אציג מחידו' לחולין דף קי"ג מנה"מ
 [דכל בשר בהמה אסור בחלב]
 א"ר אלעזר אמר קר' וישלח יהוד' את גדי
 העזים כאן גדי עזי' הא כל מקום
 שנאמר גדי סתם אפילו פרה ורחל
 במשמע ולילף מיניה כפיב קרא אחרינא
 ואת עורות גדיי העזים וכו' תרי מיעוטי
 כתיבי עזים העזים, ויש לדקדק (א) מדוע
 לא הקדים הקרא שמקודם אשלח גדי
 עזים, (ב) מדוע לא הקדים קרא קודם
 דקודם עורות גדיי העזים וגם אח"כ
 שאמרו כתיב קרא אחרינא מדוע לא
 הקדים הקודם שני גדיי עזים, (ג) לסברת
 רש"י בקדושין ל"ד דמ"ד ב' כתובים
 הבאים כאחד אין מלמדין ה"ה דלא
 ידעינן בעלמא להיפוך מהלמד מב'
 כתובים עיי' מלוא הרועים ח"ב ש' אות
 ט' א"כ פרה ורחל רק מספק אסור
 קודם דמסיק תרי מיעוטי כתיבי, (ד)
 בתירוץ הש"ס תרי מיעוטי כתיבי הו"ל
 כשיטת הש"ס בקדושין ל"ה ועוד בכ"ד
 תלתא קראי כתיבי (שופטים ט"ו) אשתו
 בגדי עזים, (ה) קושית תוס' שם דבחד
 מיעוט סגי ובפסחים כ"ו ויומא ס'
 האריכו תוס' לישיב בכה"ג ונלפענ"ד
 דהש"ס רוצה רק לבאר דברי ר' אלעזר
 דיליף מקרא דיהודה את גדי העזים
 שלא תקשי קושיות הנ"ל ג"כ ע"כ התחיל
 מקושיא ולילף מיניה עד דמסיק תרי
 מיעוטי כתיבי עזים העזים פ"י דכונת
 ר' אלעזר דיליף מקרא את גדי העזים
 משום דהוי מיעוט השני דכבר כתוב
 בתורה גדיי העזים, אבל הש"ס בעצמה
 ס"ל

מ"ד בירושלמי פסחים פ"ט ה"ה דגם בע"מ כשר ע"ש ע"כ כפל חיבת שה דאו מפרשינן ומן העזים עד שיהא אביו ואמו שוין ונצרך לגופיה לדעת רש"י דלא כתו' חולין ע"חודו"ק] ובאמת כ"ז לישב דברי ר' אלעזר אבל להש"ס בעצמה א"צ לשני מיעוטי דאולי קרא ברבקה מוכרח לומר גדיי העזים שלא יכיר יצחק את יעקב ונשאר רק חד מיעוטי ולימוד לפרה ורחל מתלתי קראי או מק"ו כנ"ל או דאי אפשר לומר דגדי משמע רק רחל ולא פרה דא"כ למה לן גבי פסח לכתוב שה מן הכבשים ומן העזים הול"ל רק גדי דכלאים לפסול ממילא ידעינן מקרא או כשב או עז כמ"ש הרמב"ם ה' אסורי מזבח פ"ג ה"ד וע"כ דאו הוי אמינא אף פרה במשמע ובדרוש הארכתני על פי' חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזי למ"ש רש"י בשם מדרש ע"פ שני גדיי עזים טובים א' לפסח וא' לחגיגה למ"ד בברכות מ"ד אפי' גדיא בר זוזא שפרש"י שמן וטוב ששנה זוז לעורר זכות יצחק אבינו בברכותיו ליעקב על גדיי עזים בתרי זוזי ואכמ"ל *).

כ"ט.

ביומא דף פ"ג תנו רבנן מי שאחוז בולמוס מאכילין אותו הקל הקל טבל ונבילה מאכילין אותו נבילה [פרושו טבל דאורייתא] טבל ושביעית שביעית טבל ותרומה תנאי הוא דתניא מאכילין אותו טבל בן תימא אומר תרומה אמר רבה היכא דאפשר בחולין דכ"ע ל"פ דמתקבן ליה כ"פ בדלא אפשר מר סבר טבל תמור וכו' שם ע"ב אפשר בחולין פשיטא ל"צ בשבת ובעצין שא"נ דרבנן מר סבר טבל תמור ומ"ס תרומה תמורה והשורה הזאת לכאורה

ס"ל דלאו משום תרי מיעוטי יליף ורק משום דהוי תלתא קראי ולכ"ע אין מלמדין או דמ"ד דשני כתובים מלמדין יליף על פרה ורחל מק"ו כמ"ד ב"ד קי"ד. ובהך דתרי מיעוטי כתיבי י"ל דבחד מיעוטי אמינא כאן גדי עזים דוקא כדי שלא יכיר יצחק את יעקב הא בכל מקום שנאמר גדי סתם לא ידעינן להיפוך ורק לפעמים עזים דוקא ולפעמים אף פרה ורחל ונמצא דפרה ורחל אסור רק מספיקא ע"כ יליף ר"א מקרא דיהודה את גדי העזים דהוי מיעוטי שני ללמוד הא בכל מקום שנאמר גדי סתם ודאי אף פרה ורחל במשמע או כמ"ש תוס' בעצמם בפסחים כ"ו דבחד מיעוטי לא מצי למעוטי רק מלתא דלא דמי כל כך למיסר וכו' ע"ש וה"נ בחד מיעוטי אמינא כאן גדי עזים דוקא הא בכל מקום אף כבש במשמע דדמי ליה משא"כ פרה ולא תקשי דא"כ הול"ל לא תבשל שה הכולל בכל מקום רק שה כבשים ושה עזים די"ל דאו הוי נטעי להוציא כלאים הבא מכבש ועז כמ"ד בב"ק וחולין ע"ח אמר רבא כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים ובאמת זה אסור מה"ת בחלב לכ"ע ע"י מ"ש בס"י כ"ד ע"כ בא מיעוטי השני דיהודה את גדי העזים דכאן גדי עזים דוקא הא בכל מקום ודאי אף פרה ורחל במשמע [אגב אזכיר שבזה נתישב לי קושיא עצומה בפ"א בא דכתיב שה תמים זכר שתיבת שה לכאורה למותר שכבר זכרו ורבא אמר במס' בב"מ כ"ז דרק שה דאבידה לדברי הכל קשיא שלמותר ובוזה ניוחא שלא נטעי לומר כיון דבאוחו קרא כתיב מן הכבשים ומן העזים אולי כונת התורה דגלי קרא דשרי גם מכלאים הבא מן הכבשים ומן העזים יחד לפסח מצרים עכ"פ שיש

(* ה"ל ל' אר מר : אבי אבי ע"י סו"ת אמרי יוסף ה"א ס"ז כ"ד שהעלה לדינא דעיר בית הכרסית מצטרף בעצמות אסור להיתר במקום הפ"מ וה"ה לענין בב"ה יבכרש לענין החלב כיון שלא קבל שיהא ע"כ נהעיר.

לכאורה מיותרת לגמרי דהרי קאי בדאפשר בחולין ובוזא לא פליגי וע"כ כמו שהרגישו האחרונים ג"כ דהש"ס אשמעינן דהברייתא הזאת דפליגו בדלא אפשר גם בטבל דרבנן פליגי מר סבר טבל חמור וכו' ומינה דה"ה הך דת"ר דמיירי בדאורייתא תנאי הוא אבל פלוגתתם לא מיירי בשבת כלל כן הוא הפי' הפשוט והאמת לכל בר בי רב וקימ"ל כת"ק דמאכילין אותו טבל ק' זתי איסור ולא צ"ט זתי היתר וזית א' תרומה דתרומה חמורה מצד עצמו אף בלא צירוף השבות דשבת. ובוזא תראה דהרב בעל הגהות כס"ד על בשמים ראש סי' ל"ט ושאלת יעב"ץ סי' קל"ה שגו בפשט הפשוט אגב חורפיהו ודימו דהפלוגתא מיירי ג"כ בשבת ומחמת קושית הח"צ גם בדלא אפשר מדוע לא נפריש התרומה ותיכף נבטלה ברוב החולין להנצל מאיסור דאורייתא [למ"ד דאין מבטלין איסור רק מדרבנן] כתב השאלת יעב"ץ ואחריו החזיק בח"ס יו"ד סי' שי"ט דלית נגר ובר נגר דיפרקיניה זולת בשני תרוציו הראשון דבחזרה למקומה לא נתבטלה מה"ת וחזרה לטבלה כמ"ש בירושלמי ריש פ"ד דדמאי דבחזרה למקומה מדמעת ואמת שבפי' הר"א פולדא כתב כן אבל יתר המפרשים לא פרשו כן [ועי' מהרי"ט אלגזי ה' בכורות ד' זשיטומיר דף כ"ט] ודא"כ מדוע לא מצאו אנשי חיל ידיהם בחלת חו"ל דקיל בחזרה למקומה שיקחו ממנה חלה פעם ב' בלא שאלה עי' יו"ד סי' שכ"ג והשאלת יעב"ץ ח"ב סי' צ"ט נדחק בזה ע"ש ואכמ"ל. וגם תרוצו השני כיון דיש כאן כמה איסורי דרבנן הפרשת

תרומה בשבת וטלטול התרומה ובמערכו לבטל מתקן התרומה להחזרה וחמורי מחד איסור דאורייתא ג"כ לא נלפע"ד דכרוך הדבר דגם מאה דרבנן קילו נגד חד איסור דאורייתא [וגם מכפל לשון הקל הקל נראה דשני איסורי לאו אף משני שמות קל נגד חד איסור חמור שבכרת או מיתה] וגם הפלוגתא ביומא שם לא מיירי משבת כלל כנ"ל בביאור הפשוט בש"ס וקושית הח"צ כבר קדמו בפר"ד דרוש י"ט ועוד באחרונים ועי' תשו' אבני מלואים סי' ח"י שתירץ דתרומה אסור לבטלה מה"ת לכ"ע דהוי כמאבדה במוציאה לחולין ועובר על הכתוב משמרת תרומתי.*] גם לפע"ד אף שאינני נגר ובר נגר אמינא ת"ל מלתא דמסתבר דנהי דנימא דאף תרומה שחזרה למקומה מה"ת בטלה ברוב. ואף למ"ד מה"ת מותר לבטל איסור ברוב מ"מ היינו בחדא לרעותא, אם במקרה חזרה למקומה בשוגג, או בנוטל תרומה שנפרשה כראוי ומערבה בחולין אחרים, אבל בתרתי לרעותא להפריש תרומה בכונה כדי לערבה תיכף חזרה מן התורה לא הוי הפרשה כלל כשמערבה והברכה לבטלה**) וגרע מנוטל לולב ומכוון שלא לצאת בו דכאן עושה מעשה עוד היפוך המצוה ודמי למי שמל בכונה כדי למשוך הערלה אח"כ וחזר ומשכה די"ל דמה"ת הוי ערל עי' מ"ש בכורת הברית ר"ס סק"ה [הגם שצ"ע ממ"ד ביבמות ע"ב דקרא את בריתי הפר אסמכתא דלמא קמ"ל כה"ג] ואפי' במצוה דרבנן כמו במדליק נ"ח ע"מ לכבותה תיכף ומכבה עי' מג"א תרע"ג ס"ק י"ב ובבאה"ט

דאינה

(* ה"ל ל' אומר עי' שו"ת יר יצחק סי' מ"ה שמהרץ שאפי' אי הוי רק מדרבנן ביטול התרומה ג"כ אינו דומה זל"ז דכשמאכילין להחולה טבל או תרומה אין עושה דמאכיל עובד איסור בידים דהיינו איסורים טבל או תרומה הם כבר נגמרים ועומדים והוא רק צריך להדר להאכילו הקל שבהם תהילה אבל אם המאכיל יבטל התרומה נמצא דעושה מעשה איסור בידים דהא שם איסור לא נפקע מניה גם לגבי החולה [להסוברים שלא הותרו לגמרי ורק דהוי הוא אצל החולה] וא"א לאדם טא אפי' באסד"ר כדי שיזכה חברך. (** וי"ל דאף לקולא כן כהך דנבחים ק"י דוקא בחזר קומצה לתוכה והקריבה בהוץ חייב ולא בטלי ברוב אבל אם קמץ ע"מ להחזיר והחזיר והקריבה בהוץ פטור ואכמ"ל.)

דאינה מצוה כלל ועיי' ריש מס' טבול יום במכנס חלות ע"מ להפריש אף שנשכו אינו חיבור וביו"ד שכ"ו ס"ב העושה עיסה לחלקה דינה כמופרש וה"ה בני"ד להיפוך במפריש כדי לערבה ומערבה דאינה הפרשה כלל מה"ת ול"ק. *) והנה בירושלמי יומא שם פ"ח חני מאכילין אותו את הכל בקל נבילה ותרומה מאכילין אותו תרומה [ומסיק כמהן דאמר תרומה בזה"ז דרבנן ועיי' נוביי"ק או"ח סי' ל"ו ואכמ"ל] חלה וערלה צריכה פי' אבעיא דלא אפשרא איזה חמור חלה דעון מיתה או ערלה דאסור בהנאה ופי' במפרשים דאף בדרבנן איבעי להו וכנ"ל דגם במכילתן פליגי גם בטבל ותרומה דרבנן. והלשון את הכל בקל נראה פרושו כנ"ל דאף אם בקל יאכל כמה זתים ובהחמור רק כזית אחד אין הולכין אחר הכמות רק אחר הקל ולא קשה ממה ששוחטין לחולה בשבת ואין מאכילין נבילה מוכנת שביאר הר"ן יומא שם הטעם דבנבילה יעבור על כל כזית דבאמת בס' האשכול ח"ב סי' ל"ו ורדב"ז ח"ג סי' תקצ"א ותשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ל"ח דחו טעם הר"ן ושוחטין כמה עופות קטנים אף שיש נבילה גדולה מוכנת שיש בה די וכן אף כשהחולה צריך רק זית אחד שוחטין עבורו דשבת הוא הקל שלא יהיה מכשול לעתיד לבוא לומר שלא הותר שבת משום פ"נ וכמו שאין עושין הפ"נ ע"י עכו"ם ונשים וה"נ אפי' החולה לא ידע שנבילה הוא שוחטין עבורו או משום דהותרה פק"נ בשבת ע"ש ואכמ"ל. אבל מש"ש בנחל אשכול לישב דלמאי דמוקי ביומא דפליגי רק בטבל דרבנן ובדרבנן לא נאמרו השעורין ואין חילוק בין זית א' להרבה זתים משא"כ כששוחטין בשבת שלא יעבור על כמה לאוין של נבילה בשיעורין דאורייתא

שלוקין עליהם עכ"ל. במח"כ שגה בפשט הפשוט שם דהך ת"ר פליגי גם בדאורייתא כנ"ל שאין מאכילין זית א' תרומה לת"ק רק טבל כמה זתים וגם אינו פשוט עדיין דבדרבנן אין חילוק מוית א' להרבה זתים ועיי' תוס' שבת צ"א דאף כשאינו לוקה חמור כזית מחצי זית ועיי' רמב"ם המ"א פי"א ה"ג והשונה מסתם ייגם רביעית ועיי' לח"מ דאף שאסר מדרבנן כ"ש מ"מ יש חילוק במכות מרדות וה"נ יש חילוק מוית א' להרבה זתים בדרבנן ואכמ"ל. ויש ל"י עפ"ז כמה תקירות כמו שאגיד. א) די"ל עוד בכונת הירושלמי הנ"ל הכל בקל דהיינו כשצריך החולה רק לכזית א' אין מאכילין אותו חצי זית מהקל וחצי מהחמור מאותן שאין מצטרפין ללקות רק כל הכזית מן הקל דח"ש אסור מה"ת וכמ"ד במנחות ס"ד מוטב שירבה במלאכה אחת ממה שירבה באיסורין וזה דלא כמ"ש בס' מנחת פתים סי' תרמ"ב בהיפוך והעתיקו בס' או"ח החדש סי' תרנ"ח ושל"ח מע' יו"כ סי' ג' אות י"ח ולפעד"נ ראייה למ"ש ממכילתין טבל ושביעית שביעית, ואמאי לא אמרו דאף נבילה ושביעית שביעית רק דקמ"ל באופן שצריך החולה לאכול למשל ג' זתים והוי אמינא יפריש מהטבל משהו תרומה דהרי בחול מיירי ויאכל כל הג' זתים שיש בהן רק משהו תרומה דח"ש אינו עובר אף בעשה עיי' תוס' שבועות כ"ג קמ"ל דיאכל ג' זתים שביעית דעיקרה בעשה ולא הח"ש תרומה שעיקרה עון מיתה דזה לא הוי ידעינן בשיאמרו נבילה ושביעית וכן משמע מסתם פלוגתתן בטבל ותרומה בדלא אפשר דמיירי אף בכה"ג כשיפריש תרומה פחות מכזית אפ"ה ס"ל לתנא קמא דיאכל הכל טבל ועפ"ז י"ל דשוחטין לחולה בשבת אף כשאינו

(*) ר"ל ל' א' מ"ר : בזה כיון אבי הגמ"ר לדעת הגדולים ע"י גמ' שעריים ס"ו ש"י שמתרץ

כשאנו צריך רק לחצי זית ויש כח"ז
 נבילה לפי הטעמים הנ"ל דשבת הוא
 הקל א"כ קל גם מח"ש דנבילה שאסור
 מה"ת וכ"כ פמ"ג באשל שכת"ח סק"ט
 ונלפע"ד דמ"ד בחולין ט"ז בשוחט לחולה
 בשבת דמותר לבריא דא"א לכזית בשר
 בלא שחיטה תיבת כזית לאו דוקא
 והרמב"ם בה"ש השמיטו מה"ט ואולי
 שגירת לשון הוא משוחט מסוכנת ביו"ט
 דשם כזית דוקא.

ל

ומכל מקום מ"ש המג"א שם דמשמע
 מהרא"ש דגם איסור דרבנן אין
 מאכילין ושוחטין עבורו והוא מכח דמיון
 הראיה ששוה ליו"ט כמו שאין אומרים
 לנכרי שינחור עופות למ"ד אין שחיטה
 לעוף מה"ת הנה הוץ ממה שהשיג עליו
 בעל מחה"ש לפע"ד לא אבין כלל
 דמיון הראיה דאף למ"ד הזה נחירת
 נכרי נבילה מה"ת ורק ע"י ישראל כשר
 כמ"ש ושפך וכיסה מבנ"י שחייב בכיסוי
 וע"י מ"ש בכורת הברית דף קל"ה
 עמוד ג' ובאמת בבן פקועה שצריך
 שחיטה מדרבנן כשנמצא אז אין שוחטין
 לחולה וינחרה הנכרי כמ"ד במנחות ס"ד
 דאין כורתין ב' שלא להרבות בקצירה
 משא"כ יו"ט שהותר להרבות בשחיטה
 וע"כ לא כיונה התורה לבקש בן פקועה
 שעכו"ם ינחרה ביו"ט א"כ אף שנמצא
 אסור דאפשר בהיתר גמור לשחוט אבל
 פק"נ אף כשהותרה בשבת היינו דוקא
 כשאי אפשר בהיתר מה"ת ואף אם
 נצדד להתיר לשחוט לחולה בשבת ולא
 להאכילין איסור דרבנן אבל צ"ע אם
 מותר לשחוט בשביל קטן החולה בשבת
 כשיש נבלה מוכנת דבקרבן נתנאל על
 מ"ש הרא"ש יומא שם בשם הראב"ד א"נ
 שא"א שלא יהיה קטן אחד בסוף העולם
 פירש דשרי לשחוט בשביל קטן ומאד שגה
 בפרושו דתלה תניא בדלא תניא דגם על
 גדול החולה אנו מצטערים לברר ההיתר

לשחוט והוא מביא ראיה מקטן. והנכון
 בפרו' הוא כך דיש פלוגתא נוראה אי שבת
 הותרה משום פ"נ או רק דחוייה ואף
 שהכ"מ רפ"ב מה"ש מדמה זה לדין אי
 טומאה הותרה בצבור או דחוייה שלעיקר
 נראה דרק דחוייה הנה בתשב"ץ סי'
 ל"ו העלה דשבת הותרה משום פ"נ כמו
 עבודת קרבן צבור ומילה בשבת וסברת
 האומרים דרק דחוייה דלא דמי לקרבן
 צבור שמוכרח להיות בכל שבת אבל
 טומאה מקרה הוא וע"כ רק דחוייה וא"כ
 חולה בשבת שרק מקרה הוא דמי לטומאה
 ע"כ הראב"ד אחר שביאר ההיתר שכבר
 ניתן לדחות בהבערה וכדומה מסיים
 א"נ שאי אפשר שלא יהיה קטן אחד
 בסוף העולם פי' שאינו מקרה רק כן
 התנהגות העולם שבכל שבת יש קטן
 הנולד וצריך לחלל שבת עבורו אף
 בלא מילה וכ"ש במילתו א"כ נראה
 דשבת הותרה מפני פ"נ כמו קרבן צבור
 ויש לדחות דנהי דהותר חימום וכדומה
 אבל בשר להאכיל לחולה אינו בהכרח
 שיצטרך החולה לזה ומקרי רק דחוייה
 כשאין בשר כשר וצריך לנבילה. ונמצא
 לנ"ד לענין קטן לשחוט עבורו כיון
 דלשיטת הרשב"א גם לקטן הבריא ספינן
 לו בידים איסור דרבנן על כן אף אם
 נימא שבגדול החולה דחינן שבת מלהאכילו
 איסור דרבנן כמ"ש המג"א מ"מ בקטן
 החולה נחתין דרגא וגם איסור דאורייתא
 ספינן ליה ולא דחינן שבת עבורו.
 ב' אחרונים העלו דספק איסור ושיעור
 שלם קיל מח"ש מאיסור ודאי [צ"ע
 כשהרופא אומר דרפואתו מהאיסור ודאי
 דוקא בחצי שיעור וכשיאכל יותר יסתכן
 י"ל דח"ש קיל דלא חזי לאצטרופי לעוד
 ח"ש דבטח לא יאכל] ושיעור שלם
 שאיסורו מדרבנן נגד ח"ש ספק דאורייתא
 ע"י תשו' בנין עולם סי' י"ט שחקר
 בזה וע"י פמ"ג פתיחה הכוללת ה"ד אות
 י"ג והנהגת או"ה ג' אות כ"ה —
 ועפ"י בשר עוף בחלב קיל נגד [חיה
 בחלב

נבילה וטמאה מבב"ח ומה"ט גם לר"ש דאין איסור יו"כ שבכרת חל על נבלה מאכילין אותו ביו"כ כשרה אף שיש בו איסור כרת אבל לפענ"ד טעם זה אינו דהרי בכורות ל"ו מבואר דנו"ט יקוץ הנפש משא"כ בטבל ובכורות*) וא"כ מדוע טבל ונבילה מאכילין אותו נבילה וגם מהג"ל מס' האשכול דאף שהחולה לא ידע דנבלה הוא שוחטין ומוכרח לומר דלר"ש כיון דאין איסור כרת בגוף המאכל רק יומא דגרם ובחולה ביו"כ שעל האוכל אין כרת שוב מאכילין אותו כשרה דוקא ועי' מ"ש בחקירה ו') ועי' שו"ת בן יהודה סי' כ"ה וחי' רעק"א יו"ד סי' ס"ד דנפ"מ בחולה שמאכילין חלב בצירי מטמאה ולא של טהורה שבכרת.

ד) פשוט דאיסור תורה שלכד"ה קל נגד אסד"ר כדה"ג עי' ר"ג פסחים פ"ב וכ"מ ה' יסוה"ת פ"ה ה"ח וש"ך יו"ד קנ"ה ס"ק י"ג י"ד ואף בבליעה בלא לעיסה הוי כדה"ג עי' נובי"ק יו"ד סי' ל"ה ואף בכרך האיסור תוך מאכל היתר ובלע הוי דרק אכילה והנאה מה"ת עי' בינת אדם סי' (צ"א) ע"א ורק בכרכו בסיב או בנייר הוי שלא כדרך אכילה עי' מל"מ ה' מ"א פי"ד הי"ב ועי' מ"ש לעיל אות כ'. ועי' תשו' מהרי"א הלוי ח"א סי' נ"ב לענין בליעת הפילען לרפואה שבתוכם שמן דג טמא ועי' מ"ש בני הרה"ג מ' הר"ל פוסק נ"י בספרו דברי הלל או"ח סי' ז' ע"ד הקאפסיוולין הנעשות מזשעלאטין שכורכין בהם רפואות מחמץ שהוכיח דהזשעלאטין בעצמם הם איסור שנעשים מדבק של דג טמא ומוסיפים איסור לעשות אותם דרך הנאה ואכמ"ל. ויש לחקור מה קל אם כזית טמאה כדה"ג או ח"ו טהורה בחלב. אף באוכל של כדה"ג בפרט כשיש בו גם מתחילה איסור בישול

בחלב עי' לעיל אות כ"ב] ספק טריפה דאורייתא וכ"ש חלב מוקצה שנחלב בשבת קל נגד חלב עכו"ם עי' תשו' פרי יצחק סי' י"ד ועי' פמ"ג מ"ז סי' שכ"ח סק"ו ונלפע"ד דאכילת חלב אחר בשר בהמה תיכף שהוא דרבנן קל מבשר עוף שנתבשל בחלב דנעשה נבלה מדרבנן דלאכול אח"כ חלב הוי רק איסור גברא וכמ"ש בהג"ה לנחלת יעקב פסחים אות י"ב בפ"י הר"מ המובא בראש יומא שם דמשה שוחטין לחולה בשבת דשבת רק איסור גברא והותר לחולה לגמרי והוי קל נגד נבילה דארי דאיסורא רבוע עלה באיסור חפצא ורק נדחה לגבי חולה ואף למ"ש לעיל אות ד' לענין חשאב"ס דהוי כאוכלם יחד לכ"ו בחשיב"ס י"ל דקוד' האכילה הוי רק איסור גברא שהותר לו ואחר האכילה לא יחול עליו עוד איסור חפצא עי' מ"ש לעיל סוף אות י"ב וגם באכלם יחד כל שלא נתבשלו יחד אין כאן איסור דאורייתא ואכמ"ל. — ועי' שו"ת עמודי אש דף כ"ה שהביא מרי"ו שהעיקר כתירוץ הא' של הרמב"ן דאפי' כשאוכל פחוימכשיעור מאכילין אותו הקל הקל.

לא.

ג) בשר טהורה שנתבשל בחלב וטמאה בחלב אף שמרש"י חולין ק"ו ע"א מתני לחומרא דחזיר יש בו ב' איסורין נבלה וטמאה רק שייך לשון לחומר' אבל לדינא למה דקיי"ל במעילה ט"ו דאין איסור נבלה חל על טמאה הוי רק איסור טמאה ואין בו איסור בב"ח וח"ו בשר וח"ו חלב אין מצטרפין ואסור רק כדה"ג משא"כ בשל טהורה שנוכף באיסור בב"ח כל אלה המור וה"ה נבילה שנתבשל בחלב קל עכ"פ להנאה למ"ש באות כ"א. [זולת לטעם הרא"ש דשוחטין לחולה בשבת דשמא יקוץ נפשו בנכילה ויסתכן א"כ כ"ש דיותר יקוץ באכילת

*) הל"ל או"ח סי' ע"ג רמב"ם ה' תרומות פ"ד ה"ז שגם באלו גפסיר של אדם הותרה ואפשר ש' חילוק בין קצת טהור לעין מיואס וחתה הוא לשון פתח חתרת ד' מבני חומר האיסור.

בשול כשנתבשל כדה"נ ונראה דח"ו בב"ח קיל יותר עיי' מ"ש באות ט"ו ובאות ט"ז דאם מתחילה בישל רק ח"ו בשר וח"ו חלב לרב לא מצטרפי למלקות באכילה ובישול

(ה) אם יש שני מיני חלב א' שנתבשל עם בשר וא' שנתבשל עם תרבא לענין לאכול הבשר או התרבא היינו האיבעיא בירושלמי הנ"ל מאיסה"נ ועון כרת איזה קל יותר [צ"ע על הר"נ יומא שם שכתב דאיסור לאו דנבילה קיל מכרת דהרי גם תרומה שבמיתה קיל מכרת עיי' כריתות כ"ג] וה"נ בבשר כשר עם חלב איסור הנאה ובתרבא איסור כרת אבל לשתות החלב למ"ש באות ... אין איסור בב"ח חל על חרבא לענין הנאה כלל ומצד טכ"ע שבלע חחלב מן חרבא אינו מה"ת וה"ה כשאר איסורין [כחנם הטריד בס' מי באר מסי' מ"ח ואילך לפלפל בזה שעיי"ו יחול איסור בב"ח ואכמ"ל] משא"כ בשר כשר שנתבשל בחלב טכ"ע מה"ת ואסור בהנאה א"כ קל החלב שנתבשל עם חרבא מהחלב שנתבשל עם בשר וה"ה בנבילה כנ"ל.

לב.

(ו) חמץ בפסח חמור מהני חרי איסורי בב"ח וחלב שנתבשל עם חרבא לבדם דיש בחמץ תרתי כרת ואסור בהנאה אבל זית א' חמץ קל משיאכל ב' זיתים א' בב"ח והב' תרב' [וה"ה דו"א של תרב' מנבילה שיש בו ב' איסורים קל מלאכול ב' זתי' א' בשר נבילה והב' תרבא מכשרה] ואולי אף שני זתי חמץ קל מלאכול ב' זתים א' בב"ח והשני תרבא חלה וערלה כנ"ל משא"ס דמנחות מוטב שירב' במלאכ' א' ממה שירבה באיסורין — כן י"ל דככותבת היתר נגד זית בב"ח ביו"כ אף דיש בככותבת כרת קל נגד זית בב"ח שיש בו איסור אכילה והנאה בגופו משא"כ הכרת של ככותבת היתר תלי בזמן ול"ד להאיבעיא דירושלמי

הנ"ל בחקירה ה' איסור הנאה וכרת איזה קל ואף ככותבת נבילה ביו"כ קל נגד כזית בב"ח דאיסור יו"כ שבכרת נדחה או הותר בפ"נ והוי כיום חול ושוב מאכילין הקל אף שהוא יותר בכמות כנ"ל ד"ה והנה מירושלמי. ומאז נפלאתי על הנוב"י סי' ל"ו בחלוקו מנבילה שנתנבלה מעיו"כ לנתנבלה ביו"כ מענין אין אחע"א דמה זה איסור דהרי יו"כ היתר למסוכן כיום חול ומצאתי בשד"ח מע' יו"כ סי' ג' אות טו"ב שכבר תמה בזה בשו"ת דבר משה להגאון ר"מ תאומים סי' ל"ה ובתוסד לאברהם להגאון ר"א תאומים מה"ת א"ח סי' ס"ז השיב לו וז"ל דאף דבש"ע תרי"ח מבואר דגם ביו"כ מאכילין הקל תחילה נראה דהיינו דוקא שלא להאכילו איסור החמור מכרת כגון עון מיתת ב"ד אבל כל שאין איסורו חמור מכרת לית לן למיזל בתר הקל תחילה כיון דהותר לו איסור יו"כ לא אכפת לן בהסתפח לו עוד איסור אחר שאינו חמור ממנו והאריך לפלפל בזה ממ"ד כיון דאשתרי אשתרי וע"ש ומלבד שדבריו דחויין דהיכן מצינו באכילה איסור מיתת ב"ד דחמור מכרת ולרבריו ביו"כ שחל בשבת אין שוחטין לחולה ומאכילין נבילה כדי שלא יעברו על איסור סקילה עוד חלילה לשמוע אליו דאף אם נימא דיו"כ הותרה בפ"נ מ"מ לא גרע מיום חול דמאכילין הקל.

ואגב אבאר ואתקן [בפרושי המוסגר] דברי הלק"ט ח"א סי' ע"ה וז"ל שא"ל חולה שבאו להאכילו ביו"כ מעט מעט [פיי' דרפואתו דוקא פחות מכזית ולשהות בנתיים] ולא נמצא מאכל [בשר כשר] שיספיק לו אם לא ישחטו לו תרנגולת מפוטמת שמזונה מרובה מהו. תשובה, לטעם שאמרו שאין מאכילין אותו נבלה [בשבת] מפני שמניאין דעתו ונפשו קצה במאכל איסור גם כאן יותר יתישב דעתו שאינו עובר על איסור כרת [פיי' דלא תימא דשאני

שבת שעוברים רק איסור שחיטה והחולה אינו עובר כלל לפיכך מותר לשחוט משא"כ כאן דהחולה ג"כ עובר באכילה ביו"כ לא הותר שני איסורים לזה אמר דיותר יתישב דעתו במה שרואה ששוחטין עבורו ביו"כ ואין חוששין לאיסור מלאכה שבכרת ה"נ אין חשש באכילתו מאיסור כרת דהותר לו והט' [או"ח סי' שכ"ח] כתב הטעם ששבת לגבי דידיה כחול הוא וכחול לא היו מאכילין אותו נבילה [פי' דלזה הטעם הוא הדין ביו"כ דהוי כחול לגבי דידיה לפיכך מותר לשחוט] וזה"ל יהיב טעמא משום דאכל זית וזית עביד איסורא ואיסור שבת חד הוא ולדידהו [ט"ס וצ"ל ולדידיה] בנ"ד אין שום היתר לשחוט [פי' כיון דע"כ יאכל רק פחות מכזית ולא שייך בו חזי לאצטרופי עי' לעיל ציון ב'] מ"מ לרידן נקטינן כטעמא דמתיר דאין הולכין בנפשות אחר הרוב [פי' וכ"ש כאן שרוב הטעמים להתיר] כ"ש למ"ד הותרה שבת דהרבה פוסקין כן [עי' לעיל ציון א' כ"ש שנאמר כן על יו"כ מדאשחרי אשחרי כנ"ל ולזה הזכיר בהשאלה תרנגולת שלא יעלה על הדעת שרק דחוייה ונאמר לעכו"ם שינחור לו למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת כנ"ל בציון א'].

לג.

כהן שאחזו בולמוס ביו"כ תרומה הקל נגד חולין כמ"ד יומא ע"ד ולא אביא את התרומה שהוא בקום אכול ת"ל תענו ואף בדלא אפשר כי אם שיאכל הכל כ"ע ל"פ דמתקינין לו

ביו"כ ודוקא טהורה. ובתרומה טמאה ג"כ יש לחלק אם הכהן טמא בין שנטמא הכהן קודם שננטמא התרומה עי' לח"מ סנהדרין פי"ט ה"ב דדמי לזר וח"מ בי"ש משא"כ בשנטמאה התרומה קודם שננטמא הגוף י"ל דאינו במיתה עי' שו"ת אורי וישעי סי' קל"ה וא"כ זה הקל. וזר בין טמא בין טהור שאכל במזיד תרומה בין טהורה בין טמאה שח"מ בי"ש כמ"ש הרמב"ם תרומות פ"ו ה"ו חידש בשו"ת חמדת שאול סי' ל"א בחיו"ד ע"ד הקושיא על רש"י נדה מ"ג ע"ב ד"ה ומאכיל בתרומה ביום שנולד דהרי היא טמאה לידה [עי' פיה"מ לתפ"י] דהלאו של טומאת הגוף נאמר רק לכהנים ולא לזרים וזר טמא האוכל תרומה אינו חייב אלא משום זרות ואותה זרה מותרת בתרומה ודבריו סתורים מרש"י גופיה בעירובין ל"ז ע"ב ד"ה ותרומת מעשר בתוכו שכתב ואם אכלו לוקה עליו משום תרומה ואם נטמא ואכלו לוקה משום תרומה טמאה. רק לפע"ד לק"מ דהרי רש"י נדה מ"ג הוא בפרקן יוצא דופן וביוצא דופן אינה טמאה לידה. בשד"י חמד כללים ח' כלל י"ז מביא דברי הלחם שמים ושו"מ דביו"כ דשיעורו ככותבת בכזית שהוא פחות מכותבת אסור מה"ת גם לר"ל ורק בפחות מכזית הו"ל ח"ש ע"ש ועפ"ז נלע"ד לישוב מה שהקשה בהגהות על משניות בס' שלמי נדבה מנחות פי"א מ"ז שעיר של יו"כ נאכל לערב הא יכולי' לאכול ביו"כ בכזית לר"ל דח"ש אסור רק מדרבנן ואין שבות במקדש ובוז נחא דבכזית אסור מה"ת גם לר"ל ואכמ"ל.

דברי שלום

הערות מיריד נפשי הרה"ג סוע"ה הרום. חריף ובקי כש"ת

מו"ה שלום יוסף פייגענבוים נ"י

אבד"ק לאקאטש.

והר"ן אוסרים ומוכח דטפי יש לאסור
טמא יבש תפל וטהור. מלוח צלול ממה
ששני גושים נוגעים, וגם א"ל דדוקא
בגוש מלוח נוגע אוסר משום שהמלח
עצמו שעל החתיכה נוגע ומחמם וכמ"ש
כה"ג בש"ך סי' ע' ס"ק כ"ט לחלק
בין חתיכה שנפלה לציר או לכין
חתיכות מלוחות ע"ש דהא בסי' צ"א
ס"ק ט"ז הנ"ל מוכח דליתא ועי' מנח"י
כלל ו' סק"ד מ"ש ע"ד הש"ך סי' ע'
ס"ק כ"ט הנ"ל, אע"כ דנהי דהפליטה
נוגעת מ"מ אין לה חיבור וכמ"ש החו"ד
סי' צ"א סק"ו וצ"ב סק"כ והסכימו לזה
רוב האחרונים, וע"כ אעפ"י שהציר
נוגע ומחמם ומפליט התפל מ"מ אין
הטעם היוצא מהטמא התפל מגיע באמצעות
הציר עד קצהו הנוגע להמלוח שיתבלע
בו, ומשא"כ בשניהם מלוחים שהטמא
ג"כ פולט ציר ומגיע עד הטהור בעיניה.
וגם הג' או"ה שם בט"ז סי' צ"ח סק"ז
המתרת בלא סי' ע"י מים צוננים להקפיא
החלב סבירא לה הכי ומשו"ה לא קשיא
לה קושות הט"ז דעכ"פ הטעם להיכן
הלך (*) כי כ"ז שהחלב ניתך בתוך
הרוטב אין הרוטב בולע ממנו כלום
ואפי' לא מהדם שבתוכו דסתם חלב
ודאי שלא נמלח להוציא דמו (אם לא
שנאמר דס"ל בקצת אחרונים שאין
דם בחלב ועי' מנחת פתים יו"ד סי'
י"ד בזה) - אלא דבזה לא ס"ל כהג'
או"ה דסו"ס ברגע א' קודם שנמס החלב
בלע

(א) במ"ש הרה"ג באות ג' בטעם
האוסרים חמאה של עכו"ם
מחמת שעמד מעל"ע או נתבשל עם
חלב טמא וא"כ קבל החלב טהור טעם
מח"ט י"ל דהרי מבואר בר"נ פכ"ה
גבי בי דוגי דאין לח מקבל טעם מלח
ע"ש ובתוס' חולין ק"ח: ד"ה שנפל
וקי"ב ד"ה תרי וברא"ש שם סי' ל"ו
וכבר אני בעניי חזון הרביתי בספרי
נתיבות שלום (כת"י) בכמ"ק וקבעתי
בה מסמורת איבע"א סברא דאל"כ אין
לך לח וצלול שעומד מעל"ע שאינו
נעשה כמבושל מכח כיבוש עצמו בעצמו,
וא"כ דם שעמד בצלילות מעל"ע יצא
מאיס"ת לרוב כנין ומנין דס"ל שגם
בדם בעין כבוש כמבושל אע"כ שאין
לח פועל בלח ולא נפעל מלח וזה יש
לדחות דשאני לח מניה וביה משני
לחים נפרדים באיכותם שנתערבו אבל
הרי כ"כ הראשונים הנ"ל וזוהי לפענ"ד
גם כונת הר"ן ז"ל שהביא הט"ז ביו"ד
סי' ע' סק"י שהוקשה לו דרתיחת
הטהור המלוח מחמת הטמא התפל וע"כ
תירץ שלא התירו אלא כשהפליטות
נוגעות זב"ז, ע"ש, ומה הועיל בתירוצו
והרי ציר מלוח רותח טפי מהחתיכה
כמ"ש המרדכי פכ"ה סי' תשי"ח דאפי'
במליחת צלי שהחתיכה אינה רותחת
הצור חשוב רותח וכ"כ ב"י ורמ"א ז"ל
סי' צ"א ס"ה ועש"ך שם ס"ק ט"ז במה
שהקשה על הת"ח דהסמ"ג והמרדכי

(*) דה"ל אר"מ שלפע"ד לא כן הדבר, הן עפ"י חכמת החימיקע ידוע שכל חלב ושומן יש בו מתילדתו ג' יסורי החומצתי Triglycerit חומץ סטעאריק Acid Stearic חומץ פאלמיטיק Acid Palametic והחומץ

שכתב אכלהו קאי אשום ובצל ומשקין ושייר ביצה. עמדתי ע"ז בגליון ש"ס שלי שם וכתבתי דודאי א"א לומר שדעתו דביצה אפי' בל"ע עליה לילה ר"ר שורה עליה מיד שקולפה. אלא שיאכלנה מתוך קליפתה בגמיעה. ורק בשום ובצל שא"א לאוכלם אא"כ יקלפום ע"כ דרק בלינה ר"ר שורה עליהם. דז"א דא"כ א"א לאכול ביצה מבושלת או צלויה כ"צ ועי' ברכות מ"ד: טבא ביעתא מגולגלתא משית מטוייתא והיינו צלויה קשה כפרש"י שם וש"מ מיהא דמטוייתא נמי לא אסורא משום ר"ר ואיך יאכלנה וא"א ע"י גמיעה. וגם שיש לדחוק דאוכל ע"י הוצאה באיזה כלי האוכל מתוך הקליפה אבל ז"א ולא שמענו כזאת. אע"כ אדרבא זהו כונתו דביצה פשיטא דדוקא עבר עליה לילה אחר שקלפיה ר"ר שורה דאל"כ וכי יאכל ביצה בקלופתה. אבל שום ובצל דאפשר לאכול גם הקלופה בחדשים טרם שנעשה הקלופה קשה וא"ר לאכילה סד"א דלא קאי עלייהו שעבר עליהן לילה אלא שלא לקולפם כי מיד בקלופתן ר"ר שורה עליהם. קמ"ל. ולענין חידוש האחרונים שביו"ט אם נקלפו הבצים תו ליה דשיל"מ כתבתי בחי' לאו"ח תרמ"ט ע"ד המ"א סק"כ על מה שכ' בחשק שלמה סוכה מ"ח באתרוג שהיה מונח תחת המטה יע"ש

דהרי

וחימץ אלעיק acid oleic ומשלתמן נחמיה החלב. ומכל יסוד ויסוד יש חלק ידוע במדה ובמשקל. בחלב הרך יש חלק אלעיק במדה מרובה. בחלב הקשה יתר השני מינים במדה מרובה. ואם ימצא מחלק אחד מעט יותר מגפי חשבון הצורפריצי שצריך להיות ממנו (עפ"י רוב יסוד הפאלמעטיק מיותר) אוי בבוא החלב הזה לאיזה תבשיל או מהיסוד המיותר ישאר התרוץ שם ולא יתפרד חזרה בשום אופן כי הוא אינו מתאחד ומתלכד כלל עם החלב לגמרי. ויתרון כזה ימצא תמיד כי הוא יתהווה מהאוי"ר. מהחום וכדומה הפועלים על החלב ועי"ז יתפרד אינה יסוד ריתוסף א' על הנוזל וזהו סוד הקלקול בשיתקלקל החלב ויתחיל להסריח זהו סימן שנתפרד חלק אחד מחבירו ובפרט דם הנמצא בו שהוא לגמרי עונד בפני עצמו ואין לו שום שייכות עם החלב ועם טבעו לגמרי וקשיות הט"ז הטעם להיותן הלך קושיא אלימתא היא. ויצא לנו מזה נפ"מ גדולה לדינא באירע שאלה כזו בשבת אי מותר להקפיא החלב ע"י מיס צוננים. עי' גלבושי מרדכי או"ח סי' ק"ה שמחלק באם כבר צף החלב למעלה יש להתיר אבל לעשות התיקון הוי בורר ממש. ועי' פמ"ג או"ח ש"ט במ"ז ס"ק י"ג דכל שאינו בורר מכל וכל ומניח קצת אוכל עם הפסולת לא הוי בורר. נמצא לדברינו אלה שהחלב אינו מתפרד לגמרי יש להקל בשבת ואפשר טעמו לאו כלום הוא לענין זה וכיון שממשו יתפרד לגמרי הוי כבורר ממש. ועי' בספרי דברי הילל סי' ה'. ובאבן יקרה קמא או"ח סי' י"ב.

בלע הרוטב טעמו. ושוב אינו חוזר ומתברר. והג' או"ה אפשר ס"ל כסברת החו"ד סי' א' דברגע מועט אין איסור והובא בפת"ש סי' ק"ה סק"ח ע"ש וכן בחמ"ד ה' תערובת סי' ל"ד החזיק בסברא זו ע"ש ועי' ברדב"ז ח"א סי' רכ"ג נראה כן ודו"ק וכן מהא דסי' ס"ח ס"ג ומסי' צ"ב בהא דאם נפל כנגד האש ודו"ק. אבל יש חולקים בזה ועי' שו"ת מהרש"ם סי' קצ"ז ובפרט שאין להקל בנידון זה דמי יימר שנימס החלב ברגע כמימרא. ומצאתי בס' מנחת פתים סי' ק"ה בשאלה לסעי' ג' בשם תו"ר מזה והביא ג"כ מבי דוגי ע"ש וגם בס' א"ח החדש סי' תמ"ח אות ב' בדברי מהרש"ם ז"ל (היל"ל אומר שכן העיר הרה"ג ר' נח סאנדיקאווסקע מזלאטא פאלי מהגהות אמרי ברוך על ט"ז סי' צ"ח סק"ז דהפרדה טבעית מפרידה גם הטעם ולפיכך אין חשש דאורייתא במי חלב שנתבשל עם החלב וכן בחמאה ש"ג כיון שבטבע נפרד הח"ט וכן מצאתי אנכי בשו"ת אי"ק קמא או"ח סי' י"ב שמבאר בראיות ברורות שאין ביכולת ידי אדם להפריד אחד מיסודות הבריאה משאר היסודות הפרדה גמורה אבל הטבע יכולה להפרידה מכל וכל ועי' בספרי דברי הילל דף י"א דוגמא כזה). (ב). באות ט' ד"ה אגב אציג. מה שדקדק ברש"י גדה י"ז

דברי שלום

דהרי השבויי הובא בפת"ש יו"ד קט"ז
 כ' דבדיעבד לא אסרינן משום ר"ר
 ויש להביא ראיה לדבריו מתוס' שבת
 קמ"א סוד"ה הני שצירפו זה לסניף
 בעלמא וכתבו ועוד דר"ר שורה עליהן.
 ואם איתא דגם דיעבד אסורין פשיטא
 שמותר לדוך ביו"ט ודוחק לומר דהוי
 כשומר מצוה ליד"ר וכמו לגבי מים
 שלנו דאין אסורין מחמת שכונת מת
 ותקופה (ומיהו עי' שד"ח כללים מע'
 ל' כלל קמ"א אות ל"א) ועוד דא"כ
 גם בנידון זה שמצ"ל ד"ר והוי שפיר
 דשיל"מ וראיתי בא"ח החדש תקי"ג
 אות ב' יע"ש הביא ג"כ מהגמ"ר כמ"ש
 הגאון שליט"א כאן (ואגב אעיר באם
 נתערבה ביצה) טרופה בטרופות ביו"ט
 ואם ישהה אותם עד אחר יו"ט יתקלקלו.
 וא"כ יש להתיר כשהמאכל מתקלקל
 ומיהו אם יבשלם בטיגון או שילוש
 בהן עיסה ויאפנה שוב לא יתקלקל.
 וא"כ חנ"נ ונאסר משום דשיל"מ ועי'
 פמ"ג או"ח תנ"א מש"ז ס"ק ל"א בשם
 ראב"ן דאמרי חנ"נ בדשיל"מ ולגמוע
 כל התערובת אין צורך וכאלו אנו
 אסורים דמי. ובהכרח לטגן או לאפות
 ואיך מותר ביו"ט כיון שאחר הבישול
 והאפיה נעשין דשיל"מ ואסורין באכילה
 ביו"ט וא"כ היכי נדייניי דייני להאי
 דינא ועי' בפתיחה לסי' תמ"ז בפמ"ג
 או"ח במש"ז ודו"ק. ומיהו לומר
 דמותר לגומען חיים כשיש צורך
 ורוצה לגומעם נלע"ד דשפיר דמי
 ואין לאסור משום שיוכל לאפות ולהשהות
 עד לאחיו"ט דאדרבא הרי א"כ אין
 היתר אפיה ביו"ט וצ"ע. ומה שהעיר
 הגאון שליט"א בהא דעירובין ל' וכמה
 ארנב"י סיני אמר שתים והרי יש
 משום זוגות אלא דר"י לשיטתו שם
 ל"א דאין מערבין אלא לדב"מ מטיבותיה
 אמינא אע"ג דדבר חכמה היא מיהא
 לאו מילתא הוא דהא גם בערובי
 חצרות ושתופי מבואות איתמר והא

דאמ"ע אלא לדבמ"צ הוא דוקא
 בתחומין. ואני רשמתי שם עה"ג בש"ס
 שלי זה כביר בזה"ל: הא דנקט הכא
 כינוי סיני על רב יוסף ולא בשום
 מקום אחר אפ"ל דאיתא בפסחים ק"י
 שתי בצים הלל"מ דקשה לזוגות וסכנתא
 הוי וא"כ אעפ"י דאפשר בהפסק בינתיים
 ובראיית פני השוק ע"ש מ"מ לאו
 אורחא לערב בבצים שתים דאית בהו
 סכנתא מסיני ולכן אמר דלעומת זה
 "סיני" אמר, וכלומר, לא מפי עצמו
 אמרה רב יוסף אלא שהיה בקי במשניות
 וברייתות כפרש"י וג"כ שקולין כהלל"מ.
 (ג) בס"י י"ב כתב הגאון שליט"א
 שבתולה קצת יש לסמוך
 לשתות חלב אחר ד' שעות בימי החורף
 ולסמוך על הפר"ח עי' בשד"ח מע'
 בב"ח משם הזכ"ל"א והובא גם בא"ח
 החדש תקס"ח אות א' שאם שכח ובירך
 על החלב אחר ד"ש שאכל בשר בחורף
 מותר לבלוע מעט כדי שלא תהא בר"ל
 יע"ש. ונשאלתי זה מקרוב מרב א'
 בעובדא שא' אכל בשר בסעודה ג'
 ושוב שכח והבדיל על חלב ובירך
 שהכל וגם ברכת ההבדלה וקודם שתיה
 נזכר ולא שתה החלב רק מים ואתא
 ושאל בי רב אם יפה עשה. והשבתי
 דאם היה עכ"פ אחר שעה שיש מתירין
 כדאי היה אפשר לסמוך בשעה"ד
 לשתות החלב (ועי' א"ח סי' רצ"ו
 אות ד' בהג' מהרש"ם דבמקום שרבים
 שותים חלב י"ל דמבדילין גם עליו)
 ובתוך שעה הנה בשע"ת שם בשם
 ברכ"י בשרוי בתענית ושכח ובירך
 ברכה על מאכל ונזכר ואכל פחות
 מכזית ונסתפק השע"ת בד' צומות
 ובא"ח שם בהג' מהרש"ם ז"ל פלפל
 באורך ומסיק דדוקא בתענית שקבל
 בנדר שישנו בשאלה אבל בד' צומות
 לא. ע"ש וכתב דבר"ל אסור רק מדרבנן
 לרוה"פ. וצ"ע לענ"ד ממ"ש הקרית
 ספר בהקדמתו פ"ד דמידי דאסמכוה

ומענין לענין באותו ענין נשאלתי זה תמול מח"א מלבוב, בעובדא שאשתו חולנית מסוכנת ושותה יי"ג מין א' שצוו הרופאים, ועמד על השלחן במוצ"ש והוא לא ידע וסבר שהוא יין כשר והבדיל ושתה ושוב נודע וכ' החכם דלמה דקימ"ל כרמב"ם ולא כראב"ד דעל דבר איסור אין מברכין תחלה וסוף עי' סי' קצ"ו ס"א (וע"ש בבאה"ט ושע"ת סק"א משם באר עשק שהתיר להבדיל על סתם יינם אבל כבר מחו לה מאה עוכלי) א"כ גם לא יצא יד"ח הבדלה וכמו דכייל לן בה' חומ"צ פ"ו ה"ז אלא שאפ"ל דביי"ג סתם דהוי רק אסד"ר לא הוי מהב"ע עכ"ד והשבתי לו דבגליון ש"ע שלי נרשם שבשו"ת חסלא"ת או"ח סי' ל"א העלה דקידש על סתם יינם בשוגג א"צ לחזר ולקדש ע"כ אבל הספר אין אתי כעת ולא אזכור טעמו ונימוקו, והעולה בענ"ד דאפ"ל כעין מ"ש תוס' סוכה ל' ד"ה משום דדוקא גזול דהמצוה באה ע"י עבירות הגזול דוקא כי המצוה היא האכילה, אבל קידוש הרי מה"ת יוצא בתפלה וזכרהו על היין לאו דוקא ומקדש גם אריפתא נמצא שאין המצוה באה ע"י היין האיסור דוקא.

(ד) ומה שפלפל הגאון שליט"א בסי' ט"ו בח"ש בבב"ח דא"ל חידוש הוא והעיר מהש"ך בנזיר פ"ו ה"א שהקשה על סברת רש"י חולין ק"ג: דאמה"ח חידוש ולכן חלקו מבחוץ פטור ואלו בנדרים ד' אמרינן האי חידוש לחומרא הוא, ומחולין צ"ח: אנן לחומרא גמרינן, הנה יש לי בזה תלי"ת אריכות בדברי טעם וגם לישיב מה שתמה במנ"ח קס"א מהא דבזבחים ע' אמרינן איפכא סד"א הואיל וחידוש הוא ביותר מכא"פ נמי ליטמא ע"ש והנה להאריך ולהעתיק כאן אכ"מ ורק במ"ש בישוב תמיהת המנ"ח שכ' שכבר עלתה

אקרא חמור טפי ע"ש ועי' בכוללת להפמ"ג או"ח ח"א אות כ' כ"א מבואר ג"כ דאסמכתא חשובא חמורא טובא וא"כ תינח לענין ד' צומות שהן מד"ק וד"ק כד"ת כדאיתא בר"ה י"ט (ויש להעיר מביצה ל"ז ברש"י ד"ה משום מו"מ שכ' ומו"מ אסור מן המקרא וכו' אי נמי אתי לידי כתיבת שט"מ וכו', שנראה כמסתפק בזה אי ד"ק כד"ת ממש לענין לגזור ועי' בכוללת שם אות י"ח ונוב"ת יו"ד קמ"ו לענין ספק) אבל חלב אחר בשר דגזרה דרבנן בעלמא היא ואם אין לו בביתו משקה אחר רק מים ויצטרך לברך שנית ברכת הבדלה בקו"ע לא רק מה שבירך כבר לבטלה דהוי תו שוא"ת עי' הג' מהרש"ם שם סי' תקס"ח. — נראה דיטעום קצת מהחלב אם הוא במקום ששותין כחמר מדינה, ובמקום שאין שותין חלב כחמ"ד וא"כ להבדלה בלא"ה יהיו מוכרח לברך שנית ולברכת שהכל שבירך הוי שוא"ת צ"ע, ונראה דיברך בשכמל"ו ולא יטעום, והנהבמל"מ פ"א מחומ"צ ה"ז הביא מהרלנ"ח דבהי"ל שה"כ אין ח"ש אסור מה"ת ויש להעיר מתוס' יבמות ע"ג ד"ה ואסורים לזרים ע"ש והרי תרומה ובכורים הי"ל שעה"כ קודם שהוקדשו ועי' חולין קט"ו: מה לערלה שכן לא הי"ל שעה"כ משא"כ בב"ח וכן קשה מיומא ר"פ יוכ"פ דגם ביוה"ב ח"ש אסור מן התורה, והי"ל שעת הכושר קודם יוכ"פ ועי' פרי מגדים יו"ד סי' ס"ב סק"ג העיר עליו מחולין שם ועי' פמ"ג בכוללת שם אות י"ז דבב"ח חידוש וי"ל ח"ש אין אסור מה"ת וא"כ הוי תרי דרבנן ח"ש ולא דרך בישול ונהי דכולא חדא גזירה שמא יעלה באילפס רותח — אבל בח"ש אפי' בב"א וד"ב רק דרבנן ויש להקל בזאח"ז על כל פנים של"ת בלב"ט כנלע"ד ודו"ק.

עלתה על של"מ ע"ש וגם בשו"ת מהרש"ם ח"ב סי' רכ"ו אות כ"א כי שזו סתירה ע"ש ארמוז פה בקצרה דלענ"ד לק"מ דהא דחולין קי"ג באמה"ח החידוש הוא בגוף האכילה שחידשה תורה לחייב על צירוף גומ"צ שלא נחשבו לאכילה בכל איס"ת רק באמה"ח, ע"כ אל"ב א"ח דעל כל פנים כשמצורף בפיו בשעת אכילה אבל פזבחים שם, שהחידוש איננו בגוף האכילה רק שחידשה תורה שאמ"ט רק בבית הבלועה, והחידוש איננו קולא, דאדרבא מנ"ל שיהי' מטמא כלל אלא אדרבא מוכח דלית ליה טומאה כשאר נבילת בהמה, אלא דבבית הבלועה החמירה בו תורה שיטמא וא"כ אדרבא יש סברא להחמיר גם ביותר מכא"פ ודו"ק ובניד"ז אמינא מהא סייעתא לדבריו דמר ניהו רב דודאי לא יעלה על הדעת להסתפק לענין צירוף בכא"פ לאכילה דאדרבא הרי בגוף האכילה אדרבה החמירה תורה אפי' שלכד"א ואעפ"י שכל חד בפ"ע היתר, וכ"ש שהי"ל לומר דאדרבא אפי' ביותר מכא"פ אלא דלא אשכחן להחמיר טפי משאר איסורים בזה וע' מנ"ח קי"ג אבל לענין הנאה ובישול אם חייב גם בצירוף דכא"פ שעלה ונסתפק מרן הפמ"ג ושאר גאוני בתראי מנא לן כיון דלא אשכחן רק במעילה צירוף ואפי' לזמן מרובה ודו"ק ועי' מנ"ח שם ובשו"ת ש"א יו"ד ס"ה פלפל ג"כ בבישול ח"ש די"ל שאינו ד"ב ואפי' לאכילה מי יימר דהוי מה"ת ע"ש והני ודאי מילי דכדי גינהו וישתקעו במחכ"ת דודאי בשר מרובה בחלב שא"ב בנ"ט לא הוי ד"ב, אבל בנ"ט אפי' ח"ש אמאי ל"ה ד"ב, ואין להאריך בזה, אבל לענין צירוף מ"ש הגאון שליט"א כאן דמחוס"ק לאו כמחומ"ע דמי, לא אבין לה, דבאמת הרי קימ"ל בשבת ק"ד: דמחוק לאו כמחומ"ע

וכן בזבחים ק"ה: ע"ש וא"כ למה לא קימ"ל כר"א בחולין ק"ג: בזה אע"כ דלדידן ל"מ הא דלאו כמחומ"ע לענין זה וכ"ש לענין צירוף בכא"פ ודו"ק. (ה) בס"י ט"ז ודאי כן נראה דעת רוב האחרונים דלאכילה כל שקבל טעם זמ"ז אפי' בבישול כ"ד בכ"ר אסור מה"ת אבל לחיוב בישול בעינן שיעור בישול כחצי או שלישי בישולו ולכאורה תלי' בפלוגתא דתנאי, דלמאן דיליף איסור אכילה מק"ו שאסר בבישול ולכן שתק מאכילה, כבוי"ר וכבר מב"ס פ"ט ממ"א ה"ב, א"כ עכ"פ דיו לבמ"ה להיו' כנידון וא"ע באכילה רק אם נתבשל כשיעור שחייב על בישולו אבל מלשון ל"ת דלא אסר אלא דרך בישול היינו לאפוקי קבלו טעם ע"י מליחה, כבוש, טיגון וכיו"ב, אבל כל שבדרך בישול אין שיעור להיות נאסר לאכילה ומש"ה כתבו כה"פ הלשון שלא אסר הכתוב אלא „דרך" בישול ולא כתבו שום א' מהם ולא אשתמיט בשום דוכתא הלשון שלא אסר הכתוב אלא בנתבשל כל צרכו והכי הול"ל והוציא הכתוב אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור אלא אחר שנתבשל כמאב"ד או כ"צ, אבל א"כ יקשה כעין קושית מהרא"ב ז"ל דמנ"ל מל"ת אחד איסוה"ב ונימא חד לבישול וחד לאכילה והו"א דהוציא בלשון בישול לאפוקי רק כבוש קמ"ל ל"ת ג' דדוקא אם בישל כ"צ אסור באכילה, וע"כ צ"ל דאין זה סברא כלל דודאי אין לנו לומר שאם החלב קבל טעם הבשר או להיפוך עדיין אינו נאסר ורק אם לא קבל טעם כלל, ומיהו הכי כתבו הרבה אחרונים דלמלקות גם לאכילה לא לקי על הבשר אלא כשנתבשל כמאב"ד או כ"צ לרש"י וצ"ע לברר ולהכריע להלכה ונפקא מינה לססו"ע כידוע דבעינן עבר דוקא על לא תעשה שי"ב מלקות.

כ"ב למה לא העמידו דבריהם במקום כרת וע"ש מה שתירץ המ"א אבל בניד"ו לא עדיף ממה שלא התירו לבער החמץ כדי שלא יעבור בב"י וב"י ועי' מ"א תמ"ו סק"ב באורך ואפי' טלטול לא התירו והכא נמי מכיון שהעמיד הוי עבירת הלאו בשוא"ת ולא בקו"ע שכבר עשה. כדהתם בב"י וב"י דודאי אפי' היה באופן שקנה חמץ בפסח והוי בקו"ע מעיקרא. ושוב רוצה לבער ע"י טלטול כדי שלא יוסיף ב"י וב"י ויתקן גם הקו"ע לדעת הסוברים דהוי ניתק לעשה. מ"מ העמידו דבריהם ודו"ק, ולא לחנם נקיט הש"ס קודם שיבא לידי "איסור סקילה" ועי' מהר"מ שם וכן הפוסקים כתבו "איסור סקילה".

(ח). בסי' י"ח בדין החלב שנתבשל עס בשר אם שיעורו כשתיה ברביעית או בכזית כאכילה. כן גם אני בעניי כתבתי זה כביר דהשיעור בכזית וכן נראה מסתימת לשון הרמב"ם ז"ל רפ"ט מהמ"א שכתב וכן האוכל כזית משניהם מהבשר והחלב שנתבשלו כאחד לוקה ולא ביאר הבדל בין ח"ז בשר שקיבל ח"ז חלב לתוכו או להיפוך ומ"ש כ"ג שליט"א בד"ה ועל כן גלפעג"ד דהפשט ברמב"ם המ"א פי"ד וכו' הוא אמת ויציב וחיידוש שלא זכר שר דברי רבינו הרדב"ז ז"ל בחלק ללשונות הרמב"ם סימן אלף תקי"ח (קמ"ה) וז"ל בקצרה שאלת על ענין הממחה את החמץ ושותהו אם שיעורו בכזית כאוכל או ברביעית כשותה שאר איסורים. הדבר ברור שהשיעור הוא בכזית דהא מקרא דהנפש האוכלת ילפינן לרבות השותה וכו' ולענין השתייה אם יש בין תחלת השתייה עד סוף השתייה יותר מכדי שתיית רביעית אין מצטרף ופטור וכ"כ הדין בשאר מאכלות אסורות שהמחה אותם ושתה אותם כמ"ש הרב סי"ד מה' מ"א וז"ל יכן

(ו). מה שהקשה בסי' י"ז ע"ד החת"ס יו"ד צ"ב דאם הניח הקדרה על האש בשבת עד שנשרף התבשיל פטור דל"ה מלאכת מחשבת דהרי משום זה אינו בגדר השחתה דמתקן הוא לגבי מבעיר עכ"ד. איני מבין דהחת"ס שם לא מיירי רק לענין בישול ובמבעיר דקימ"ל מקלקל בהבערה נמי פטור. אם מתכוין ומוסיף עצים ומבעיר כדי שישרף התבשיל ולא ליהוי מבשל אם חייב משום מבעיר, לא מיירי החת"ס שם וי"ל דהוי עכ"פ משאצל"ג ול"ד למדליק נר דכאן א"צ להבערה, ולמ"ד משאצל"ג חייב מ"מ ודאי דמקלקל מקרי אצל עצים, כי באמת בעיקר דברי כת"ה דיניח עד שישרף ויפטר מחויב בישול ל"ג לפע"ד, דלמה כך, והרי יוכל לאבד התבשיל שיסלקנו וישליכנו לביה"כ וג"כ נאמר דלא אתעבידא מחשבתו ופטור, אע"כ דז"א דברגע שנתבשל כ"צ מקרי אתעבידא מחשבתו וחייב חטאת בשוגג או כרת במזיד ואפי' מב"ד באם התרו בו ולא מהני מה שאה"כ ממילא נשרף וראי' משבת ד' התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב, ולמה לו לרדותה יניחנה בתנור ולא יוציאנה כלל ובודאי שתישרף ועכ"פ הו"ל לאשמעינן דבאם יוכל לבא לידי שרפה כשהחום מרובה ובודאי תשרף מחמת חום האש המרובה לא הותר לרדותה אע"כ דליתא דמיד שנאפה כ"צ נתחייב והחת"ס שם רק לענין מבעיר שמן שא"ח משום מבשל כתב וזה אמת דכל מה שמתבשל נתבער מיד.

(ז). חקירתו בהעמיד בב"ח על האש בשבת ונאסר בהגאה והוי מוקצה אם התירו לו לסלקה קודם שיבוא לידי איסור ל"ת דמ"ל איסור כרת מ"ל איסור לאו עכ"ד. לעג"ד פשוט דדוקא באיסור סקילה וע"ז הקשה בקד"י הובא במ"א רנ"ד ס"ק

מנזירות ה"ו ז' מוכח דיין שנתערב בדבש שיעורו ברביעית והצירוף כבאכילה בכא"פ ותמה במנ"ח סוף מצוה שס"ח עי"ש ולפענ"ד ר"ל בדבש קרוש דומיא דשרה פת ביין שבהלכה ה' וכהסבר הרדב"ז דלאכילה אולינן בתר האיסור דבכזית אבל לצירוף בהמחהו הרי שותה הוא. ה"נ בהיפוך בנזיר דלשיעורא הוא ברביעית כי האיסור איסור שתייה אבל כשמבליעו בפת או בדבש קרוש הצירוף הוא בכא"פ כי הרי אוכל הוא בפועל ולזה בתר הפעולה אולינן ומיושב בזה גם מ"ש כ"ג בד"ה ולא זכיתי להבין בסי' י"ט ודו"ק ואין להאריך יותר.

(ט). כסי' כ"א לענין חלב בחלב ובסי' כ"ב בבשר עוף ובשר היה לא מצאתי להעיר ע"ד כ"ג שליט"א שלא הניח מקום אכן בסי' כ"ה לענין חלב היה ראיתי לנחוז לשלימות הענין להעתיק בקיצור מופלג את הרשום בס' (כת"י) נתיב הדעת ביו"ד סי' פ"ז. בפת"ש סק"ז מביא תפל"מ כמו דבשר חו"ע אין אסור מה"ת ה"נ בשר בהמה בחלב היה רק דרבנן וכ"כ ביד אפרים בקיצור בב"ח אות ח' אבל בחירעק"א ס"ק י"ב כ' וז"ל או בחלב מתה אבל בחלב היה חייב עכ"ל וכפיה"נ ר"ל דדוקא חלב מתה אימעוט מבחלב אמו אבל היה אעפ"י שאינה מין אם דגדי לא אימעוט וציין בסוף ב"ה ואין הס' בית הילל (או אפשר כונתו לספר אחר) אתי ובתפל"מ עיינתי שכ' שבלימוד הישיבה הוכיח כן אבל לא זכינו לאורו ונחזי אנן בעניותן. תנן בחולין קי"ג בשר בט"ה בחלב בט"ה אסור לבשל ואסור בהנאה. בשר בהמט"ה בחלב בהמט"מ בשר בהמט"מ בחלב בהמט"ה מותר לבשל ומותר בהנאה ובודאי שלשון זה משמע דוקא בחלב בהמט"ה וכלשון זה כ' הרמב"ם וראיתי במנ"ח מצוה צ"ב ג"כ

וכן השותה רביעית של סתם יינם וכו' או שהמחה את החמץ אם שהה מתוע"ס כדי שתיית רביעית מצטרפין וכו' ונ"ל טעמא דמילתא דבאכילה אולינן בתר שיעור האיסור שהוא כזית ובשהיה אולינן בתר הפעולה ושותה הוא ולא אוכל. וא"ת בשלמא כגון חמץ וחלב כשהמחה עבים ניחא דאיכא כזית בכדי שתיית רביעית אבל סתם יינם השיעור רביעית והשהיה רביעית. והיכי משכח"ל וי"ל דשיעור השהיה הוא רביעית בשתיית בנ"א ששותים בנחת וזה גומע במהרה אלא ששוהה בין גמיעה לגמיעה עכ"ד יו"ש וכן שם לקמן סי' ק"צ והנה בדם מבואר בכריתות כ"ב דשיעורו כזית וכבר תמהו מהא דיבמות קי"ד: אבל דם עד דאיכא רביעית ועי' רש"ש שם וכן בהג' מחנא"פ שעל הרמב"ם רפ"ו מה' מ"א וכתבו דהיינו שיקרוש ויעמוד על כזית ועי' בטו"ט מהד"ת בקו"א לטריפות בתשו' ס"כ שכ"כ. ועי' שערי תורה ח"א סוס"י מ"ה וח"ג סי' מ' ע"ד הפלפול באריכות. ולענ"ד מקום הניחו לי (ועי' מנ"ח סוף מצוה קמ"ח שסתר תי' הנ"ל) דהנה רש"י ז"ל כ' בד"ה במשהו בכעדשה כטומאתן ותמהו תוס' עליו וכתבו דל"ד דבהדיא מבואר במעילה י"ו: דבכזית אבל נראה לפע"ד בדרך דכונת רש"י ז"ל כיון דבשמנה שרצים במותם שיעור אכילתם בכעדשה כטומאתם עי' מעילה ט"ז: ובט"ז וש"ך יו"ד סי' ק"ד. ובנקה"כ שם וברמב"ם פ"ב מה' מ"א ה"ז ח'. משו"ה קאמר הש"ס דאי אשמעינן שרצים אע"ג דקרא זה דלא תאכלם לא תאכילום לאו בשמנה שרצים מיירי מ"מ הוא כיון דיש בהם צד חמור דאיכא שמנה ששיעורן במשא כטומאתן בכעדשה אבל בדם ליכא צד חמור בשום דם ודו"ק. אכן ברש"י זבחים ק"ו: ע"ש שפיר כתבו התו' שם דשם ליכא לפרושי הכי וברמב"ם פ"ה

כ' בפשיטות דחלב חיה אינה מה"ח
 ובשד"ח כללים מע' ב' אות מ"ה
 ובפאת שם אות ד' ובדר"ת ס"ק ל"ה
 בשם מגלת ספר על הסמ"ג ריש לאוין
 ק"מ דחלב חיה חייב מה"ח והשיגו
 בס' ערוך השלחן הספרדי ובאזן אהרן
 ולאשר אין כל הספרים האלה מצוים
 בידי, אין בידי להכריע עם מי הצדק.
 ובהג' מראה כהן הוכיח מהתוספתא
 דחלב חיה אינה מה"ח ועיינתי שם
 פ"ח דחולין הק' וז"ל בשר בהמה
 טהורה בחלב בהמה טהורה אסור
 ברפואה ובהנאה ר"ש מתיר בהנאה.
 בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה
 בשר חו"ע טהורין בחלב בהמה טמאה
 רע"ק פוטר על בשולו שנאמר גדי
 גדי ג"פ עכ"ל ולפיה"נ הבין במח"כ
 דט"ס וצ"ל בשר בהמה טהורה בחלב
 חיה או טמאה וכו' וכ"כ במנחת בכורים
 שם אבל לפענ"ד יל"פ בלי הגה ואין
 לנו לשבש ללא צורך והכי פירושה
 בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה
 כלומר בחלב של בהמה "חיה"*) לאפוקי
 מתה אלא שהיא טמאה וכן בשר חו"ע
 וכאן צריך לעמוד ור"ל וכן בשר חו"ע
 עם חלב בהמה טהורה ושוב תני עוד
 בבא אחרת "טהורין בחלב בהמה טמאה"
 בכל אלו רע"ק פוטר, ואע"ג דדחיקא
 לפרושא הכי, מ"מ גם דחוק לשבש
 ושבקיה לקרא דדחיק ומוקי אנפשיה
 וגם אם באנו להגיה ונודה דמשבשתא
 היא יש להגיה באופן שלא יהיה ראייה
 דחלב חיה דרבנן ולגי' שלפנינו
 אדרבא ראייה להיפוך. דקתני בחלב
 חיה טמאה וש"מ הא בחיה טהורה חייב,
 (ואגב הנה מהתוספתא ראייה כשי'
 רי"ף ורא"ש ז"ל דרע"ק לא פליג את"ק
 ות"ק ל"פ ארע"ק דאל"כ למה לא תני
 בתוספתא דברי ת"ק ועי' תוס' פכה"ב
 וברי"ף ורא"ש שם) וברש"י חולין
 קי"ג: בחלב אמו משמע שלא נאסר
 חלב אלא ממין שנאסר בשר וגדי

הא איתרבאי ביה כל בהמה טהורה
 ולא טמאה הילכך חלב כגדי דהא אמו
 כתיב וקממעית חלב טמאה אפי' הבשר
 טהור עכ"ל ומהא לכאורה ודאי איכא
 למשמע גם למעט חלב חיה כבשר
 חיה. אכן הנה לשונו צ"ב דארכבה
 אתרי רכשי תחלה כתב חלב כגדי
 ואח"כ כתב דהא אמו כתיב ונלע"ד
 ברור בס"ד דלא מהיקש חלב לגדי
 קאתי עלה אלא משום דכתיב אמו
 דהיינו ממין שראוי להיות אמו דגדי
 ולאפוקי טמאה דאין מין טמא מתעבר
 מטהור, עי' בכורות ז' ולפ"ז חלב חיה
 תליא בזה אי קימ"ל כריב"ל שם דחיה
 ובהמה נמי אין מתעברין זמ"ז דאפי'
 למ"ד חלזה"א וגדי ואפי' מקצת גדי
 קרינן בולד הבא מתיש וצביה אבל
 א"א שיולידו זמ"ז, אבל לפיה"נ מרמב"ם
 פ"א מהמ"א הי"ג דלא קימ"ל בהא
 כריב"ל עי' לח"מ שם וכן מוכח מטוש"ע
 סי' כ"ח ס"ג וכמה דוכתי דמשכח"ל
 ולד מבהמה וחיה ולפי מה דקיי"ל
 דמספקינן אי חוששין לזה"א שפיר
 משכח"ל דחיה ראויה להיות אם דגדי
 ועי' חולין ע"ט, ובי"ע יו"ד סי' ט"ז
 סעי' ח' ט' ופר"ח שם ובשעה"מ פי"ב
 מה"ש והוי לדידן סדאור ואסור ולא
 לקי, ומיהו בגסה מדקה לפיה"נ ל"פ
 עליה דריב"ל ר"א ומחלקותו ועי' ב"ק
 ע"ז: שור משה אא"י להוציא כלאים
 מביניהם וברש"י שם ובתוס' חולין
 ל"ח: ד"ה או כבש (ועי' חולין קל"ב
 כלאים הבא מן העז ומרחל וקצ"ע שם
 דמוקי אם שור לרבות כלאים ואם שה
 לרבות כוי כיון דמשור לא משכח"ל
 כלאים יותר הו"ל לאוקמי אם שה
 לכלאים דמשכח"ל ממין שה מתייש
 ורחל, וי"ל דכלאים מסתבר יותר לרבות
 מכווי ותמיד מוקמינן ייתור ראשון
 בדמסתבר, וכוי ע"כ מיתור דשה באם
 אינו ענין. עוי"ל דגם בשור יש מינים
 שונים כמ"ש ברמב"ם פ"א מהמ"א ה"ח

כגון

(*) הי"ל אומ"ר דוגמא ליה עי' רש"י סנהדרין נ"ז ע"ב מיד כל חיה מיד כל דבר חז

כגון שור הבר ומריא ומשכח"ל כלאים מביניהם ודו"ק.) ולמה לא נתמעט בשר שור בחלב עז או כבש, אבל זה שיבוש דאנן הכי קאמרינן דבעינן ראוי להיות אם למין טהור שנאטר בשרו בחלב, וכן החלב ראוי להיות ממין שראוי להיות אם למין טהור, ולא דוקא בחלב אם מין זה, ועי' גם ברש"י קי"ד. ד"ה בחלב אמו ולא טמאה דהא גדי וכו' בטהורה משתעי וכו' וע"כ אמו נמי טהורה דאי טמאה לא הוי איהו טהור עכ"ל וא"ש לפי האמור ודו"ק; וא"ל דבחלב אמו היינו כדרך הרגיל בנוהג שבעולם, אבל היה נהי דמתעברת מבהמה ואפשר להיות אם אבל אינו כדרך הטבע אלא בהשחתת דרך כי השחית כ"ב א"ד על הארץ שנזקקו לשא"מ דא"כ גם נאמר אמו ממש שילדתו אע"כ דא"כ סגי למכתב ב"פ בחלב אמו חד למעט שלא ילדתו וחד למעט שחוטה ומדכתיב פ"ג למעט חלב טמאה, ע"כ דגלי לן קרא דוקא טמאה שא"א להיות אם וכן חלב זכר ודו"ק.

ומל"שון המשנה אין ראייה דהא קי"ל דחיה בכלל בהמה עי' ר"ן ומהרש"א חולין קי"ג ע"ד תוס' שכתבו דלרבנן ה"ה עוף ואפי' למה דקימ"ל כרי"ף וסייעתו דסתמא כרע"ק דדוקא בהמה ולא חו"ע היינו לגבי הבשר אבל לגבי החלב מצינן למימר דחיה בכלל בהמה, או נאמר דת"ק כריה"ג דחיה נמי מה"ת ואנן כרע"ק ס"ל דהלכה כמותו מחברו עי' רא"ש שם. עי"ל דמתניתין מילתא פסיקתא נקטה אפי' למ"ד א"ה לזה"א ולדידיה אין חיה ראויה להיות אם לגבי דהולד, לאו גדי הוי כלל ודו"ק.

וברמב"ם פ"ט מהמ"א ה"ד כ' וז"ל וכן בשר חו"ע בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור מה"ת עכ"ל ואע"ג דיל"פ כונתו דר"ל דלא

תאמר דוקא בשר בהמה בחלב חיה לא אבל בשר חיה בחלב חיה אסור מה"ת דהוי בחלב אמו ממש ממינו וקמ"ל דלא. מ"מ זה דוחק דמהכ"ת נאמר כן ובודאי פשוט דאם בשר בהמה בחלב חיה אינו מה"ת כ"ש בשר חיה בחלב חיה, וגם לומר דקמ"ל דאפי' בשר חיה בחלב חיה נמי מיהא מדרבנן אסור דחוק טפי דאין זה דרכו של הרמב"ם ז"ל ולשונו לשון של זהירות לשון הזהב הזה ודאי משמע דלהורות נתן שבשר בהמה בחלב חיה דתליא בהא דחלזה"א לא אמר בה לא הא ולא הא ונקט בשר חיה בחלב חיה ודו"ק ובודאי שזהו דקדוקו של בעל מגלת ספר שרמזו השד"ח ובעל און אהרן שהוקל בדקדוקו וכתב שדקדוק קל הוא, לא אבין מאי קולא ולפע"ד דקדוק יקר דמתרגמינן כבד הוא, עוד יש להעיר מדלא אשתמיט בש"ס למימר דבחלב אמו למעט חלב חיה כמו חלב טמאה ונהי דנימא דקרא יתירא ל"צ להכי די"ל דמחד בחלב אמו אימעוט חלב טמאה וכל מה דאין חלב ממין הבשר מ"מ איך לא אישתמיט תנא בשום דוכתא למימר הכי בהדיא, את זה ראיתי ונתון אל לבי וקשה עלי לפי מיעוט בקיאותי לברר וסהדי במרומים שאח"ז רב שכתבתי כ"ז נדפס בשערי תורה ח"ד סוס"י פ"ד מהג' מוה"ר יואב יושיע ז"ל בזה בקיצור ומשם בארה שהגאון בשו"ת נפש חיה סי' פ"ג כ' לחלוק על הסובר דחלב חיה אינו מה"ת אלא דתליא אי חלזה"א ועי"ש והגאני שכינותי לדעת "נפש חיה" רוח "ממלא מלין תרודין ודיחוי הגאון מהר"א שם כבר חוזר ונראה במה שכתבנו לעיל, ונלפענ"ד עוד בזה די"ל דתליא בפלוגתת האחרוני בחלב בן פקועה אם אסור מה"ת עי' בשעה"מ ובנוב"ת חיו"ד סי' (פ"ג) ל"ו ובהירע"א ובחת"ס יו"ד סי' י"ד ובנ"צ

ובנ"צ כאן. ואי"ה אכתוב בזה להלן
 ובחת"ס כ' מתוס' סנהדרין ד' דיש
 מפרשים דשם לא ס"ל כרש"י דחלב
 שחוטה אימעוט מחמת שא"ר להיות
 אם, רק משום דאמו משמע חיה ולא
 מי שכבר נשחטה או שדינה כשחוטה
 כגון בת פקועה ע"ש. וא"כ לדידהו
 נמי אפשר אמו ולא מי שאינה אמו
 בנוהג שבעולם ודו"ק. אבל הנה בעיקר
 דבר זה דאמו משמע דוקא חיה צע"ג.
 דא"כ נימא נמי שהיא קיימת עדיין
 בשעה שמבשל וכמו במכות ה': שאחיו
 שהוא קיים בשעה שזמם ובשעה שנידון
 הזומם ועי' ריטב"א וברש"ש סנהדרין
 י"ג וי"ל דשאני כאשר זמם לעשות
 לאחיו דלאחיו משמע שעדיין קיים
 וכמ"ש בשפ"ח ברש"י פ' ויגש ויותר
 הוא לבדו לאמו דהוי כאלו כתיב מאמו.
 דלאמו משמע שהיא קיימת ע"ש בשם
 נחל"י אבל בחלב אמו בדביקות*
 כאלו כתוב בחלב של אמו משמע רק
 שהיתה קיימת בשעה שנחלב החלב
 ודו"ק ואין להאריך יותר באופן דלענ"ד
 אין לנו בירור גמור להכריע בזה
 (ובספרי הארכתני יותר ועת לקצר).
 י. בס"י כ"ט מ"ש כ"ג שליט"א
 לתרץ קושית האחרונים
 בהא דיומא פ"ג דלמה לא יפריש
 תרומה ויחזור ויבטלנו ברוב. דכה"ג
 בתרתי לריעותא להפריש בכונה כדי
 לערבה תיכף חזרה לא הוי הפרשה
 מה"ת כלל עכ"ד. בחיי ראשי הכותב
 כי תלי"ת עלתה במחשבה זה כביר,
 עמי היתה ושלחתה מהא דירושלמי פ"ז
 דמאי ה"ז מעשר טבל שנתערב
 בחולין אם יש לו פרנסה ממקום אחר
 וכו' ואם לאו ראב"ע אומר יקרא לה
 שם לתרומ"ע שבו ויעלה בא' ומאה
 עכ"ל יע"ש והנה להשא"י ולהחת"ס

דכה"ג הדרא לטובלא עכצ"ל דשאני
 הכא דנתערבה גם בחולין ולא הוי
 כחזרה למקומה דהדרא לטובלא אלא
 בחזרה ונתערבה באותן חולין עצמן
 שתיקנן ולא כה"ג שיש כאן גם חולין
 אחרים מתוקנים כבר שאינם מן הטבל
 הנה ודו"ק ונראה דמשו"ה גם מבטל
 איסור לכתחלה לא הוי כיון דהחולין
 כבר נתערבו עם הטבל, והטבל כבר
 מעורב, ול"ה מוכחא מילתא כ"כ כפצועה
 בידים דפריך שם על תי' ראב"מ
 שמתרץ תיפתר בדברים שא"ל עלייה,
 ופריך ויפצע, ומשני מותר לפצע
 לכתחלה בתמיה עי"ש וקשה א"כ הרי
 במה שקורא שם לתרומ"ע כדי שתיבטל
 נמי מבלא"כ הוא אע"כ כדאמרן ודו"ק
 ומיהו עכ"פ מוכח להדיא דאעפ"י
 שקורא שם כדי שתבטל מיד הוי
 הפרשה ודו"ק, וזו תשובה גיצחת שאין
 עליה תשובה.

יא. ואעתיק בכאן מענין זה השייך
 לסי' זה בחילול שבת
 לצורך פק"ג מה שכתבתי זה כבר
 בספרי (כת"י) גתיבות השלום עה"ת
 בפ' שופטים בדברי הת"י על הפסוק
 כי תצור אל עיר ימים רבים וכו' וז"ל
 ארום תקפון על קרתא כל יומי שבעתא
 לאגחא קרבא עלה למכבשה בשבתא
 לא תחבלון אילנייתא וכו' ארום מפירו
 תיכלון ויתיה לא תקוצין וכו' עכ"ל
 והמדרש הזה של יוב"ע אומר דרשוני
 ותמוה מאוד איך עירבב הדברים ואמת
 שדחז"ל מימים רבים אפי' בשבת
 ושצרי"ן ג"י קודם דוקא וליוב"ע דוקא
 מיום ראשון אבל מיהא זו דרשא בפ"ע
 ואיך יתכן להכניס זה בפשט הכתוב
 שמוהיר על קציצת עץ מאכל כאלו
 דוקא אם כובש העיר בשבת אסור
 לקוץ, וכבר ראיתי בס' זכרון מנחם

מאחד

ה"ל בהגאון אליהו פוסק אומר שצ"ע ברש"י כתובות כ"ט ע"ב ד"ה לאני הנערה משמע שהיא
 קיימת וגם שם אבי הנערה בדביקות.

ח"ג סוס"י ל"ז ע"ש והכי ס"ל ליוב"ע
 ג"כ ומבאר בזה המשך כל הכתוב לפי
 הדרשה דדחז"ל שגם בשבת מותר
 לצור קודם ג"י או מיום א' וסד"א
 שאם יצטרכו לקוץ לצורך אכילה מוטב
 שיקצו ולא שיבצרו כמה פעמים כג"ל
 ועז"א דלא כן אלא כי תצור אל עיר
 ימים רבים ולכבשה בשבת ואז תעלה
 על דעתך שמוטב לקוץ כל העץ
 מלבצור פירותיו לאכילה לפק"נ הלוחמים
 הרעבים ועז"א לא תשחית עצה. רק
 ממנו תאכל ע"י בצורה מפירותיו הרבה
 פעמים בחילול שבת ואותו לא תכרות
 כי זהו איסור שאינו עומד בפניו כי
 אין צורך לקציצה רק לפירותיו ודו"ק
 ואלו היו צריכים לצורך מלחמתם לגוף
 העץ והיה איסור קציצת עץ מאכל
 עומד בפניהם באמת היו מותרים לקוץ
 וכדאיתא דאם לא מצאו אילני סרק
 קוצצין עץ מאכל. אבל לאכילת פירות.
 הנה רק שבת עומדת בפניהם וכנ"ל.
 והשכיל בזה יוב"ע לתת קישור לשני
 אלה לענין איסור קציצת עץ מאכל
 ולענין הדרש דבשבת כדחז"ל. ונכון
 מאוד בס"ד והשי"ת יראנו נפלאות
 מתורתו ונזכה לחדש בה לאמתתה.

מאחד מחברי הזמן על מדרשים נפלאים
 שהביא בפ' זו גם הת"י הזה וביאר
 לפי דרכו ברמו על ענין גופו ואיבריו
 של אדם יע"ש ולא תמלא הנפש.
 ונלע"ד לבאר עפ"י ההלכה קרוב לאמת
 בס"ד דהנה במנחות ס"ד אמר"י חולה
 שאמדהו לב' גרוגרות ויש ג' בעוקץ
 א' וב' בשני עוקצין מיתנין הך דשלשה
 דמעט בבצירה ע"ש ובש"ע או"ח
 שכ"ח. והנה אם אמדהו לעשרה ויותר
 ואם יבצור יעבור י' פעמים אבל אם
 יקוץ האילן כולו לא יעבור רק פ"א
 על קציצת האילן כולו ותו לא. אלא
 שיש בזה איסור קציצת עץ מאכל
 שהוא איסור אחר איסור לאו. ולכאורה
 מוטב שיעבור על חילול שבת שבסקילה
 פ"א וגם על לאו דקציצת אילן מאכל
 משיעבור עשרה פעמים על חיוב שבת.
 וכתב הרא"ש ז"ל יומא פ' יוב"פ סי'
 י"ד ובר"ן דף רכ"ה דמוטב לשחוט
 לחולה בשבת ולא להאכילו נבלה והביא
 הר"ן ז"ל שם דברי הראב"ד ז"ל
 שכ' משו"ה לא ינחרו לו גוים
 ולא יחללו ישראל שבת דבסקילה.
 משום דאיסור שבת הוא שעומד לפני
 החולה ולא איסור נבלה. והר"ן הקשה
 עליו אבל יפה ביאר ותירץ בתשב"ץ

הק' שלום יוסף הלוי פייגענבוים
 אבד"ק לאקט"ש. (פולין).

השמטות.

ברך י"ב ע"ב בדברי הנוב"ת-או"ח ס"ו. הילל אומר להעיר. באופן כזה מתרץ המנוחת משה סי' קט"ו תמיהת הש"ך יו"ד קט"ו סקי"ג מה סברא לחלק בין לא ראה מקצתן או לא ראה כל החליבה כי במקצתן היה ניכר החלב טמא ולכן מחלק הרמ"א שאם בא אח"כ איכא חשש דתו לא ניכר.

ברך י"ד בהערה. מעיר הרה"ג ידי"ג ירחמיאל שטיצבערג אבד"ק גורשקוב יצ"ו בעהמ"ח יד הים שדבר חכמה ברם הלכתא למשיחא. ברך ט"ז ע"א שורה כ' מעיר הרה"ג הנ"ל קי"ל כר"י ורשב"ג בתענית י' עושה וזכור לטוב לפי שצער הוא לו ועי' או"ח ריש תקע"ה במג"א ובסי' תקפ"א בב"י ובמג"א ותו להא מלתא לא משמע כפירושו ודו"ק. ברך י"ט ציון א' אינו מוכרח ועי' תוס' ד"ה עוף בגיון ב'. ביומא ע"ה בינונים לאלתר, רשעים מצטערים עד חודש וכפי' התרגום. שם וכ"כ רש"י לרש"י ע"כ בין שיניהם פי' בין תחתונים לעליונים ובטרם יכרת, ור"ח לא למד אלא מעודנו המיותר שמורה על לימדו על ידי איחור זמן וזהו קרי' עלי' ועי' ברש"י בגמרא ד"ה הבשר ודברי הרא"ש נכונים. כ"ז העיר הרה"ג הנ"ל בעל יד הים.

לסי' י"א הילל אומר שלשון הירושלמי שלכך לא רצה הקב"ה ליתן התורה למלאכים שאמר להם תינוק הבא מביה"ס אוכל גבינה וחלב נוטל ידיו ואח"כ אוכל בשר ואתם אכלתם אצל א"א משמע שעיקר הדיוק על ההדחה. באז"ג ח"ב דף כ"ה ע"א הילל אומר אחר ואחרי אין שוין עי' הכרמ"ל מהמלבים שאחר פי' סמוך ותיכף אחר דבר א' ואחרי פי' מופלג ועי' באיה"ש תקע"א, א"ר אחא אחר כן אין כתיב כאן אלא ואחרי כן. אחר שאביא עליהם י' מכות, ועפ"י חוקי הלשון צ"ל ואחר כן.

השמטות מתכורי דברי חכמים וחדתם.

דף ב' א' שורה כב באמר להנחשד אל תסתר עם אשתו.—ואולי זהו הפי' במד"ר נשא פ"ט ושכב איש אותה זו שהתרו בה פי' דוקא כשהתרו בה ולא בהנחשד.

דף ו' ג' ש' ל' לענין עבר ויכם ספק סוטה.—ואמנם קשה ממ"ש הרמב"ם ה' ממרים פ"ד ה"ב וכן אם נחלקו בהשקאת סוטה אם זו צריכה לשתות או א"צ הרי זה חייב שהרי לדברי האומר צריכה אם מת הבעל קודם שתשתה אסורה ליבמה ולדברי האומר א"צ מתיבמת ועי' כ"מ וז"מ מ"ש דהרי בספק סוטה אין איסור ערוה ובנחל איתן ה' יבום פ"ו הי"ג יצא לחדש משום הכי דבאמת הוי דמי למחזיר גרושתו דאסורה ליבמה

ליבמה מק"ו אם נאסרה במותר לה כש"כ לאסור לה ועומדת באיסור אשת אח שבכרת וה"נ בספק סוטה איכא הך ק"ו אבל לפענ"ד [דאף למ"ש הב"ש קע"ד סק"ד אין ביבום של מחזיר גרושתו דין ערוה שבכרת וכ"ש ספק סוטה] דהנה מקור הרמב"ם מסנהדרין פ"ח ריבות זו השקאת סוטה בפלוגתא דר"א ור"י ופי' הרמב"ם כמ"ש אח"כ אם היה מחלוקת זו מביא לידי דבר זה וזה לידי שני ע"ש וה"נ הכונה שיכול להתגלגל שאחר עד א' של סתירה יבא עד א' ויאמר שנטמאה שלדברי ר"א דשותה ואח"כ בעד א' דטומאה הוי ודאי סוטה ואם ימות אסורה ליבם בכרת כאשת אח ולר"י עד א' בסתירה לאו כלום ואף שאח"כ יבא ע"א דטומאה אינו כלום ומתיבמת ולק"מ.

דף ט' ג' ש' ימ' ועי' תשו' בית שלמה מסקאלא א"ח ח"א סי' מ"ח אי יש איסור יחוד כשאמו משמרתו.

דף כט ד' ש' ט' וצע"ק ביבמות ק"ח סוף ע"ב דאסורה לאחיו גזירה אטו הוא ע"ש ברש"י ואמאי לא נימא לאסור לאחיו שמא יסית אחיו שילך ויפייסה בקריצותיו שתמאן בהשני כדי שתנשא לאחיו אך מתוס' יבמות כ' ד"ה לאתווי משמע קצת לאסור לכתחלה דאל"כ משכחת מותרת למת ואסורה ליבם הבעל כאילונית עי' תוס' ג' ע"ב ד"ה לפי.

דף לר ב' ש' לב כמ"ש בתקוני זהר ת' ס"ט ד"ה ויהי מקץ ימים ויבא קין ולמ"ש בפ"י על תרגום יונתן ע"פ והאדם ידע דקין נולד ממלאך א"כ ממילא אסור ליבם דהוי אשת אחיו מאמו ואכמ"ל. דף לט ג' ש' כב וכמ"ד במד"ר פ' אמור פכ"ז שלא יאמרו בכוס זה שתת פלונית ומתה וביצאה טהורה מ"מ יש לומר דגנאי הוא. דף מ' ג' ש' נו עוד י"ל למ"ש בתקוני זהר ת' ע' ד"ה שיעורא דרצועין דתפילין עד לבא והכי שיעורא דברתא דמלכא עד לבא וכמ"ש בכסא מלך שם שזה על צד היופי באשה וכיון דיליף הש"ס מתיבת את ראש שהכהן סותר את שערה א"כ ע"כ פריעת גוף האשה ג"כ אינה יותר מפריעת שערה שאינה מגעת יותר מן לבה. ועוד י"ל ע"פ מ"ש בקה"ר פ"א ע"פ דברתי אני עם לבי הלב סוטה שנאמר ישט אל דרכיה לבך ע"כ דנו מדה כנגד מדה.

דף מ"א א' ש' י"א. וכן משמע בנדה מ"ד שקלעה הקב"ה לחוה עי' פי' ריעב"ץ סוף מעמדות לשבת. שם שורה י"ט ומה"ט השמיט הרמב"ם מ"ש במד"ר נשא דכהן אומר לה בעת פריעה את פרשת מדרך דזה רק רמוז.

דף מ"ג ג' ש' כה מזהר דתשובה מהני לסוטה לתלות ואולי גם מיתתה מכפרת לה וראיתי ברבינו בחיי פ' נשא שכתב ואם תשכיל היטב במה שאמר בכלי חרש תמצא שיש רמז שלא תזכה לקום עמו בתח"מ אך תהיה כחרש הנשבר שאין לו תקנה אם זנתה תאבד מן עוה"ז והעוה"ב עי"ש. ולפע"ד מאן סליק לעילא להורות כן הלכה והרי בסנהדרין ריש פ' חלק לא מנו בין אלו שאין להם חלק לעוה"ב אשה המזנת ולא גריעה מהבועל שמיתתו בחנק ויש לו חלק לעוה"ב עי' סנהדרין ק"ז [והרמז קלוש דהרי הכלי חרש חדשה ושלימה] וואף שנוסף בה ענין השבועה

השבועה הנה משונה משאר שבועה דאינה נשבעת שלא זינתה רק מקבלת שבועת האלה שבאם זינתה תצבה בטנה ותפול יריכה ואולי רצונה בזה לכפרת עונה ושיתקדש ש"ש על ידה ותוסרנה כל הנשים וע"כ אין לדונה גם למאבד עצמה לדעת בזה אם עשתה זאת לתשובה עי' שאילת יעב"ץ ח"א סי' מ"ג שכתב דכל מעוברת בזנות שאיבדה עצמה לדעת אינה נענשת ועי' חוס' סוטה ד' ע"ב וסנהדרין מ"ז ד"ה ואמאי ובטפרי מרבה תורה דף ג' ואכמ"ל.

עין חיים היא למחויקים בה ותומכיה מאשר.

לדומדיה אין כתיב כאן ר' ירמיה אמר בשם ר' תייה לא למד אדם, ולא עשה, ולא שמר, ולא לימד לאחרים, ולא היה סיפק בידו להתזיק והתזיק הרי זה ככלל ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן (ויקרא רבה כ"ה). לכן ארשום פה בספרי שמות האנשים שקבלו ספרי בספ"י עפ"י סדר אלפ"א בית"א, ואין מוקדם ומאוחר בתורה.

איומאיר בהשתדלות הרבני ר' דוד רייכער שו"ב, אליעזר ברוך איצקוביץ, ה' ארטור מייער, דוב בערפעלד, דוב קעלמנסאן, דוד בעקער, ה' יעקב פלאטקין, יוסף ראבינוביץ, לזכר נשמת אביו, ישראל לאחמאנוביץ, יהושע פאליק זילבערמאן, יוחנן הויזנער, הדאקטור יעקב ב"ר אברהם פערליס לזכר נשמת אמו רבקה בת חיים פראקטמאן מאקירמאן נפ' כ"א אייר תרע"ז, ישראל זילבערמאן, ירחמיאל ווילק לזכר נשמת אביו אברהם ב"ר צבי יהודה נ' ב' מרחשון, יעקב מאטניאק, ליב זיידמאן, משה בעקער, משה סלאוועטער, מאטי' גליקמאן, מינציא מארגנ"ט שטערן, משה ווילק, משה קאסליאר, נחום אייזיק גורקין, נתנאל הארינ"ט שטיין, עזריאל בראילובסקי, שלום חכם שו"ב, שמעון פינקלשטיין, שלמה גילדין, לזכר נשמת אביו מאיר ב"ר יוסף נ' כ' סיון, הגבאי שלמה היימוביץ, ה' שלמה קיציס, שמואל ליטוויין, שרה דבורה דאליצקע לזכר נשמת בעלה יהודה ליב ב"ר שלמה זלמן נ' ח' מרחשון, בתה גיטל נפ' ט"ו סיון, אביה בן ציון ב"ר יהודה דוד נ' ד' אייר, אמה חי' סאסי' בת יצחק נ' ה' סיון, האשה חי' שמואלאוויטש לזכר נשמת אמה בראנא בת שלום דוב נ' כ' חשון.

באלגראד בהשתדלות ה' יוסף ב"ר אלימלך שוחט, בן ציון חכם שו"ב, ברוך צבי איידילמאן, ברוך אורמאן, זאב גאלדינ"ט שטיין, זוסיא ענדלשטיין, ישראל פרענקל, יעקב רעזניק, יעקב סערדרניק, ישראל לערינטראכט, יהושע פישמאן, ה' מרדכי איצקוביץ שו"ב, משה אבער, מענדל חאסקילוביץ, מנחם מענדל פערפער, מיכל פיינזילבער, נתן יאגאלניצער, נתן מלמד, עזריאל אורמאן, פישל פישעראוו, פישל שעכטמאן לזכר נשמת אביו אהרן ב"ר יחיאל נפ' ט"ז אייר, צבי חאסקילוביץ, שמעון

שמות המתנדבים

שמעון ב"ר חיים הכהן שפירא לזכר נשמת אביו חיים ב"ר זאב הכהן נ"י י"ג חשון ונשמת אמו לאה בת דוב נ"י ב' דסכות. שלמה קריצמאן. שבתי גליקמאן. שלום סאנדלמאן.

בערעשטי בהשתדלות ה"ר שלום פריעדמאן שו"ב. אהרן ברונער. אייזיק שטערן. אהרן לייזערוביץ. אליעזר קליין. אברהם סג"ל. אברהם לייזערוביץ. אברהם לוי ב"ר זאב מארקוביץ. אברהם קאמער. דוד פינקוביץ. דוד ב"ר אליעזר פינקוביץ. זעליג צבי וועקסלער. חיים אליעזר גלאזור. יוסף ברונער. ישראל אבראמוביץ. יהודה ליב אוואדיק. יצחק שמואל דאוידאוויץ. יחזקאל ווייסביין. מאיר זאב פיק. מיכל קאמער. משה טייטעלבוים. נחמן בן צבי ארי' גרינבערג. פנחס קאנער. צבי ב"ר ישראל בערנשטיין. שמחה קארניאל. שלמה וועקסלער.

בענדער. אברהם ביטענסקי. אברהם שמעון אלכסנדרוב. ברוך יתום שו"ב. בן ציון אינקס. דוב שו"ב. דוב קישענעווסקי. הילל קאפוסטע ורעיתו חנה. זאב טראכטענהארץ. חיים קאפוסטע ורעיתו שבע. יוסף חיים לעוויט. יצחק פאוואלאצקי. יוסף פאוקער. יצחק גורפעל. יעקב רדוואויצקי. משה ב"ר צבי שווארץ יליד זלאטאפאל לזכר נשמת אביו צבי ב"ר שמואל יהודה. משה כ"ץ. משה לעווענשטיין. משה דוד בר"ח שאפאשניק. שמואל קליינר. שלמה אקסוסמאן. שלום אינקס. שלמה שמואלוביץ.

בערלאד בהשתדלות המנצח על הנגינות יוסף חיים פרייגרודסקע. אהרן יאראסלוביץ. אחיעזר שו"ב. אשר זוסמאן. הרופא ברוך בארעס. דוד אבראמוביץ. היו"ר הערמאן קאמעל. חיים דאוידאוויץ. חיים טינקלמאן. יודעל ורעיתו אסתר איסטריק. יהושע ורעיתו פיגא ריידיר לזכר נשמת אביה ישראל בן חיים נפ' כ"ח תמוז. ואמה חיה ליבא בת אלעזר נפ' ג' תמוז. יחזקאל קירשין. ה' יצחק רייכער שו"ב. ה' ישעי' פייער שו"ב. יעקב גרינבערג. ישראל לובער. ליב וויזענפעלד. משה סמאילאווער. מענדל גרינבערג. מענדל קויפמאן. משה אשר (מאריץ זילבער. משה אהרן בראנדעס. נטע אראנוביץ. שמואל נאטינואן. שלמה הערשקוביץ. שמחה גרינבערג.

בוקארעשטי. אברהם יעקב ב"ר יצחק יהודה הכהן. אברהם אבא ב"ר ישראל משה מאנדל לזכר נשמת אמו פיגא לאה בת אהרן נפ' י"ד חשון. אפרים צבי גאלדמאן. אייזיק ראזענבערג לזכר נשמת אביו ליב ב"ר ישראל נפ' כ"ז אב. אברהם חיימוביץ לזכר נשמת אחיו חיים ב"ר בנימין י"ט מנחם אב. בנימין שווארצמאן. דוד ב"ר משה מאגאזאניק. הגבאי הערמאן ראטשטיין. הערמאן בינדער. זאב רישטאג. זאב (לופו) פאגעל. זלמן ראבינואן. חנא סיגאל. יחיאל מיכל רבינוביץ לזכר נשמת אביו יוסף ב"ר יעקב ארי' נפ' י' שבט. יצחק גאלדענבערג הרב. הגזבר יוליס רובין. יצחק בהרב אברהם מאיר שווארץ מפולין. ישראל טייכער. יעקב שטיינהארץ. יוסף שפיגלער. יעקב בלומען. יעקב פישער. יוסף שעכטער שו"ב. יוסף בינדער. יעקב ראפאיל. ישראל ב"ר יוסף יוזפא אבראהאם. יוסף העללער שו"ב. יואל איצקאוויץ. מתתיהו סטוליאריא. מרדכי ראדזיווילובסקע החזן המפורסם. מארקוס-מארקוס. מיכל ברייער לזכר נשמת אמו טויבא בת חיים צבי נפ' כ"ו טבת. מלך פריעד-

שמות המתנדבים

מאן לזכר נשמת אביו מענדל ב"כ פרידל נפ' ר"ח אד"ב, משה שעכטער שו"ב, הגבאי משה פייגענבוים, נחום היילפערן, נחמן כ"ץ, צבי פאגעל, קלמן ב"ר אליעזר סטוליאריא, שלמה גראף לזכר נשמת אביו אברהם ב"ר חיים נ' ר"ח אייר, שמואל ראזענטאל, שמואל פאלוף לזכר נשמת אביו מרדכי יהודה ב"ר צבי דוד נ' כ"ד תשרי.

הונטשעסט. אפרים זאליזניאק, אשר גערשינגאלד, בן ציון גוטענ-

שטיין, בן ציון מאיר גאז, בצלאל זילבערמאן, זאב זוסמאן שו"ב, חנה דאליצקי, ישראל כהן, יעקב מאירהויז, יהושע אלטפעלד, ישראל גערשינגאלד, יעקב קימעלפעלד, ליב כהן, ליב ראשקא, מנשה טראכטמאן, מרדכי זילבערמאן, שלמה שקאלניק, שמואל דוד ברענער, שלום סאהארני שו"ב.

טאראקליע בהשתדלות ה' מרדכי שיוואק שו"ב, אלי אווירבוך,

דוד נאטהאנזאן, דוד חכם, דוד ברולסקי, העניך פינקל זוסיא ברודסקי חיים בערמאן, חיים זילבערשטיין, יוסף קליינמאן יצחק אווירבוך, ליב האוועס, מרדכי אווירבוך, שמעון לעווינזאן.

טשאדערלונג בהשתדלות הרבני יהודה ליב מאלקין שו"ב, אברהם לעווינזאן, הגבאי אהרן שעכטער, אלטר (יעקב) פישמאן,

בן ציון טענענבוים, ביניש גראוומאן, דוד בערנשטיין, דוד טשאפליק, זאב פעטשעני, חיים סודיט, חיים לעווינזאן, יצחק ליפשיץ, יונה בלינדערמאן, לזכר נשמת אביו זאב ב"ר אברהם נפ' כ"ג אייר, יוסף לעווינזאן, יצחק סאקצער מענדל אימאס מרדכי לאפסקיר, משה פאטלאזשאן, נפתלי לעווינזאן, פישל לאפסקער, צבי רוזענפעלד, ראובן ראטענבורג, שלמה שיכמאן, שלמה שרייבמאן.

טולצי בהשתדלות הרבני יום טוב זאב בעקירמאן שו"ב, ארי' יהודה גרינבערג, אפרים ארינשטיין, ה' בערמאן, הרב יצחק חכם, יוסף

כהן, יחזקאל זיידלער גבאי, יצחק העלמאן לזכר נשמת אביו, משה אברהם שעכטער, משה גרובערג לזכר נשמת אביו, ברוך ב"ר משה נ' ט"ז אייר, אמו חיה בת פישל נ' ב' כסלו, זוסיא סאלאמאן לזכר נשמת אמו רבקה בת זוסיא נפ' ר"ח ניסן, זעלדא פאלקיס לזכר נשמת אביה ליפא נ' ב' דראה"ש.

טשיטשילען בהשתדלות הרב הג' דוד כהן, אפרים ברונשטיין, אנשיל קליינמאן, אשר פערדמאן, אלי' חאדיס, אליעזר

חלפן, חיים וויינשטיין מדראגושעני, חיים פריעדמאן מלאזאווע, יעקב שאפאשניק, יחיאל שאפאשניק, יוסף טריף מדראגושעני, ליב פריעדמאן ורעיתו מרים, ליב ורעיתו יוטא טוביס, לוי יצחק גראווער, ליב מאקליר, נחום פרידמאן, צבי פאלסקי, ראובן שייטילמאן, מפאקשאן, שלמה שאפאשניק, שמואל רוזענבערג, שמואל ליבערמאן.

לאפושנע בהשתדלות הרבני יעקב סיגאלאט שו"ב, אברהם אפפעל, אברהם מאלאמד, אבא שווארץ, אפרים גרינבערג, זאב דוב

וועסאקי, יודל שווארצמאן, יוסף מילעס, יצחק אבראמאוויץ יואל ורעיתו יענטא בראווירמאן, יודל נאטעס, ליב קיסר, מענדל וויסאקי, משה גרינבערג, משה הוכבערג, שלמה פינטשעווסקי.

מאנזיר בהשתדלות הרבני אהרן יהודה צוקירמאן שו"ב, אברהם רעזניק בתיה פייער לזכר נשמת בעלה אברהם ב"ר זאב נ' ד' חוהמ"פ,

דוד ברוכמאן, חיים זיסליס, חיים זאלאטאוו, חיים ברוכמאן, טוביה וואלינבערג, יוסף זילבער, מרדכי האריטאן, משה גזר, ניסן ברוכמאן, רבקה ברוכמאן, לזכר נשמת בעלה אברהם, צבי ב"ר יהודה, ליב הלוי נפ' כ"ד אד"ש, שמעון כ"ץ, שלמה ורעיתו טובא סווערדליק.

פעטרובקא

בהשתדלות הרה"ג דוד מייטוס, אברהם ליכטמאן, אהרן שימאנוביץ, גדלי' ברודסקי, דוד נאטאנוואהן, זאב קיזשנער, יחיאל גאלדשטיין, ישעי' שימאנוביטש, יהושע שימאנוביץ, יעקב ליב ציגילמאן, יעקב יצחק אווירבוך, ליב פינקיל, משה קיסליאנסקי, משה ברודסקי, מרדכי קויפמאן, משה נאטאנוון, מלך יארמולינסקי, מענדל שאפיר, נחמיה ברודסקי, נתן צוקער, פייביל רודניק שו"ב, שמואל ראשקא, שמערייל קליפאטסקי, שמחה שאפיר.

קארפינען

בהשתדלות הר' יעקיל לאפושנער, איסר טרייגיר, אהרן כהן, ברוך רוטמאן, דוד ב"ר שלמה עפילבוים, זאב פרוקופעץ מפוגינעשטי, חיים זאב גוטמאן, חנא כהן, ישראל אלטמאן, יוסף גארביר, יעקב טרייגער, יהודה ליב כהן, ליב סטראצאווסקע, ליב ורעיתו דינה רוטמאן, משה ווייסמאן, משה גוטמאן, משה ריחולעס, מענדל גארבער, מאיר שרייבמאן, מרעשקוב, נחום באאנזשוא מליעווע, צדיק גערשקוביץ, שמואל שאפיר, שבתי גריטשעניר, אחרון חביב הרבני המופ' שלמה עפילבוים רב ושו"ב.

קאהול

בהשתדלות האברך המושלם אברהם חיט והרה"ג מענדל צוועטאוואט, אליהו הכהן כ"ץ, אהרן זילבערשטיין, גבריאל גאלד, דוד רוזינפעלד, דוד גוטפלייש, זאב מאשקוביץ, חיים חכם, חיים צוועטאוואט, ישראל חכם שו"ב, יוסף קרונפעלד, יוסף אווירבוך, יצחק קארניפעלד, יוסף ברושטיין, יוסף זילבערשטיין, יודל קיטאר, יעקב זאווילאוויץ, מתתיהו ארוזשינטאר, משה קריטאר, צבי בורטמאן, שלום בערגער, שלמה גאלדינשטיין.

קיריע

בהשתדלות הר' ישראל בערקוביץ נ"י, אברהם ביבערגאל, אברהם כ"ץ, אוריה גאלדינבערג, אברהם קאנט לזכר נשמת אמו שרה נפ' י"א אלול, אברהם לאחמאנוביץ, אשר זינגער, אברהם פראדיס, אברהם דוב בר' נחום שימיליעוו, אשר זילבערשטיין, אלטר רוזינפעלד, אברהם ברעניר, בעריש רייפמאן, בנימין פעפירמן, ברוך גאלדינבערג לזכר נשמת אביו הר' צבי ז"ל שו"ב, גדלי' באראנובסקי, גרשון מערימסקע, דוד מילגראם, הירץ פישער, זידל שו"ב ווייסמאן, זידל פערעפליצק, זאב עוזר (ווילהעלם) קיציס, זוסיא ספיוואק לזכר נשמת אביו נחמן יוסף נפ' ד' תשרי, זוסיא קריצמאן לזכר נשמת אביו משה יחזקאל בר' לוי מאיר נפ' י"ד אד"ש ואמו פיגא בת ישעי' נפ' ו' סיון, הגביר חיים יעקב קיציס, חיים באלפערמאן עט ברעניר, חיים לעווינטאן לזכר נשמת אביו שלום נפ' ז' אדר, יעקב גאלדינבער ז"ל, יעקב דוליצקע, יצחק לאחמאנוויץ, יעקב דאווידוביץ, ישעי' בר"ג באראנובסקי, יצחק לייבוביץ, יוסף ברעניר, ישראל אהרן גאלד, יוסף רוטמאן, יצחק כ"ץ, יהודה ליב זוסעוויץ, יעקב מיכאלעוויץ, יוסף וויינבערג, ישראל איצקאוויטש, יצחק בר' יוסף כ"ץ, יצחק הערשקאוויץ, יעקב גאלדמאן, יעקב וואלפאוויץ, ידידיה בענעראוו, יצחק ברודסקי, ליב קאנט, ליב פעלדשטיין

שמות המתנדבים

פעלדשטיין, מענדיל כ"ץ, משה דאוידוביץ, מאיר קאמארובסקי, משה מלך בראילובסקי, משה ישראל זוסעוויץ, משה שלום שאיעוויטש, משה טעפער, משה בערשדסקי, מרדכי מארקוסזאהן, נפתלי חיימוביץ, נחום דאוידאוויץ, לזכר נשמת אביו דוד בר' ארי' יהודה שו"ב נפ' א' מרחשון, אמו היה ריויא בת דוב נפ' ו' אב, נח באטושאנסקי, ניסן כהן לזכר נשמת אביו מרדכי בר' ברוך הכהן נפ' כ"ו סיון, ה' פינחס קיציס, הר' פינחס פערילמאן שו"ב, פינחס ווייסמאן, פטח דוב מיכאלעוויץ, צבי פעלדשטיין לזכר נשמת אמו גיטל נפ' י' תמוז, צבי שו"ב גאלדינבערג ז"ל, צבי גאמשיעוויטש לזכר נשמת חמותו שינדל מרים בת שלמה נפ' תמוז תרע"ד, צבי ווילדערמאן, צבי בערגיר לזכר נשמת אביו אברהם מרדכי נפ' ב' אייר, קלמן ברודסקי, רפאל ספרות, רוזע ריוויטש לזכר נשמת בעלה דוד בר' יעקב נפ' י"ט בטל, שמואל לעבעדינסקי שו"ב, שלום גרוסמאן, שאול מאלאמד מטרופינא.

ר' יהודה בהשתדלות הר' דוד זילבערמאן, ה' אהרן מארגינשטערן, ה' אברהם חכם, אהרן קירש ורעיתו פאניא, אהרן פריינקיל, אהרן רבינוביץ, בנימין סענמאיר, בערנארד גאלדינבערג, גוטמאן בן גוטמאן פרייבערג לזכר נשמת אביו גוטמן בן מאיר נפ' כ"ד תמוז, דוד גאלדינבערג, דוד ורעיתו שינדל קירש, דניאל שטיין, זאב קאטליר, זכריה חיימוביץ, ישראל שפירא שו"ב, יצחק רייגורדסקי, יעקב קראסילניק, יוסף גרינבערג ורעיתו טובא, יוסף אימאס הרב פטעה"מ, ישראל סענמאיר, יוסף זיידמאן, לוי יצחק רוזענצווייג, משה היטראן, משה חכם, משה שפירא, משה שטראזמאן, מרדכי למרן, משה רוזינפעלד, משה זרחאוויטץ, נח גאפמאן, נחום גערשקוביץ לזכר נשמת אמו נחמה הדסה בת שלמה נפ' י"א אדר, נחמן קישנעוויטש, נחמיה פריינקיל, פינחס שווארצמאן, צבי גאדליס, צבי קירש ורעיתו חייקה, צבי מארקוביץ ורעיתו בתיה רבקה, הרב שלום שייך, האחים שלום ויעקב כהן לזכר נשמת אמם פרידא בת יעקב נפ' ב' אדר"א, שמואל לאשאק, שלום קאפלונסקע, שמואל זעלציר, שמואל אברהם חיימוביץ הגבאי, שלמה ורעיתו פרימא פערילשטיין.

אשריהם לצדיקים לא דיון שהן זוכין
לעצמן אלא שמוכין וכו' עד סוף כל
הדורות (יומא פ"ו). אלו הם הצדיקים, עמודי
העולם, קדושי עליון, שקבלו אצלי ספרי הראשונים
והמכו אותי בעזרתם, אברכם בברכת הדין: עולמם
יראו בחייהם וכו' ואמו צדיקין או אכלי תרי עלמא
מי סני להו?

הרה"צ חסידא ופרישא אברהם מתתיהו פריעדמאן משטיפאנעשטי,
הרה"צ אברהם יהושע העשל פרידמאן מגאלאק, הרה"צ אברהם אביש
הלברשטאם מנאסאד, הרה"צ אביש הורביץ מסאפינקע, הרה"צ אלימלך
ישראל פעכלאו מפינסק.

שמות המתנדבים

הרה"צ ברוך בן ציון בהרה"צ מרדכי טווערסקי מפיטסבורג.
הרה"צ דוד פריעדמאן מבאהוש.
הרה"צ זאב בהה"צ מרדכי יוסף טווערסקי בווארשא.
הרה"צ חנוך העניך זילבערפארב מאוריהב.
הרה"צ יוסף ירושלימסקע מקישינוב, הרה"צ יצחק טווערסקי מקישינוב,
הרה"צ ישראל אשכנזי מבערלאד.
הרה"צ חסיד ועניו מרדכי יוסף בהרה"צ דוד טווערסקי מזלאטאפאלי
וכעת בווארשא, הרה"צ מרדכי זוסיא טווערסקי מיאסי, הרה"צ מנחם נחום
פריעדמאן משטיפאנעשטי, הרה"צ מנחם מענדל פריעדמאן מבאהוש, הרה"צ
מנחם מענדל האגער מווישעאול-דע-סוס, הרה"צ מנחם נחום טווערסקי
מקישינוב, הרה"צ משה לאנדמאן, מבענדער, הרה"צ משה דוד אשכנזי
מבעלז, הרה"צ מנחם נחום בהה"צ מרדכי יוסף טווערסקי בווארשא, הרה"צ
משה דוד טווערסקי משפיקאל וכעת בראשקאוו.
הרה"צ פייבוש ווארמאן מיאסי.
הרה"צ צבי בהרה"צ מרדכי יוסף טווערסקי מויען.
הרה"צ שלמה יונגערליב מאקירמאן, הרה"צ שמשון גאטטעסמאן
מסניאטין, הרה"צ שמואל יוזעפאוו מבאטושאן, הרה"צ שמחה בונם לערמאן
מקראשניוויץ, הרה"צ שלום בהרה"צ מרדכי זוסיא טווערסקי מגוירק.
הרה"צ שמואל ליבערמאן מבערלאד.

ארזי הלבנון, אדירי התורה

שקבלו ספרי הראשונים, מתיה חיים יתן להם חיים
ארוכים, טובים ומתוקים.

הרה"ג אבא וואקס מקראקא, הרה"ג אברהם מרדכי מאראקי בעל דגל
הרבנים, הרה"ג אברהם שטערן בעל גפי אש, הרה"ג אברהם יצחק דזובאס
בעל שלשים דרושים, הרה"ג אברהם אביש ריינהאלד בעל חידושי אבר"ח,
הרה"ג אברהם אליעזר וויעדער מפאלעשט, הרה"ג אברהם יהודה הכהן שווארץ
מסאלא (סלובקיא), הרה"ג אברהם ירחמיאל בראמבערג בעל עמק אברהם,
הרה"ג אברהם יצחק הכהן שווארץ מראמאני טופליצע, הרה"ג אברהם נתן
עלבערג בעל בית נאמן, הרה"ג אברהם פאלינקובסקי מקישינוב, הרה"ג
אברהם יוסף קוניצער מבענדער, הרה"ג אברהם העפטרמן ממאנשעסטער,
הרה"ג אברהם אלטר קוטגער מטשימשליע.

הרה"ג אהרן ווערטהיים מאלדען מאס, הרה"ג אהרן וואלקין מפינסק,
הרה"ג אהרן היימאן מלאנדאן, הרה"ג אלטר שפירא בעל מקור חיים, הרה"ג
אלטר וועקסליר מפורט אליגרי, הרה"ג אלטר יעקב מאיר בריזמאן מלאפי,
הרה"ג אליהו ראזען מאושפיצין, הרה"ג אלי חיים הורוויץ מקיליע, הרה"ג
אליהו קאפלאן מפערלאף הרה"ג יהושע אליעזר הלוי עפשטיין מראקוב,
הרה"ג אלימלך פרידלענדער מדעש, הרה"ג אלימלך אייבעשיץ מלפושנע,

שמות המתנדבים

הרה"ג אליעזר ליאדיער מסטרי, הרה"ג אליעזר זאב מארילעס מבוטשעטש, הרה"ג אליעזר ליפא ווייסבלום מנויארק, הרה"ג אפרים פישל וויינבערגער מפרעמישל, הרה"ג אפרים לאנדא מבוקארעשט, הרה"ג אשר אנשיל ווייס מנאדיפלי, הרה"ג אשר אנשיל יהודה מיללער מפעטראשעני, הרה"ג אשר זעליג לאנדא בעל קהלת אשר, הרה"ג אשר אנשיל גרינוואלד בעל מטה אשר. הרה"ג בצלאל זאב שאפראן מבאקוי, הרה"ג בצלאל רויזענבערג מליעדז, הרה"ג בנימין גיטעלזאן מקלעוולאנד, הרה"ג בן ציון שאפירא מקישינענוב, הרה"ג בן ציון שיינבערג מדומבראוויץ, הרה"ג חתן אחותי ברוך חכימוביץ מיעדיניץ, הרה"ג ברוך קלוגנימוס הורביץ-שטערנפעלד מפילץ, הרב דר' ב' רייכער מבוקארעשט, הרה"ג בן ציון פריינקיל מסאראקי.

הרה"ג גדלי' סילווערסטאן מוואשינגטאן בעהמ"ח ספרים רבים, הרה"ג גרשון מענדל קאהן בעל בינת יששכר, הרה"ג גדלי' סטרקובסקי מחאטין. הרה"ג דוב בורשטיין מבאטושאן, הרה"ג דוד גאלאמב בעמ"ח התורה והתלמוד, הרה"ג דוב מייטוס מפעטרובני, הרה"ג דוד קאפליוואטסקי מקאפרעשט, הרה"ג דוד שלמה פריערמאן בעל אמרי שפר, הרה"ג דוד פעלדמאן מלייפציג, הרה"ג דוד צבי שעהנפעלד מבוקארעשט, הרה"ג דוד צבי זעהמאן מדוקלא, הרה"ג זוסיא פארטוגאל מסקולען, הרה"ג ש"ב זוסיא מלמד מראשקוב, הרה"ג זאב וואלף שערליץ מטשערנאוויץ.

הרה"ג חיים עוזר גראדזענסקי מווילנא, הרה"ג חיים מרדכי ראללער מניאמץ, הרה"ג חיים קנאללער מפרעמישל, הרה"ג חיים צבי שאטלאנד ממאדין, הרה"ג חיים געלערנטער מקיטוב, הרה"ג חיים הירשפרונג מדוקלא, הרה"ג חיים פינחס לוריא מלאדז, הרה"ג חיים אפרים באלאיטיא בעל חמודי אפרים, הרה"ג חיים זבלון חרל"פ מראשון לציון, הרה"ג חיים הערשענשטראס מלובלין, הרה"ג חיים ראובן רובינשטיין בעל תפלת חיים, הרה"ג חיים יוסף ב"ח מאפטא, הרה"ג חיים אלעזר אלטר מלאדז, הרה"ג חיים ראבינאוויץ מבוקארעשט, הרה"ג חיים אלטר בירברייער מטשערנאוויץ, הרה"ג חיים שמואל שור מבוקארעשט, הרה"ג חיים אליעזר אלטר באש מספינקא, הרה"ג חנוך העניך צרנצפקע מגאלין, הרה"ג חנוך העניך שאפראן מבוקארעשט, הרה"ג חיים בלאך נויורק.

הרה"ג טובי' גפן בעל לב יוסף מאטלאנטא.

הרה"ג יהודה מאיר שפירא מפיעטרכוב בעהמ"ח אור המאיר, הרה"ג יודא קרוס מלאקנבאך, הרה"ג יהודה ליב לנדמאן מבעלז, הרה"ג יהושע הלוי הירשנהארין ממאנטריאל, הרה"ג יהושע אלטר ווילדמאן, הרה"ג יהונתן הלוי אייבשיץ מוואלאמין, הרה"ג יוחנן פרעשיל מסניאטין, הרה"ג יואל משה בומיל מקראשציענקע, הרה"ג יואל כ"ץ בעל טירת כסף, הרה"ג יונתן שטייף מבודאפעשט, הרה"ג יוסף שאפאטשניק מלאנדאן המו"ל ש"ס הגדול, הרה"ג יוסף ווערטהיים מהרובשוב, הרה"ג יוסף אלי' ענקין בעל פרושי איברא, הרה"ג יוסף צבי היילפערין משאמקוט, הרה"ג יוסף ברוך שפירא מגארשקוביץ, הרה"ג יוסף שמעון פאללאק בעל בול"ח, הרה"ג יוסף צבי כ"ץ מבוקארעשט, הרה"ג יוסף ברייער מביוואלאר, הרה"ג יוסף העלקין מאוריהב, הרה"ג יוסף יתום ממארקולעשט, הרה"ג יהושע בוימל מקראשציענקא, הרה"ג יחזקאל גוטמאן מהוש, הרה"ג יחיאל יעקב וויינבערגער בעל פנוי

שמות המתנדבים

עצמות מתים, הרה"ג יחיאל צבי הלוי עפשטיין מאזרוב, הרה"ג יחיאל מיכל גאלדבערג מרדום, הרה"ג יחיאל מיכל בורשטיין מיעדעניץ, הרה"ג יחיאל פלום מפאלעשט, הרה"ג יחיאל משה סאגאלאוויץ בעל קובץ דרושים, הרה"ג יעקב בן ציון הכהן מענדלסאן בעל משנת יעב"ץ מנוירק, הרה"ג יעקב שכטר ממנשעסטר, הרה"ג יעקב שמואל אויסלענדער בעל ביכורי ראשית הרה"ג יעקב הכהן פלעקסער בעל דבר ליעקב, הרה"ג יעקב משה טוליאדינו בעל ידי משה, הרה"ג יעקב חיים סופר בעל כף החיים, הרה"ג יעקב איסקאלסקי מנוירק, הרה"ג יעקב זאב יאסקאוויטש בעל קול תורה, הרה"ג יעקב משה הלוי קליינבוים בעל תורה אור, הרה"ג יעקב גרינוואלד (ז"ל) בעל חלק יעקב, הרה"ג יצחק יהודה ספיר מפתח תקוה, הרה"ג יצחק אייזיק ראזינבערג בעל תורה אור, הרה"ג יצחק משה ראבינוביץ מבערלאד, הרה"ג יצחק העבענשטרייט מרישא, הרה"ג יצחק גילערנטר בעל יקרה מפנינים, הרה"ג יצחק יהודה טרונק מקוטנא, הרה"ג יחיאל מיכל בערקוביץ מבומאקליא, הרה"ג יצחק מרדכי הכהן ראבינוביץ מפלאוונא, הרה"ג יצחק מעלער מבאלגראד, הרה"ג יצחק מאיר הכהן בעל כבוד שבת, הרה"ג יקותיאל ארי' קאמעלהאר מסטניסלוב, הרה"ג ירחמיאל מנחם שטיצבערג בעל יד הים, הרה"ג ישכר שלמה טייכטהאל בעל משנה שכיר, הרה"ג ישעי' יוסף מארגאלין בעל דרושי מהרשי"ם מברוקלין, הרה"ג ישעי' אלגזי בעל דברי ישעי', הרה"ג ישעי' רייכער בעל מקרא ומסורת מאיזמאיל, הרה"ג ישעי' זלאטניק מראדום, הרה"ג ישעי' מענדל גור מארציוו, הרה"ג ישראל בנימין בענדיט פייבלסאן משוקיאן ליטא, הרה"ג ישראל חיים דייכעס מליעדז, הרה"ג ישראל איסר הכהן פייגינבוים מווארשא בעל שערי תורה, הרה"ג ישראל וועלץ בעל חק לישראל, הרה"ג ישראל גאלדמאן מגראסווארדיין, בני הרה"ג ישראל יפה זצ"ל מבעל הגבירים הנכבדים והמפורסמים חיים, יצחק מלך, מענדל, דוד והאניזשינער ירחמיאל למשפחת יפה שמם נאה להם יפה למקום ויפה לבריות, הרה"ג ישראל ראזענבערג מנוירק, הרה"ג כלב פייבל וועזל (ז"ל) בעל קרית ספר.

הרה"ג ליבר כהן מנוירק בעל חדושי חביבי, הרה"ג לוי גליקמאן מבאראמטשי, הרה"ג ליפא ווייסמאן מסאראקי, הרה"ג מאיר ישראל אייזנשטיין מקישינוב, הרה"ג מאיר קליין בעל ברורי המדות והשעורין, הרה"ג ה"ד מיכאל שלום ווינקלער מקאפענהאגען, הרה"ג מיכאל הלוי איש הורביץ מקראקא, הרה"ג מענדל ראללער מאקירמאן, הרה"ג מענדל צוועטאט מקאהול, הרה"ג מרדכי גינזבורג מזאדאווא, הרה"ג מרדכי דייטש מסיגוט, הרה"ג מרדכי יתום מבענדער, הרה"ג מרדכי דוב איידלבערג בעל חזון למועד, הרה"ג מרדכי פארהאנד מנייטרא, הרה"ג משה בערגער מבוקארעשט, הרה"ג משה דייטש מסובאטיצא, הרה"ג משה שטערנבערג מקראקא, הרה"ג משה נאמן מבוקארעשט, הרה"ג משה קאפל כ"ק מרומנבקה, הרה"ג משה יהודה קערשענבוים מלאדז, הרה"ג משה קליין מהאלמין, הרה"ג משה אהרן טאבענקין מאקלאנד, הרה"ג משה יהודה עהרענרייך משאמלא, הרה"ג משה דוב בראפמאן בעל שערי תורה, הרה"ג משה ישראל פעלדמאן חתן הגאון מהרש"ם ז"ל, הרה"ג משה דייטש מסיגוט, הרה"ג משה הורביץ ממיחאלעני, הרה"ג משה גינזבורג מקישינוב, הרה"ג משה צוקערמן מאקירמאן, הרה"ג משה חיים מירוויש בעל זכרון יעקב מקאפשטדט, הרה"ג

שמות המתנדרים

הרה"ג משה שמעון זיוויטץ בעל המשביח מפיטסבורג, הרה"ג משה צבי פריעדמאן בעל הכנה ליו"ט, הסופר החרדי מר משה יהודה פאללאק מכונה בן-פרת סאטמאר, הרה"ג משה ברונשטיין מטרוטינא, הרה"ג מרדכי שוחטמאן מסאראקי, הרה"ג מרדכי סקינבסקי מאלעקסנדר, הרה"ג מתתי' מארגינשטערן מבאלגראד, הרה"ג דר' מאיר הלוי מבוקארעשט

מחו' הרה"ג נחום אתרוג מצפת, הרה"ג נחום שמרי' שעכטיר מדארבאן, הרה"ג נטע שלמה שליססעל בעל נטע שעשועים, הרה"ג נח אברהם גאטליב מראווארוסקע, הרה"ג נפתלי פריעד מפאיעני מונטי, הרה"ג נח חיים חבר מקראקא, הרה"ג ניסן קאלקער מסארקע.

הרה"ג עזריאל זעליג נח קושעלעווסקי בעל עין צופים, הרה"ג עזרא אלטשולער בעל תיקון האדם.

הרה"ג פינחס עפשטיין מירושלים, הרה"ג פינחס אלי' דעמביצער מקראקא, הרה"ג פינחס גרעהר בעל בית פינחס, הרה"ג פינחס זעליג שווארץ מאפאהידא, הרה"ג פינחס אלי' הערבסט בעל אוהל מועד, הרה"ג פינחס מנחם מינצבערג מטבריא, הרה"ג פינחס פינקלשטיין מפאלעניצע, הרה"ג פינחס גלאזמאן מקולרעש, הרה"ג פסח וועטשטיין מנאוואסעליצע. הרה"ג צבי הירש פערבער מלאנדאן, הרה"ג צבי רינקעוויטש מנאווא מינסק, הרה"ג צבי מיקובסקי ממעליטופ, הרה"ג צבי לעבאוויץ מברוקלין, הרה"ג צבי הירש גאלדענבערג מקיעליץ, הרה"ג צבי הירש פרידלינג בעל הבאר, הרה"ג צבי הירש דאכאוויץ בעל פרי שלמה, הרה"ג צבי גוטמאן מבוקארעשט.

הרה"ג קלונימוס קלמיש הובערבאנד מווארשא.

הרה"ג רפאל מרדכי סאלאוויי בעל יד רמ"ה, הרה"ג ראובן מרגליות מלבוב, הרה"ג רחמים טופר מטוניס.

הרה"ג שלום יוסף פייגענבוים מלאקאטש, הרה"ג שבח קנעבל מוויען, הרה"ג שלום יצחק לעוויטאן בעל ילקוט הדרוש, הרה"ג שלום גרשון גינבורג מבערעגסאס, הרה"ג שלום הכהן שיין מרעני, הרה"ג שלמה צוקער מהאלאס, הרה"ג שלמה יעקב שיין בעל אבני שיש, הרה"ג שלמה ליבער זאן מקישינוב, הרה"ג שלום גוטמאן מיאס, הרה"ג שלמה עפלבוים מקארפינען, הרה"ג שמואל מיללער המו"ל אפריון, הרה"ג שלמה בלזר מו"ל שערי ציון, הרה"ג שמחה הירץ מה יפית מרובנה, הרה"ג שמחה אבי עזרי שפירא בעל רשפי אש, הרה"ג שמחה יונה הולין בעל קול שמחה, הרה"ג שמואל יצחק הילמאן מלאנדאן, הרה"ג שמואל יעקב ראטה בעל דברי שיר, הרה"ג שמואל מאיר האללענדער מטשערנאוויץ, הרה"ג שמואל שוועמער מיאסי, הרה"ג שמואל סטוליאיר מהונטשעשט, הרבני שמואל צבי באש שו"ב יליד ספינקע, הרה"ג שמעון פאללאק באראדע-מארע, הרה"ג שמעון לאנגסאם בעל שלמי' רגלים, הרה"ג שמעון זאב בענגיס מלאפיעגען, הרה"ג שמעון בערקוביץ מבוועא, הרה"ג שמעון כהנא מבערלאד, הרה"ג שמריהו ליב הורביץ מניוירק בעל המזוזה ועוד, הרה"ג שמריה עפילבוים מהונטשעשט, הרה"ג שמעון מאיר סאלאמאן בעל מזרח שמש, הרה"ג שרגא פייטל רבינוביץ מאיזבלין, הרה"ג שרגא צבי אלטמאן מ. טשאטה.

שמות המתנדבים

רבי מכבד עשירים, ר"ע מכבד עשירים (ערובין פ"ו)
לא חו"ש מפני החנופה שחנפו אותם חס מלהזכיר, רבי
ור"ע היו עשירים גדולים כידוע, רבי היה גם קרוב
למלכות ותורה וגדולה היו אצלו במקום א' וזקף י'
אצבעותיו ולא נהנה משום אדם ולא הצריך חו"ש לחנפים,
וגם ר"ע היה עשיר גדול מעשרו של כלבא שבוע והפני'
של כבוד כמובא שם בגמ' חסד ואמת מן ינצרוהו, פנו
מקום לבן מאה, לבן מאתים, לפנייהם היו החשבונות של
קופות הצדקה ומי שנתן מאה מנה חלקו לו כבוד בעד
צדקתו וכדומה, כל אחד לפי ערך הצדקה שנתן, כן
הצגתי פה בחבורי במקום מיוחד שמות הגבירים שתמכוני
בימין צדקם וקבלו ספרי הראשונים בכבוד, יהי שלום
בחילם ויתן להם ד' מזהב שבא, בזה ובבא.

הגביר אלי' בערקוביץ מבוקארעשט, הגביר הנכבד אלי' אבראמוביץ
מבענדער הרבני ארי' ליב כהן שו"ב בפילאדעלפיא, האברך' המושלם אברהם חייט
מקאהול, המנצח בנגינות אברהם כ"ץ מלאנדאן, האשה החשובה והמפורסמה
אסתר גיטל וואסערשטיין מסט. לואיס מא. אמעריקא. הגביר הנכבד אלימלך
עליס מפילאדעלפיא.

האחים המופלגים בתו"י ב' מאנישעוויץ בסינסינעטי, הגביר הנכבד
ברוך אבראמוביץ מבענדער.

הגביר הנכבד גרשון קיש מברוקלין.

השר הגדול המפורסם בחסידותו וצדקתו ר' דוד ששון ס"ט מלאנדאן.
הגביר ישראל בן שמעון מבוקארעשט, הגביר הנכבד והמשכיל י'
סלאנימס מלאנדאן, הגביר י' רוקח ובנו מברוקלין, הגביר יוסף קלאר
מבוקארעשט, הגביר יעקב רדומיסלסקי מקישינוב, מחו' יוסף ברדיש —
זילבערמאן מירושלים, הגביר יואל היילפערין מבוקארעשט וחתנו האינזשינער
ה' קאנדעל משם, הג' יצחק מאיר פירסטענבערג מברלין, הג' ישראל
גרינשפאן מברוקלין, הג' יעקב זאב ליטוויץ מבווענוס איירעס לזכר נשמת
אביו יצחק משה ב"ר מרדכי נפ' כ"א חשון תרפ"ח. יעקב בייטעלמאן
מסאנטיגא, הגביר יהודה ליב שטולמאן מטרותינא. הרבני המופ' בתו"י
יחיאל טורטעלדאווע ממידעלסברא.

הגביר לוי יצחק ב"ר יהודה ארי' לעבוביץ מבוקארעש, הג' ל. לעוויט
מוויניפעג, ה' ליבוש מאזור מטשערנאוויץ.

הגביר הנדיב מאריץ ווייכטל מיאסי, הגביר החסיד המפורסם מרדכי
לעווינזאהן מפילאדעלפיע, ש"ב הגביר משה וואלאדרסקי ירושלים, הנכבד
משה קריצמאן מגאלאץ, הגביר המופלג בתו"י מאיר ליב ראזענבערג מגאלאץ,
הגביר מרדכי קלאר מבוקארעשט, ה' משה לאזאר מהועדין, הגביר משה
עלמאן מבווענוס איירעס, האברך משה קלאר מבוקארעשט, הגביר הנכבד
מיכל רייפמאן מגאלאץ לזכר נשמת אבותיו, הגביר משה גרינשטיין גבאי
מבהמ"ד הרה"ג מלבי"ם מבוקארעשט.

שמות המתנדבים

הרה"ג המפורסם מהר"ן סינסאן אבד"ק ליעדז, האברך המושלם
בנש"ק נחום יצחק בהרה"צ מ"ז טווערסקי מיאסי.
הנכבד עזריאל ווייסמאן מגאלאץ.
האשה הנכבדה פראזע שיראגא מבערלאד לזכר נשמת בעלה המפורסם
בצדקותיו מרדכי אשר זעליג ב"ר נחום הכהן נפטר כ"ב תמוז תרפ"ז תנצב"ה.
הגביר צבי דארדיק מפאראני, הג' צבי פאסמאניק מסנטיאגא,
הרה"ג המפורסם ה' קעאנסקי מניוקאססעל.
הגביר רפאל גערצבערג מגאללעשטי, הג' שלמה דובינסקי מקישינוב,
הג' שלום זילבער מטשערנוביץ, הג' שלמה ווייס מסיגוט, הגביר שלמה
מישאצניק מבענדער לזכר נשמת חמותו שרה בת אליעזר נפ' י' אלול,
הגביר שמואל ליפסאן ירושלים. הגבירים ה' בוכאלצאוו וקערמאן מטשערנוביץ.

השמטה משמות הרבנים.

הרה"ג אליעזר סג"ל מישל בעל משנת אליעזר, הרה"ג אלעזר חיים
יאדמאן משידלובצי.
הרה"ג מוהר"ר דוד יאדמאן משידלאווצי, הרה"ג דוד יצחק מאליר
מבוענוס איירעס.
הרה"ג יעקב שמשון אפרתי מבריטשאן, הרב והשו"ב יששכר שטאק-
האמער מלערדינא, הרב והשו"ב ישעי' הלוי הורביץ מקאזאטשי.
לזכרון עולם יזכר האי גברא חד מבני עליה המצוין בהכנסת אורחים
ה' יוסף ב"ר יצחק קערשענבוים שו"ב מגריידינגי נפטר ט"ו מנ"א תרפ"ז:
הרה"ג מרדכי וויינטרוב מראדום.

